

Onsdag den 15. maj 2024 (D)

1

93. møde

Onsdag den 15. maj 2024 kl. 10.00

Dagsorden

1) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 195:

Forslag til folketingsbeslutning om, at en ansøger skal anerkende staten Israel for at erhverve dansk indfødsret ved naturalisation.

Af Kristian Bøgsted (DD) m.fl.

(Fremsættelse 19.03.2024).

2) Besvarelse af oversendte spørgsmål til ministrene (spørgetid).

(Se nedenfor).

3) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 146:

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre unge øboere lige mulighed for at starte på en ungdomsuddannelse.

Af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) m.fl.

(Fremsættelse 29.02.2024).

4) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 128:

Forslag til folketingsbeslutning om at gøre det muligt for forældre med børn i private pasningsordninger at søge om økonomisk fripladstilskud.

Af Karina Adsbøl (DD) m.fl.

(Fremsættelse 28.02.2024).

5) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 144:

Forslag til folketingsbeslutning om skolemad til børn i folkeskolen.

Af Lotte Rod (RV) m.fl.

(Fremsættelse 29.02.2024).

6) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 162:

Forslag til folketingsbeslutning om opgørelse af minimumsnormeringer for pædagogisk personale i daginstitutioner på institutionsniveau og i børnehøjde med krav om en minimumsandel af kvalificeret pædagogisk personale.

Af Helene Liliendahl Brydenscholt (ALT) m.fl.

(Fremsættelse 01.03.2024).

7) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 184:

Forslag til folketingsbeslutning om at give børn ret til akut hjælp fra PPR (pædagogisk-psykologisk rådgivning).

Af Charlotte Broman Mølbæk (SF) og Sigurd Agersnap (SF).

(Fremsættelse 01.03.2024).

1) Til forsvarsministeren af:

Carsten Bach (LA)

Hvordan vil ministeren sikre, at Forsvaret bliver en tryk arbejdsplads for kvinder?

(Spm. nr. S 944).

2) Til udenrigsministeren af:

Mikkel Bjørn (DF)

Er det ministerens intention at tage kontakt til ministerens udenrigspolitiske kollegaer i EU og meddele dem, at ministerens parti i Danmark og partiets EU-spidskandidat arbejder aktivt for, at Danmark skal afskaffe det danske retsforbehold og samtidig modtage 7.000 flygtninge årligt ud fra et solidaritetsprincip?

(Spm. nr. S 929).

3) Til finansministeren af:

Sigurd Agersnap (SF)

Mener ministeren, at det er vigtigt, at partierne binder sig til en velfærdslov for at sikre, at der kommer flere penge til velfærden, i takt med at der kommer flere børn og ældre?

(Spm. nr. S 931).

4) Til justitsministeren af:

Sascha Faxe (ALT)

Hvad er ministerens holdning til, at to tidligere medlemmer af Folketinget er blevet tilbudt orienteringsbriefing om kinesisk hacke-rangreb af deres computere af FBI og ikke af PET?

(Spm. nr. S 854, skr. begr. (omtrykt)).

5) Til justitsministeren af:

Kim Edberg Andersen (DD)

Mener ministeren, at den propalæstinensiske demonstration i København på vores befrielsesdag, der blev afsluttet med, at en mindesten for danskernes hjælp til jøderne under anden verdenskrig blev overhældt med maling, er udtryk for jødehad?

(Spm. nr. S 940, skr. begr.).

6) Til ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik af:

Pernille Vermund (LA)

Mener ministeren, at ministeren er god til at forvalte skatteborgernes penge set i lyset af ministerens enormt dyre, men meget lækre og lidt misundelsesværdige rejser til Fiji, Brasilien og Uganda?

(Spm. nr. S 943).

7) Til børne- og undervisningsministeren af:

Sigurd Agersnap (SF)

Mener ministeren, at det er fornuftigt, at minimumsnormeringerne ikke gælder ved tidlig sfo-start, hvorfor børn, som starter i tidlig sfo, mange steder oplever dårligere normeringer end de børn, som går i børnehave indtil skolestart?

(Spm. nr. S 932).

8) Til børne- og undervisningsministeren af:

Astrid Carøe (SF)

Hvorfor mener ministeren, at de fagligt funderede anbefalinger fra ekspertgruppen om køn er for identitetspolitiske til at kunne anvendes?

des, når ekspertgruppens anbefalinger er funderet på forskning samt faglig og praktisk erfaring fra 20 forskellige eksperter og praktikere fra skoleområdet?

(Spm. nr. S 942, skr. begr. Medspørger: Sigurd Agersnap (SF)).

9) Til udlændinge- og integrationsministeren af:

Mikkel Bjørn (DF)

Hvordan vil ministeren sikre, at man i kommunerne har de nødvendige redskaber til at forhindre kønsopdelt svømning i foreningsregi, når man under henvisning til folkeoplysningsloven hævder det modsatte – bl.a. fra socialdemokratisk side?

(Spm. nr. S 892 (omtrykt)).

10) Til transportministeren af:

Theresa Scavenius (UFG)

Hvad mener ministeren om, at lovforslag nr. L 112 baserer sig på en transportpolitisk modellering, der ikke er opdateret i forhold til nye studier af tidsværdier, jf. kritik fra CONCITO?

(Spm. nr. S 946, skr. begr.).

11) Til transportministeren af:

Theresa Scavenius (UFG)

Hvad mener ministeren om, at lovforslag nr. L 112 baserer sig på en transportpolitisk modellering, der ikke medregner klima, miljø, asbestforurening og støj, jf. kritik af CONCITO, og at CO₂-skyggepriserne ikke fremgår af det økonomiske budget, jf. Finansministeriets Tillæg til Vejledningen for samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger?

(Spm. nr. S 947, skr. begr.).

12) Til ministeren for byer og landdistrikter af:

Susie Jessen (DD)

Hvad er ministerens holdning til, at dagligvarebutikker lukker over hele landet, og at det særlig er de mindre byer ude i vores landdistrikter, der er hårdt ramt?

(Spm. nr. S 939, skr. begr.).

13) Til ministeren for byer og landdistrikter af:

Susie Jessen (DD)

Hvad er ministerens holdning til, at man søsætter en forsøgsordning for frilandsbyer og -øer med det formål at sætte øerne fri fra rigide regler, så de i højere grad kan udvikle sig, men at man så efterfølgende aflyser forsøgsordningen, så øerne fortsat vil få afslag på afslag på grund af planloven og naturbeskyttelsesloven?

(Spm. nr. S 941).

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Mødet er åbnet.

I dag er der følgende anmeldelser:

Malte Larsen (S), Christoffer Aagaard Melson (V), Betina Kastbjerg (DD), Lisbeth Bech-Nielsen (SF), Alexander Ryle (LA), Jeppe Søe (M), Dina Raabjerg (KF), Stinus Lindgreen (RV), Peter Kofod (DF) og Christina Olumeko (ALT):

Forespørgsel nr. F 38 (Hvad kan ministeren oplyse om Danmarks omstilling til et digitalt samfund set i lyset af »Redegørelsen om Danmarks digitale udvikling«?).

Morten Messerschmidt (DF) m.fl.:

Forespørgsel nr. F 39 (Vil ministeren redegøre for, hvad regeringen agter at gøre for at imødegå Kinas unfair handelspraksis, der bl.a. indebærer valutakursmanipulation, manglende gennemsigtighed i handelslovgivning, anvendelse af tvangsarbejde og tyveri af intellektuelle rettigheder, og som fører til, at europæiske virksomheder stilles ugunstigt i den internationale konkurrence?).

Titlerne på de anmeldte sager vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. ovenfor).

Det første punkt på dagsordenen er:

1) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 195:

Forslag til folketingsbeslutning om, at en ansøger skal anerkende staten Israel for at erhverve dansk indfødsret ved naturalisation.

Af Kristian Bøgsted (DD) m.fl.

(Fremstættelse 19.03.2024).

Kl. 10:00

Forhandling

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er udlændinge- og integrationsministeren. Værsgø.

Kl. 10:01

Udlændinge- og integrationsministeren (Kaare Dybvad Bek):

Tak for det, og tak til Danmarksdemokraterne for det her forslag, som går ud på, at ansøgere om dansk statsborgerskab skal underskrive en erklæring om, at de anerkender Israel som stat. Forslagsstillerne har bl.a. henvist til de propalæstinensiske demonstrationer, der har været i kølvandet på det brutale terrorangreb på Israel sidste år, og forslagsstillerne begrundet bl.a. deres forslag med, at en nægtelse af Israels ret til at eksistere er en krænkelse af grundlæggende demokratiske værdier.

Først vil jeg gerne sige, at jeg tager dyb afstand fra Hamas' brutale angreb på Israel den 7. oktober. Jeg er også forundret over og tager stor afstand fra den ekstreme måde, som personer her i landet har brugt deres frihedsrettigheder til at demonstrere imod Israel på. Det er jo en påmindelse om, at der lever ekstremisme og antisemitisme i bedste velgående i Danmark, at folk lever i den gamle verden, som de har forladt for mange år siden, og som de måske ikke engang har en forbindelse til, og at man dyrker et billede af Vesten som et dårligt sted, selv om man har lyst til stadig at nyde alle de gode rettigheder og muligheder, som vestlige samfund giver folk. Det er et problem, som er væsentligt, og som jeg også selv har forsøgt at adressere.

Men når det kommer til statsborgerskab, mener jeg ikke, vi løser den udfordring ved at indføre et krav om, at man skal skrive under på at anerkende Israel for at få et dansk statsborgerskab. Det at få et dansk statsborgerskab er selvfølgelig ingen ret for udlændinge i Danmark. Det er en stor tillidserklæring fra vores samfund, og det er noget, man skal gøre sig fortjent til. Det er derfor, vi stiller strenge krav til, hvad man skal leve op til for at få dansk statsborgerskab.

Kl. 10:00

Man skal deltage i en grundlovsceremoni, man skal skrive under på at ville overholde grundloven og respektere grundlæggende danske værdier og retsprincipper. Og vi er også i den nuværende aftalekreds bag indfødsretsaf talen enige om, at det er af væsentlig betydning, at ansøgere om dansk statsborgerskab har taget en række danske værdier til sig. Derfor er der også, siden vi indgik aftalen i 2021, indført fem ekstra spørgsmål om danske værdier i indfødsretsprøven, og jeg mener, at vi i Danmark stiller en række gode, effektive og stramme betingelser til ansøgere om dansk statsborgerskab.

Jeg er optaget af, at de betingelser, vi stiller, er mere end et stempe l. Vi kan jo ikke kontrollere, hvad folk tænker, selv om de skriver under på et dokument, hvor der står, at man anerkender Israel. Jeg tror også personligt, at dem, som måske vil få mest ud af at skrive under på sådan et dokument, nemlig de statsløse med baggrund i de palæstinensiske områder, slet ikke vil kunne omfattes af det her beslutningsforslag. Så man vil altså ikke ramme dem, som det måske egentlig ville have den største effekt at få til at skrive under på sådan et dokument.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at Israel skal anerkendes som stat, men jeg mener ikke, at det tjener noget formål at stille det som et krav i forhold til dansk statsborgerskab. På den baggrund kan regeringen ikke støtte beslutningsforslaget.

Kl. 10:04

Fjerde næstformand (Karina Ads bøl):

Der er en kort bemærkning. Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:04

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Ministeren kommer sådan set selv lidt ind på det i sin tale, men jeg vil godt bede ham om at være lidt klarere i mølet, nemlig om det her med, om det her forslag overhovedet kan lade sig gøre inden for rammerne af statsløsekonventionen. Nu er det Danmarksdemokraterne, der har fremsat det her beslutningsforslag, men samtidig er Danmarksdemokraterne jo meget optaget af at overholde eksempelvis statsløsekonventionen. Så kan det her beslutningsforslag overhovedet realiseres inden for rammerne af statsløsekonventionen? Kan vi kræve, at eksempelvis statsløse inden for rammerne af konventionen skal anerkende staten Israel, eller vil de have ret til statsborgerskab, uanset om de skriver under på den her erklæring eller ej?

Kl. 10:05

Fjerde næstformand (Karina Ads bøl):

Ministeren.

Kl. 10:05

Udlændinge- og integrationsministeren (Kaare Dybvad Bek):

Statsløse, som jo primært er folk, der har baggrund i palæstinensiske områder, vil have ret til statsborgerskab uanset den her erklæring. Det er sådan, det hænger sammen juridisk. Det er jo sådan, at Danmarksdemokraterne står på konventionernes grund. Det er blevet slået fast adskillige gange, at man ønsker at anerkende den internationale retsorden med et regelbaseret samfund, og derfor støtter man alle de konventioner, Danmark har tilsluttet sig, herunder selvfølgelig også statsløsekonventionen. Det må man selvfølgelig indrette sin politik efter, altså om man på den ene side ønsker at stå inden for konventionerne, eller om man på den anden side ønsker at stille forslag, som går ud over konventionerne. Her er der altså et forslag, som så ikke vil gælde for dem, som – hvis man tænker sig om – måske egentlig har mest brug for at anerkende staten Israel, altså netop folk, der har baggrund i palæstinensiske områder.

Kl. 10:06

Fjerde næstformand (Karina Ads bøl):

Hr. Mikkel Bjørn for anden korte bemærkning.

Kl. 10:06

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Det gør jo det her forslag en smule mærkværdigt. På den ene side vil man gerne kræve af ansøgere om dansk statsborgerskab, at de skal anerkende staten Israel, men på den anden side siger man så, at de ikke skal alligevel, hvis de er statsløse. Så bliver det jo i hvert fald ikke et særlig principielt forslag. Det er jo ingen hemmelighed, at i Dansk Folkeparti er vi ret ligeglade med, om folk er statsløse eller ej, og vi synes sådan set, at det her er et fint forslag. Men det er jo faktisk kun Dansk Folkeparti, der er villige til at føre det ud i livet. Det kan jeg jo synes er sådan lidt specielt, nu det er Danmarksdemokraterne, der har fremsat forslaget, og ikke Dansk Folkeparti. Det håber jeg ministeren er enig i.

Kl. 10:06

Fjerde næstformand (Karina Ads bøl):

Ministeren.

Kl. 10:06

Udlændinge- og integrationsministeren (Kaare Dybvad Bek):

Jeg er enig i, at Dansk Folkeparti er det eneste parti i Folketinget, som ønsker at træde ud af konventionerne, og som derved vil kunne gennemføre det her forslag – også over for den gruppe, som måske mest er imod staten Israel, nemlig folk, der kommer fra de palæstinensiske områder. De vil ikke være omfattet af det, fordi Danmarksdemokraterne som forslagsstillere respekterer den internationale retsorden og understøtter vores konventioner og det regelbaserede internationale samfund, og det er for Danmarksdemokraterne ligesom for alle andre partier undtagen Dansk Folkeparti det, som man skal indrette vores lovgivning efter.

Kl. 10:07

Fjerde næstformand (Karina Ads bøl):

Tak til ministeren. Der er ikke flere indtegnet for korte bemærkninger, så vi går videre til hr. Anders Kronborg, Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 10:07

(Ordfører)

Anders Kronborg (S):

Tak for ordet, og tak til Danmarksdemokraterne for at fremsætte det her forslag, så vi kan benytte lejligheden til endnu en gang at tage en vigtig debat om indfødsretsreglerne og om, hvor svært det skal være at få et dansk pas. På en vagt som den, Socialdemokratiet har i øjeblikket, må det aldrig blive sådan, at man kan gå hen at trække et dansk statsborgerskab i en automat. Det skal være svært, og det skal bindes op på nogle regler og nogle krav. Man skal kunne sproget, man skal være en del af de danske værdier, og der er jo en lang række ting, som man skal opfylde: indfødsretsprøve, sprogkrav, beskæftigelseskrav osv.

Når jeg alligevel takker for, at det her forslag er fremsat af Danmarksdemokraterne, er det jo også, fordi det leder frem til, at vi kan tage, synes jeg, en meget væsentlig debat i forhold til det, vi ser i øjeblikket ude på gader og stræder efter det frygtelige, vil jeg gerne understrege, terrorangreb på staten Israel den 7. oktober. Hamas er en frygtelig terrororganisation. Det skal vi tage skarp afstand fra, og vi skal også give vores sympati til staten Israel efter det angreb. Men det, vi ser ude på gader og stræder i øjeblikket, har nogle konsekvenser i samfundet. Vi kan se, at antisemitismen er stigende. Vi kan se, at beskyttelsesbehovet for danske jøder er tiltagende, og hvis man

besøger lokationer, der også har aktiviteter for det mindretal, der er jøder i Danmark, kan man se, at selv børn er under politibeskyttelse her i Danmark. Det må være en forfærdelig barndom at skulle leve i utryghed, tage sin skoletaske på om morgenen, gå i skole og så se den ene politibetjent efter den anden. Sådan bør det ikke være at være barn i Danmark. Der skal man frit og trygt kunne færdes. Så det her er også bare for at sende det helt klare signal her fra Folketingets talerstol, at det, vi ser i øjeblikket med en stigende antisemitisme i Danmark, er uacceptabelt.

Socialdemokratiet er glade for, at vi har stramme regler i forhold til dansk indfødsret, og jeg vil også gerne her i dag på Folketingets talerstol anerkende nogle af de politikere, der gik foran og strammede reglerne helt nødvendigt. Jeg synes, Søren Krarup og Jesper Langballe lavede en meget vigtig indsats for Danmark i 00'erne og fik stramme reglerne omkring dansk indfødsret. Men jeg står også her i 2024 og kan konstatere, at de regler, som vi har i dag, er strammere end de regler, som blev lavet i 00'erne, hvor Søren Krarup og Jesper Langballe havde, om man så må sige, taktstokken i dansk udlændingepolitik. Et stort flertal i Folketinget støtter op om stramme regler, de støtter op om stramme regler i forhold til statsborgerskab. Det står Socialdemokratiet vagt om.

Når jeg gerne vil tilkendegive, at jeg så ikke kan stemme for Danmarksdemokraternes forslag, skyldes det jo, at jeg anser det som et symbolforslag. Det giver lejlighed til at drøfte forskellige emner her i Folketingssalen, men når det ikke kan løses eller, om man så må sige, udføres i praksis inden for statsløsekonventionen, giver det jo ikke nogen mening. Omvendt vil jeg gerne tilkendegive, at jeg sådan set er meget villig til at gå ind i en konstruktiv, saglig, redelig, ordentlig dialog og se på, om der er elementer i forhold til indfødsretsaftalen, hvor vi kan stramme reglerne yderligere. Og så vil jeg også gerne tilkendegive her fra Folketingets talerstol, at jeg er blevet bekendt med eller er blevet forelagt, at der skulle være personer på det lovforslag, som vi i øjeblikket behandler, for hvem det kan dokumenteres, at de er kommet med nogle meget antidemokratiske ytringer og billigelse af terror i forhold til Hamas' terrorangreb den 7. oktober. Kan det dokumenteres, og er der sagligt belæg for at se på det, vil jeg bare gerne tilkendegive, at det er Socialdemokratiet klar på at tage en drøftelse af i Folketingets Indfødsretsudvalg. For det er klart, at billiger man terror og hylder man Hamas' terrorangreb på Israel, hvor uskyldige mennesker blev dræbt af terrorister, mener jeg faktisk ikke, man har fortjent et dansk pas.

Kl. 10:12

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Tak til ordføreren. Der er en kort bemærkning til hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:12

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for den tale, hr. Anders Kronborg. Jeg synes, det var en meget fin tale, og jeg er glad for, at Socialdemokratiet også nu åbner døren for, at vi skal begynde at kigge på nogle af de her ansøgere holdninger og værdier, fuldstændig ligesom hr. Frederik Vad har åbnet op for den tredje erkendelse, nemlig at det ikke kun handler om at have et arbejde, at det ikke kun handler om at overholde lovgivningen, men at det selvfølgelig også handler om, hvad det er for nogle grundlæggende værdier, man bærer med sig i det daglige. Det er jo en kamp, vi i Dansk Folkeparti har kæmpet siden 1995, altså at det også handler om de grundlæggende værdier og synspunkter hos de udlændinge, der kommer hertil.

Har man eksempelvis den 7. oktober været ude på et facebookslag, som det er tilfældet for en af ansøgerne, at skrive, at han håbede, at vi kunne fejre den 7. oktober igen næste år og også den 6. oktober, så synes jeg og vi i Dansk Folkeparti selvfølgelig ikke, at man skal have dansk statsborgerskab. Vi vil selvfølgelig søge

opbakning i Indfødsretsudvalget til, at den her person skal kunne tages af, og det håber jeg Socialdemokratiet kommer til at bakke op om. Tak for ordet.

Kl. 10:13

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Ordføreren.

Kl. 10:13

Anders Kronborg (S):

Jeg synes, at Socialdemokratiet har en meget grundig tilgang i Indfødsretsudvalget, både i forhold til sager, der bliver taget op, i forhold til personer, der skal have dansk statsborgerskab, men også i forhold til synspunkter og dialoger om personer, som man ikke finder egnede til dispensation i forhold til statsborgerskab i Danmark. Den dialog vil vi gerne fortsat tage sagligt og redeligt og ordentligt. Det er jo sådan, at når man får et dansk statsborgerskab, bliver man en del af den danske familie, og i enhver familie er der nogle normer og nogle værdier, et kodeks, og det at være dansker, have et dansk pas, er jo også at kunne gå ned i stemmeboksen og sætte sit kryds og deltage i demokratiet og deltage i den frie debat. Der vil jeg bare gerne have lov til at understrege, at det ikke er at bakke op om terrorister.

Kl. 10:14

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Spørgeren for den anden korte bemærkning. Værsgo.

Kl. 10:14

Mikkel Bjørn (DF):

Det er jeg fuldstændig enig med hr. Anders Kronborg i. Udfordringen er selvfølgelig, at det jo er i nogle få tilfælde, at der rent faktisk er folk, der eksplicit og helt offentligt eksempelvis er gået ud på Facebook og har offentliggjort deres holdninger. Der er jo også mange, der i det private går rundt med holdninger, som er problematiske, og som burde afholde dem fra at kunne få et dansk statsborgerskab. Jeg er nysgerrig på, i hvilket omfang Socialdemokratiet vil bakke op om en model, som i højere grad undersøger de enkelte ansøgere værdier og holdninger, eksempelvis ved en personlig samtale, hvilket vi i mange år har talt for i Dansk Folkeparti.

Kl. 10:15

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Ordføreren.

Kl. 10:15

Anders Kronborg (S):

Altså, vi er meget åbne over for at se på, om man kan stramme yderligere op, og om man kan gøre det sværere at få dansk pas, og om man kan gøre det mere overskueligt. Jeg vil jo gerne tage den her diskussion med Dansk Folkeparti, men jeg undrer mig til stadighed også over, at Dansk Folkeparti ikke er en del af den her aftale, som er strammere, end dengang Søren Krarup og Jesper Langballe sad med daværende integrationsminister Bertel Haarder og strammede de her regler og var med til at give omkring 35.000 dansk statsborgerskab. Vi har i dag nogle regler, der er strammere, og jeg synes da, at Dansk Folkeparti skulle komme med ind i aftalekredsen og være med til at udforme tingene derinde ved bordet, hvor det sker.

Kl. 10:15

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Så er der ikke flere korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken til hr. Torsten Schack Pedersen fra Venstre. Værsgo.

Kl. 10:16

Kl. 10:20

(Ordfører)

Torsten Schack Pedersen (V):

Tak for ordet. Det skulle have været Venstres indfødsretsordfører, fru Heidi Bank, der stod her, men det er mig, der tager forslaget i dag. Det drejer sig grundlæggende om et beslutningsforslag fra Danmarksdemokraterne om, at en ansøger til et dansk statsborgerskab skal anerkende staten Israels ret til at eksistere.

Jeg har ikke mødt mange, som ikke blev meget forfærdede og berørte – jeg gjorde i hvert fald – da vi på tv så og hørte om Hamas' forfærdelige terrorangreb på fortrinsvis helt almindelige mennesker bosat eller på besøg i Israel den 7. oktober. Det er en terrororganisation, som gennemførte en massakre på helt unge mennesker, der bare festede og fejrede livet på en musikfestival. Det er et terrorangreb, hvor Hamas har bortført og taget helt små børn som gidsler og har dræbt over 1.000 mennesker, og en terrororganisation, som gladelig bruger hospitaler som gemmesteder og deres egen befolkning som våbenskjold.

Jeg har næsten ikke ord for, hvor rædselsvækkende det, som Hamas står for, er. Derfor er det også umuligt for mig at forstå, hvordan borgere i Danmark kan demonstrere for Hamas – en terrororganisation, der uden den mindste anger bruger sin egen befolkning som skjold. Som forslagsstillerne også nævner i bemærkningerne til forslaget, har vi set demonstrationer i danske gader, som efter Hamas' angreb på Israel råber på islamisk jihad og staten Israels udslettelse – demonstrationer, der vender vreden mod danske jøder, som har boet i Danmark i generationer, mennesker, der er keredanske, men med jødedommen som religion.

Jeg forstår den sorg over alle de mennesker, hvis liv går tabt, fordi Hamas har valgt at skjule sig bag egne civile, men jeg mener ikke, at det på nogen måde godtgør det had, vi ser i danske gader alt for mange steder. Om nogen burde vi da være bevidste om, at den fred, vi skal passe på lige her i Danmark, er værd at passe på, og hvis ufred andre steder skal lære os noget, er det da netop, at vi skal passe på vores fred og frihed. Lad mig sige det rent ud: Mennesker, der drømmer hede drømme om at leve under totalitære styreformersom dem, Hamas står for i Gaza, bør vælge at bo steder, hvor det er det, der er normen. Det er ikke i Danmark.

Når vi i Venstre ikke kan støtte forslaget, skyldes det flere ting. Vi tror ikke på, at en ny statsborgers anerkendelse af staten Israel i forbindelse med ansøgning om statsborgerskab løser det problem, jeg her har beskrevet. For hvad skal forhindre en person, der har skrevet under på at anerkende Israel, i at rende rundt og demonstrere for Hamas og mod Israel, 3 timer efter at vedkommende har fået statsborgerskabet? Vi mener derfor ikke, at en tilføjelse til reglerne om anerkendelse af Israel som betingelse for erhvervelse af dansk indfødsret er en brugbar vej, om end vi ganske anerkender intentionen fra Danmarksdemokraternes side.

Dansk indfødsret handler om at leve op til nogle ganske håndfaste krav om at kunne vores sprog, at være i beskæftigelse, at være selvforsørgende, ikke at have begået alvorlig kriminalitet og at have kendskab til Danmark og til tilslutningen til danske værdier. At anerkende andre stater falder ikke under den kategori, og det er derfor, Venstre ikke kan bakke op om beslutningsforslaget.

Det er svært at få dansk statsborgerskab, og det skal det være, for det er den ultimative gave, vi som samfund kan give til borgere, der ikke har det. Derfor er vi fra Venstres side meget opmærksomme på, hvordan vi tildeler statsborgerskaber. Vi har også sikret, at indfødsretsprøven er blevet udvidet til at indeholde spørgsmål om danske værdier, og vi er generelt åbne for at diskutere, hvordan vi sikrer, at de regler, der er afgørende for, at man kan få dansk statsborgerskab, er passende, og at de sikrer, at vi giver statsborgerskab til folk, der har fortjent det. Det er aldrig en rettilighed at få tildelt et statsborgerskab. Det er noget, man skal gøre sig fortjent til. Tak for ordet.

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak til ordføreren. Der er en kort bemærkning til hr. Kim Edberg Andersen, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 10:20

Kim Edberg Andersen (DD):

Man bliver jo lidt målløs. Det er en god snak. Man får sagt alt det rigtige fra Venstres side. Man er virkelig imod antisemitisme, og det er så frygteligt og så forfærdeligt. Det kan vi ikke lovgive imod, men vi kan fjerne ytringsfrihedsrettigheder, hvis man brænder en koran. Det kan vi finde ud af, for det er selvfølgelig danskere, det går ud over.

Det er lidt dobbeltmoralisk af ordføreren at stå deroppe og sige, at vi ikke rigtig kan gøre noget ved det, set i lyset af al den antisemitisme, som ordføreren selv står oppe på talerstolen og snakker om nu. Der bliver hældt maling ud over tilfældige sten, og det eneste, den sten havde gjort, var, at der var en frihedskæmper, der havde hjulpet en jøde over Øresund. Det er det Danmark, vi ser ind i. Og vi ser så ind i et Venstre, som som sædvanlig dybest set ikke rigtig siger noget, enten fordi de ikke selv har en holdning, eller fordi de ikke må have en holdning af Moderaterne og Socialdemokraterne. Det er jo det, man må gå ud fra.

Så lige en gang til, så jeg også forstår det – hr. Torsten Schack Pedersen ved, at det godt kan være lidt tungt at få mig til at forstå det: Hvorfor er det, at Venstre er imod, at vi indsætter en regel for at få statsborgerskab, som kan frasortere folk, der bevidst er antisemitter?

Kl. 10:21

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak. Ordføreren.

Kl. 10:21

Torsten Schack Pedersen (V):

Når hr. Kim Edberg Andersen beskriver det, der skete på Israels Plads, altså at et mindesmærke for danske jøder og for de mange, der bistod danske jøder med at komme i sikkerhed, er vi jo fuldstændig lige foragede over det. Der foregår en politimæssig efterforskning. For det er skandaløst og exceptionelt udansk at gøre det. Jeg og Venstre er ekstremt optagede af, at vi sikrer en ordentlig beskyttelse af vores jødiske medborgere. Det bruger vi mange ressourcer på, og det er vi villige til, og det skal vi blive ved med. Der er udarbejdet en handlingsplan mod antisemitisme, og regeringen har sagt, at den vil opdatere den for at komme med yderligere initiativer. Og det synes jeg måske bare at hr. Kim Edberg Andersen skulle anerkende.

Kl. 10:22

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Spørgeren med sin anden korte bemærkning. Værsgo.

Kl. 10:22

Kim Edberg Andersen (DD):

Jo, jo, men hr. Kim Edberg Andersen anerkender fuldt ud, at man rigtig gerne vil snakke om det i regeringen. Altså, man vil rigtig gerne snakke om al det her frygtelige, men virkeligheden er, at der stadig væk står bevæbnede vagter ved en jødisk synagoge, nærmest et årti efter at det burde være stoppet igen.

På Den Røde Plads var der lige efter terrorangrebet i Israel folk, der stod og råbte død over Israel. Så siger Venstre, at det selvfølgelig skal undersøges. Det skal undersøges. Hvad med noget handling? Det kunne jo være rart, at man fik noget handling, så man rent faktisk sagde, at hvis du skal være dansk statsborger, søde ven, skal

du simpelt hen tage afstand fra, at Israel skal fjernes fra havet til flod. Hvordan kan Venstre være imod noget, der er så simpelt?

Kl. 10:23

Kl. 10:26

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Tak. Ordføreren.

Kl. 10:23

Kl. 10:26

Torsten Schack Pedersen (V):

Nogle gange må man også forholde sig til den forrykte virkelighed, der er. Og den forrykte virkelighed er, at der jo efter min opfattelse er alt, alt for mange, der deltager i demonstrationer, hvor man ønsker staten Israel fjernet fra landkortet. Det tror jeg at vi er enige om. Men at tro, at vi løser den problematik i forbindelse med tildeling af statsborgerskab, er nok alligevel at tro, at det her forslag kan mere, end det reelt kan. Udfordringen er jo desværre også, at hvis man har skrevet under og efterfølgende mener noget andet, er det vanskeligt at bruge det til eksempelvis at tage statsborgerskabet fra folk.

Kl. 10:24

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Så er det fru Inger Støjberg, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 10:24

Inger Støjberg (DD):

Det er sådan set bare for at høre, om hr. Torsten Schack Pedersen anerkender, at den ceremoni, der indbefatter et håndtryk, når man skal have et statsborgerskab, er en ceremoni, hvor man jo viser, altså ved at man giver håndtrykket, at f.eks. ligestilling er noget, man har taget til sig, og dermed også de danske værdier.

Kl. 10:24

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Ordføreren.

Kl. 10:24

Torsten Schack Pedersen (V):

Det er jeg meget, meget enig med fru Inger Støjberg i, nemlig at vi stiller en lang række krav for at blive dansk statsborger. Det synes jeg er en rigtig god idé. Og i modsætning til tidligere, hvor man, hvis jeg husker rigtigt, jo bare modtog en besked med posten om, at man var blevet tildelt statsborgerskab ved lov her fra Folketingets side, så har vi – mens vi var i samme parti, hvis jeg ikke husker helt galt – jo indført den her grundlovsceremoni, som både er en klar markering af, at det er noget ganske særligt at blive tildelt dansk statsborgerskab, og der er altså også et krav om håndtryk, som vi jo betegner som en helt naturlig del af de danske værdier.

Kl. 10:25

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Spørgeren for anden korte bemærkning, værsgo.

Kl. 10:25

Inger Støjberg (DD):

Præcis. Det var nemlig mig som minister, der gennemførte det her, og det var jo i en tid, hvor Venstre så lidt anderledes på udlændingepolitikken. Men lad det være, hvad det være vil – det må Venstre jo selv afgøre. Jeg er færdig med at rådgive Venstre, og det tror jeg at alle er glade for. Men når hr. Torsten Schack Pedersen er enig i det, må han jo sådan set også have tænkt tanken, at der jo godt kunne være folk, der gav et håndtryk, men som så ikke alligevel ikke gik ind for ligestilling. Derfor ville den naturlige ting at gøre for Venstre jo være at fjerne håndtryksceremonien nu, hvis man ikke kan bakke op om, at man også skal have taget det helt særlige, at staten Israel skal eksistere, til sig. De to ting minder nemlig utrolig meget om hinanden i deres substans.

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Tak. Ordføreren.

Torsten Schack Pedersen (V):

Vi vil ikke fjerne kravet om håndtryk. Og hvis jeg ikke tager meget fejl, så er der jo eksempler på, at der er nogle, der søger om dansk statsborgerskab, som, fordi de i min optik har et meget, meget forkvaklet syn på det modsatte køn, ikke mener, at det er i overensstemmelse med deres værdier at trykke hånd med en af det modsatte køn, og så afstår fra at blive danske statsborgere. Det har jeg det fint med, for hvis man ikke kan trykke en person af det modsatte køn i hånden, er det helt fint med mig, at det har en konsekvens.

Kl. 10:26

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Tak. Så er det hr. Kristian Bøgsted, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 10:26

Kristian Bøgsted (DD):

Tak. Jeg kan ikke helt forstå det. Man får en rigtig fin tale fra hr. Torsten Schack Pedersen heroppefra om værdier, at man skal tage Danmark til sig, men alligevel er det, som om man ikke mener, at man skal have taget værdierne om et frit, demokratisk samfund til sig, for det forslag her er jo netop med til det. Hvis man går ind og siger, at man anerkender, at staten Israel har ret til at eksistere, har man også taget værdierne om, at man vil leve i et frit, demokratisk samfund, og at man accepterer andre frie, demokratiske samfund, til sig. Er hr. Torsten Schack Pedersen ikke enig i, at hvis man har taget de frie, demokratiske værdier til sig, anerkender man også andre frie, demokratiers ret til at eksistere?

Kl. 10:27

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Ordføreren.

Kl. 10:27

Torsten Schack Pedersen (V):

Jeg er rigtig glad for, at vi i Venstre, jeg tror, det var 2021, sagde, at danske værdier skulle spille en større rolle i forbindelse med opnåelse af dansk statsborgerskab. Derfor er der på Venstres foranledning og forslag nu indført fem spørgsmål omkring danske værdier i indfødsretsprøven som et konkret eksempel på, at vi har sagt, at det med danske værdier skal fylde mere, når man ansøger om dansk statsborgerskab. For vi synes, det er væsentligt, at man anerkender, at der er ligestilling mellem kønnene, og at man anerkender, at lovgivningen, vi vedtager her, står over religiøse forskrifter. Og det har vi bl.a. med de ekstra spørgsmål omkring danske værdier sat ind over for. For mig handler det grundlæggende om, at man tager de værdier til sig, som vi står vagt om i Danmark, og det er vi et skridt nærmere nu, end vi har været tidligere, og det er på initiativ fra Venstre.

Kl. 10:28

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Spørgeren for sin anden korte bemærkning. Værsgo.

Kl. 10:28

Kristian Bøgsted (DD):

Det er også meget fint, men så har jeg bare svært ved se, hvorfor man fra Venstres side ikke kan være med på det her. Ordføreren nævner selv det med håndtrykket, og at det er en værdi, at man anerkender ligestilling. Her anerkender man et frit demokratis ret

til at eksistere. Det kan være, der er nogle, der så ikke vil tage det danske statsborgerskab af samme grund, som man ikke vil på grund af et håndtryk. Jeg kan slet ikke se, hvorfor Venstre ikke synes, det er en god idé at vise, at man har taget værdier til sig, de danske værdier, frie, demokratiske værdier, og at man anerkender andre frie demokratier.

Kl. 10:29

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):
Ordføreren.

Kl. 10:29

Torsten Schack Pedersen (V):

Så håber jeg, at vi senere får lejlighed til at få afklaret, om det her skal gælde alle, eller om det ikke skal gælde dem, der bliver optaget på baggrund af statsløsekonventionen, for der vil det ikke være muligt at stille det her som et krav. Som jeg tror ministeren var inde på i sin besvarelse af et spørgsmål, anerkender Danmarksdemokraterne, at Danmark skal tilslutte sig og overholde internationale konventioner, og der vil det ikke være muligt, eksempelvis over for statsløse palæstinensere, der søger om dansk statsborgerskab, at stille det krav.

Kl. 10:29

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så går vi videre i ordførerrækken til fru Anne Valentina Berthelsen fra Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:30

(Ordfører)

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Tak for det, og tak til formanden for ikke at kalde mig Anna – det sker ellers ofte. Tak til forslagsstiller for at rejse den her diskussion. Det er jo et stort privilegium at blive dansk statsborger, men det er også et stort ansvar, et kolossalt ansvar, og det gælder både for den enkelte og for staten. Netop fordi statsborgerskabet jo er et enormt stort ansvar, har vi de sidste år skruet markant op for kravene til ansøgere af dansk statsborgerskab. Selv om der er enkelte stramninger, som jeg og SF er inderligt imod, står vi sådan set bag den overordnede idé, nemlig at vi førhen har stillet for få krav, og at vi heldigvis med tiden har indset, at det var nødvendigt at stille nogle flere.

Dog kunne noget jo tyde på, at vi er gået for langt, når børn, der er født og opvokset i Danmark, stadig må kæmpe for at få et statsborgerskab som 18-årig, på trods af at de ikke har nogen pletter på nogen attester og en fornuftig uddannelse bag sig. Når to på hinanden følgende udlændingeministre må snakke sort om stram, men ikke skør udlændingepolitik i medierne, fordi vi igen og igen ser sager, som folk, som de er flest, i hvert fald kan se er uretfærdige, med mennesker, der af uransagelige årsager ikke kan komme igen nem nåleøjet på trods af at være danske.

Med dette in mente spørger Danmarksdemokraterne så i dag, om ikke vi også skulle kræve en anerkendelse af staten Israel for at give ansøgere lov til at erhverve dansk indfødsret. Jeg forstår udmærket bagtæppet, nemlig at vi har set pro palæstinensiske demonstrationer, hvor jødiske mindesmærker overhældes med rød maling og en ofte, synes jeg, meget bekymrende retorik og manglende villighed til at fordømme terrorangrebet på Israel, terrororganisationen Hamas og at anerkende ikke blot palæstinenserne ret til at eksistere i fred, men sådan set også israelernes. Men er løsningen på de her problemer at tilføje yderligere kompleksitet til en lovgivning, som fageksperter allerede nu siger er fuld af sagsbehandlingsfejl, fordi Folketinget har øget og øget bureaukratiet omkring kravene til det at erhverve dansk indfødsret? Og hvis navngivne landes eksistensberettigelse skal an-

erkendes, hvorfor så kun et? Er det så i det hele taget muligt at kræve den slags inden for konventionerne? Det noterer jeg mig i hvert fald, hvad angår statsløsekonventionen, ikke vil have nogen effekt. Og hvad så i øvrigt med anerkendelse af de samfundsinstitutioner, som spiller, i hvert fald i mine øjne, en langt større rolle for demokratiet herhjemme i Danmark? Og vigtigst af alt er, om det her overhovedet løser problemet, som Venstres ordfører så fint tydeliggjorde. Det mener jeg ikke.

Jeg og SF er klar til at diskutere, hvordan vi gør op med voksende antisemitisme, og måske skulle forslagsstilleren indkalde til en forespørgselsdebat eller en høring, for det synes jeg er meget relevant. Men jeg mener ikke, at det her beslutningsforslag løser det problem, som vi egentlig står over for, og derfor kan vi ikke støtte det.

Kl. 10:33

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak til ordføreren. Der er en række korte bemærkninger. Den første er fra hr. Anders Kronborg fra Socialdemokratiet.

Kl. 10:33

Anders Kronborg (S):

Tak for det. Jeg ved jo udmærket godt, at SF ikke er en del af aftalen om dansk indfødsret, men jeg noterer mig også, at jeg har kunnet se i flere medier, at SF langsomt og sikkert er ved at gøre sig til et regeringsdueligt parti igen. Man har i hvert fald ambitioner om det, og der gøres tilnærmelser i forhold til det. Bl.a. kan jeg også læse, at man ikke længere er så forskrækket over hr. Lars Løkke Rasmussen.

Så jeg kunne sådan set godt tænke mig at spørge SF: Er man klar til at gå med i en regering og dermed tilslutte sig indfødsrets aftalen? For hvis man går med i en regering, betyder det, at man bliver en del af indfødsrets aftalen, ligesom Moderaterne blev en del af indfødsrets aftalen, da de gik i regering. Eller er det et spørgsmål, der betyder, at SF ikke kan gå i regering?

Kl. 10:34

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Ordføreren.

Kl. 10:34

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Tak for det spørgsmål. Jeg benytter selvfølgelig enhver lejlighed til at tale om SF's ambitioner om regeringsdeltagelse.

Svaret på spørgsmålet, som hr. Anders Kronborg stiller, er, at det kommer an på, hvad den regering består af, hvad den regering vil, og hvad den ellers indeholder. Som hr. Anders Kronborg ved, er politik jo, at man giver lidt og tager lidt, og for SF har politik altid handlet om og vil altid handle om, hvad vi kan gøre for de mennesker, som vi repræsenterer, og som vi synes har behov for at vi tilgodeser dem i det danske samfund. Om det så indebærer en tilslutning til indfødsrets aftalen, som den ser ud i dag, må tiden vise. SF er jo af flere forskellige årsager ikke med i den, som den ser ud lige nu, men det må jo komme an på en forhandling, og måske hr. Anders Kronborg allerede i dag vil invitere til regeringsforhandlinger, så vi kan drøfte spørgsmålet. Det vil jeg i hvert fald gerne takke ja til.

Kl. 10:35

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Spørgeren for sin anden korte bemærkning. Værsgo.

Kl. 10:35

Anders Kronborg (S):

Det er jo meget essentielt, om man faktisk vil kræve ændringer af den nuværende indfødsrets aftale. Som jeg også tilkendegav over for hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti, er jeg sådan set villig til at

se på, om vi kan finde nogle fornuftige stramninger i aftalen, men jeg synes på ingen måde, at vi skal gøre aftalen slappere, for det skal være svært at få et dansk pas. Det er noget enestående og noget værdifuldt, og det er ikke noget, man bare skal kunne trække i en automat.

Derfor synes jeg også, at SF skylder et svar på, om det er indfødsretsaftalen, man vil have indrømmelser på og gøre slappere for at ville gå med i en regering. Det synes jeg sådan set burde være let for ordføreren at svare på.

Kl. 10:36

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):
Ordføreren.

Kl. 10:36

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Nu er det jo sådan, at det er SF's landsledelse, som afgør, om SF skal i regering og på hvilket grundlag. Jeg sidder i SF's folketingsgruppe, og om end jeg kan have mange holdninger til sagen, kan jeg ikke på stående fod udlægge, på hvilke præmisser SF vil gå i regering.

Når det så er sagt, ser vi jo gerne ændringer af den nuværende indfødsretsaftale, men jeg synes ikke, at der er nogen grund til at beskrive det som, at vi ønsker en slap udlændingepolitik, for det gør vi ingenting. Vi bakker som sagt grundlæggende op om idéen om, at det skal være svært, og at der skal være høje krav til at opnå et dansk statsborgerskab.

Kl. 10:36

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):
Tak. Så er det hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:36

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Jeg kan forstå på SF, at partiets holdning er, at man, hvis man er født i Danmark, automatisk skal have statsborgerskab, når man fylder 18 år. Jeg er bare nysgerrig på: Gælder det også folk, der eksempelvis er tilhængere af et kalifat og måske har skrevet på Facebook, at de bakker fuldt ud op om terrorangrebet den 7. oktober mod Israel, eller som måske ovenikøbet er dømt for kriminalitet som f.eks. voldtægt, bandekriminalitet eller noget andet? Altså, er der nogle undtagelser, eller er det helt generelt, at hvis man er født og opvokset i Danmark, skal man automatisk have dansk statsborgerskab, hvis det står til SF?

Kl. 10:37

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):
Ordføreren.

Kl. 10:37

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Tak for spørgsmålet. Jeg kan lige finde passagen, for jeg tror, jeg sagde det meget tydeligt. Det, jeg sagde, drejede sig om børn, der er født og opvokset i Danmark, og som stadig må kæmpe for at få et statsborgerskab som 18-årige, på trods af at de ikke har nogen pletter på nogen attester og har et fornuftigt uddannelsesforløb bag sig og en intention om at fortsætte det.

Selvfølger der undtagelser, f.eks. når man har begået grov vold, som ordføreren beskriver. Det er klart. Og jeg anerkender også, at hvis man bakker op om antidemokratiske værdier, sætter sharia højere end retsstaten og alle de her ting, så er det jo dybt problematisk, og det er noget, som vi efter bedste evne skal forsøge at forebygge, når vi giver folk statsborgerskab. Men der er jo også her i salen i dag opstået en diskussion, som Venstres ordfører tog fint hul på, og den handler om, at vi også kommer til et punkt, hvor vi

bliver nødt til at spørge os selv, hvordan vi vil kontrollere, om det, folk siger til os, nu også er rigtigt.

Så det er balancen mellem – for nu at bruge et lidt fortærsket udtryk, regeringen selv har brugt – den skøre og den stramme udlændingepolitik.

Kl. 10:38

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak. Spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Kl. 10:38

Mikkel Bjørn (DF):

Det er godt, at SF tilsyneladende vil være med til at udelukke de mennesker.

Så er jeg nysgerrig på noget andet, og det er, at SF siger, at det er alle de opstramninger af reglerne, som vi har lavet, der gør, at der er opstået en masse administrationsfejl, så eksempelvis kriminelle får dansk statsborgerskab uden om reglerne. Altså, hvis ikke vi havde lavet de opstramninger, havde kriminelle jo haft direkte adgang til at kunne få dansk statsborgerskab. Så jeg synes jo, det er lidt mærkeligt, at SF på den ene side siger, at folk skal kunne udelukkes fra at få statsborgerskab, hvis de har begået kriminalitet, mens man på den anden side siger, at det er de opstramninger, vi har lavet eksempelvis i forhold til kriminalitet, der er problemet.

Kl. 10:39

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):
Ordføreren.

Kl. 10:39

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Jeg mener nu, jeg henviste til de tilfælde, hvor der er sagsbehandlingsfejl. Så jeg tror ikke, det er helt det samme, vi taler om. Men i SF deler vi jo også frustrationen over, at der er nogle, som vi ikke kan smide ud af landet, som slet ikke burde have været her til at starte med, og hvor man kan diskutere, om vi har indset for sent, at kravene til at opnå statsborgerskab skulle være strammere.

Kl. 10:39

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Så er det hr. Kim Edberg Andersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 10:39

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Og tak til ordføreren. Jeg har stor respekt for ordføreren, men ordføreren må også forstå, at jeg zoner lidt ud, når SF står og snakker om udlændingepolitik, for så tænker jeg, at det bliver meget løst. Og det blev talen jo også, for man snakker flot om alle de her ting, man er imod, og når det så kommer til handling, er man ikke meget imod. Jeg tror faktisk også, at hr. Anders Kronborg kender det. Så jeg har et godt forslag til, hvad man kan gøre, hvis man vil i regering. Man kan gøre ligesom Moderaterne, altså sige ét, og så bare holde integrations- og udlændingeministeren i kort snor, når man kommer i regering. Bare man har flertallet, kan SF gennemføre alt – man kan bare spørge Moderaterne.

Men det, jeg i virkeligheden gerne vil spørge om, er: Hvordan kan SF sige, at man skal bakke op om de her demokratiske værdier for at få statsborgerskab? Jeg mindes bare, at der er en problemstilling med nogle folk, som har været anerkendte medlemmer af Hizb ut-Tahrir og så får et statsborgerskab. Vil SF ikke lige forklare mig det? Hvis jeg forstår det rigtigt, er SF nu villige til at gå ud og sige i hvert fald én ting for at komme i regering, og det er, at alle, der har været medlem af Hizb ut-Tahrir, i hvert fald ikke skal have lov til at få statsborgerskab. Er det ikke fuldstændig korrekt i forhold til ordførerens tale?

Kl. 10:40

Kl. 10:43

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Ordføreren.

Kl. 10:40

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Ud fra, hvad jeg siger, skal kravene til statsborgerskab være stramme. Vi ser store problemer med mennesker, som ikke anerkender vores grundlæggende demokratiske samfundsværdier, og det gælder også medlemmer af Hizb ut-Tahrir. Men som det også fremgår tydeligt af debatten, er udfordringen jo, hvordan vi egentlig gør op med det her problem.

Hr. Kim Edberg Andersen kan fremsætte forslag fra nu af og til verdens ende om, at man skal anerkende den ene og den anden og den tredje stat, og at man skal frasige sig ethvert tilhørsforhold til den ene og den anden og den tredje organisation. Men spørgsmålet er jo, om vi egentlig på den måde kan kontrollere, hvad folk mener, og hvilke værdier de abonnerer på. Det er jo det, der egentlig er kernen i denne diskussion. Og jeg vil opfordre til, at man får taget en grundigere snak om det her, i en høring eller en forespørgselsdebat, for vi er jo alle sammen enige om, at vi gerne vil have, at mennesker, som kommer til Danmark og er i Danmark, abonnerer på vores demokrati og de grundpiller, der hører til det. Men at skrive ind i kravene til indfødsret, at man skal anerkende staten Israel, løser ikke problemet.

Kl. 10:42

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Tak. Spørgeren for den anden korte bemærkning.

Kl. 10:42

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for tilliden. Hvis bare Folketinget ville give hr. Kim Edberg Andersen ret til ligesom at lave de her love, der skal til, er jeg sikker på, at jeg i løbet af ganske kort tid finder en løsning, hvor vi finder ud af at få dem ud. Og jeg ved, at integrations- og udlændingeministeren allerede har et center i Rwanda, vi kan sende nogle til – bare alle andre også bliver enige, måtte jeg forstå.

Men jeg bliver bare lige nødt til at spørge om noget andet, for hvis man nu siger, at man anerkender staten Israel, men så bagefter bliver taget af justitsministeren for at stå og hælde rød maling på en sten lige nøjagtig som illustration af antisemitisme, så kunne man jo eventuelt sige: Hovsa, ven, der røg dit statsborgerskab, for nu har du jo faktisk vist, at du ikke er helt sandfærdig. Det er det der med at lave nogle regler, hvor de så bliver efterfulgt. Det er det, vi har et politi til. (*Fjerde næstformand (Karina Adsbøl): Tak!*). Der kan man jo faktisk sikre sig, at folk overholder tingene.

Kl. 10:42

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Ja tak! Ordføreren.

Kl. 10:42

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Det er så et spørgsmål om, hvad vilkårene er for at fratage folk deres statsborgerskab. Og der er der jo forskellige konventioner, der udlægger teksten for os herfor, bl.a. statsløsekonventionen. Så som hr. Kim Edberg Andersen jo egentlig selv lidt sigter til i sit indlæg, er det måske lettere sagt end gjort i den situation at gøre noget, og det er jo desværre noget af det, vi døjer med på det her område.

Kl. 10:43

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Så er det fru Zenia Stampe, Radikale Venstre. Værsgo.

Zenia Stampe (RV):

Jeg hørte ordføreren sige, at SF er frustrerede over, at der er mennesker, som vi ikke kan smide ud af landet, og som ikke skulle have været her i første omgang. Så vil jeg gerne høre, 1) hvem det er, man er frustreret over at vi ikke kan smide ud af landet, 2) hvem det er, der ikke skulle have været her i første omgang.

Kl. 10:43

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Ordføreren.

Kl. 10:43

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Det er jo f.eks. nogle af de mennesker og de sager, vi har set med bandekriminalitet, familieorganiseret bandekriminalitet, gentagne brud på lovgivningen, og på trods af det kan man alligevel ikke sende dem ud af landet. Det tror jeg krænker langt de fleste menneskers retsfølelse, når man ved siden af ser lovlydige, veluddannede, velintegrerede 18-årige både kvinder og mænd, der vil Danmark, er danske, og som derfor i mine øjne bare burde have adgang til et statsborgerskab i det øjeblik, de fylder 18 år. Der er noget skævt i det, som jeg synes er meget åbenlyst, og som jeg tror frustrerer langt de fleste danskere, og det tænker jeg da også det gør med fru Zenia Stampe.

Så er det jo klart, at i nogle tilfælde er der konventioner, som gør gældende, at vi ikke kan smide nogle ud af landet, og dem skal vi overholde til hver en tid, men jeg tror, at det er tydeligt for enhver, at der er en uretfærdighed indbygget i det system, vi har i dag.

Kl. 10:44

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Tak. Spørgeren for den anden korte bemærkning.

Kl. 10:44

Zenia Stampe (RV):

For mig og mit parti handler det ikke kun om at overholde konventioner, fordi de er der, og fordi vi har lovet nogle andre at overholde dem. Det handler også om at forklare folk, hvorfor de findes.

Nogle af de her familier er jo familier, der er flygtet fra en krig, og jeg er fuldstændig enig i, at det er slemt, at de bliver kriminelle, og især når det er hele familier osv. osv., men skulle man ikke have taget imod dem som flygtninge? Mener fru Anne Valentina Berthelsen, at man ikke skal tage de her mennesker ind som krigsflygtninge, og mener fru Anne Valentina Berthelsen, at man skal udvise folk, også selv om de risikerer at blive udsat for tortur?

Kl. 10:45

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Tak. Ordføreren.

Kl. 10:45

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Nej! Det er meget tydeligt, men man skulle måske lade være med at give dem et statsborgerskab.

Kl. 10:45

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Fru Zenia Stampe har haft ordet to gange. Det hjælper ikke at stille sig op flere gange og tro, at man kan få ordet. (*Munterhed*).

Nu er det fru Rosa Lund, Enhedslisten. Værsgo.

Rosa Lund (EL):

Det er da også ærgerligt, at man skal ødelægge en god debat med Folketingets formalia.

Jeg vil gerne spørge SF's ordfører om noget, for jeg synes, den her debat kører i alle mulige retninger lige nu. Går SF ind for sindelagskontrol i statsborgerskabsprøven? For det synes jeg det her beslutningsforslag er et udtryk for, altså sindelagskontrol.

Kl. 10:46

i antisemitismen i Danmark, efter at mange uskyldige israelere og mistede livet under det brutale terrorangreb den 7. oktober. Det er noget, vi i Liberal Alliance synes er stærkt bekymrende.

Så jeg vil gerne starte med at takke Danmarksdemokraterne og hr. Kristian Bøgsted for at tage den stigende antisemitisme i Danmark alvorligt og ikke mindst for at føre debatten om danske værdier ind i Folketingssalen. I Liberal Alliance mener vi ikke, at stærke antisemitiske holdninger hører hjemme i Danmark, og vi mener på ingen måde, at det er foreneligt med vores danske værdier – værdier, udlændinge bør have, hvis de tildeles et dansk statsborgerskab. Så vi er enige med forslagsstillerne i, at der er behov for, at reglerne for erhvervelse af dansk indfødsret strammes, særlig for denne gruppe. Vi deler samtidig også intentionen, der ligger bag fremsættelsen af forslaget, for en benægtelse af Israels ret til at eksistere krænker i den grad vores grundlæggende værdier – værdier, som hele vores demokrati bygger på.

Kl. 10:46

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Ordføreren.

Kl. 10:46

Anne Valentina Berthelsen (SF):
Nej.

Kl. 10:46

Men vi kan i Liberal Alliance ikke støtte dette beslutningsforslag, og det er der forskellige årsager til. For det første er vi en del af aftalekredsen, og vi mener derfor, at ændringer af indfødsretsaftalen skal aftales i kredsen med de andre aftalepartier. For det andet kan det her forslag være i strid med en eller flere af de internationale konventioner, som Danmark har tiltrådt, og i Liberal Alliance vil vi ikke bryde med konventionerne. For det tredje ser vi dette forslag som værende symbolpolitik, og vi mener grundlæggende ikke, at vi skal begynde at stille forskellige symbolpolitiske krav til dem, der ønsker at søge om dansk statsborgerskab. Samtidig kan det hurtigt blive en glidebane for, at andre partier også stiller symbolske krav, som skal være en del af den i forvejen meget tunge ansøgningsproces. Og for det fjerde tror vi ærlig talt ikke, at dette vil have den ønskede effekt. Det er for let så at sige bare at skrive under, selv om man måske ikke deler vores værdier. Sagt på en anden måde mener vi ikke, at det er det rigtige værktøj til at sikre, at færre opfylder kriterierne for dansk indfødsret, på trods af at de ikke deler vores værdier.

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Det gik hurtigt. Ønskes en anden kort bemærkning? Ja. Værsgo.

Kl. 10:46

Rosa Lund (EL):

Tak for det meget, meget klare svar fra SF's ordfører. Det kommer jo så over i den debat, som SF's ordfører havde med fru Zenia Stampe lige før, i forhold til hvem der så ikke skulle have haft det. Det er bare en overvejelse herfra. Nogle af de mennesker, som fru Anne Valentina Berthelsen taler om her, er jo mennesker, som også er født i Danmark, som er kommet ud på en kriminel løbebane, og som jo har statsborgerskab, fordi de er født her. Så jeg tror bare, man skal passe på med ligesom at lægge sig fast på, at jer kan vi godt lide, og at jer kan vi ikke lide. Altså, der er jo ikke nogen herinde, der kan lide kriminelle mennesker.

Kl. 10:47

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):
Tak. Ordføreren.

Kl. 10:47

Anne Valentina Berthelsen (SF):

Det er jeg fuldstændig enig med fru Rosa Lund i. Det er jo derfor, den her debat i virkeligheden er så svær. Det er også det, jeg forsøger at sige heroppe fra talerstolen, nemlig at der jo er mange sager med mennesker, som måske ikke skulle have haft et statsborgerskab, men som af forskellige årsager har fået det. Vi skal forsøge at finde ud af, hvordan vi skiller færene fra bukkene uden at skade vores egne demokratiske værdier, og imens vi overholder konventionerne. Der er også mennesker, som burde have et dansk statsborgerskab, og som har urimelig svært ved at få det, og det tydeliggør jo bare, hvor komplekst det her er.

Kl. 10:47

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, så nu går vi videre i ordførerrækken til fru Sandra Elisabeth Skalvig fra Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 10:48

(Ordfører)

Sandra Elisabeth Skalvig (LA):

Tak for ordet. Danmarksdemokraterne har fremsat et beslutningsforslag om, at det skal være en betingelse for udlændinge, der ønsker dansk indfødsret, at de skal anerkende staten Israels eksistensberettigelse ved at underskrive en tro og love-erklæring. Det er et beslutningsforslag, der er fremsat på baggrund af den voldsomme stigning

Men vi vil i Liberal Alliance gerne sammen med Danmarksdemokraterne finde de rigtige løsninger, så vi fremover kan sikre, at de, der tildeles et statsborgerskab i Danmark, også i højere grad deler vores værdier. Men vi skal gøre det på den rigtige måde, og vi mener ikke, det her er det rigtige værktøj at tage i brug. Vi mener, at man i stedet skal se på en skærpelse af kravene til bipersoner samt en indførelse af en mundtlig indfødsretsprøve. Det er forslag, vi i højere grad mener vil kunne frasortere de ansøgere, der grundlæggende ikke deler de danske værdier. Tak for ordet.

Kl. 10:51

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Tak til ordføreren. Der er en kort bemærkning. Hr. Kim Edberg Andersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 10:51

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det, og tak til ordføreren. Det var jo, som man forventede. Det var det liberale gen i LA, som trådte frem, nemlig at alle folk som udgangspunkt skal have rettigheden til at gå og tænke og føle alt det, de vil. Men så kommer der bare ikke nogen løsninger.

For det her er jo et meget konkret beslutningsforslag ud fra et meget konkret blik ud af vinduet. Jeg ved, at ordføreren også har været herovre som ny i Folketinget og set, hvordan terrorangreb var, og palæstinensere rundtomkring, ekstremt hadefulde mennesker. Vi har stadig væk en synagoge, der er beskyttet af bevæbnede vagter; der er skolebørn af jødisk afstamning, som også skal have vagter med. Hvornår bliver Liberal Alliance et parti, som siger: Det kan godt være, at vi tror på det gode i mennesker – for det er jo det, jeg hører ordføreren sige – men man skal også forstå, at der også er nogle mennesker, som er af det onde. Her ville man kunne tage det

første skridt ved at give det første håndtryk. Og hvis du så bagefter går ud og gør noget, der gør, at der er et jødisk barn, der skal have vagt på, eller du hælder maling ud og viser antisemitisme i det offentlige rum, så har vi to strikes, og det vil sige, at så kan vi tage statsborgerskabet fra dig igen. Hvorfor er det, at Liberal Alliance som udgangspunkt er imod det?

Kl. 10:52

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak. Ordføreren.

Kl. 10:52

Sandra Elisabeth Skalvig (LA):

Jeg er lidt i tvivl om, om hr. Kim Edberg Andersen spørger ind til, hvorfor det er, vi ikke kan fratage statsborgerskab, eller hvorfor vi ikke kan tildele det. I forhold til lige præcis det her konkrete forslag er vi jo bare imod, at det her er måden, vi skal gøre det på. Vi deler jo intentionen med, at vi i højere grad skal sikre, at dem, vi tildeler et statsborgerskab, også er nogle, der deler de grundlæggende værdier i Danmark. Det vil vi jo gerne være med til at stramme reglerne op omkring. Vi mener bare ikke, at det her er den rigtige vej frem.

Kl. 10:53

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Spørgeren for anden korte bemærkning. Værsgo.

Kl. 10:53

Kim Edberg Andersen (DD):

Jeg er udmærket klar over, at i hvert fald den ene konvention, som er blevet nævnt mange gange, nemlig statsløsekonventionen, kan være problematisk i forhold til det her. Men det er jo ikke meget anderledes end med håndtryksdebatten. Der vil den jo også være problematisk i forhold til det. Men det er jo et skridt på vejen mod at sørge for, at mennesker, der får statsborgerskab, deler vores holdninger. Jeg er jo et godtroende menneske og tror på det bedste i mennesker, så jeg har jo også en forestilling om, at folk, der ønsker et statsborgerskab – hvor de så ved, at de skal anerkende staten Israel – først går op og får det statsborgerskab, når de føler i maven, at de kan anerkende det. Ellers bliver vi bare nødt til at sige, at vi skal holde op med at dele statsborgerskaber ud, hvis vi bare som udgangspunkt tror, at de kommer herop med uærlige intentioner – plus, nu får vi så også muligheden for, hvis det senere viser sig, at de er uærlige, at tage det fra dem igen. Er det ikke sådan nogenlunde godt opsummeret?

Kl. 10:54

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak! Når formanden rejser sig, er det, fordi tiden er gået. Ordføreren, værsgo.

Kl. 10:54

Sandra Elisabeth Skalvig (LA):

Som jeg egentlig sagde tidligere, vil vi rigtig gerne være med til at finde af løsninger, der gør, at dem, vi tildeler et statsborgerskab, også deler de danske værdier. Vi mener bare ikke, det her er vejen frem. Vi så hellere, at man f.eks. gik ind og kiggede på, om vi skulle have en mundtlig indfødsretsprøve, hvor man eksempelvis kan spørge ind til de danske værdier hos den ansøger, der søger om dansk indfødsret, men også eksempelvis vedkommendes motivation for at søge dansk statsborgerskab.

Kl. 10:54

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak. Så er det hr. Kristian Bøgsted, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kristian Bøgsted (DD):

Tak for talen, og tak for det gode samarbejde, jeg har med ordføreren i det daglige. Jeg synes selvfølgelig, det er legitimt, at fru Sandra Elisabeth Skalvig står og siger, at det her ikke er den rigtige vej. Men jeg kan jo også forstå, at man gerne vil kigge på nogle stramninger. Så jeg vil egentlig bare høre: Skal den her tale måske tolkes lidt som en presbold over mod ministeren om at få sat gang i nogle forhandlinger, hvor vi kigger på, hvordan vi rent faktisk kan stramme op på de regler og gøre dem endnu bedre?

Kl. 10:55

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Ordføreren.

Kl. 10:55

Sandra Elisabeth Skalvig (LA):

Det er noget, vi i Liberal Alliance allerede prøver at arbejde på, også internt i aftalekredsen. Vi mener, at der er nogle ting, vi skal stramme op på, bl.a. det her med at sikre, at dem, vi tildeler dansk statsborgerskab, også deler vores grundlæggende værdier.

Kl. 10:55

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Kl. 10:55

Kristian Bøgsted (DD):

Tak for det, og vi deltager selvfølgelig gerne i at kigge på, hvordan vi kan stramme reglerne her. Og så håber jeg da, at ordføreren vil presse yderligere på over for ministeren, i forhold til at vi skal have kigget på de her regler. Tak.

Kl. 10:55

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Ordføreren.

Kl. 10:55

Sandra Elisabeth Skalvig (LA):

Jeg glæder mig til at fortsætte det gode samarbejde med Danmarksdemokraterne.

Kl. 10:56

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken. Nu er det hr. Mohammad Rona fra Moderaterne. Værsgo.

Kl. 10:56

(Ordfører)

Mohammad Rona (M):

Tak for ordet, og tak for at indkalde til debatten i forhold til beslutningsforslaget her. Senest jeg stod på talerstolen, behandlede vi også sager om dansk indfødsret, hvor der var et lovforslag med mere end 2.000 medborgere, der nu havde klaret de mange krav, som vi nu stiller, og som havde opnået dansk indfødsret. Man kan jo sige, at den her type debatter, der drejer sig om det at kunne kontrollere eller snakke med de ansøgere, der er til et dansk statsborgerskab, ikke er noget nyt.

Jeg husker da også, selv om jeg ikke var særlig gammel, hvordan mine forældre tilbage i 1995-1996 skulle op til den lokale politimester og de skulle have en drøftelse omkring, hvad man ville opnå i Danmark, altså hvad man ville, og hvad ens børn ville i fremtiden, og det synes jeg personligt også i bund og grund har været en fin tradition. Men det har man selvfølgelig også afskaffet, og man har

nu i stedet for lavet en indfødsretsprøve, som langt hen ad vejen godt kan give mening, og hvor man også får en facilitliste med sig. Man kan jo også se, at de i Østrig har gjort det på den måde, at de har ansat ca. 600 medarbejdere i lokalsamfundet, altså i de forskellige styrelser og i de forskellige offentlige institutioner, i forhold til at kunne køre de her samtaler. Jeg er personligt ikke imod samtaler, det er jeg ikke, og der er der flere årsager til, og den største årsag jo i hvert fald, at det har været positivt for den måde, hvorpå mine forældre er blevet taget imod.

Men når vi så snakker om beslutningsforslaget, som det sådan set i dag drejer sig om, så kan jeg også huske, at man i 2021 ønskede at nedsætte en jury, der skulle vurdere ansøgere holdninger og tanker, før de kunne få et statsborgerskab i Danmark. Dengang var man dog ærlig. For dengang var Dansk Folkepartis Marie Krarup meget klar i spytet og sagde, at der, hvis man spurgte hende, var tale om sindelagskontrol. For mig og for Moderaterne handler dansk indfødsret om mennesker, der skal leve, bo og fungere i Danmark, altså i en dansk kontekst, med tro og loyalitet i forhold til Danmark og ikke til udenlandske konflikter, udenlandske synspunkter eller udenlandske gøremål. Danmark og det danske demokrati er rundet af oplysningstidens tanker, og vi har og vi har altid haft en stolt kultur i forhold til at forsvare borgernes frihedsrettigheder, religionsfrihed, tankefrihed osv. Enhver dansker skal have lov til at tænke frit, for kontra de stater, vi normalt ikke sammenligner os med, så har vi ikke en tradition for at dømme borgernes tanker, men borgernes handlinger, og loven skal respekteres, og loven skal holdes, og sådan sikrer vi også, at et demokrati stadig kan overleve effektivt.

Men i min optik er det udemokratisk, at man fra statens side vil udføre en form for tankekontrol af borgerne. Man kan jo sige, at vi i debatten har været vidt omkring, og med al respekt er det jo også sådan, at man, når man debatterer udlændingepolitik – det ved de fleste herinde også – så kommer rundt i de forskellige hjørner, og det synes jeg også er helt fair. Men det, der også er spørgsmålet, og det, der i dag så også er svaret fra os i Moderaterne, og det synes jeg sådan set også mine to regeringkollegaer meget godt har givet udtryk for, er, at vi ikke støtter beslutningsforslaget.

Kl. 11:00

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak til ordføreren. Der er en række korte bemærkninger, og den første er fra hr. Kristian Bøgsted, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 11:00

Kristian Bøgsted (DD):

Tak. Det overrasker jo selvfølgelig ikke, at Moderaterne ikke støtter forslaget her, og ordføreren kommer ind på, at man skal have frihed i Danmark til at gøre nogle ting og tænke nogle ting, men alligevel støtter man en indskrænkning af ytringsfriheden ved at indføre en koranlov. For det må danskerne i hvert fald ikke gøre, og så meget frihed skal vi ikke have. Det er det, der er i det, og jeg kan jo godt høre, hvad ordføreren står og siger deroppe på talerstolen, men jeg kan simpelt hen ikke forstå det. Jeg kan simpelt hen ikke forstå, hvad det er, ordføreren og Moderaterne vil på indfødsretsområdet. Man snakker i syd og nord, øst og vest og hører fra EP-kandidater, der vil tage en masse ekstra flygtninge til landet, og hvad er det, Moderaterne vil på indfødsretsområdet? Er man faktisk for at gå ind og kigge på at lave stramminger af reglerne på indfødsretsområdet, eller vil man lempe reglerne?

Kl. 11:01

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Ordføreren.

Kl. 11:01

Mohammad Rona (M):

Vi har ingen ambition om hverken at lempe eller stramme i forhold til indfødsretten. Men hvis det viser sig, at der er områder i indfødsretsloven, hvor vi skal stramme, så ryster vi heller ikke på hånden, og så er vi selvfølgelig med til det, fordi vi jo er med i en aftale, og sådan er det. Der står ingen steder, hverken på vores hjemmeside eller andre steder, at Moderaterne aldrig nogen sinde vil være med til at stramme noget som helst. Vi synes, at den praksis, man har i dag, i forhold til at få en tildeling af et dansk statsborgerskab og de regler og de objektive krav, der er i dag, er fine, og dem bakker vi selvfølgelig op, fordi vi er en del af en aftalekreds.

Kl. 11:02

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Spørgeren for den anden korte bemærkning.

Kl. 11:02

Kristian Bøgsted (DD):

Så skal jeg bare forstå det ret. Skal det forstås sådan, at hvis ministeren indkalder til nogle forhandlinger om stramminger af reglerne, så kommer Moderaterne ikke til at stille sig på bagbenene og sige, at man ikke skal have stramminger på bekostning af partnerne i regeringen, altså Venstre, og Socialdemokratiet, men at Moderaterne så bakker op om det?

Kl. 11:02

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Ordføreren.

Kl. 11:02

Mohammad Rona (M):

Det er nu sådan i en regering som vores, at vi jo er tre forskellige partier, og at vi har forskellige ståsteder og grundholdninger, både på skatteområdet, men også på det her område. Og hvis det viser sig, at der er noget, vi skal stramme op på, fordi der et eller andet sted er et hul, så er vi også helt med på og klar til at tage den snak.

Kl. 11:03

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Så er det hr. Kim Edberg Andersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 11:03

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Man fristes til at sige, at man ønsker, at Præsidiet tager det op og sørger for, at Moderaternes ordfører kommer på først, så det bliver ministeren sammen med Moderaterne. For vi ved jo alle sammen, at det er Moderaterne, der dikterer, hvordan udlændingepolitikken skal være i den her regering. Det har vi set gang på gang. Venstre siger, at de vil stramme, og Socialdemokraterne siger, at de vil stramme, og Moderaterne siger så: Bare vi alle sammen er enige. Det er lidt ligesom rwandamodellen – bare alle er enige, er det også fint. Men det bliver vi aldrig, for Moderaterne kan ikke engang blive enige med sig selv med hensyn til en ambassadør for at få kigget på konventionerne. og Stine Bosse kom til at tale over sig og sagde, at vi vil have så mange som muligt hertil, give den gas, wir schaffen das. Der kunne jeg godt se på udenrigsministeren, at han ikke var i det bedste humør, da han skulle ud og snakke om det.

Men er virkeligheden ikke lige nøjagtig, at det er forfejlet, når Moderaterne siger, at der er noget, der skal strammes? Jeg kender hr. Mohammad Rona som et menneske, der i hvert fald ser virkeligheden. Så kan det godt være, vi ser forskelligt på den, men hr. Mohammad Rona må give mig ret i, at vi har bevåbnede vagter, der skal passe på vores jødiske. Vi har lige set nogen hælde maling på en jødisk mindesten, og vi har set det, der skete på Den Røde Plads på

Nørrebro. Mener Mohammad Rona ikke, at der er et problem med antisemitisme i Danmark?

Kl. 11:04

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Tak. Ordføreren skal huske at oversætte. Værsgo til ordføreren.

Kl. 11:04

Mohammad Rona (M):

Tak for spørgsmålet. Jo, der er et stigende problem, der er faktisk et kæmpe problem i forhold til antisemitisme i Danmark. Det er jo sådan set desværre kun blevet værre, i forhold til hvad der er sket efter den 7. oktober, hvor der skete et helt forfærdeligt og brutalt terrorangreb fra Hamas' side. Så jo, jeg og vi anerkender det, og jeg tror ikke, der er nogen partier herinde, der ikke anerkender, at der er stigende antisemitisme i Danmark. Selvfølgelig gør vi det, og det skal vi da også gøre noget ved. Men jeg tænker ikke, at sådan et beslutningsforslag, hvor man skal krydse af, om Israel skal eksistere eller ej, vil hjælpe på det.

Kl. 11:05

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Kl. 11:05

Kim Edberg Andersen (DD):

Det er jo, fordi jeg har større tiltro til de mennesker, end Moderaterne tilsyneladende har, for Moderaterne må så mene, at de bare vil lyve med det. Virkeligheden er, at vi har problemer med antisemitisme, og virkeligheden er også, at Moderaterne ikke anerkender, at det er små skridt, man skal tage for at komme derhen. Jeg har ikke set Moderaterne komme med et forslag, der siger, at det skal forbydes at hælde maling ud over noget, eller at det skal forbydes at sige død over Israel. Det er alle de her ting. Hvis man vendte det om i forhold til dengang, da vi havde debatten om koranafbændinger, var det en til en det, Moderaterne var oppe at sige, nemlig at det kan vi ikke tillade, og at det er ude over det, man må. Hvornår kommer Moderaterne så med forslag selv, der forbyder at være antisemitisk, hvis ikke man støtter Israel i Danmark?

Kl. 11:05

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Ordføreren.

Kl. 11:05

Mohammad Rona (M):

Der er lovgivning på området, der er lovgivning i forhold til billiggelse af terror – det er der. Og der er også folk, der bliver straffet for det. Så kan vi altid snakke om det, som jeg faktisk synes er det væsentlige i det her, nemlig om den måde, man bliver straffet på, er hårdt nok eller mildt nok osv. Den debat kan vi altid tage, men du bliver jo i dag straffet for at billige terror.

Kl. 11:06

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Så er det hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Kl. 11:06

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Jeg vil egentlig tage fat i det her begreb tankekontrol, som jeg tror ordføreren også selv var inde på i sin tale, og som Socialdemokratiet og Enhedslisten og Radikale også bruger, altså ordet sindelagskontrol. Det er et mærkværdigt begreb, for det at give et dansk statsborgerskab svarer jo til at invitere folk fuldt og helt ind i sin egen familie, og der er det selvfølgelig ret interessant at undersøge, hvad det egentlig er, folk mener, og hvad det er for

nogle værdier, folk bærer med sig, inden man inviterer dem fuldt og helt ind i familien. Altså, det at få et dansk statsborgerskab er ikke en ret; det er jo en gave, man kan få, hvis man for alvor har gjort sig fortjent til det, og hvis man for alvor gennem sin adfærd og sine initiativer har vist, at man er fuldt og helt dansker i hjertet. Derfor synes jeg, det er mærkeligt overhovedet at bruge det her ord sindelagskontrol eller tankekontrol, for man må jo tænke, hvad man vil i det private, men det betyder ikke, at man, hvis man eksempelvis mener, at terrorangrebet den 7. oktober var en fremragende ting, eller at vi skal have et kalifat i Danmark osv., også har ret til et dansk statsborgerskab.

Kl. 11:07

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Ordføreren.

Kl. 11:07

Mohammad Rona (M):

Jamen jeg er sådan set enig i spørgerens holdning om, at tildeling af dansk statsborgerskab på ingen måde er en ret; det er jo selvfølgelig noget, man skal gøre sig fortjent til. Det er jo også derfor, at man igennem de sidste 20-25 år, i hvert fald de sidste 20 år, har strammet markant op på det her område. Men at få et dansk statsborgerskab er jo også en tillidserklæring. Altså, det er en tillidserklæring fra os som samfund, fordi man har gjort sig fortjent til at blive sådan, hvad kan man sige, fuldgyldigt medlem af det danske samfund. Og i den forbindelse synes jeg, at de krav, de objektive krav, der også er, er helt fair.

Kl. 11:08

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Spørgeren for den anden korte bemærkning.

Kl. 11:08

Mikkel Bjørn (DF):

Så vil jeg gribe lidt fat i det, ordføreren også kom ind på i sin tale, nemlig det her med, at når man tager indfødsretsprøven, får man udleveret alle svarene på forhånd. Det er mindst talt noget, vi i Dansk Folkeparti synes er ret absurd. Indimellem kan man læse nogle artikler om danskere, der selv tager prøven og siger: Uha, jeg kunne ikke selv bestå indfødsretsprøven; se, hvor svær den er. Men det er jo ikke nogen, der har fået udleveret svarene på forhånd, i modsætning til dem, der rent faktisk tager prøven og får udleveret et hæfte med alle svarene på forhånd. Hvad mener Moderaterne egentlig om den praksis, at man får udleveret alle svarene på forhånd, inden man tager prøven?

Kl. 11:08

Fjerde næstformand (Karina Adsbøl):

Ordføreren.

Kl. 11:08

Mohammad Rona (M):

Det er jo sådan i dag, at når man går op til en indfødsretsprøve, er der selvfølgelig en række spørgsmål, man skal besvare, og det er fuldstændig rigtigt – det kom jeg sådan set også ind på i min tale – at man får en form for facitliste til de her spørgsmål. Du får det selvfølgelig ikke på den måde, at der skal svares på spørgsmål 1 på den måde osv.; det er sådan lidt hulter til bulter. Men det er klart, at indfødsretsprøven jo også er med til, at der er en del, der bliver bremset i forhold til at få statsborgerskab, fordi de netop ikke består den.

Kl. 11:09

Kl. 11:12

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken til fru Brigitte Klintskov Jerkel fra Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 11:09

(Ordfører)

Brigitte Klintskov Jerkel (KF):

Tak, formand, og tak til Danmarksdemokraterne for rejse den her debat om, at ansøgere skal skrive under på, at de anerkender staten Israels eksistensberettigelse, for at erhverve dansk indfødsret. I Det Konservative Folkeparti forstår vi til fulde motivationen for det her forslag. Jeg bliver også vred og harm over at høre demonstranter i gaderne råbe til jihad, og at staten Israel skal udslettes, og når jeg læser, at en person er blevet kendt skyldig i terrorbilligelse. Jeg har kun foragt over for de mennesker, der deltager og råber uhyggelige ting i de pågældende demonstrationer. Det værdigrundlag, som det bygger på, er på ingen måde foreneligt med danske værdier.

Men i beslutningsforslaget her synes vi at man lidt blander erhvervelsen af dansk indfødsret sammen med konflikten i Gaza og Israel. Der må findes bedre metoder til at stramme op over for de typer, som opfordrer til hellig krig i gaderne, f.eks. hårdere straffe for at opfordre til hellig krig. Og samtidig må der være bedre forslag til at stramme reglerne for erhvervelse af dansk indfødsret. Her synes vi, at man blander tingene lidt sammen.

Det skulle også gerne være sådan, at man allerede havde indfanget, hvis en ansøgers værdier går så meget imod de danske værdier, at man ikke vil anerkende Israel, i de værdispørgsmål, der er i indfødsretsprøven. Det kræver selvfølgelig, at sagsbehandlingen lever op til vores politiske aftaler på området. For sådanne mennesker skal naturligvis aldrig have dansk statsborgerskab. Tak for ordet.

Kl. 11:11

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak til ordføreren. Der er en kort bemærkning til hr. Kim Edberg Andersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 11:11

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Nu må ordføreren rette mig, hvis jeg tager fejl, men jeg går ud fra, at Det Konservative Folkeparti støtter op om, at man skal give et håndtryk ved en indfødsretsceremoni, og så bliver det lidt nemt at sige, at man er imod det her, fordi det er anderledes, for det er jo ikke kun i Gaza, det her er et problem. Altså, antisemitismen er jo sådan generelt udbredt problem i Mellemøsten. De er ikke vilde med jøderne, og rigtig mange af staterne anerkender jo ikke staten Israel. Nu er der så krig, og det er frygtelig nok i sig selv, men hvis man anerkender en håndtryksceremoni for ligesom at sige, at ligestilling og det her er vigtigt for os, fordi det er en del af de danske værdier, så er det vel også en del af de danske værdier, at vi ikke tolererer antisemitismen, og du bliver nødt til at stå inde for, at det kan du også. Hvad er den store forskel? Er ligestilling vigtigere end antisemitisme, eller er det, bare fordi man tænker, at det ikke skal være en længere prøve, man skal til, eller hvad er problemstillingen egentlig for Konservative?

Kl. 11:12

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak. Ordføreren.

Brigitte Klintskov Jerkel (KF):

Vi bakker hundrede procent op om, at man skal give håndtryk, når man har fået indfødsret, til ceremonien.

Som jeg nævnte i talen her, synes vi måske bare, at man blander tingene lidt sammen. Det er jo en metode – det er jeg helt med på – til at stramme op i forhold til at erhverve dansk indfødsret, og det vil vi fra Konservatives side meget gerne kigge på. Jeg har også flere gange opfordret ministeren til at indkalde til forhandlinger på det her område omkring indfødsret, men der sker ikke rigtig noget, og det er måske, fordi man også er i regering med Moderaterne, som har en lidt anden holdning. Så der sker desværre ikke rigtig noget, men vi vil meget gerne have en drøftelse af, hvordan vi kan stramme yderligere op i forhold til erhvervelse af indfødsret.

Kl. 11:13

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Spørgeren for den anden korte bemærkning. Værsgo.

Kl. 11:13

Kim Edberg Andersen (DD):

Jeg kan anbefale ordføreren i stedet for at spørge ministeren at bede Mohammad Rona om at få indkaldt, så jeg er næsten sikker på, at det kommer til at ske.

Vi indførte det med håndtryk, fordi vi så en problemstilling i Danmark med, at der var nogle, der ikke anerkendte det andet køn og ikke ville give hånd til det andet køn. Og så tænkte vi, at det er en vigtig værdi for os. Nu ser vi en problemstilling i Danmark med nogle mennesker, som er direkte antisemitiske og ikke anerkender staten Israel. Det er jo egentlig bare derfor, jeg spørger: Hvad er forskellen? Man kan godt være imod, men kan ordføreren godt se, at det er den samme problemstilling, som vi forsøger at løse på samme måde?

Kl. 11:14

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Tak. Ordføreren.

Kl. 11:14

Brigitte Klintskov Jerkel (KF):

Jeg ved ikke, om jeg kan se, at det er helt den samme problemstilling, men vi bakker i hvert fald op om, at man skal give håndtryk, og så synes vi selvfølgelig også, at det, vi er vidne til, er helt forkasteligt i forhold til demonstrationer i Danmark, og hvad der bliver råbt. Jeg tror bare, det er rigtig svært på en anden vis at komme efter det her, fordi man jo sagtens kan skrive under på og sige, at man gerne vil anerkende staten Israel, og så gør man det i virkeligheden ikke. Jeg har bare lidt svært ved at se, hvordan vi skal kunne komme efter det på en eller anden måde.

Kl. 11:14

Fjerde næstformand (Karina Adsøl):

Der er ikke flere korte bemærkninger, og så er det fru Rosa Lund, Enhedslisten.

Kl. 11:15

(Ordfører)

Rosa Lund (EL):

Tak. Kravene til ansøgere, der ønsker statsborgerskab i Danmark, hører uden tvivl til blandt Europas strengeste krav. Enhedslisten ønsker at lempe de krav, ikke skærpe dem. Bl.a. derfor mener vi, at det her beslutningsforslag går i den forkerte retning. Enhedslisten anerkender ligesom, i hvert fald mig bekendt, alle medlemmer af Folketinget, Israels ret til at eksistere. Men vi mener ikke, at et ud-

sagn om, hvilke stater der har ret til at eksistere, hører hjemme i den proces, der skal afgøre, om en person kan blive dansk statsborger.

Kl. 11:19

I Enhedslisten støtter vi, at personer, der dømmes for alvorlige forbrydelser, skal have en karensperiode, før de kan få dansk statsborgerskab, men de er dømt for deres handlinger, ikke for deres holdninger, og det er deres holdninger, der medfører, at de i en periode vil være udelukket fra at kunne blive danske statsborgere.

Til gengæld støtter vi i Enhedslisten ikke sindelagskontrol. Der skal ikke føres sindelagskontrol med ansøgere, eller ske det, at nogen skal udelukkes fra danske statsborgere på grund af, hvad de mener, altså på grund af deres holdninger, hverken til Israel eller Kurdistan eller alle mulige andre spørgsmål, man kan have en holdning til.

Så udover at vi generelt ikke mener, at der skal stilles skærpede krav til ansøgerne, er vi også imod det her forslag, fordi det lægger op til en sortering af ansøgere efter deres holdninger, altså sindelagskontrol. Det kan jo også undre mig, at det her forslag kommer fra et parti, som ellers altid gerne vil snakke om ytringsfriheden som en vigtig dansk værdi. For ikke desto mindre at holde øjnene på bolden og på det her forslag vil jeg sige, at Enhedslisten ikke kan støtte det.

Kl. 11:17

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Anders Kronborg.

Kl. 11:17

Anders Kronborg (S):

Tak for det. Jeg anerkendte jo forslaget og vigtigheden af, at vi også fik den her debat, og det er ikke mange uger siden, at Enhedslisten holdt deres årsmøde, og som jeg forstod det, var der også store debatter internt i Enhedslisten omkring forslag – der stod from the river to the sea, Palestine must be free; der var boykot af Israel; og der var forslag oppe om, at Enhedslisten skulle indlede samarbejde med nogle af de organisationer, som er mistænkt for at stå i ledtog med Hamas.

Jeg anerkender, at forslagene blev forkastet af et flertal i Enhedslisten. Det synes jeg personligt var godt. Men jeg kunne da godt tænke mig at spørge fru Rosa Lund: Når man har typer i sit parti, som kommer med så vidtgående forslag om ligefrem at samarbejde med terrororganisationer, hvordan håndterer man så det i et parti som Enhedslisten? Går man ud efter debatten og drikker en frugtjuice og siger, at det er helt i orden, at de har de synspunkter, eller får de en enkeltbillet væk fra Enhedslisten, eller hvordan stiller man sig? For det er uhyrlige synspunkter.

Kl. 11:18

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Vi skal lige minde spørgeren om, at når man har sprogbrug, hvor man bruger andre sprog, skal man huske at oversætte det. Men nu tror jeg, det gik den her gang, så vi giver ordet til en besvarelse.

Kl. 11:18

Rosa Lund (EL):

Jamen altså, jeg takker for interessen for Enhedslistens interne partidemokrati, som jeg jo ved at Socialdemokraterne interesserer sig meget for. Det her beslutningsforslag, som vi diskuterer i dag, og som kommer fra Danmarksdemokraterne, handler om indfødsretsprøven, så derfor er jeg lidt forundret over, at spørgsmålet kommer op her, men jeg vil gerne svare på det.

Forslagene faldt heldigvis til jorden med et brag, og når hr. Anders Kronborg er så interesseret i Enhedslistens interne partidemokrati, ved han også, at de faldt til jorden med et brag.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Hr. Anders Kronborg.

Kl. 11:19

Anders Kronborg (S):

Jo, men det er ikke et mærkeligt spørgsmål at stille, for det er jo præcis det, fru Inger Støjberg osv. har rejst med deres beslutningsforslag her. Det handler jo også om at få den her debat og at anskue, hvad der egentlig sker ude i samfundet. Og det, som vi herinde tager afstand fra, forstår jeg sker i Enhedslistens egen baghave.

Det er jo derfor, det faktisk er ret interessant. Vi har et parti i Folketinget, hvor de her ytringer finder sted, hvor der faktisk er forslag fremme om, at man skal samarbejde med organisationer, som er mistænkt for at stå i ledtog med Hamas, en frygtelig terrororganisation, og i virkeligheden er det med from the river to the sea, med formandens accept, jo, at Israel skal udslettes. Altså, det er uhyrlige synspunkter, og det synes jeg sådan set Folketinget gerne må vide.

Hvordan stiller fru Rosa Lund sig til de synspunkter i sit parti?

Drikker man en frugtjuice og siger: Det er helt i orden – vi kan rumme de her synspunkter? Eller siger man: Det kan vi faktisk ikke acceptere?

Kl. 11:19

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 11:20

Rosa Lund (EL):

Jeg kan oplyse hr. Anders Kronborg om, at jeg både som medlem af Folketinget, medlem af Enhedslisten og delegeret på Enhedslistens årsmøde både talte imod forslagene og stemte imod forslagene, og det fik jeg heldigvis opbakning til. Forslagene faldt med et brag.

Jeg ved ikke hundrede procent, hvor de her mennesker er født, men jeg ved da, at de har samme hudfarve, som jeg har. Om de skal have fratrækt deres danske statsborgerskab? Nej, det mener jeg ikke, hr. Anders Kronborg.

Kl. 11:20

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det hr. Kristian Bøgsted.

Kl. 11:20

Kristian Bøgsted (DD):

Tak. Jeg bliver egentlig lidt forvirret, når man hører talen her, for det er jo ikke nogen overraskelse, at Enhedslisten ikke støtter forslaget, men vi hører fru Rosa Lund stå og sige, at de faktisk gerne vil have lempelser, og at de i Enhedslisten er imod det, man fra Enhedslistens side kalder sindelagskontrol. Så er jeg bare lidt nysgerrig på, om Enhedslisten slet ikke mener, at der skal være en eller anden form for kontrol, tjek – kald det, hvad man har lyst til – af, at man rent faktisk har taget de danske værdier til sig, inden man får et statsborgerskab?

Kl. 11:21

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 11:21

Rosa Lund (EL):

Det er jo sådan noget, der er ret svært at tjekke. Det er jo ret svært at tjekke, om man har taget de danske værdier til sig. Det er også ret svært at kontrollere og tjekke, hvad man mener med det. F.eks. kan jeg jo forstå, at når Danmarksdemokraterne taler så meget om ytringsfrihed som en vigtig dansk værdi, mener de i hvert fald

ikke ytringsfrihed i forhold til det her forslag. Det mener vi jo i Enhedslisten. For os er der ikke nogen bøjninger af ytringsfriheden. Det synes vi i Enhedslisten er en vigtig dansk værdi, men det synes man ikke i Danmarksdemokraterne. Det synes jeg er et ret godt bevis på, at det jo er svært sådan at hakke af, om man havde taget de her værdier til sig.

Men jo, jeg mener da og arbejder for, at alle i Danmark går ind for ytringsfrihed, for ligestilling, for religionsfrihed, for de her værdier, som vi alle sammen står på, bl.a. i grundloven.

Kl. 11:21

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Kristian Bøgsted.

Kl. 11:21

Kristian Bøgsted (DD):

Når fru Rosa Lund mener, det er svært at kontrollere og tjekke det her, er det så Enhedslistens holdning, at vi skal over til de individuelle samtaler med hver enkelt ansøger, som der er snakket om? Eller skal vi bare slække på det hele og så gå ud fra, at det går nok?

Kl. 11:22

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:22

Rosa Lund (EL):

Vi skal ikke over til individuelle samtaler.

Kl. 11:22

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 11:22

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Fru Rosa Lund siger i sin tale, at Enhedslisten anerkender Israels ret til at eksistere. Men jeg er bare nysgerrig på: I hvilket omfang gælder det alle dele af Enhedslisten? Gælder det også helt ind i Enhedslistens hovedbestyrelse? Nu tænker jeg på, at B.T. i en artikel i dag er ude at afsløre, at en af Enhedslistens egne samarbejdspartnere har henrettet en 21-årig praktikant i Israel. Det er altså en fuldstændig civil borger, der er blevet slået som ung menneske, der har arbejdet som praktikant på et mejeri. Og der har Enhedslisten hovedbestyrelsesmedlemmer, der går ind for, at vi skal samarbejde med den organisation, som har foretaget den henrettelse. Altså, i hvilket omfang er den anerkendelse inde i Enhedslistens hovedbestyrelse?

Kl. 11:23

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:23

Rosa Lund (EL):

Den anerkendelse eksisterer ikke i Enhedslisten. Vi har lige haft et årsmøde, hvor det faldt med et brag, om vi skulle samarbejde med den her organisation. Vi afbrød i Enhedslisten samarbejdet med den her organisation, så snart vi fandt ud af, hvad der egentlig foregik. Og jeg beklager, at vi overhovedet på noget tidspunkt har indledt samarbejde med den her organisation. Men da vi gjorde det, anede vi ikke, hvad der ellers foregik. Så snart vi fandt ud af det, afbrød vi samarbejdet med dem. Så jeg kan bare sige, hr. Mikkel Bjørn: Det eksisterer ikke i Enhedslistens hovedbestyrelse.

Kl. 11:23

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 11:23

Mikkel Bjørn (DF):

De medlemmer af Enhedslistens hovedbestyrelse, der har været ude at bakke op om, at det her samarbejde med den her organisation skulle genoptages, har jo gjort det efter terrorangrebet mod Israel. Så det er hovedbestyrelsesmedlemmer, som stadig sidder der i dag. Jeg er bare nysgerrig på: Hvordan kan Enhedslisten acceptere at have medlemmer siddende i deres hovedbestyrelse den dag i dag, som går ind for at samarbejde med en organisation, der fuldstændig skånselsløst slagter unge civile praktikanter på et mejeri i Israel?

Kl. 11:24

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:24

Rosa Lund (EL):

Igen må jeg takke for interessen for Enhedslistens interne partidemokrati, men det er nu en alvorlig nok sag, som hr. Mikkel Bjørn tager op her, synes jeg. Det er meget alvorligt. Og derfor har vi i Enhedslisten også på vores årsmøde, her for 14 dage siden eller sådan noget, taget fuldstændig afstand fra det her. Det faldt med et brag, at vi skulle fortsætte samarbejdet med den her organisation. Vi har på årsmødet, til hr. Mikkel Bjørns oplysning, også valgt en ny hovedbestyrelse, hvor bl.a. undertegnede sidder.

Kl. 11:24

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 11:24

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Jeg kommer ikke ind i en debat om Enhedslistens årsmøde, for jeg skulle altså noget andet lige i den weekend, så jeg har ikke fulgt med i, hvad Enhedslisten er blevet enige om, og hvem de støtter, og hvem de ikke støtter. Så det er også lidt irrelevant.

Det, jeg reagerer på, er, at Enhedslisten sådan var lige lidt fremme i skoene og sige, at Danmarksdemokraterne nu faktisk ikke støtter ytringsfriheden lige på det her område. Det vil jeg give Enhedslistens ordfører ret i, hvis man mener, at det er ytringsfrihed at være antisemitisk. Det mener jeg faktisk nok ikke er dækket af ytringsfriheden som sådan. Jeg tror, det rent teknisk og juridisk vil være det nu – jeg tror faktisk godt, man må til en grænse, men der er selvfølgelig noget om hadtale og noget, som man ikke må udbrede. Men at påstå, at det er ytringsfrihed, og det er derfor, at det her ikke skal indføres, er jo ikke at forholde sig til forslaget. For forslaget er der jo, bare fordi Danmarksdemokraterne har forholdt sig til virkeligheden og sagt, at det er problematisk. Det tror jeg faktisk Enhedslisten er enige i, altså at det er problematisk – og så er det her jo et skridt på vejen. Vi søger jo efter de her skridt til at få tingene til at gå væk. Så vil Enhedslisten ikke fortælle mig, hvad skridtene for Enhedslisten så er?

Kl. 11:25

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:25

Rosa Lund (EL):

For os i Enhedslisten stopper ytringsfriheden der, hvor straffeloven starter. Jeg betragter antisemitiske ytringer som racisme. Det er jo

en form for racisme, og derfor vil det være strafbart, jævnfør racismeparagraffen. Så vi i Enhedslisten arbejder rigtig meget for at styrke racismeparagraffen og fik faktisk også styrket den i sidste valgperiode, hvor vi fik det flyttet ind i racismeparagraffen, at det, også hvis det ikke bare er delvis racistiske ytringer, kan straffes efter racismeparagraffen. Her mener jeg at antisemitisme indgår eller i hvert fald bør indgå. Og for min skyld kunne vi sagtens skrive det mere frem i straffeloven. Det ville jeg faktisk synes var en god idé. Så det er den ene ting, vi gerne vil gøre.

Den anden ting, vi gerne vil gøre, er, at vi gerne vil styrke politiets arbejde med hadforbrydelser – altså arbejde med at stoppe hadforbrydelser – som vi jo desværre i stigende grad ser går ud over mennesker med jødisk baggrund.

Kl. 11:26

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 11:26

Kim Edberg Andersen (DD):

Jeg er slet ikke i tvivl om, at hvis vi skal til at diskutere racismeparagraffen, bliver vi i hvert fald nok uenige om, hvad der skal straffes. Jeg er enig i det der med, at hvis det er en straffelovsovertrædelse, giver det god mening. Jeg ved også, at Enhedslisten og jeg dengang med koranloven var meget enige om, at der var noget problematisk i forhold til ytringsfriheden. Men det er jo ikke at begrænse folks ytringsfrihed at sige, de skal anerkende Israel, hvis de skal have dansk statsborgerskab. Så vil Enhedslisten bare ikke lige forklare mig det, for det kan godt være, jeg ikke har fulgt ordentligt med, da Enhedslisten kom med sin holdning. Hvorfor er det, at Enhedslisten sammenligner det med et krav vedrørende Israel til at få dansk statsborgerskab med ytringsfrihed?

Kl. 11:27

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:27

Rosa Lund (EL):

Fordi det, som Danmarksdemokraterne foreslår her, er et udtryk for sindelagskontrol, og det mener vi ikke hører hjemme i statsborgerskabsprøven overhovedet. Vi kan jo heldigvis, vil jeg sige, ikke gå her og kontrollere, hvad hinanden tænker, når vi er derhjemme – heldigvis. Det kunne jeg da godt nogle gange have lyst til. Så ville Folketingets sammensætning også være anderledes. Men sådan er det jo heldigvis ikke i et demokrati, og derfor skal det heller ikke være sådan i indfødsretsprøven.

Kl. 11:28

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi går videre til Radikale Venstres ordfører, og det er fru Zenia Stampe. Værsgo.

Kl. 11:28

(Ordfører)

Zenia Stampe (RV):

Tak for det. Der er flere heroppe i dag, der har indledt deres tale med at takke Danmarksdemokraterne og fru Inger Støjberg for at fremsætte forslaget. Den tak kan vi ikke tilslutte os. Grinet understreger det, jeg gerne vil sige nu, og det er: Har fru Inger Støjberg slet ingen skam i livet? At udnytte det frygtelige terrorangreb mod Israel, udnytte den frygtelige krig i Gaza og den frygtelige situation på Vestbredden til at føre national symbolpolitik og politisere reglerne for statsborgerskab? Jeg kender godt svaret, og det er nej. Det kunne

jeg allerede høre på fru Inger Støjbergs grin. Og være er det egentlig også for en forestilling, vi er blevet inviteret til i dag? Fru Inger Støjberg var ude i pressen og fortælle om det her forslag, men fru Inger Støjberg har taget ordet én gang i dag, én gang i dag. Jeg har hørt ét spørgsmål til Venstres ordfører, der egentlig ikke handlede om det her forslag, men som handlede om håndtryksforslaget, som fru Inger Støjberg gennemførte, dengang fru Inger Støjberg var udlændinge- og integrationsminister. Det er useriøst!

Jeg vil godt sige noget om det her forslag. Inger Støjberg argumenterer selv for forslaget med, at der er mennesker i Danmark, der åbent siger, at Israel skal udslettes, og de mennesker mener fru Inger Støjberg ikke skal have dansk statsborgerskab. Jeg vil gerne slå fast, at vi i mit parti også til hver en tid vil forsvare Israels ret til at eksistere. Det er ikke til diskussion. Og jeg har ingen sympati for dem, der går og snakker om at udslette Israel. Men må jeg ikke minde om, at der også er folk, der går rundt i vores land, som undergraver menneskerettighederne, og som arbejder imod palæstinenserne ret til at få deres egen stat. Og hvis der skulle være bare en lille bitte smule demokratisk konsistens i det her forslag, handlede det om at afskære alle ekstremister fra at blive danske statsborgere. Men den form for logik og konsistens findes jo ikke i fru Inger Støjbergs verden. Jeg ville også synes, det var en farlig vej at gå. Mest af alt er det farligt, når det bliver politiseret, så én type ekstremister er værre end en anden type ekstremister, men i det hele taget at gå den her vej, når det handler om reglerne for dansk statsborgerskab.

Men en ting, jeg gerne vil slå fast i dag, og som jeg synes vi har talt alt for lidt om her, er, at anerkendelsen jo skal gå begge veje. Vi taler meget om palæstinenserne anerkendelse eller manglende anerkendelse af staten Israel, men hvad med den israelske regerings manglende anerkendelse af palæstinenserne ret til egen stat? Det er jo noget, de har givet direkte udtryk for. Det drejer sig om en regering, som lige nu igennem ulovlige bosættelser er ved at annektere hele Vestbredden og drømmer om at fordrive alle palæstinenserne fra deres egen jord og fra deres eget land. Den her sag og den her frygtelige situation har jo to sider, og jeg mener, at det er vores ansvar som demokrati, som ven med Israel, men også tilhængere af menneskerettigheder, at hjælpe med at bygge den bro, hjælpe med at fremme de moderate kræfter på begge sider. Og det bidrager sådan et forslag her ikke til, fordi det er så ensidigt. Jeg er med på, at vi skal bekæmpe ekstremisterne på begge sider, men jeg synes måske først og fremmest, at vi skal fokusere kræfterne på at styrke de moderate kræfter på begge sider.

Kl. 11:32

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Anders Kronborg.

Kl. 11:32

Anders Kronborg (S):

Fru Zenia Stampe må have mig meget undskyldt, men når man ser i de københavnske gader, og når man snakker med danske jøder, er der ingen tvivl om, at der er forskel. Jødiske lokationer i Danmark er skarpt bevogtet. Den jødiske skole her i København er den mest bevogtede civile bygning i Danmark. Det kan være livsfarligt at gå igennem København med et israelsk flag. Mange jødiske børn og deres forældre har ikke deres jødiske smykker på, simpelt hen fordi de er bange for overfald i København. På daglig basis ser vi demonstrationer i København, hvor man går med palæstinensiske flag. Det skal være tilladt, det er i orden at bruge sin ytringsfrihed, men den samme sikkerhed, den samme frihed har det jødiske folk i Danmark ikke.

Vil fru Zenia Stampe ikke anerkende, at der er forskel for det jødiske mindretal i Danmark, og at trusselsniveauet for dem er meget alvorligt?

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Zenia Stampe (RV):

Det anerkender jeg fuldt ud. Det er ikke det, vi debatterer i dag, men det anerkender jeg fuldt ud. Og vi støtter øgede initiativer for at komme antisemitismen til livs og for at gribe ind over for antisemitismen og for at sikre jødiske borgere i Danmark. Det støtter vi fuldt ud. Det er bare ikke det, vi diskuterer i dag. Der handler det om situationen i Mellemøsten. Men der er slet ikke nogen tvivl om, at danske jøder står vi vagt om – om deres sikkerhed og anerkendelsen af dem som religiøst mindretal og i øvrigt også anerkendelsen af Israel som en jødisk stat, som jeg ved at der er mange danske jøder der har en tæt relation til, selv om man skal holde tingene adskilt. Og danske jøder skal jo ikke bebrejdes for den israelske regerings handling. Men mange danske jøder har en meget tæt relation til Israel. Det anerkender vi og bebrejder på ingen måde danske jøder.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Anders Kronborg.

Anders Kronborg (S):

Men det er *også* det, vi diskuterer i dag, for det at bo og leve i Danmark er også, at vi respekterer og anerkender minoriteter. Og med hensyn til den jødiske minoritet i Danmark kan man se et stigende antal hadforbrydelser, man kan se en stigende antisemitisme. Og det er altså ikke folk, der tager flyveren herop og generer jøder i en uge og så tager hjem igen. Det er herboende mennesker, mennesker i Danmark, der udsætter vores jødiske minoritet for daglig chikane, og det er uacceptabelt. Hvis man vil være dansk statsborger i Danmark, skal man acceptere minoriteter, også den jødiske minoritet.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Zenia Stampe (RV):

Det er jeg enig i. Jeg mener, at alle danskere skal acceptere minoriteter. Jeg mener også, vi har en særlig situation og en særlig alvorlig situation i forhold til danske jøder. Men ligesom hr. Anders Kronborg selv og ligesom hr. Anders Kronborgs parti og regeringen mener vi ikke, at den type krav hører hjemme i reglerne om indfødsret. Men vi vil til enhver tid kæmpe mod had over for jøder og også andre minoriteter, og vi har jo også regler, der gør det muligt at straffe folk, der udviser og udøver had. Det er regler, som vi er glade for, og som vi også løbende kommer med forslag om at skærpe. Så jeg tror, vi er helt på linje.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Den næste korte bemærkning er til fru Inger Støjberg.

Inger Støjberg (DD):

Hold da op. Fru Zenia Stampe, vi diskuterer nemlig lige præcis, at der er alt for mange mennesker her i Danmark, som har taget Mellemøstens værdier med hertil, og det er også jødeforfølgelse, det er jødehad, det er alt det, hr. Anders Kronborg lige har stået og nævnt her. Og jeg må sige, at med den tale, fru Zenia Stampe har

Kl. 11:33 holdt her i dag, er jeg ikke tryk ved, hvor fru Zenia Stampe står i den her debat.

Kl. 11:34 Jeg må også bare sige, at jeg faktisk troede, at vi her i Folketinget var lidt ovre den tid, hvor man på den måde står og nedgør andres holdninger, for det var jo det, fru Zenia Stampe store gjorde over for mine holdninger og over for Danmarksdemokraternes holdninger. Det var én lang hadtale imod Danmarksdemokraterne, og undskyld mig, fru Zenia Stampe, jeg troede faktisk vi var ovre den tid.

Lad mig så bare lige sige noget. Fru Zenia Stampe er meget imod, at vi politiserer det at få dansk statsborgerskab, men det er et politisk spørgsmål, om man skal have et dansk statsborgerskab eller ej.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det ordføreren.

Zenia Stampe (RV):

Fru Inger Støjberg og jeg er begge kendt for at sige tingene direkte. Jeg tror måske endda, fru Inger Støjberg vil hævde, at hun har fået en fængselsstraf for netop at gøre det – og tillykke med det. Vi har ytringsfrihed i Danmark, og den ytringsfrihed indebærer, at fru Inger Støjberg kan sige, hvad hun vil, og at jeg kan replicere ved at give udtryk for, hvor uenig jeg er, men også for, at jeg mener, at det er skamløst. Sådan er demokratiet også.

For mig er det lidt nyt, at Danmarksdemokraterne er blevet sådan et krænkelsesparat parti, som vi skal stryge med hårene, men det skal jeg da have med i mine overvejelser næste gang. Jeg ved ikke, hvad jeg får ud af det.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Fru Inger Støjberg.

Inger Støjberg (DD):

Jeg vil meget gerne tage en debat med fru Zenia Stampe, men jeg synes efterhånden bare, det er ret sjældent, man ser fru Zenia Stampe her i Folketinget. Men nej, jeg fik faktisk ikke en fængselsstraf for at sige nogle ting; jeg fik en fængselsstraf, fordi jeg beskyttede nogle barnebrude. Men okay, fru Zenia Stampe har selvfølgelig ret så langt, at jeg ikke siger et og gør noget andet. Så sådan er det.

Men det, jeg bare gerne lige vil anholde, er, at vi ikke skulle have retten til at fremsætte forslag om opstramninger på tildelingen af statsborgerskaber, for undskyld mig, det er det, det handler om her i Folketinget, og det handler for mig om at værne om Danmark, og at jøder ikke skal forfølges i Danmark, og det ser vi ske i gaderne i dag.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Zenia Stampe (RV):

Jeg vil gerne sætte en tyk streg under, at vi også er imod enhver form for had mod jøder. Og jeg synes også, det er skamløst at bruge situationen til at beskyjde mig eller ligesindede for antisemitisme – det var sådan, jeg hørte det – eller for, at vi ikke skulle bekymre os om danske jøder. Det gør vi. Jeg vil sige, at mit allerstørste politiske forbillede, Georg Brandes, var jøde, og det er ikke så mange år siden, at Søren Krarup skrev en bog, hvor han netop diskvalificerede ham, fordi han var jøde. Der er ikke noget, jeg vender mig mere

imod en det og så selvfølgelig også det had, som danske jøder møder på gaden i dag. Jeg hader det, og jeg vil arbejde imod det.

Kl. 11:43

Kl. 11:40

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Den næste korte bemærkning er til hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 11:40

Mikkel Bjørn (DF):

Jeg synes, at fru Zenia Stampe skulle kigge sig selv i spejlet. Den udskammingsretorik, som hun står og praktiserer fra Folketingets talerstol, er den udskammingsretorik, som Radikale Venstre har været eksponent for de sidste fire årtier over for enhver person, som har tilladt sig at sige det åbenlyse, at den indvandring, som Radikale Venstre har været eksponent for, også de sidste fire årtier, er hovedårsagen til, at danske jøder i Danmark ikke kan leve i tryghed og sikkerhed. Det er Radikale Venstres fuldstændig hovedløst uansvarlige udlændingepolitik, der er årsagen til, at danske jøder ikke kan leve i tryghed og sikkerhed i Danmark. Det synes jeg at Radikale Venstre skulle gøre sig bevidst, før man stiller sig op på Folketingets talerstol og udskammer professionelle, almindelige politikere for at fremsætte et stiltfærdigt forslag om opstramning af reglerne for tildeling af dansk statsborgerskab.

Kl. 11:41

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 11:41

Zenia Stampe (RV):

Udskamning, siger spørgeren. Altså, jeg er så vant til at blive kaldt landsforræder af alle Dansk Folkepartis proselytter på de sociale medier. Jeg ved ikke, hvad man kalder det. Jeg tror faktisk ikke, det er udskamning. Jeg tror, det er noget, der er grovere, men jeg er blevet så vant til det.

Så vil jeg bare sige, hvis vi også skal snakke historie, at jeg også synes, Dansk Folkeparti har en ret tvivlsom arv, når det handler om jødedommen og danske jøder. Nu nævnte jeg selv lige Georg Brandes, som havde svært ved at blive anerkendt, fordi han var jøde, og selv Søren Krarup sagde for ikke så lang tid siden, at man ikke helt kunne regne med hans nationale sindelag, fordi han jo var jøde. Det kunne vi aldrig have drømt om at sige i mit parti.

Kl. 11:42

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 11:42

Mikkel Bjørn (DF):

Det er det pureste nonsens. Hr. Søren Krarup har aldrig nogen sinde delegitimeret folks synspunkter på baggrund af deres religiøse ophav. Hvis der var nogen, der stod last og brast med de danske jøder, så var det hr. Søren Krarup, og det har i de sidste fire årtier været Dansk Folkeparti, der fuldstændig betingelsesløst har stået last og brast med de danske jøder. Så jeg er mildest talt meget forundret over fru Zenia Stampes historieforfalskning og fortsatte udskamning her fra Folketingets talerstol. Jeg synes, Radikale Venstre skulle se at vågne op og så anerkende den virkelighed, der er uden for Borgens tykke mure, nemlig at Radikale Venstres politik er dybt, dybt skadelig for Danmark, og at den på daglig basis ødelægger alt det, Danmark står for.

Kl. 11:43

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Zenia Stampe (RV):

Undskyld, at jeg udskammede Dansk Folkeparti. Men nu har jeg så til gengæld fået at vide, at det er os, der har ødelagt alt i de sidste 40 år, og at vi er skyld i alverdens frygteligheder. Ja, det er en virkelig seriøs debat, vi har i dag. Tak.

Kl. 11:43

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 11:43

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Jeg bliver jo nødt til at sige, at det er imponerende, hvis man lige tager i mente, hvad der er sket herinde, altså at fru Zenia Stampe kan sige sådan noget grimt om fru Inger Støjberg og Danmarksdemokraterne, at selv DF vælger at tænke, at det bliver de nødt til at gå i forsvar for. Der bliver jeg jo nødt til at sige, at jeg har stor respekt for politikere, der brænder for sagen, men at jeg, fordi jeg selv er en type, der brænder for sagen, også ved, at man nogle gange, når man bliver grebet af det, kommer til at sige nogle ting, som man nok faktisk ikke skulle have sagt. Så kan man udskamme mig med alt muligt, men sart er jeg ikke.

Men for at vende tilbage forslaget går det jo dybest set ud på, at vi i det danske samfund har set en problemstilling med antisemitisme, og når jeg brænder for sagen, så er det, fordi jeg har en bror, som er halvt israelsk, og han og hans børn heller ikke kan leve i fred. Så bliver jeg bare nødt til at spørge fru Zenia Stampe, hvad det er, der er så frygteligt, at det er en udskamning, ved at tilføje noget så simpelt som en anerkendelse af en demokratisk stat som det første skridt i at bekæmpe en antisemitisme. Hvad er det, som Radikale Venstre synes er så frygteligt ved det?

Kl. 11:44

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det ordføreren.

Kl. 11:44

Zenia Stampe (RV):

Det, jeg siger, er jo, at det så skal omfatte al ekstremisme, altså alle ekstremister, man afskærer fra at få et dansk statsborgerskab. Jeg tror så egentlig også, det bliver ret svært for os at blive enige om, hvem der er ekstremister, og jeg tror, vi kommer til at se rigtig mange lange forhandlinger, som vi jo nok ikke bliver inviteret til, for at finde ud af, hvad det så er, der er værst, altså om det er værst at sige, at staten Israel ikke må eksistere, eller om det er værst at sige, at palæstinenserne skal fordrives, og at de ikke må få en stat osv. osv. Jeg synes ikke, at det er vores ansvar som demokrater at stå og diskutere, hvilken ekstrem position der er den værste, men at det er at forsøge at bygge bro mellem de moderate kræfter på begge sider. Det er den eneste holdbare, farbare vej for en løsning på den frygtelige situation, vi ser i Mellemøsten lige nu, og som både er frygtelig for israelere og palæstinensere.

Kl. 11:45

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 11:46

Kim Edberg Andersen (DD):

Fru Zenia Stampe skal bare lige vide, at Danmarksdemokraterne går ind for en tostatsløsning som udgangspunkt. Virkeligheden er jo bare, at vi ikke går ind for Hamas, og det mener vi faktisk den palæstinensiske befolkning nok er bedst tjent med, altså at de bliver fjernet, og så tager vi en tostatsløsning efterfølgende. Men

fru Zenia Stampe bliver også nødt til at forholde sig til, at vi har nogle mennesker, som vi gerne vil lave et statsborgerskab, som skal tilkendegive en holdning til Israel, og som lige nu er med til at lave en problemstilling, sådan at vi har en befolkningsgruppe i Danmark, hvis børn skal have vagter for at kunne være på en legeplads. Det er da en lillebitte ting at bede folk om at sige, at de anerkender en demokratisk stat, hvis man vil være i Danmark. Er fru Zenia Stampe uenig i det?

Kl. 11:46

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:46

Zenia Stampe (RV):

Jeg vil nu nok mene, at der er mere effektive måder at bekæmpe antisemitisme og sikre jødernes sikkerhed i Danmark på end ændringer af reglerne om statsborgerskab, også al den stund, som ministeren også understregede, de her regler jo ikke vil gælde for dem, som er statsløse palæstinensere i Danmark. Så hvis det handler om at bekæmpe antisemitisme og skabe tryk og sikkerhed for danske jøder, vil jeg mene, der er andre mere farbare og effektive veje at gå, og så mener jeg bare, at hvis man skal ind at politisere reglerne om dansk statsborgerskab, hvilket jeg ikke mener man skal, bliver der nødt til at være en eller anden konsistens og logik i det. Det vil sige, at det så bør være alle ekstremister, som skal afskæres. Det tror jeg bliver en rigtig svær øvelse for os at blive enige om.

Kl. 11:47

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er der ikke flere korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi kan gå videre til Dansk Folkepartis ordfører, og det er hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 11:47

(Ordfører)

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Nu blev det mildest talt en lidt anden debat, end jeg havde regnet med, til sidst her. Men vi behandler et beslutningsforslag fra Danmarksdemokraterne om, at ansøgere skal anerkende staten Israel for at kunne få et dansk statsborgerskab. Det er et fint, dog lidt besynderligt forslag, som Dansk Folkeparti ikke desto mindre støtter. I dag er der hverken omhu eller samvittighedsfuldhed i tildelingen af dansk statsborgerskab. Tusindvis af fremmede mennesker tildeles hvert år et dansk statsborgerskab uden nogen som helst form for individuelt kendskab, uden individuelle begrundelser og med store utilsigtede konsekvenser til følge. Mange skal på grund af diverse internationale konventioner slet ikke leve op til de almindelige betingelser, vi ellers blevet enige om herinde i Folketinget, når det kommer til både sprogkunderskaber, indfødsretsprøve, selvforsørgelse og kriminalitet. Kriminelle udlændinge dømt for voldtægt, drab, skyderi, overfald, bandekriminalitet osv. optages på lovforslag om indfødsrets meddelelse uden at skulle dokumentere selvforsørgelse, danskunderskaber eller indfødsretsprøve. Det er regler, som Danmarksdemokraterne ikke vil være med til at ændre. Altså, man vil ikke ændre regler, der giver bandekriminelle og voldtægtsforbrydere ret til dansk statsborgerskab, og i det lys virker det en anelse underligt med det her beslutningsforslag, særlig når vi netop har fået bekræftet fra ministeren, at det her forslag slet ikke kan realiseres inden for rammerne af de aftaler, som Danmarksdemokraterne selv insisterer på at opretholde.

Det er faktisk kun Dansk Folkeparti, der betingelsesløst kan bakke op om det her forslag. Eksempelvis er vi medlem af en konvention, nærmere bestemt statsborgerretskonventionen, den, siger jeg ofte, dumme konvention overhovedet, der siger, at kriminelle udlændinge faktisk skal begå et terrorangreb i Danmark, før vi må

frakende dem statsborgerskabet. Det er også regler, som Danmarksdemokraterne for nylig har stemt nej til at ændre. I Dansk Folkeparti fastholder vi, at hjemmets børn skal nyde hjemmets fordele, for der er forskel på børn og fremmede på et hjem og på et herberg. For os at se skal statsborgerskaber alene gives til mennesker, der gennem adfærd og initiativ har gjort sig fortjent til det, og hvor vi som Folketing har en berettiget og velbegrundet formodning om, at tildeling af statsborgerskab vil være en god beslutning – ja, man kunne sige en god investering – kulturelt, socialt og økonomisk for det danske samfund og de danske borgere.

Udgangspunktet for vores indfødsretslovgivning var oprindelig følgende: Havde du gjort en ekstraordinær indsats for at gøre dig fortjent til fuldbyrdet optagelse i den danske familie, kunne du belønnes med et dansk statsborgerskab. Den praksis har man siden vendt fuldstændig på hovedet. Nu hedder det i stedet, at hvis du ikke har gjort noget ekstraordinært dårligt, hvis du ikke direkte har gjort negativ skade på samfundet, har du gjort dig fortjent til et statsborgerskab og alle de utallige privilegier, der følger med det. Gennem årene har politikere givet dansk statsborgerskab til alt for mange mennesker, som aldrig burde have haft det, og vi kan løbende læse om sager, hvor kriminelle, voldtægtsforbrydere, voldsforbrydere osv., ikke kan udvises, fordi politikerne på et tidspunkt har foretaget den elendige investering på vegne af det danske folk at give de her mennesker et dansk statsborgerskab og evigt ophold i Danmark. Vi vil ikke i Dansk Folkeparti tildele statsborgerskab til mennesker, der begår kriminalitet, eller som ikke deler vores værdier, og når vi eksempelvis kan se en person, som åbent og offentligt har fejret terrorangrebet den 7. oktober og håber på at kunne fejre en ny 7. oktober igen næste år, på næste lovforslag om tildeling af statsborgerskaber, håber jeg selvsagt, at Danmarksdemokraterne bakker Dansk Folkeparti op, når vi snart foreslår personen taget af.

Vi støtter det her beslutningsforslag, men vi undrer os lidt over, at Danmarksdemokraterne ikke er villige til at følge deres egne idéer til dørs. Tak for ordet.

Kl. 11:51

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er en række korte bemærkninger, og den første er til hr. Kristian Bøgsted.

Kl. 11:51

Kristian Bøgsted (DD):

Lad mig starte med at sige tak for opbakningen. Det er dejligt, at hr. Mikkel Bjørn og Dansk Folkeparti bakker op om det her. Når hr. Mikkel Bjørn nævner lidt om, at der er nogle udfordringer ved det her, men at de selvfølgelig bakker op om det, så er jeg bare nødt til at sige: Man kunne indføre håndtryksreglen, som jeg ved at Dansk Folkeparti også bakker rigtig meget op om. Den har nøjagtig de samme udfordringer som det her forslag, og den kunne vi godt indføre herinde. Så jeg er bare nødt til at spørge: Er ordføreren ikke enig i, at det ikke burde være noget problem at indføre det her forslag, når vi kunne indføre håndtryksreglen? For det er nøjagtig de samme problemstillinger, der er dér med hensyn til konventionen, som hr. Mikkel Bjørn nævner.

Kl. 11:52

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 11:52

Mikkel Bjørn (DF):

Mit gæt vil være, at statsløse også i dag er undtaget håndtryksreglen. Jo, det her forslag vil ramme nogle. Det er også derfor, vi stemmer for det. Vi synes ikke, det er et fuldstændig nyttesløst forslag, men vi synes bare, at det er underligt, at man ikke insisterer på, at det skal

være et princip, der gælder for alle, uafhængigt af om vi er medlem af nogle håbløse konventioner skrevet i en helt anden tid med et helt andet formål end det at forhindre eksempelvis kriminelle i at få dansk statsborgerskab.

Kl. 11:54

Kl. 11:53

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Kristian Bøgsted.

Kl. 11:53

Kristian Bøgsted (DD):

Så går jeg egentlig ud fra, at hr. Mikkel Bjørn også er enig, når andre partier herinde siger, at det kan vi ikke indføre på grund af det her. Selvfølgelig kan vi indføre det, hvis det er det, vi vil. Vi kunne indføre håndtryksreglen. Så kan vi også indføre det her, hvis det er det, vi vil fra Folketingets side. Er hr. Mikkel Bjørn ikke enig i det?

Kl. 11:53

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:53

Mikkel Bjørn (DF):

Det er jeg helt enig i. Det vil så ikke gælde alle. Men det er rigtigt, at det kan indføres for en stor gruppe, og vi synes, det er en fin idé. Vi synes, der er andre idéer, der ville være bedre. Altså, jeg vil eksempelvis hellere have en meget mere omfattende indfødsretsprøve, der dykker meget mere ned i værdier og synspunkter osv., og en mere besværlig danskprøve – i dag kan folk få statsborgerskab uden nærmest at kunne et ord dansk. Altså, det er nogle ting, som jeg tror substantielt ville rykke noget, i forhold til hvor mange af de forkerte mennesker, der får et dansk statsborgerskab. Men ikke desto mindre synes jeg, det er et fint forslag.

Kl. 11:53

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 11:53

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det, og tak til Dansk Folkeparti for støtten. Det havde jeg nok også forventet, kan man sige. Jeg vil godt snakke om de her principper, for Dansk Folkeparti skal jo naturligvis i det her politiske spil slå på Danmarksdemokraterne og sige det med statsløse, men hr. Mikkel Bjørn siger jo faktisk noget i sin tale, som jeg bare bliver nødt til at spørge om. Vi snakker om principper i Dansk Folkeparti, og så siger man: Hvis folk har gjort en ekstraordinær indsats, skal de selvfølgelig tildeles dansk statsborgerskab. Men så skal jeg bare lige vide, om det så også gælder dem, der er statsløse, ifølge Dansk Folkeparti.

Kl. 11:54

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:54

Mikkel Bjørn (DF):

Ja, selvfølgelig.

Kl. 11:54

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Kim Edberg Andersen.

Kim Edberg Andersen (DD):

Så virkeligheden er, at Dansk Folkeparti godt vil slå sådan lidt hårdt ned på den der statsløsekonvention, men det, de faktisk gerne vil, er, at de egentlig bare vil indføre en anden type stramninger i forhold til at få dansk statsborgerskab, som hr. Mikkel Bjørn også kommer ind på i sin tale til sidst. Og som jeg jo egentlig anerkender, er der masser af problemstillinger. Jeg anerkender, at hr. Mikkel Bjørn er vidende på området, men kan hr. Mikkel Bjørn ikke se, at man godt kan sidde derude og blive forvirret og tænke: Dansk Folkeparti er faktisk imod alt det her med de statsløse på nær de statsløse, de godt kan lide, for de skal ifølge Dansk Folkeparti selvfølgelig have et dansk statsborgerskab.

Kl. 11:55

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:55

Mikkel Bjørn (DF):

Det at give et dansk statsborgerskab handler jo netop at sige: Hvem vurderer vi har taget Danmark til sig fuldstændigt og fuldkomment? Og det er, uafhængigt af hvor de er fra. Altså, man kan jo være menneske, uafhængigt af hvor man bor på planeten, og være kommet til Danmark og fuldt og helt i hjertet have taget dansk kultur, dansk sprog og danske værdier, normer, kulturer, traditioner osv. til sig. Det er jo det, der er vores udgangspunkt, og det er bare her, hvor vi siger, at hvis man insisterer på at opretholde statsløsekonventionen, så insisterer man også på at give nogle mennesker automatisk statsborgerskab uden den vished, og det kan vi ikke bakke op om.

Kl. 11:55

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det hr. Mohammad Rona.

Kl. 11:55

Mohammad Rona (M):

Tak for det, og tak for talen. Tidligere har ordføreren udtalt – altså i forskellige radioprogrammer, som jeg også selv har været med i, og også i forskellige medier – at det her forslag er et symbolpolitisk forslag. Så jeg vil bare spørge ordføreren: Hvad løser det her?

Kl. 11:56

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 11:56

Mikkel Bjørn (DF):

Nu bliver det her forslag formentlig ikke vedtaget, så det løser nok i sig selv ikke særlig meget. Jeg skal ikke kunne sige, hvor meget det ville løse, hvis det blev vedtaget. Altså, som ministeren også påpeger, ville man jo formentlig kunne tale usandt, når man skulle skrive under på, hvad det var, man anerkendte eller ikke anerkendte. Nogle ville måske have svært ved det. Jeg ved det ikke.

Jeg synes også, at nogle substantielle forandringer på indsatsområdet, der forhindrer eksempelvis kriminelle, voldtægtsforbrydere, bandemedlemmer, folk, der ikke taler et ord dansk, og folk, der ikke ved noget om Danmark, i at få dansk statsborgerskab, ville være meget mere nyttige værktøjer i forhold til at sikre en mere ansvarlig proces i tildelingen af statsborgerskaber. Når vi ser ind i et område – i dag er det indfødsretsområdet – som bliver varetaget så dybt uansvarligt, som det er tilfældet, så bakker vi i Dansk Folkeparti principielt op om alle former for stramninger, der gør, at man kan få bare en lille smule mere hånd i hanke med, hvem det er, der får dansk statsborgerskab.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Mohammad Rona.

Mohammad Rona (M):

Jeg tror faktisk, at jeg er enig i det, som hr. Mikkel Bjørn sagde i starten om, at det nok ikke løser noget som helst. Det tror jeg at ordføreren sådan set har ret i. Jeg er sådan set også enig i, at hvis man skal ændre noget ved aftalen og ved aftalekredsen osv., så skal der nogle andre ting til end sådan et symbolpolitisk forslag. Men hvordan vil man praktisere det med samtaler i fremtiden?

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Mikkel Bjørn (DF):

Vi har jo i Dansk Folkeparti foreslået at sætte et loft over tildelinger af danske statsborgerskaber på 250 årligt. Det er et overkommeligt antal, som der rent faktisk ville være mulighed for at nå at mødes med i Indfødsretsudvalget og kontrollere i dybden, så vi ikke risikerer, som vi nu har set utallige eksempler på, at folk, der eksempelvis er dømt for kriminalitet, har bakket op om terror på sociale medier osv. osv., slipper igennem nåleøjet og ender med at få dansk statsborgerskab. For det kan vi ikke i Dansk Folkeparti på nogen som helst måde forsvare.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Anders Kronborg.

Anders Kronborg (S):

Tak for det. Jeg synes, at der er grund til, hr. Mikkel Bjørn, lige at lave lidt korrektion af historien, for i 2001 får Danmark en borgerlig regering bakket op af Dansk Folkeparti, og ser vi på perioden fra 2001 frem til 2024, har der været en væsentlig større del af den periode, hvor det har været det blå Danmark, der har haft ansvaret for dansk udlændingepolitik og dansk politik omkring indfødsret. I min ordførertale kvitterede jeg for den indsats, bl.a. det, hr. Søren Krarup og hr. Jesper Langballe havde gjort i forhold til at få strammet kravene til dansk indfødsret, men alligevel står hr. Mikkel Bjørn og siger, at der hovedløst er givet statsborgerskaber, og i hr. Mikkel Bjørns indlæg til fru Zenia Stampe fik Radikale Venstre skylden for alle dårligdomme i dansk udlændingepolitik.

Så jeg er bare nødt til at spørge hr. Mikkel Bjørn: Er det ikke korrekt, at Dansk Folkeparti herinde i salen 14 gange har stemt for lovforslagene om at tildele folk statsborgerskaber, og at der faktisk er givet statsborgerskaber til omkring 35.000 mennesker de gange, hvor Dansk Folkeparti har stemt grønt?

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det ordføreren.

Mikkel Bjørn (DF):

Nu har vi haft den her debat nogle gange, hr. Anders Kronborg. Det er fuldstændig rigtigt, at hele det politiske spektrum tilbage i tiden var markant til venstre for der, hvor det er i dag. Det vil sige, at de borgerlige dengang jo også lå til højre for Socialdemokratiet. Nu har hele det politiske spektrum så rykket mod højre. Så det er rigtigt: Vi er et fornuftigere sted i dag, end vi var tilbage i 1990'erne. Det

Kl. 11:57 er jo ikke udtryk for, at Socialdemokratiet i dag er mere fornuftige end eksempelvis Dansk Folkeparti på indfødsretsområdet. Og så er det fuldstændig rigtigt, som hr. Anders Kronborg nu gentagne gange har påpeget, at Dansk Folkeparti dengang i 2001 indgik en aftale om indfødsret, som strammede markant op på kravene, eksempelvis ved at indføre en indfødsretsprøve, som siden har udelukket titusindvis af mennesker – hvis ikke hundredtusindvis af mennesker – fra at få dansk statsborgerskab, fordi de ikke vidste noget om Danmark.

Kl. 11:57 Havde vi ikke indgået den aftale og det kompromis, at vi i en periode derefter ville stemme for nogle lovforslag hernede i salen, så ville der talmæssigt bare være flere, der havde fået dansk statsborgerskab. Og der vil jeg sige, at der er det at foretrække det scenarie, som vi valgte, nemlig at sikre, at færrest mulige af de forkerte mennesker fik dansk statsborgerskab.

Kl. 11:57 **Den fg. formand** (Erling Bonnesen):
Hr. Anders Kronborg.

Anders Kronborg (S):

Hør nu her, hr. Mikkel Bjørn. I må jo gerne være med i hulen, og dansk udlændingepolitik og dansk indfødsretspolitik er strammere nu end dengang, da Dansk Folkeparti sad med taktstokken. Så der er overhovedet ingen skovsnegl, I er nødt til at spise inden.

Kom ind ved bordet, og få indflydelse, ligesom hr. Søren Krarup og hr. Jesper Langballe gjorde. Jeg forstår simpelt hen ikke, at Dansk Folkeparti vælger at stille sig over i det yderste hjørne, lægge arme-ne over kors og så være sure frem for rent faktisk at forsøge at få ændret politikken inde ved bordet. Så hvorfor er det, at I ikke vil være med i hulen?

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Vi husker lige, at vi ikke bruger direkte tiltale. Så er det ordføreren.

Mikkel Bjørn (DF):

Det er noget, både ministeren og hr. Anders Kronborg har sagt ad nogle omgange, altså det her med, at Dansk Folkeparti på et eller andet tidspunkt i danmarkshistorien har svinget taktstokken. Det er rigtigt, at Dansk Folkeparti har haft markant indflydelse i en periode, hvor hele det politiske spektrum lå markant til venstre for der, hvor det ligger i dag, og at vi trak det så meget mod højre som overhovedet muligt inden for det daværende politiske råderum. Men det er jo ikke ensbetydende med, at vi ikke stadig er dem, der ligger på det mest fornuftige område.

Så er det rigtigt, at vi ikke går med i en indfødsretsaftale, for vi kan ikke stemme for lovforslagene hernede i salen, når vi gang på gang kan se, at der eksempelvis er kriminelle, folk, der ikke taler dansk, og folk, der ikke bakker op om danske værdier, som står til at få dansk statsborgerskab. Den dag vi har vished for det, går vi med i en aftale.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det fru Inger Støjberg.

Inger Støjberg (DD):

Først og fremmest vil jeg gerne sige tak til hr. Mikkel Bjørn, og det er i høj grad for den kollegiale måde, som hr. Mikkel Bjørn tog til genmæle på over for fru Zenia Stampe, da fru Zenia Stampe kom med noget af et udfald mod Danmarksdemokraterne og mod mig,

tror jeg nok man kan sige. Det synes jeg var enormt kollegialt, så tak for det.

Kl. 12:04

Jeg er selvfølgelig også glad for, at Dansk Folkeparti støtter det her forslag, om end der måske er nogle ting i det, som Dansk Folkeparti måske ville have gået videre med og set lidt anderledes på. Men det er jeg selvfølgelig glad for at I støtter op om alligevel. Og så vil jeg bare gerne have hr. Mikkel Bjørn til at bekræfte, at det her jo på en eller anden måde ligger i lige forlængelse af kravet om håndtryk, i forhold til at her er statsløse også undtaget. Så det er bare for sige, at på en eller anden måde ligger de to ting i lige forlængelse af hinanden. Så kunne man have ønsket, at det gik videre end det – det kan jeg høre at Dansk Folkeparti ønsker – men man kan godt sammenholde de to ting.

Kl. 12:03

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:03

Mikkel Bjørn (DF):

Det kan man sagtens. Man kan sige, at Dansk Folkeparti spillede med på den idé om håndtrykskravet i sin tid, og det er et fint forslag, og vi bakker stadig væk fuldt op om det. Men det er nok ikke det, der har forhindret rigtig mange mennesker i at få dansk statsborgerskab, og det er derfor, at jeg principielt er mere tilhænger af nogle reelle, substantielle stramninger end de lidt mere symbolpolitiske. Men jeg synes, det er fint. Lad os endelig bare lave nogle symbolpolitiske stramninger, men lad os også lave nogle substantielle stramninger på området.

Så vil jeg selvfølgelig sige tak til fru Inger Støjberg for rosen. Hvis man står her på Folketingets talerstol og på den måde udøver klassisk radikal udskammingsretorik mod det, jeg synes er fuldstændig stiltfærdige holdninger i udlændingepolitikken, jamen så skal man selvfølgelig have det at vide. Sådan er det.

Kl. 12:03

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Fru Inger Støjberg.

Kl. 12:03

Inger Støjberg (DD):

Jeg ville sådan set også bare bekræfte, at jeg faktisk i grunden tror, at forslaget omkring håndtryk stammede fra Dansk Folkeparti – godt nok fra et medlem af Dansk Folkeparti, der nu ikke længere er i Dansk Folkeparti, nemlig hr. Martin Henriksen. Jeg tror faktisk, at det stammede derfra, men det var noget, vi gennemførte sammen i sin tid. Så det var egentlig bare en bekræftelse af det.

Kl. 12:04

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:04

Mikkel Bjørn (DF):

Jeg kan ikke huske, om det var Martin Henriksen eller Langballe, men det er fuldstændig rigtigt, at det stammer fra Dansk Folkeparti, og det er et forslag, som vi stadig bakker fuldt op om i dag. Men vi vil gerne have noget, der sikrer, at det store antal af dem, der slipper gennem nåleøjet – kriminelle, folk, der ikke taler et ord dansk, folk, der ikke ved noget om danske samfundsforhold, og folk, der måske oven i købet bakker op om udanske synspunkter og terrorisme osv. – er dem, vi virkelig forhindrer i at få dansk statsborgerskab. Og det er jeg ikke overbevist om at det her forslag for alvor ville rykke det store ved. Men vi synes stadig, at det er fint, og vi bakker selvfølgelig op om det.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det fru Zenia Stampe.

Kl. 12:04

Zenia Stampe (RV):

Om ikke andet må jeg virkelig konstatere, at jeg har en nærmest terapeutisk virkning på Danmarksdemokraterne og Dansk Folkeparti; det er længe siden, jeg har mærket så varme følelser mellem de to partier. Det tager jeg gerne på mig.

Det, jeg egentlig gerne vil spørge om, er: Nu hørte vi, at Danmarksdemokraterne går ind for en tostatsløsning. Jeg kender egentlig ikke Dansk Folkepartis position i det her spørgsmål. Anerkender Dansk Folkeparti palæstinenserne ret til egen stat?

Kl. 12:05

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:05

Mikkel Bjørn (DF):

Jeg kan jo starte med at sige, at Dansk Folkeparti og Radikale er ærkefjender i dansk politik, og derfor vil vi altid fortsætte med at bekæmpe alt, hvad Radikale Venstre står for og arbejder for.

Så er der spørgsmålet omkring en tostatsløsning: Jamen Israel har jo selv ad flere omgange forsøgt at indgå aftaler med palæstinenserne om en tostatsløsning, mens det er palæstinenserne, der gang på gang konsekvent har afvist de forslag, som israelerne har spillet ind med. Kunne der landes en aftale mellem Israel og Palæstina, synes jeg da det ville være fremragende. Jeg ønsker da fred i området. Det ville da være det ideelle scenarie. Men det skal jo ikke ske på bekostning af israelske liv og israelsk sikkerhed.

Kl. 12:06

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Fru Zenia Stampe.

Kl. 12:06

Zenia Stampe (RV):

Så må jeg lige opdatere hr. Mikkel Bjørn på den nyeste udvikling. I januar eller februar, tror jeg det var, afskrev Netanyahu en tostatsløsning, altså palæstinenserne ret til en stat. Det er den nuværende situation. Det er den nuværende israelske regerings position.

Derfor bliver jeg nødt til at gentage mit spørgsmål: Går Dansk Folkeparti ind for, at palæstinenserne har ret til en stat? Og hvis man ikke gør det, vil jeg også bare gerne spørge: Hvor er det så, man gerne vil sende de der palæstinensere, som jeg kan forstå Dansk Folkeparti også gerne vil sende ud i rigt mål, hen? Hvor skal de hen, hvis de ikke har ret til en stat?

Kl. 12:06

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:06

Mikkel Bjørn (DF):

Israelerne har først og fremmest ret til sikkerhed og tryghed i deres eget land, og det er klart, at skal der landes en tostatsløsning mellem israelerne og palæstinenserne, skal det jo ikke være en tostatsløsning, som går på kompromis med israelske liv og israelsk sikkerhed og tryghed. Og det er desværre det scenarie, man kigger ind i, i mange af de modeller, som man ville skulle kigge i, hvis det var en tostatsløsning: at palæstinenserne ville have lettere ved at affyre missiler og bomber ind over civile israelere.

Det er selvfølgelig ikke et scenarie, vi kan acceptere. Men jeg regner med, at de selv finder en løsning, og at det ikke er os her i Folketinget, der skal spille ind med scenarier for Israel-Palæstina-konflikten.

Kl. 12:07

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren. Så kan vi give ordet til ordføreren for forslagsstillerne, og det er fru Inger Støjberg.

Kl. 12:07

(Ordfører for forslagsstillerne)

Inger Støjberg (DD):

Vi er i øjeblikket vidne til stigende antisemitisme og jødehad i Danmark. Det er en antisemitisme og et jødehad, som for alvor blev vakt til live efter Hamas' modbydelige terrorangreb mod Israel den 7. oktober sidste år. Det skal vi tage alvorligt. Gaderne herhjemme og i andre store europæiske byer er fyldt med voldsomme propalæstinensiske demonstrationer, hvor der råbes: Palæstina er besat, det skal løses med jihad. Internettet flyder nærmest over med antisemitisk indhold, og studerende ligger i telte foran universitetet i København for at protestere mod alt samarbejde med og tilknytning til Israel.

Det er demonstrationer, ord, billeder på internettet og en teltlej, hvor historieskrivningen først går i gang efter den 7. oktober sidste år. Væk fra hukommelsen er de 1.200 jøder, som brutalt og bestialsk blev myrdet den 7. oktober om morgenen. Væk fra hukommelsen er voldtægten af de mange kvinder i kibbutzterne rundtomkring i Israel, på Novafestivalen og andre steder. Væk fra hukommelsen er overgrebene på børnene og de afklippede små fingre. Væk fra virkeligheden er det traume, som blev påført et fuldstændig uskyldigt jødisk folk. I stedet er tusind hævde pegefingre blevet vendt mod offeret. Der er verdensfjerne belæringer af et land, Israel, og et folk, der er blevet angrebet af ondskaben selv. Man kan ikke forhandle med ondskab, for der er ikke noget kompromis med en terrororganisation som Hamas, som jo ønsker at slette Israel. Der er kun død eller overlevelse.

Derfor har Israel ikke bare en ret, men også en pligt til selvforvar. Det er 400 år siden, at de første jøder kom til Danmark. Jøderne i Danmark har fra første færd taget den danske levevis, demokratiet og vores værdier til sig. De har i stilfærdighed dyrket deres tro, aldrig stiller de særkrav, og aldrig presser de på for, at alle vi andre skal indrette os efter dem. De har stilfærdigt tilpasset sig uden at stille krav til, at der skal tages et ekstra hensyn. Men virkeligheden i dag er, at danske jøder lever i frygt i det land, som man er en fuldstændig ligeværdig og integreret del af, mens vi kan se, at utilpassede muslimer, som aldrig har taget vores frihedsidealer og vores levevis til sig, truer dem.

Det kan vi ikke stiltiende se på. Historien skræmmer, og vi lo-vede hinanden tilbage i tiden, at det aldrig nogen sinde måtte ske igen. Men i dag sker det igen, og det gør det lige for øjnene af os. Vi har et historisk ansvar for at beskytte vores jødiske befolkning imod forfølgelse og imod had. Danske jøder skal ikke leve i frygt i Danmark. Det skal de ikke, for at vi kan se, at der er udlændinge og muslimer i Danmark, der mentalt befinder sig i Gaza i stedet for i Danmark, og som støtter antisemitiske demonstrationer.

Kl. 12:12

Hvis man på nogen måde udviser jødehad og antisemitisme, hører man ikke til i vores fællesskab og dermed ikke i det danske samfund. En benægtelse af Israels ret til at eksistere krænker grundlæggende værdier, som demokratiske stater som Danmark er bygget på. Det skal vi tage et opgør med, så vi sender et klart og utvetydigt signal til de mennesker, der ikke anerkender Israels eksistensberettigelse, om, at det vil vi ikke acceptere i Danmark, og at vi ikke vil acceptere antisemitisme i Danmark.

I den tyske delstat Sachsen-Anhalt har man allerede gjort det til en forudsætning for at få et tysk statsborgerskab, at ansøgeren skal anerkende Israels ret til at eksistere, og sådan bør det også være i Danmark. Det er derfor, at vi har fremsat det her beslutningsforslag. Man kan ikke prædike jødehad og kræve statens Israels udslettelse, samtidig med at man nyder godt af den beskyttelse og de demokratiske rettigheder, som det giver at få et dansk statsborgerskab.

Derfor foreslår vi fra Danmarksdemokraternes side, at det fremover skal være en betingelse for at blive dansk statsborger, at man anerkender Israels ret til at eksistere. Behovet for den her helt særlige anerkendelse skal selvfølgelig ses i lyset af konflikten i Mellemøsten og af, at staten Israel har en helt særlig historie, der desværre er præget af både jødehad og utallige terrorangreb, senest det kæmpestore terrorangreb den 7. oktober sidste år.

Derfor handler det her forslag om at gøre det klart for alle og enhver, der ønsker at erhverve et dansk statsborgerskab, at det samtidig kræver en forpligtelse til at anerkende jødernes fristed efter tusindvis af års forfølgelse. Allerede i dag stilles der en række krav, hvis man rækker ud efter et dansk statsborgerskab. Man skal, som vi også har diskuteret tidligere i dag, kunne tale sproget, man må ikke have begået forskellige former for kriminalitet, man skal have haft et arbejde – alle sådan nogle ting – og så skal man give et håndtryk for at vise, at man respekterer ligestillingen i Danmark, med hensyn til at kvinder og mænd og piger og drenge er lige meget værd.

Forslaget, der ligger her til forhandling nu, ligger i helt naturlig forlængelse af de øvrige krav, der stilles for at erhverve et dansk statsborgerskab, fordi det at anerkende Israels ret til at eksistere er en test af, om man har taget de helt grundlæggende demokratiske værdier til sig – værdier, som vi er bygget på. Og vil man have et dansk statsborgerskab, skal man selvfølgelig vise, at man reelt har taget danske værdier, demokratiet og det demokratiske værdisæt til sig.

Jøderne er blandt de mest udsatte både historisk og i dag, og det er de også præcis i dag, mens vi står her. Derfor handler staten Israels ret til at eksistere om, at vi står sammen om at beskytte jøder, og at vi fordømmer enhver form for overgreb på eksistensen af den jødiske frihed. At støtte Israels ret til at eksistere er en demokratisk forpligtelse, ligesom det er vores ansvar at beskytte vores jødiske medborgere her i Danmark. Derfor er det efter min mening på sin plads at kræve, at kommende danske statsborgere skal anerkende Israels ret til at eksistere.

Kl. 12:16

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er en række korte bemærkninger, og den første er til hr. Anders Kronborg.

Kl. 12:16

Anders Kronborg (S):

Tak for det. Jeg er enig i ordførerens udlægning af, at historisk har vi set en minoritet, jøderne, som har været enormt udsat. Vi så jo i 2015 et terrorangreb på dansk jord, hvor der også var en jøde inde ved den jødiske synagoge, som blev likvideret, mistede livet, og der har i mange år stået vagtkorps ved de forskellige jødiske institutioner i Danmark. Det er dybt alvorligt. Og man kan ikke afvise, at nogle af dem, der har opnået dansk indfødsret på fru Inger Støjbergs vagt som minister, er nogle af dem, der prædiker jødehad i gaderne i forbindelse med demonstrationer.

Så jeg kunne sådan set godt tænke mig at spørge fru Inger Støjberg, om fru Inger Støjberg vil anerkende, at der på den socialdemokratiske vagt, da vi overtog Udlændinge- og Integrationsministeriet i 2019 og så frem til i dag, er blevet givet væsentlig færre statsborgerskaber, end da fru Inger Støjberg sad på vagten.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:17 for kriminalitet – alle sådan nogle ting. Men derfor kan der godt være ting, der kunne strammes op, ud over det, og det er f.eks. det her, synes jeg, der også skulle strammes op på. Så det er jo ikke, fordi vi har et fuldstændig perfekt regelsæt omkring tildeling af statsborgerskaber nu. Jeg kunne godt se opstramninger for mig.
Kl. 12:20

Inger Støjberg (DD):

Altså, nu bygger den socialdemokratiske ledede regerings regler jo på det grundlag, som jeg og bl.a. Dansk Folkeparti byggede. I er sådan set heldige, i og med at den tidligere regering fik strammet op på reglerne. Så ja, det er jo godt for jer. Jeg kan da kun ønske, at vi får strammet endnu mere op, og det her er jo så ét eksempel på det.

Kl. 12:17

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Anders Kronborg.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Mohammad Rona.

Kl. 12:20

Mohammad Rona (M):

I forhold til talen og også i forhold til det svar, som jeg lige har fået nu her om opstramning, vil jeg også bare høre fru Inger Støjberg, om det er Danmarksdemokraternes holdning, at færre med muslimsk baggrund i fremtiden skal have indfødsret.

Kl. 12:20

Anders Kronborg (S):

Det har vi jo også arbejdet med, og det har vi jo også set eksempler på, mens Socialdemokratiet har haft regeringsmagten og har stået vagt om det her. Men jeg kvitterer for, at fru Inger Støjberg fra Folketingets talerstol anerkender, at der på fru Inger Støjbergs vagt blev givet væsentlig flere statsborgerskaber og danske pas til udlændinge, end der er blevet, mens Socialdemokratiet har haft regeringsmagten. Det betyder jo også, at vi har en væsentlig strammere tilgang til at give dansk indfødsret i dag i Danmark.

Så er mit spørgsmål til fru Inger Støjberg: Kunne fru Inger Støjbergs se sig selv i en aftale om dansk indfødsret, som nu er strammere, end dengang fru Inger Støjberg startede som minister, hvis der kom en åben invitation? Jeg synes sådan set, det burde være at sparke en åben dør ind.

Kl. 12:18

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:20

Inger Støjberg (DD):

Det er jo ikke et spørgsmål om, hvad man tror på; det er jo et spørgsmål om, om man lever op til de regler, der er. Og man må bare erkende, at der er flere med baggrund i muslimske lande, der har sværere ved at tilpasse sig i Danmark og tage vores demokratiske værdier til sig. Prøv at kigge i gaderne i øjeblikket. Det er jo det, vi ser. Det er, at man ikke har taget det danske værdisæt til sig. Og hvis man render rundt og råber på jihad ude i gaderne, nej, så burde man ikke få et dansk statsborgerskab. Det mener jeg ganske enkelt ikke.

Kl. 12:20

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 12:20

Inger Støjberg (DD):

Det svarer jo lidt til, at den socialdemokratiske minister nu har arvet et hus, der er i rigtig god stand. Er det så den socialdemokratiske beboer, der nu er flyttet ind, som har fortjenesten, eller er det de tidligere partier, altså V, K, O og et stykke hen ad vejen også LA, som har fortjenesten? Altså, hr. Anders Kronborg, det er lidt det der med at arve et flot hus. Er det så den, der nu har arvet huset, der skal have den store fortjenstmedalje for det, eller er det dem, der fik strammet op og fik bygget huset om i sin tid?

Kl. 12:19

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det hr. Mohammad Rona.

Kl. 12:19

Mohammad Rona (M):

Tak for det, tak for talen, og tak for debatten. Jeg vil sådan set spørge fru Inger Støjberg: Hvornår har man ifølge fru Inger Støjberg fortjent det danske pas?

Kl. 12:19

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:21

Inger Støjberg (DD):

Nu er der jo flere årsager til, at vi har stemt, som vi har gjort. Der har ikke været styr på butikkenovre i Udlændinge- og Integrationsministeriet; det må man bare sige. Altså, der er simpelt hen ikke styr på det. Det bliver vi jo nødt til at få bragt i orden, og det tror jeg bestemt også Dansk Folkeparti er enig i. Jeg tror også, Dansk Folkeparti er meget enig i, at det, der foregårovre i det ministerium i øjeblikket, er noget rod. Jeg kan egentlig ikke forstå det, for det virker da, som om vi har en minister og et socialdemokrati, der sådan i ord i hvert fald slår sig op på noget, men når det kommer

Kl. 12:19

Inger Støjberg (DD):

Lige nu er der jo et sæt regler, der gør, at man skal kunne tale sproget, man skal have forsøret sig selv, man skal holde sig uden

til handling, er det, vi ser, altså lidt tvivlsomt; det må jeg sige. Jeg synes, det er skuffende.

Men tilbage til spørgsmålet. Her i Folketingssalen, når man stemmer om statsborgerskaber, er det jo de gældende regler, man stemmer ud fra. Derfor kan man jo godt have et ønske om, at der skal strammes op nogle steder. Så det må jo ligesom være der, hvor barren er nu, man stemmer ud fra, når der skal tildeles danske statsborgerskaber. Derudover kan man jo godt lægge nogle regler, som man ønsker i fremtiden, til.

Kl. 12:22

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 12:22

Mikkel Bjørn (DF):

Det er fuldstændig rigtigt, men det er jo derfor, vi i Dansk Folkeparti stemmer imod det. Det er jo, fordi vi ikke kan stå inde for de regler, der er i øjeblikket, hvor dygtige kriminelle, folk, der ikke taler et ord dansk, folk, der ikke har bestået en indfødsretsprøve, osv. kan få et dansk statsborgerskab. Det er det, jeg ikke helt kan finde ud af hvad Danmarksdemokraterne egentlig mener om, altså om man er tilfreds med de nuværende regler, eller om man mener, det slet ikke er tilstrækkeligt. Men det er fuldstændig rigtigt, at indfødsretsområdet sejler, som intet andet område nogen sinde har gjort det før, og jeg håber, at ministeren snarest muligt vil lægge sig i selen for, at der bliver indkaldt til nogle forhandlinger. Han behøver ikke engang invitere Dansk Folkeparti, men han må gerne. Hvis der bare kan blive lavet nogle substantielle opstramninger, vil vi i Dansk Folkeparti være meget, meget glade.

Kl. 12:23

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:23

Inger Støjberg (DD):

Ja, det er ærgerligt, det sejler; det må jeg sige. Men når nu, jeg siger, som jeg gør omkring statsborgerskabsreglerne, er det, fordi jeg rent faktisk også mener, at hvis man har rakt ud efter et dansk statsborgerskab og man har fået at vide, at det her er det regelsæt, der gælder, så er det også det regelsæt, der gælder. Derfor kan man jo godt som parti have et ønske om at lægge flere regler til eller få strammet op på de regler, der er. Det svarer jo lidt til at køre ude på motorvejen og synes, at det kunne være rart at måtte køre 130 km/t., men må man kun køre 110 km/t., kører man jo ikke 130 km/t. – eller det er der måske nogle, der gør indimellem. Men så er det det regelsæt, der gælder, selv om man kunne ønske sig noget andet.

Kl. 12:23

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det fru Zenia Stampe.

Kl. 12:24

Zenia Stampe (RV):

Jeg vil gerne lige starte med en kort replik i forhold til 7. oktober. Vi er mange, der aldrig kommer til at glemme 7. oktober. Så sent som i formiddag læste jeg om en familie, som døde i deres sikkerhedsrum i en stor omfavelse. Og det også svært for mig at læse og høre om sådan noget uden at blive ekstremt påvirket. Men jeg bliver også ekstremt påvirket, når jeg ser billeder af døde børn i Gaza, børn, der bliver trukket ud af bygninger, eller børn, der er ved at dø af sult. Og jeg synes, at det på alle tænkelige måder må være vores ansvar at hjælpe med en løsning for begge folk. Lidelsen er så ekstrem på begge sider.

Derfor vil jeg gerne spørge fru Inger Støjberg: Hvad er løsningen på Israel-Palæstina-konflikten?

Kl. 12:25

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:25

Inger Støjberg (DD):

Man må i hvert fald sige, at løsningen da først og fremmest er, at Hamas nedlægger sine våben og holder op med at styre Gaza. For det er jo det, der er sagen. Så må løsningen jo altså også være, at Hamas stopper med at bruge civile som skjold. Det er jo bl.a. derfor, at fru Zenia Stampe kan se de her billeder. Og jeg bliver bare nødt til at spørge fru Zenia Stampe: Tror fru Zenia Stampe, at Hamas spekulerer i det her? Tror fru Zenia Stampe måske, at Hamas har en lillebitte spekulation i at bruge civile som skjold?

Er det trist, når civile dør? Ja, det er frygteligt. Det er frygteligt, hver gang et menneske, en civil, dør i en krigshandling, og det er endnu mere frygteligt, når vi ser børn, der dør. Men fru Zenia Stampe kan simpelt hen ikke undslå sig, i forhold til at Hamas med vilje, med fuldt overlæg bruger den civile befolkning som skjold i Gaza. Og det kunne fru Zenia Stampe da starte med at tage afstand fra.

Kl. 12:26

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Fru Zenia Stampe.

Kl. 12:26

Zenia Stampe (RV):

Jo, men hvis Hamas gik ind i en børnehave i Israel eller i Danmark for den sags skyld og brugte danske børn eller israelske børn som skjold, ville man så bombe børnehaven?

Kl. 12:26

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:26

Inger Støjberg (DD):

Altså, jeg ved ikke, hvor meget fru Zenia Stampe har været i Israel på det seneste. Jeg har været der en del; det anerkender jeg gerne, og det fortæller jeg gerne vidt og bredt om. Og derfor ved jeg måske også en lillebitte smule om, hvad det også er, der foregår, også hvad der foregår i de mange tunneller, som Hamas har gravet. I forhold til de hospitaler, de børnehaver, alle de steder, hvor Hamas har gemt våben, hvordan ville fru Zenia Stampe egentlig have reageret, hvis 1.200 helt uskyldige mennesker var blevet slået ihjel? Hvis kvinder var blevet voldtaget, hvis der var blevet taget 240 gidsler, hvis børn var blevet tortureret og havde fået klippet fingrene af, hvordan mener fru Zenia Stampe man skulle have reageret på det som stat?

Kl. 12:27

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 12:27

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det, og tak til fru Inger Støjberg. Jeg er nødt til at reagere, for nu hører vi Socialdemokraterne endnu en gang fremture med den her med, at det går så godt på deres vagt. Det er jo dybest set, fordi de sidder på hænderne og så lever på, hvad der er blevet lavet tidligere. Jeg bliver nødt til at sige til fru Inger Støjberg, at det er som at hælde vand på en gås, hvis man forsøger at sige det til dem. Man overtager et pænt hus, hvor andre har betalt regningen og ligesom

lavet arbejdet, for socialister tror, at verden er skruet sådan sammen, at det er andre, der skal lave arbejdet og betale regningen.

Men vil fru Inger Støjberg ikke bare lige forklare mig, hvordan Socialdemokraterne endnu en gang kan stå inde i Folketingssalen og skamrose forslaget – jeg hører, ministeren gerne vil sige noget også – og så bagefter sige, at de ikke vil stemme for det? Jeg er jo forholdsvis ny i Folketinget, så kan fru Inger Støjberg fortælle mig, hvordan Socialdemokraterne i måske deres egne tanker kan tro, at det løser et problem bare at snakke om det? Jeg kan forstå, at løsningen er, at de ikke skal sidde i regering næste gang, og så løser vi problemet en gang til, og så kan de tage æren for det, kan jeg forstå. Det er jo meget socialdemokratisk. Det plejer at være på pengepolitikken, men nu er det så også på udlændingepolitikken. Men kan fru Inger Støjberg ikke bare gøre mig klogere som nyt folketingsmedlem?

Kl. 12:28

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 12:28

Inger Støjberg (DD):

Hr. Kim Edberg Andersen, jeg har ikke et socialdemokratisk hoved, og jeg får aldrig et socialdemokratisk hoved, og oftest priser jeg mig faktisk meget lykkelig over det. Jeg kunne jo egentlig godt tænke mig bare én dag at prøve at være socialdemokrat, for gade vide, hvordan det egentlig er. Måske endnu bedre kunne jeg tænke mig at prøve at være radikal en enkelt dag, for det handler om bare altid at have ret. Man kan lige gå ned i Folketingssalen, og så ved man bare, man har ret, og så kan man bare kigge rundt på alle undersætterne og tænke, at hvis ikke de har indset det, må de jo blive klogere engang. Det må være fuldstændig fantastisk.

Tænk at gå op til lægen og sige, at man fejler noget meget alvorligt, og så siger lægen, at man ikke fejler noget, og så kan man bare sige: Obduktionsrapporten vil vise noget andet, min kære ven. Det er jo sådan, en radikal altid har det. De har altid ret. Det må være alle tiders. Så det gælder for mange partier, at man godt kunne tænke sig at vide, hvad der foregår inde i de der hoveder. Man skal bare ret hurtigt kunne komme ud af det igen. Tænk, hvis man blev bundet inde i enten et socialdemokratisk eller et radikalt hoved. Det ville jeg godt nok være ked af.

Kl. 12:29

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Hr. Kim Edberg Andersen. Han frafalder. Så er der ikke flere korte bemærkninger, og vi siger tak til ordføreren.

Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Mødet er udsat. (Kl. 12:30).

Kl. 12:59

Meddelelser fra formanden

Formanden (Søren Gade):
Mødet er åbnet.

Medlem af Folketinget hr. Alex Ahrendtsen (DF) m.fl. har meddelt mig, at de ønsker at tage følgende forslag tilbage:

Forslag til folketingsbeslutning om at gøre pilotuddannelserne statsligt finansierede.
(Beslutningsforslag nr. B 113).

Ønsker nogen at optage dette beslutningsforslag?

Da det ikke er tilfældet, er beslutningsforslaget bortfaldet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) Besvarelse af oversendte spørgsmål til ministre (spørgetid).

Kl. 13:00

Formanden (Søren Gade):

Jeg byder nu velkommen til forsvarsministeren og til hr. Carsten Bach, Liberal Alliance, som stiller spørgsmålet.

Kl. 13:00

Spm. nr. S 944

1) Til forsvarsministeren af:

Carsten Bach (LA):

Hvordan vil ministeren sikre, at Forsvaret bliver en tryk arbejdsplads for kvinder?

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 13:00

Carsten Bach (LA):

Tak for det, formand. Og tak til forsvarsministeren for midt i en beredskabshøring at møde op og ville svare på spørgsmålet, som i al sin enkelhed lyder: Hvordan vil ministeren sikre, at forsvaret bliver en tryk arbejdsplads for kvinder?

Kl. 13:00

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 13:00

Forsvarsministeren (Troels Lund Poulsen):

Tak for det spørgsmål. Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg mener, at forsvaret skal være en både moderne og inkluderende arbejdsplads, hvor det er trygt for alle medarbejdere at være. Verden er jo desværre blevet mere usikker. Derfor er det også afgørende, at vi styrker det danske forsvar, så vi kan passe på Danmark nu og i fremtiden. For at kunne rekruttere og fastholde medarbejdere er det derfor også afgørende, at forsvaret er præget af en kultur, som man naturligvis har lyst til at være i, og hvor kvinder og mænd har de samme muligheder for at klare sig godt.

Forsvaret arbejder allerede målrettet med at sikre, at forsvaret er en tryk arbejdsplads. Der gennemføres bl.a. træningsforløb i sund arbejdskultur, som alle medarbejdere skal deltage i, og som bliver integreret i forsvarets uddannelse. Derudover er der også indført skærpede konsekvenser ved krænkende adfærd. Men vi kan selvfølgelig gøre mere, end vi har gjort. Jeg tror på, at øget ligestilling mellem køn er med til at skabe en bedre arbejdsplads for alle og dermed også en bedre opgaveløsning.

Derfor er jeg også tilfreds med, at forligspartierne, og det er jo også LA, var med til at lave den anden delaftale her i forbindelse med udmøntningen af forsvarsforliget, hvor vi jo har besluttet, at der skal udarbejdes en handleplan, som skal understøtte øget ligestilling.

Handleplanen vil fokusere på konkrete tiltag inden for bl.a. kultur, kommunikation, udstrustning og også andre ting.

Jeg er også tilfreds med, at forligspartierne nu er enige om at nedsætte et advisoryboard, hvor der lægges op til deltagelse af bl.a. faglige organisationer, forsvarrets myndigheder samt interesseorganisationer. Hele idéen med det her advisoryboard er jo bl.a., at man skal beskæftige sig med ligestilling og inddragelse i udarbejdelsen af den handleplan, som jeg også lige har nævnt tidligere i min besvarelse.

Fælles for alle initiativer er, at de skal være med til at gøre forsvarret til en tryk, inkluderende og attraktiv arbejdsplads for alle. De skal samtidig også medvirke til, at flere kvinder har lyst til at gøre karriere i forsvarret. Med handleplanen og advisoryboardet har vi i hvert fald nu sat ekstra skub i den udvikling, som forsvarret allerede har arbejdet med, men som sagtens kan gøres endnu bedre, end tilfældet har været før.

Kl. 13:03

Formanden (Søren Gade):
Hr. Carsten Bach.

Kl. 13:03

Carsten Bach (LA):

Tak til forsvarsministeren for svaret, som jo ganske rigtigt indikerer, at man er i gang med arbejdet i forsvarret, og at forsvarret skal være, men jo faktisk så i virkeligheden, underforstået, ikke på nuværende tidspunkt er en tryk arbejdsplads for kvinder. Så tak for det.

Jeg vil så i min videre kommentar gerne inddrage Auditørkorpsets seneste årsopgørelse, som jo så i øvrigt meget belejligt blev udgivet nogle ganske få dage efter – vel at mærke *efter* – den netop indgåede aftale, som også ministeren selv omtaler, om værnepligten, hvor en række partier, men jo så uden Liberal Alliance og for øvrigt også Danmarksdemokraterne, også aftalte at indføre tvungen kvindelig værnepligt fra 2027.

Den her årsopgørelse fra Auditørkorpset viser så, at antallet af afgjorte forhold i forsvarret angående krænkelse er tredoblet – tredoblet – siden 2019. Antallet af forurettede i disse sager er steget fra 10 til 44, og i samme periode er antallet af gerningsmænd, gerningspersoner, fordoblet.

Mit spørgsmål er så, om ministeren kan forstå det, hvis der er nogle kvinder, der med de her tal i baghovedet har deres betænkeligheder ved udsigten til at skulle ind at aftjene værnepligt, måske endda imod deres egen ellers frie vilje.

Kl. 13:04

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:04

Forsvarsministeren (Troels Lund Poulsen):

Nu havde vi jo en længere diskussion om kvindelig værnepligt, og den diskussion er jo nu afsluttet. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at når man tager rundt og mødes med forsvarrets ansatte, som jeg gør – så sent som for nogle få dage siden var jeg i Holstebro – hører man, at forsvarret er en både god og tryk arbejdsplads. Men det er klart, at med så stor en arbejdsplads, som forsvarret er med over 20.000 ansatte, er der jo desværre eksempler på, at der er nogle, der ikke opfører sig fornuftigt. Derfor er det også vigtigt, at det har en konsekvens, hvis man ikke opfører sig, som man skal.

I forhold til om der er ting, der kan gøres bedre, vil jeg sige, at ja, selvfølgelig er der det, og det er jo også derfor, vi nu har aftalt, at vi skal gøre endnu mere for at gøre forsvarret til en endnu bedre arbejdsplads, end den er i forvejen.

Kl. 13:05

Formanden (Søren Gade):
Spørgeren.

Kl. 13:05

Carsten Bach (LA):

Endnu en gang tak for svaret fra ministeren. Så vil jeg gerne gøre ministeren opmærksom på en ændring i arbejdsmiljøloven og ligebehandlingsloven fra marts sidste år, der betyder, at arbejdsgiverne, som jo så i det her tilfælde er forsvarret, som er ministerens ansvar, faktisk er forpligtet til at stille et chikanefrit arbejdsmiljø til rådighed og sikre de ansatte mod chikane.

Ved behandlingen af lovændringen her i Folketinget var det jo faktisk et ønske fra forsvarsministerens ministerkollega, beskæftigelsesministeren, der er fra Socialdemokratiet, at loven skulle sikre, at ingen personer fremover skulle udsættes for grænseoverskridende oplevelser på deres arbejdsplads. Med baggrund i opgørelsen fra auditørkorpset lever forsvarret og forsvarsministeren så faktisk op til arbejdsmiljøloven og ligebehandlingsloven på det her punkt?

Kl. 13:06

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:06

Forsvarsministeren (Troels Lund Poulsen):

Jeg tror ikke, der kan findes en eneste arbejdsplads, hvor der ikke potentielt kan opstå problemer. Det, der er afgørende, er jo, at man gør, hvad man kan, for konsekvent at gribe ind, hvis der er nogle, der bl.a. i forhold til krænkende adfærd opfører sig på en måde, som ikke er acceptabel. Det har forsvarret jo allerede nu skærpet reglerne for, og det havde hr. Carsten Bach og jeg også fornøjelsen af at diskutere i et samråd for et par måneder siden. Det er også derfor, vi har taget initiativer – også fremskyndende initiativer – for at sikre, at hvis der er problemer, bliver de løst, også i forhold til en konsekvent indgriben.

Kl. 13:06

Formanden (Søren Gade):
Hr. Carsten Bach med et afsluttende spørgsmål.

Kl. 13:06

Carsten Bach (LA):

Tak. Jeg er sådan set også meget tilfreds med nogle af de initiativer, som vi jo så er enige om i den brede forligskreds på forsvarsområdet, og som jo langt hen ad vejen også er noget, Liberal Alliance har fået med ind i den aftale. Jeg synes dog ikke, at ministeren anerkender problemstillingen i forhold til tryk for kvinder fremadrettet, når der er tale om potentiel tvungen kvindelig værnepligt. Vil ministeren ikke tilkendegive over for mig, at man bør have en skærpet opmærksomhed og være ekstra påpasselig i forhold til et chikanefrit arbejdsmiljø, når der er tale om tvang?

Kl. 13:07

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:07

Forsvarsministeren (Troels Lund Poulsen):

Altså, nu er det jo sådan, at den kvindelige værnepligt først bliver indført den 1. januar 2027, og det også derfor, vi nu har taget alle de her initiativer for at gøre forsvarret til en bedre arbejdsplads. Det er netop for at imødegå problemer, der måtte opstå i forhold til bl.a. krænkende adfærd. Der synes jeg også, at forsvarret, når man ser på tallene og sammenligner med andre steder, generelt set ligger på et

lavere niveau. Men det understreger selvfølgelig blot behovet, og det understreger også pointen i det, jeg sagde, nemlig at det ikke er nok, at der skal gøres mere, og det kommer vi også til at gøre, og det er også noget, vi kommer til at drøfte i fællesskab.

Kl. 13:08

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet. Vi siger tak til forsvarsministeren og til hr. Carsten Bach fra Liberal Alliance.

Jeg byder nu velkommen til udenrigsministeren, som jeg også vil ønske tillykke med de 60 år i dag, og til hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti, som stiller spørgsmålet.

Kl. 13:08

Spm. nr. S 929

2) Til udenrigsministeren af:

Mikkel Bjørn (DF):

Er det ministerens intention at tage kontakt til ministerens udenrigspolitiske kollegaer i EU og meddele dem, at ministerens parti i Danmark og partiets EU-spidskandidat arbejder aktivt for, at Danmark skal afskaffe det danske retsforbehold og samtidig modtage 7.000 flygtninge årligt ud fra et solidaritetsprincip?

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 13:08

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Vi vil i Dansk Folkeparti gerne spørge udenrigsministeren, om det er ministerens intention at tage kontakt til ministerens udenrigspolitiske kollegaer i EU og meddele dem, at ministerens parti i Danmark og partiets EU-spidskandidat arbejder aktivt for, at Danmark skal afskaffe det danske retsforbehold og samtidig modtage 7.000 flygtninge årligt ud fra et solidaritetsprincip.

Kl. 13:09

Formanden (Søren Gade):

Udenrigsministeren.

Kl. 13:09

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Nej.

Kl. 13:09

Formanden (Søren Gade):

Spørgeren.

Kl. 13:09

Mikkel Bjørn (DF):

Jamen det er jo et interessant svar, særlig taget i betragtning af at ministerens egen spidskandidat til Europa-Parlamentet for nylig var ude i samtlige medier og sige, at Danmark frivilligt på den korte bane skulle tilslutte os EU's solidaritetsmekanisme med den konsekvens, at Danmark ville skulle tage op imod 5.000-7.000 flygtninge årligt. Jeg citerer her spidskandidaten: »Det ville vi fint kunne.«

Er udenrigsministeren enig i, at Danmark fint ville kunne tage 7.000 flygtninge årligt, uden at det ville medføre omfattende problemer for Danmark?

Kl. 13:09

Formanden (Søren Gade):

Udenrigsministeren.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Når jeg svarer nej, er det, fordi jeg ikke løber med halve vinde, som spørgeren gør her, for spørgeren er fuldstændig bekendt med, hvordan nogle af de citater er blevet korrigeret efterfølgende.

Situationen er den, at spidskandidaten fra Moderaterne repræsenterer partiet Moderaterne, som principielt går ind for, at man skal afskaffe retsforbeholdet, og det er selvfølgelig et synspunkt, jeg også deler. Det er ikke regeringens position. Mit parti indgår i en flertalsregering med to andre partier; vi har indgået en europapolitisk aftale, og det fremgår af den, at man skal følge retsforbeholdet, så det er ikke en regeringsposition.

Men det er rigtigt, at Moderaterne som parti synes, at man burde afskaffe retsforbeholdet, men det fører ikke til, at der kommer 7.000 flygtninge – det gør det ikke – for det skal jo gå hånd i hånd med, at der skal ske noget mere. Og det er jo sådan, at solidaritetsmekanismen ikke nødvendiggør, at man tager asylansøgere; man kan også yde et finansielt bidrag.

Kl. 13:10

Formanden (Søren Gade):

Spørgeren.

Kl. 13:10

Mikkel Bjørn (DF):

Jeg forstår, at det ikke er en regeringsposition, men jeg forstår ikke, hvordan det pludselig ikke længere er Moderaternes position, når det nu har været Moderaternes position i efterhånden samtlige medier ifølge ministerens egen spidskandidat til Europa-Parlamentet, altså fru Stine Bosse, der er ude at sige, at det ovenikøbet vil gavne danskerne at tage imod 7.000 flygtninge årligt. Altså, det er jo et fuldstændig uoverskueligt antal, som vil betyde omfattende kriminalitet og store økonomiske udgifter for et lille land som Danmark. Er det virkelig noget, Moderaterne synes er forsvarligt?

Kl. 13:11

Formanden (Søren Gade):

Udenrigsministeren.

Kl. 13:11

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Nej, og det var også derfor, jeg sagde før, at jeg ikke løber med halve vinde, og det synes jeg også spørgeren skal holde sig for god til. For det er vel ikke sådan, at spørgeren holdt op med at læse aviser en bestemt dag på et bestemt klokkeslæt og så ikke fortærende har fulgt med i, hvad der er blevet sagt. Jeg tror godt, at spørgeren med sin intellektuelle kapacitet kan rumme det nuancerede synspunkt, der hedder: Ja, Moderaterne som parti, et af tre regeringspartier, hvor regeringen har en anden position, synes, man skal afskaffe retsforbeholdet; Moderaterne synes, at der skal ske nogle flere ting omkring den kollektive europæiske flygtninge- og asylpolitik, så man ikke kommer op i de tal. Dertil kommer i øvrigt også, at solidaritetsmekanismen ikke nødvendiggør, at man tager en eneste flygtning, fordi man kan yde sit solidaritetsbidrag på anden vis.

Kl. 13:12

Formanden (Søren Gade):

Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti, med et afsluttende spørgsmål. Værsgo.

Kl. 13:12

Mikkel Bjørn (DF):

Jo, jeg kan godt med min begrænsede intellektuelle kapacitet læse mig frem til, at fru Stine Bosse siger, at Danmark sagtens ville kunne tage 7.000 flygtninge, og at hun så efterfølgende er ude at korrigere

det og siger, at hun var træt. Men det er bare der, hvor jeg er nysgerrig på: Kan vi virkelig have tillid til de interesser, Moderaterne varetager på vegne af Danmark i EU-regi, hvis man i et øjeblik træthed kan konstatere, at Danmark sagtens og fint ville kunne tage 7.000 flygtninge årligt, og at det ovenikøbet ville gavne danskerne at gøre det?

Kl. 13:12

Formanden (Søren Gade):
Udenrigsministeren.

Kl. 13:12

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Nu var det ikke mig, der sagde, at spørgeren har en begrænset intellektuel kapacitet; jeg omtalte det faktisk positivt som den store intellektuelle kapacitet, som formentlig muliggjorde, at man kunne tage nuancerne i de her spørgsmål. Og det kan man også, kan jeg forstå, for nu har man jo så noteret sig, at det citat, som spørgsmålet drejer sig om, er et citat, som spidskandidaten senere har nuanceret. Og derfor diskuterer vi jo et falsum. Jeg er ikke træt, og jeg kan sige, at jeg har indgået en europapolitisk aftale, hvoraf det fremgår, at vi følger retsforbeholdet. Det er jo en kendt sag, at de partier, der indgår i regeringen, synes, man skulle have omdannet det fra et optout til et optin for år tilbage. Vi respekterer folkeafstemningen, men vi følger det tæt. Det er positionen. Og udlændinge- og integrationsministeren har også sagt, at vi tilslutter os de dele af den pagt, der er indgået, som vi kan. Det gælder ikke solidaritetsmekanismen. Det er regeringens position.

Så har partiet Moderaterne et principielt synspunkt om at skulle afskaffe retsforbeholdet og også nogle konditionaliteter, og hvis man lægger dem til grund, vil der aldrig nogen sinde komme 7.000 flygtninge til Danmark.

Kl. 13:13

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet, og vi siger tak til udenrigsministeren og til hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti.

Jeg byder nu velkommen til finansministeren og til hr. Sigurd Agersnap fra Socialistisk Folkeparti, som stiller spørgsmålet.

Kl. 13:13

Spm. nr. S 931

3) Til finansministeren af:

Sigurd Agersnap (SF):

Mener ministeren, at det er vigtigt, at partierne binder sig til en velfærdslov for at sikre, at der kommer flere penge til velfærden, i takt med at der kommer flere børn og ældre?

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 13:14

Sigurd Agersnap (SF):

Tak for det, formand. Spørgsmålet lyder: Mener ministeren, at det er vigtigt, at partierne binder sig til en velfærdslov for at sikre, at der kommer flere penge til velfærden, i takt med at der kommer flere børn og ældre?

Kl. 13:14

Formanden (Søren Gade):

Finansministeren.

Kl. 13:14

Finansministeren (Nicolai Wammen):

Tak for det. Denne regering går utrolig meget op i at sikre velfærden, og det gælder både i forhold til velfærd af høj kvalitet, men også, at

vi kan udvikle den i de kommende år og hele tiden gøre den bedre. Det er ikke bare noget, vi siger ved festlige lejligheder. Det er noget, vi også har gjort til en meget, meget vigtig del af vores 2030-plan for dansk økonomi i de kommende år. Derfor vil jeg også gerne indlede med at understrege, at regeringen leverer på sigtet med velfærdsloven og faktisk er mere ambitiøs end det, en velfærdslov vil lægge op til. Sagt på en anden måde er det, en velfærdslov jo har som sit udgangspunkt, at når der lykkeligvis kommer flere børn og ældre, skal pengene følge med. Det, vi lægger frem i vores 2030-plan, er, at når der kommer flere børn og ældre, følger pengene med, men derudover afsætter vi mange yderligere milliarder til velfærd.

Så den korte udgave er, at den 2030-plan, vi har lagt frem, går længere i at investere i vores velfærd end det, en velfærdslov vil kunne. Derfor synes vi, 2030-planen er det rette svar på, hvordan vi bedst muligt sikrer en god velfærd for danskerne, uanset om det gælder vores børn, vores ældre, vores sundhedsvæsen eller andre dele af vores velfærdssamfund.

Kl. 13:15

Formanden (Søren Gade):

Hr. Sigurd Agersnap.

Kl. 13:15

Sigurd Agersnap (SF):

Tak til finansministeren for svaret og for at være her i dag og besvare spørgsmålet. Grunden til, jeg spørger, er jo, at fru Mette Frederiksen tilbage i 2019 i en artikel fra TV 2 sagde, at vi vil binde Lars Løkke Rasmussen til masten, altså underforstået med en velfærdslov. Man har jo bundet sig selv og hinanden til masten i forhold til mange ting i regeringsgrundlaget, men jo ikke en velfærdslov, og selv om det er rigtigt, at de planer, regeringen har lige nu, lever op til, at man dækker det demografiske træk i velfærden, altså dækker det udgiftsbehov, der er, når der kommer flere børn og ældre, så har man jo ikke bundet sig selv eller hinanden til masten i fremtiden. En ny regering vil kunne ændre det og vil kunne føre en grundlæggende anden politik.

Så spørgsmålet er jo, om ikke man stadig væk synes i Socialdemokratiet, finansministerens parti, og forhåbentlig også i regeringen, at det er vigtigt at binde hinanden til masten, i forhold til at velfærden ikke skal udhules i fremtiden.

Kl. 13:16

Formanden (Søren Gade):

Finansministeren.

Kl. 13:16

Finansministeren (Nicolai Wammen):

Jeg tror ikke, der er noget behov for at binde udenrigsministeren til nogen mast og slet ikke på hans 60-årsfødselsdag. Jeg synes, man i stedet for skulle fokusere på, at en samlet regering, og udenrigsministerens parti er jo en del af de tre partier, der udgør regeringen, har fremlagt en 2030-plan, hvori vi investerer minimum 32 mia. kr. ekstra i vores velfærdssamfund frem mod 2030. Det er betydeligt mere end det, vi ville kunne have investeret, hvis vi alene skulle have taget udgangspunkt i en velfærdslov. Derfor er jeg som finansminister utrolig stolt over og glad for, at vi har en regering, der i den grad prioriterer velfærd.

Kl. 13:17

Formanden (Søren Gade):

Hr. Sigurd Agersnap.

Sigurd Agersnap (SF):

Det er jo fint med planer, og de kan også nogle gange sætte en retning, men de er jo trods alt ikke nær så bindende som love og heller ikke som forpligtende aftaler. Og det, at man sætter en 2030-plan, er i min optik langt fra den samme forpligtelse, som hvis man lavede en lov.

De seneste par dage har vi diskuteret velfærdsaftalen og det her med, at pensionsalderen stiger. Der har jeg forstået det sådan, at man i regeringen og også i Socialdemokratiet føler sig bundet til masten af den velfærdsaftale, men i den lå der jo også, at velfærden skulle prioriteres med de penge, man frigjorde, men det vil man så ikke sikre med en velfærdslov i samme grad.

Formanden (Søren Gade):

Finansministeren.

Finansministeren (Nicolai Wammen):

Mit budskab synes jeg er meget klart. Hvis man skulle følge en velfærdslov, ville vi skulle afsætte ca. 19 mia. kr. mere til velfærd frem mod 2030. Regeringen afsætter ikke alene 19 mia. kr., men 32 mia. kr., og derfor er det en lidt mærkelig diskussion, at man fra SF's side synes, det er et problem, at vi bruger flere penge på velfærd end det, en velfærdslov ville kunne levere. Der må jeg så sige, at der er jeg uenig med SF's ordfører her i dag. Jeg synes, det er godt, at vi bruger 32 mia. kr. på velfærd frem mod 2030 og ikke kun 19 mia. kr.

Kl. 13:18

Kl. 13:18

Kl. 13:18

Formanden (Søren Gade):

Hr. Sigurd Agersnap med et afsluttende spørgsmål.

Kl. 13:18

Sigurd Agersnap (SF):

Vi mener ikke i SF, at det er et problem, når man prioriterer penge til velfærden, og det tror jeg aldrig vi har ment, men vi mener, at det er vigtigt, at demografien er en bund uanset hvad, og at det er godt, når man bruger flere penge end den bund. Men et eksempel er jo, at når man opgør råderummet, tager det ikke højde for demografien. Så er der en råderumsberegning, hvor pengene ikke følger med det demografiske træk, og derfor er det ikke mere forpligtende, end at de planer er fine planer på et stykke papir, men jo ikke forpligtende, hvis ikke den her regering sidder frem til 2030, og der mener vi at man skulle forpligte hinanden mere.

Kl. 13:19

Formanden (Søren Gade):

Finansministeren.

Kl. 13:19

Finansministeren (Nicolai Wammen):

Det er selvfølgelig godt, hvis SF mener, at regeringen skal sidde frem til 2030; det tager jeg positivt ned. Jeg opfatter det sådan, at de tre partier, der udgør regeringen, suppleret af SF og sikkert også af andre partier udgør et meget stort flertal i det her Folketing, der vil investere i velfærd. Jeg er glad for, at vi ikke alene lægger op til at investere de 19 mia. kr., som SF foreslår, men går helt op på 32 mia. kr., for det synes jeg vores velfærdssamfund har brug for.

Kl. 13:19

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet. Vi siger tak til finansministeren og tak til hr. Sigurd Agersnap fra Socialistisk Folkeparti.

Jeg byder nu velkommen til justitsministeren og til fru Sascha Faxe fra Alternativet, som stiller spørgsmålet.

Kl. 13:20

Spm. nr. S 854 (omtrykt)

4) Til justitsministeren af:

Sascha Faxe (ALT):

Hvad er ministerens holdning til, at to tidligere medlemmer af Folketinget er blevet tilbudt orienteringsbriefing om kinesisk hackerangreb af deres computere af FBI og ikke af PET?

Skriftlig begrundelse

Der henvises til artiklen »Det er en skandale«: Natten til onsdag fik to danske ekspolitikere et brev fra FBI. Nu er de vrede« bragt på politiken.dk den 18. april.

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 13:20

Sascha Faxe (ALT):

Tak. Hvad er ministerens holdning til, at to tidligere medlemmer af Folketinget er blevet tilbudt orienteringsbriefing om kinesisk hackerangreb af deres computere af FBI og ikke af PET?

Kl. 13:20

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 13:20

Justitsministeren (Peter Hummelgaard):

Tak for ordet. Som det også fremgår af min skriftlige besvarelse af spørgsmål nr. S 845 fra samme spørger, kan jeg ikke inden for rammerne af et folketingsspørgsmål oplyse nærmere om efterretningstjenesternes arbejde, herunder håndtering af enkeltsager. Orientering af Folketinget om efterretningstjenesternes virksomhed foregår i Folketingets udvalg vedrørende efterretningstjenesternes, der har særlig rammer vedrørende fortrolighed. Jeg kommer derfor heller ikke til at gå nærmere ind i den konkrete sag, der spørges til.

Helt generelt kan jeg dog oplyse, at Politiets Efterretningstjeneste, PET, arbejder for at identificere, forebygge, efterforske og imødegå trusler mod friheden, demokratiet og sikkerheden i det danske samfund. PET er således opmærksom på truslen fra fremmede efterretningstjenester og iværksætter løbende de foranstaltninger, der skønnes nødvendige, herunder rådgivning af folketingsmedlemmer og andre personer, der kan være særlig udsatte for bl.a. spionage og påvirkning m.v.

Herudover kan jeg generelt oplyse, at Center for Cybersikkerhed, CFCS, under Forsvarsministeriet har til opgave at hjælpe myndigheder og virksomheder med at ruste sig mod de trusler, der følger med digitaliseringen. CFCS rådgiver således om truslerne og om de organisatoriske og tekniske foranstaltninger, der er med til at øge sikkerheden. Jeg har da også i forhold til den konkrete sag, der spørges til, noteret mig, at det af mediedækningen fremgår, at CFCS har oplyst, at CFCS håndterede det omtalte hackerangreb sammen med Folketingets it-administration. I det omfang, spørgeren ønsker svar på spørgsmål om den konkrete sag, og i det omfang, de kan besvares inden for rammerne af et folketingsspørgsmål, skal jeg derfor også opfordre spørgeren til at stille de spørgsmål til forsvarsministeren. Tak for ordet.

Kl. 13:22

Formanden (Søren Gade):

Fru Sascha Faxe.

Sascha Faxe (ALT):

Tak, og tak for svaret. Nu er det sådan, at spørgsmålet har været sendt en del rundt i systemet, og dem, jeg har stillet, har både været på justitsministerens, forsvarsministerens og udenrigsministerens bord og er blevet sendt rundt, og derfor blev jeg af de ministerier bedt om at spørge justitsministeren, og det er derfor, vi står her i dag. Det er blot til orientering.

Ministeren siger, at man ikke ønsker at gå ind i den her sag i offentligheden, men hvis vi nu går den anden vej rundt, kan vi se, at andre lande har håndteret den samme situation på anden måde, og derfor er jeg nysgerrig efter, om ministeren ikke mener, at offentligheden har en interesse i sagen. Det drejer sig om både den personlige sikkerhed for vores folkevalgte, men også om den demokratiske sikkerhed, og det drejer sig om, at vores folkevalgte og dem, der er ansat her i Folketinget, kan vide sig sikre på, at der bliver taget bedst muligt hånd om dem. Da det har en interesse for offentligheden, må det derfor også være noget, som man med rimelighed må kunne forvente ministeren og regeringen svarer på i offentligt regi.

Kl. 13:23

Formanden (Søren Gade):
Justitsministeren.

Justitsministeren (Peter Hummelgaard):

Helt grundlæggende vil jeg sige, at hverken folketingsmedlemmer eller ansatte i Folketinget skal leve i frygt. Men ja, det skal være os bekendt, at der er en spionagetrussel mod Danmark, og det er helt oplagt, at det også gælder mod medlemmer af Folketinget, også fra lande som Kina. PET vurderer således, at der er en markant, bredspektret og vedvarende trussel fra fremmede staters efterretningsvæsen mod Danmark, i første omgang fra Rusland og Kina. Og fremmede efterretningstjenester er særlig interesserede i at indhente oplysninger fra danske politikere og embedsfolk i den danske centraladministration. Så derfor skal man selvfølgelig være bekendt med den trussel.

Kl. 13:23

Formanden (Søren Gade):
Spørgeren.

Sascha Faxe (ALT):

Så når vi egentlig tilbage til den samtale, og nu tillader jeg mig at spørge ministeren, da det nu er den minister, jeg er blevet bedt om at spørge om det her: Hvem tog så beslutningen om ikke at orientere de berørte folketingsmedlemmer og ansatte, og at de skal høre det fra FBI, og at de også får den mest grundige orientering fra FBI? Hvem er det så også, der beslutter, at man ikke fortsætter overvågningen, på baggrund af at det er en e-mail, der er tale om, og at man, selv om det er et niveau 1-angreb, ikke mener, at det er alvorligt, vel vidende at når vi normalt taler om niveau 1-angreb, kan det ofte føre til langt værre angreb, som berører kolleger i Folketinget og familiemedlemmer?

Kl. 13:24

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:24

Justitsministeren (Peter Hummelgaard):

Som jeg også nævnte i min indledende besvarelse, kan jeg som nævnt ikke inden for rammerne af et folketingsspørgsmål oplyse nærmere om efterretningstjenesternes arbejde, herunder håndtering

af enkeltsager. Den type orienteringer foregår i udvalget for efterretningstjenesterne, også i daglig tale kaldet Kontroludvalget, og de har særlige rammer vedrørende fortrolighed.

Kl. 13:25

Formanden (Søren Gade):

Fru Sascha Faxe med et afsluttende spørgsmål.

Kl. 13:25

Sascha Faxe (ALT):

Så ministeren siger dermed, at min personlige sikkerhed, mine kollegers personlige sikkerhed, ministrenes personlige sikkerhed i forhold til det her ikke er et anliggende, som offentligheden har interesse i, og som jeg derfor ikke kan spørge om her og få svar på, så offentligheden også kan høre det?

Kl. 13:25

Formanden (Søren Gade):

Justitsministeren.

Kl. 13:25

Justitsministeren (Peter Hummelgaard):

Offentligheden har bestemt en interesse i at vide, at vi har efterretningstjenester, der både beskytter og passer på både folketingsmedlemmer, men sådan set også alle danskere. Og efterretningstjenesterne kommunikere jo også offentligt om de trusler, der er. Det gør man både i vurderingen af spionagetruslen mod Danmark, men også i vurderingen af terrortruslen mod Danmark, og der er vurderingen fra efterretningstjenesternes side, at der er en spionagetrussel mod Danmark, som også retter sig mod bl.a. folketingsmedlemmer, og den hidrører i særdeleshed fra bl.a. Rusland og Kina.

Kl. 13:26

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet. Vi siger tak til fru Sascha Faxe fra Alternativet. Det næste spørgsmål er ligeledes til justitsministeren, og jeg byder velkommen til hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne, som stiller spørgsmålet.

Kl. 13:26

Spm. nr. S 940

5) Til justitsministeren af:

Kim Edberg Andersen (DD):

Mener ministeren, at den propalæstinensiske demonstration i København på vores befrielsesdag, der blev afsluttet med, at en mindesten for danskernes hjælp til jøderne under anden verdenskrig blev overhældt med maling, er udtryk for jødehad?

Skriftlig begrundelse

Der henvises til artiklen »Mindesten overhældt med rød maling« på tv2kosmopol.dk den 5. maj 2024.

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 13:26

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Mener ministeren, at den propalæstinensiske demonstration i København på vores befrielsesdag, der blev afsluttet med, at en mindesten for danskernes hjælp til jøderne under anden verdenskrig blev overhældt med maling, er udtryk for jødehad?

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:26

når det ændrer indgribende i forhold til ytringsfriheden osv. Så der har ministeren i hvert fald tidligere været meget mere bestemt. For jeg er jo over 50 år, og jeg kan se, at det er ikke engang længere handler om en jødisk gravsten, men at det handler om en sten, hvor man fortæller om, at nogle engang har hjulpet jøder. Altså, der sker hele tiden en eskalering, og jeg bliver nødt til at gøre opmærksom på, at den eskalering bekymrer mig rigtig meget.

Kl. 13:26

Justitsministeren (Peter Hummelgaard):

Tak for ordet, og også tak for spørgsmålet til hr. Kim Edberg Andersen. Jeg er kun bekendt med den konkrete sag, som spørgeren henviser til, fra mediedækningen. Men når jeg som almindelig borger læser i medierne, at jøder udtaler, at de bliver spyttet på i det offentlige rum, at jødiske gravsten skændes, eller at der som her hældes maling over en mindesten for danskernes hjælp til jøderne under anden verdenskrig, så tænker jeg intuitivt, også i lyset af den opblussen i antisemitiske hændelser, som vi har været vidne til siden den 7. oktober, at der må være tale om had mod jøder. Men jeg står her selvfølgelig også i dag som justitsminister, og jeg er klar over, at der er nogle juridiske rammer for, hvad der strafferetligt udgør en hadforbrydelse med et antisemitisk motiv, og det lader jeg helt være op til myndighederne og i sidste ende domstolene at vurdere. Motivet for hændelsen må forventes at indgå i politiets efterforskning af sagen.

Der skal dog ikke herske nogen tvivl om, at jeg personligt finder det dybt foruroligende og også beskæmmende, at personer kan finde på at skænde sådan en mindesten. Og det gør det ikke bedre, når det sker i befrielsesdagene, altså den 4. og den 5. maj, som for de fleste danskere står som de stærkeste symboler på vores frihed og fællesskab, hvor vores forældre og bedsteforældre fejrede glæden, håbet, friheden og ikke mindst fællesskabet efter 5 lange år med krig, nød og folkemord mod ikke mindst jøderne i Europa.

I Danmark har vi en grundlovssikret ret til at demonstrere og også til at ytre os, og det skal vi værne om, men det er også klart, at der skal være grænser, og at vi hverken vil eller skal acceptere, at vores demokratiske rettigheder bliver misbrugt til fremmedfjendske, racistiske eller antisemitiske handlinger og til at skabe splid i vores eget samfund. Derfor er jeg også direkte forarget over, at der er personer i vores samfund, som har så lidt forståelse for det folkedrab, som jøderne var udsat for under anden verdenskrig, at man finder anledning til at overhælde en mindesten med maling. Det synes jeg er uhyggeligt. Jeg kan dog som nævnt ikke stå her i dag og tage stilling til, om den konkrete handling i strafferetlig forstand udgør en hadforbrydelse. Jeg ved, at Rigspolitiet generelt har bedt politikredsene om at have en skærpet opmærksomhed på, om anmeldelser af strafbare forhold, der vurderes at være relateret til den nuværende situation i Mellemøsten, kan indeholde et hadmotiv.

Ud over myndighedernes forstærkede indsats havde jeg sammen med flere ministerkollegaer den 2. april en drøftelse med Folketingets partier om yderligere initiativer til at komme den stigende antisemitisme til livs.

Kl. 13:29

Formanden (Søren Gade):
Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 13:29

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Mit næste spørgsmål ændrer sig lidt efter ministerens besvarelse. Jeg er faktisk ikke i tvivl om, at ministeren er oprigtig i sin bekymring i forhold til den stigende antisemitisme. Men jeg bliver jo også nødt til at minde ministeren om, at ministeren i hvert fald var en af fortalere for stramninger i forhold til lige nøjagtig det med at skænde noget eller ligesom give udtryk for noget, som kunne virke hadefuldt over for andre befolkningsgrupper, og hvor vi under koranloven var vidne til, at det godt kan lade sig gøre at lave en stramning, sådan at de ting, vi ikke kan lide, kan vi ændre, også

Så hvornår kan jeg forvente, at ministeren enten på eget initiativ eller ud fra en delt bekymring med mig sørger for, at vi siger nej til den antisemitisme og det jødehad, som er fremme? Og ministeren skal selvfølgelig differentiere i det, men for mig er der ingen forskel i det, for det her drejer sig om et had mod et folk. For lige nøjagtig den sten havde jo intet med en jødisk fejring at gøre, men det handlede om nogen, der havde hjulpet en jøde. Så det kan kun være jøder, man hader, hvis man skal skænde et monument som det, og det er problematisk, og det bekymrer mig virkelig helt inde i sjælen, og det irriterer mig, at jeg bor i et land, hvor jøder skal have beskyttelse, og jeg føler, at vi herinde slår i en dyne, og at vi ikke er villige til at gøre noget. Men jeg tror faktisk, ministeren er villig til at gøre noget. Så mit spørgsmål er, om ministeren under sit ressort har noget på bedding, der vil gøre det sværere og mere håndfast, når vi ser antisemitisme og jødehad i Danmark.

Kl. 13:31

Formanden (Søren Gade):
Justitsministeren.

Kl. 13:31

Justitsministeren (Peter Hummelgaard):

Først tak for den anerkendelse fra hr. Kim Edberg Andersens side. Den er jeg er glad for at høre. Jeg forstår godt, at mange mennesker kan være berørte over den konflikt, der udspiller sig i Mellemøsten, men det er, og det må ikke være nogen som helst undskyldning for at rette den vrede og de frustrationer og det had mod herboende danske jøder, som ret beset ingenting har at gøre med det, der udspiller sig i Mellemøsten.

Ellers er det korte svar på hr. Kim Edberg Andersens konkrete spørgsmål: Ja, vi sidder lige nu og arbejder på en række initiativer, som skal forsøge at adressere den opblussen i antisemitismen, som vi desværre har oplevet siden den 7. oktober, og vi forventer at kunne præsentere dem for både Folketinget og offentligheden inden for en overskuelig fremtid.

Kl. 13:32

Formanden (Søren Gade):
Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 13:32

Kim Edberg Andersen (DD):

Vi så, at der, inden det her forfærdelige terrorangreb mod Israel skete, blev lavet en undersøgelse, hvor man undersøgte 45 millioner kommentarer på Facebook for antisemitisme, og hvor det viste sig, at op imod 10 pct. af dem allerede dengang var antisemitiske. Så det, jeg er bange for, er, at vi har ladet det her komme kravlende lige så stille, og at vi faktisk over for en jødisk befolkning har tilladt mere, end vi ville tillade over for andre. Er ministeren uenig i, at jøderne faktisk på en eller anden måde uberettiget er blevet en befolkningsgruppe, som vi ikke yder den samme beskyttelse, som f.eks., som vi ofte har haft diskussioner om i den offentlige debat, muslimer?

Kl. 13:32

Formanden (Søren Gade):
Justitsministeren.

Kl. 13:32

Kl. 13:35

Justitsministeren (Peter Hummelgaard):

Jeg ved ikke, om man kan sige det på den måde, men man kan jo i hvert fald bare nøgternt konstatere, med stor, stor bedrøvelse og i virkeligheden også vrede, at det jødiske mindretal i Danmark er den eneste minoritetsgruppe, hvor der er behov for væbnet bevogtning ved dets institutioner, og det synes jeg er både tankevækkende og dybt, dybt bekymrende. Derfor må man jo også sige, når man hører folk i den offentlige debat, som på den eller anden måde negligerer, at der skulle være en trussel eller en utryghed, som danske jøder oplever, at de så simpelt hen tager fejl. Den bevæbnede bevogtning, der er ved de jødiske institutioner, er der ikke for sjovs skyld.

Kl. 13:33

Formanden (Søren Gade):

Hr. Kim Edberg Andersen med et afsluttende spørgsmål.

Kl. 13:33

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Som jeg tidligere sagde, er jeg faktisk ikke i tvivl om, at ministeren og også ministerens formand for Socialdemokraterne mener det oprigtigt, når vi har den her sag, hvor vi er meget bekymrede over antisemitismen. Men jeg er nok ikke helt betrygget ved, og det er nok primært på grund af regeringskonstellationen og ikke så meget ministerens parti, at de her stramninger måske rammer det helt, så Danmarksdemokraterne bliver glade. Men jeg glæder mig og ser frem til, at ministeren kommer med nogle ting, som kan hjælpe med til, at jøderne bliver mindre udsat for antisemitisme.

Kl. 13:34

Formanden (Søren Gade):

Justitsministeren.

Kl. 13:34

Justitsministeren (Peter Hummelgaard):

Igen vil jeg sige tak for anerkendelsen. Det her er noget, der ligger mig meget på sinde. Jeg har været i en tæt og meget, meget hyppig dialog med repræsentanterne for Det Jødiske Samfund siden den 7. oktober sidste år, og jeg er dybt, dybt deprimeret over, at det for herboende danske jøder har ført til så kraftig en stigning i både antisemitiske hændelser, men også en øget utryghed blandt dem på grund af en konflikt, der udspiller sig i Mellemøsten, som de intet har med at gøre. Og det er selvfølgelig også derfor, at vi vil komme med en lang række forskellige initiativer, som vi også glæder os til at drøfte med hr. Kim Edberg Andersen og hans parti.

Kl. 13:34

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet. Vi siger tak til justitsministeren og tak til hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Jeg byder nu velkommen til ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik og til fru Pernille Vermund fra Liberal Alliance, som stiller spørgsmålet.

Kl. 13:35

Spm. nr. S 943

6) Til ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik af:

Pernille Vermund (LA):

Mener ministeren, at ministeren er god til at forvalte skatteborgernes penge set i lyset af ministerens enormt dyre, men meget lækre og lidt misundelsesværdige rejser til Fiji, Brasilien og Uganda?

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Pernille Vermund (LA):

Tak for det. Mener ministeren, at ministeren er god til at forvalte skatteborgernes penge set i lyset af ministerens enormt dyre, men meget lækre og måske lidt misundelsesværdige rejser til Fiji, Brasilien og Uganda?

Kl. 13:35

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 13:35

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik

(Dan Jørgensen):

Men jeg må desværre sige, at det, Danmark prøver at gøre en forskel i forhold til på de nævnte rejsemål, men jo også andre steder i verden, mildest talt ikke er lækre ting. F.eks. i Uganda, som er blevet nævnt, besøgte jeg en flygtningelejr, hvor jeg talte med nogle unge kvinder – deres børn var også med – som havde været udsat for vold og voldtægter og andre ting under deres flugt fra krigslignende tilstande i Congo. Der støtter vi, at vi via Unicef tager os af de kvinder og sørger for, at de får et liv, og sørger for, at de får psykosocial behandling, mad og den slags ting. Helt generelt er det jo sådan, at ligesom en socialminister i Danmark besøger de steder, hvor den politik udspiller sig i Danmark, og laver aftaler der, hvor man gør det i Danmark, så er det jo sådan for mit vedkommende i det job, jeg har, at det jo foregår i udlandet. Det foregår tit nogle af de steder i verden, der er allerhårdest ramt af fattigdom, vold og ufred og klimaforandringer.

Vi er der aldrig som dansk delegation bare for at se på; vi er der altid for at engagere os. Vi har ret tit udviklingsbistand med. Ganske ofte er der også tale om direkte forhandlinger med myndigheder og organisationer om, hvordan de danske udviklingsmidler skal bruges. Det har også et element af kontrol over sig, fordi vi gerne vil være sikre på, at pengene bliver brugt ordentligt. Endelig har det også et element af, at der er ting, som vi gerne vil tage afstand fra, og hvor det er vigtigt, at vi fra dansk side gør det på en direkte måde, som jeg f.eks. gjorde i Uganda over for præsident Museveni i forhold til den lov, som de desværre har vedtaget omkring homoseksualitet, hvor de indfører dødsstraf. Det synes jeg var vigtigt, og ja, det synes jeg faktisk er noget, Danmark skal prioritere.

Kl. 13:37

Formanden (Søren Gade):

Fru Pernille Vermund.

Kl. 13:37

Pernille Vermund (LA):

Jeg kan se på ministeren, at ministeren er dybt engageret i de sager, man rejser ud for. Og her er det ikke sagerne, vi diskuterer. Det, vi diskuterer, er, hvad det er for nogle forhold, man rejser under, og hvad det er, man bidrager med af omkostninger for skatteyderne, når man så er af sted.

Det lyder jo nærmest som en lidelseshistorie, og når man ser ministerens udtryk i ansigtet, kunne det også godt se ud, som om det har været en lidelse. Men på ministerens rejse til Uganda i januar boede ministeren jo bl.a. i en af de luksuriøse villaer på Clouds Mountain Gorilla Lodge sammen med hele ni embedsmand og tre PET-vagter, og når man ser på Clouds Mountain Gorilla Lodges hjemmeside, ser det ret enestående ud. En enkelt overnatning for ministeren og hans stab løb da også op i en udgift på hele 45.000 kr. Vil ministeren uddybe, hvad formålet var med ministerens overnatning i den her luksuriøse villa?

Kl. 13:38

Kl. 13:41

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:38

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik
(Dan Jørgensen):

Der er så mange tillægsord, der bliver brugt, både nogle negative og også nogle positive, som jeg må tage afstand fra. Når fru Pernille Vermund nærmest gør sådan lidt grin med, at mit ansigtsudtryk og det hele ser meget lidelsesfuldt ud, så kan jeg sige, at det her ikke er et skuespil. Det er rigtige mennesker, som er blevet voldtaget, jeg sidder og kigger ind i øjnene. Det er også børn, og nogle har ikke alle de børn med, som de havde, da de startede deres flugt, fordi de er døde på vejen. Det er jo bl.a. den flygtningelejr, jeg refererer til her, som jeg besøgte den dag, hvor jeg overnattede sammen med PET og de ansatte fra ministeriet i Uganda.

Kl. 13:39

Formanden (Søren Gade):
Fru Pernille Vermund.

Kl. 13:39

Pernille Vermund (LA):

Jeg vil modsat sige, at det bliver lidt bizart, at ministeren står og taler om alt det forfærdelige, der foregår, og at det så skulle berettige, at man bruger ret mange penge på at overnatte på et temmelig luksuriøst overnatningssted, i hvert fald når man ser på stedets hjemmeside, og det koster skatteborgerne et beløb på 45.000 kr. for en enkelt overnatning til ministeren og hans stab. Altså, det hænger jo simpelt hen ikke sammen.

Jeg bliver nødt til at spørge: Har ministeren mulighed for at fremlægge dokumentation for, hvad der er foregået den konkrete dag? For der er jo medier, der har spurgt om det og ikke har fået dokumentationen. Det kunne være interessant at vide, hvad det er, der berettiger så luksuriøs en overnatning.

Kl. 13:40

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:40

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik
(Dan Jørgensen):

De hoteller, der bliver booket til Udenrigsministeriets ansatte, herunder ministeren, bliver jo booket af Udenrigsministeriet i samarbejde med lokale myndigheder, i samarbejde med PET og i samarbejde med ambassaden, og det er klart, at der selvfølgelig er særlige hensyn, der gælder, når det er meget farlige områder, hvor PET også skal have et sikkerhedssetup. Hvad der er foregået i forhold til de konkrete programpunkter, har jeg prøvet at redegøre lidt for, men det virker jo ikke, som om fru Pernille Vermund er særlig interesseret. Men det handlede om flygtningeindsatsen, og det handlede om afskovning og biodiversitet. Jeg mødtes med Verdens Skove og Verdensnaturfonden og med EU's ambassadører på området og de lokale myndigheder på området. Jeg kan forsikre for, at de der rejser er pakket med fagligt relevant og vigtigt indhold. Og selv om fru Pernille Vermund selvfølgelig står her i et helt andet ærinde i dag, vil jeg lige referere tilbage til det, spørgsmålet handlede om, og det var, om det er en god brug af Danmarks udviklingsbistand at hjælpe de her steder, og jeg vil sige: Ja, det er det virkelig – vi gør en forskel.

Kl. 13:41

Formanden (Søren Gade):
Fru Pernille Vermund med et afsluttende spørgsmål.

Pernille Vermund (LA):

Jamen så formoder jeg, at vi i modsætning til medierne kan få lov til at se dokumentationen for den konkrete dag, altså dagsprogrammet for den dag. For når man bruger offentlige midler, altså skatteborgernes penge, må det jo også være sådan, at vi ad officiel vej kan få indsigt i det program, og det vil vi da se frem til at få. Medierne har angiveligt forsøgt at få det i månedsvis. Det er ikke blevet fremlagt. Og nu håber jeg da, når ministeren er så overbevist om, at det, der er foregået, er helt efter bogen, at så kan vi også få det dokumenteret.

Kl. 13:41

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:41

Ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik
(Dan Jørgensen):

Nej, det er ikke rigtigt, at medierne i månedsvis har forsøgt at få adgang til noget, de ikke kunne få adgang til. Jeg tror, at der refereres til ét specifikt medie, som også har fået de oplysninger, jeg her har givet. Det handler vist mere om det, jeg vil kalde en tabloid tilgang til noget, som er ganske alvorligt. Og jeg må ærlig talt indrømme, at det ville være dejligt – det er måske ikke det rigtige ord – eller betryggende, hvis fru Pernille Vermund og hendes parti faktisk også var interesseret i substansen. Det er første gang nogen sinde i min tid som minister, at jeg hører fru Pernille Vermund interessere sig for udviklingspolitik, men hvis fru Pernille Vermund faktisk er interesseret i, hvad vi i Danmark bruger vores penge til, og hvad vi laver, når vi er af sted, så er hun altid velkommen i ministeriet, og så kan vi gennemgå det, lige så detaljeret det skal være.

Kl. 13:42

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet. Vi siger tak til ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik og tak til fru Pernille Vermund fra Liberal Alliance.

Jeg byder nu velkommen til børne- og undervisningsministeren og til hr. Sigurd Agersnap fra Socialistisk Folkeparti, som stiller spørgsmålet.

Kl. 13:43

Spm. nr. S 932

7) Til børne- og undervisningsministeren af:

Sigurd Agersnap (SF):

Mener ministeren, at det er fornuftigt, at minimumsnormeringerne ikke gælder ved tidlig sfo-start, hvorfor børn, som starter i tidlig sfo, mange steder oplever dårligere normeringer end de børn, som går i børnehave indtil skolestart?

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 13:43

Sigurd Agersnap (SF):

Tak for det, formand. Spørgsmålet lyder: Mener ministeren, at det er fornuftigt, at minimumsnormeringerne ikke gælder ved tidlig sfo-start, hvorfor børn, som starter i tidlig sfo, mange steder oplever dårligere normeringer end de børn, som går i børnehave indtil skolestart?

Kl. 13:43

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:43

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Først og fremmest vil jeg sige mange tak for interessen for sfo og for fritidsområdet. Det synes jeg fylder for lidt. Så vil jeg læse noget op her. Mange kommuner bruger tidlig sfo, også kaldet forårs-sfo. Det er en ordning, der kan være med til at skabe en god overgang for børnene fra børnehaven til en ny hverdag med skole og fritidstilbud. Loven om minimumsnormeringer stiller krav om 1 voksen til 3 børn i vuggestuen og 1 til 6 i børnehaven. Bag det ligger der jo en erkendelse af, at der er brug for flere personaleressourcer, når det er små børn, end når det er store børn. I forårs-sfo'en er der ifølge en undersøgelse i gennemsnit 7,5 børn pr. voksen i formiddagstimerne. Jeg synes overordnet, at det er en acceptabel normering. Når børn starter i forårs-sfo'en er de jo 5-6 år gamle og har ikke samme behov for hjælp til det praktiske, som børn på 3-4 år har. Forårs-sfo er også en overgang til hverdagen i børnehaveklassen, hvor der igen er flere børn pr. voksen.

I forhold til forårs-sfo er jeg generelt mest optaget af, at der er uddannet pædagogisk personale, som skaber en hverdag med høj pædagogisk kvalitet. Der er nogle gode eksempler, en del faktisk, rundtomkring i landet, hvor jeg synes forårs-sfo'en giver børnene en god og en tryk overgang til den nye hverdag i skolen, og så erkender jeg, at der også er nogle opmærksomhedspunkter. Jeg synes, det er en vigtig politisk opgave at få udbredt de gode eksempler, så derfor vil jeg godt pege på de steder, hvor pædagogisk personale, som børnene kender godt fra børnehaven, følger med ind i hverdagen i forårs-sfo'en og efter sommerferien også med ind i børnehaveklassen. Det sker faktisk en del steder og er med til at sikre kontinuitet og at få overgangene til at fungere bedre.

Jeg er glad for, at der er mange kommuner, der træffer de her beslutninger, og skoler, der får det til at fungere sammen med børnehaven, og at det er lokale beslutninger, så vi ikke får det reguleret alt for rigtigt fra Christiansborg. Det er vigtigt, at der er et kommunalpolitisk råderum, og at den måde, man tilrettelægger det på, er pædagogisk begrundet og velbegrundet, sådan at vi sikrer den bedst mulige overgang til skolen. Tak for ordet.

Kl. 13:45

Formanden (Søren Gade):

Hr. Sigurd Agersnap.

Kl. 13:45

Sigurd Agersnap (SF):

Grunden til, at vi interesserer os for det her i SF, er, at vi jo kæmpe længe for at få indført minimumsnormeringer i vuggestuer og børnehaver, fordi der er brug for en bund under normeringen, for at man kan løfte den pædagogiske opgave, det er at se det enkelte barn og lave et stærkt pædagogisk tilbud. Det, vi snakker om her, er én pædagog til seks børn i børnehavealdersgruppen, og der har vi jo i fællesskab, også med ministerens parti, sagt, at det var vigtigt, at man havde den bund, for at man kunne få pædagogisk kvalitet ind i hverdagen. Men den bund er der ikke, hvis børnene starter i forårs-sfo eller i tidlig sfo.

Ministeren nævner nogle tal. Jeg har ikke fået de tal, når jeg har spurgt ministeriet om tallene, men dem kan jeg måske finde senere. Der er jo ikke samme normering i den tidlige sfo, og der er ingen tvivl om, at når kommunerne er presset på økonomi, og det er de i de her år, bliver den tidlige sfo en måde at slippe uden om det krav til minimumsnormeringer, der ellers er. Det er jo et sted, hvor man faktisk har et billigere tilbud pr. barn, fordi man har en dårligere normering.

Så er ministeren ikke bekymret for, at nu, når minimumsnormeringerne er trådt i kraft i år, kommer vi til at se en lang række steder i landet, hvor man begynder med tidlig sfo eller endnu tidligere sfo?

Altså, i dag er det jo i mange kommuner i maj måned, og der er også nogle, hvor det sågar er i april måned, man går over i forårs-sfo'en, men kunne man ikke forestille sig, at en række kommuner ville sige, at er de presset på normeringen, og at der, hvor der er et smuthul i loven, er at sende børnene tidligere i sfo, for så slipper man for minimumsnormeringen?

Kl. 13:47

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 13:47

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Tak for spørgsmålet. Jeg vil starte med at sige, at man i svaret på udvalsspørgsmål 145 til Børne- og Undervisningsudvalget, som jeg meget gerne vil genfremsende til spørgeren, kan se, at normeringen gennemsnitligt i førskoletilbud på landsplan er opgjort kl. 11.00 om formiddagen til 7,5 barn pr. planlagt pædagogisk personale, og at normeringen er dårligere om eftermiddagen. Men det vil jeg godt lige sikre bliver videresendt til spørgeren.

Så kan jeg også se, at det er cirka halvdelen af dem, der starter i førskoletilbud, som starter den 1. maj, og at det har været nogenlunde stabilt i de sidste 5 år.

Kl. 13:47

Formanden (Søren Gade):

Hr. Sigurd Agersnap.

Kl. 13:47

Sigurd Agersnap (SF):

Det er helt okay. Svaret på spørgsmål 145 har jeg, og det ligger tilgængeligt. Jeg forstod det bare sådan, at det var en gennemsnitlig normering, som ministeren talte om, men det var så den her kl. 11-normering, der blev nævnt, og det er en fair præcisering.

Ministeren siger, at det har ligget nogenlunde stabilt i sidste 5 år, og det er rigtigt, at det kun er steget fra 52 pct. i 2017 til 59 pct. i 2022. Men det er jo nu, at minimumsnormeringerne træder i kraft, og derfor er jeg bekymret for, at vi vil se, at på grund af økonomiske hensyn og ikke af pædagogiske hensyn vil mange flere bruge den tidlige sfo-start. Har ministeren overhovedet ikke den bekymring?

Kl. 13:48

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 13:48

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg skal måske lige starte med at sige, at udtrykket nogenlunde stabilt ikke er helt præcist. For i de seneste tal ligger den på 49 pct., men undervejs har den faktisk ligget ret ustabil. Det er jo rigtigt, at loven om minimumsnormeringer binder binder en del af de kommunalpolitiske råderum, fordi der nu er krav om 1 til 3 og 1 til 6 i dagtilbud. Jo flere beslutninger, vi træffer på Christiansborg, og som binder kommunerne, jo færre steder er der at finde besparelser på det kommunalpolitiske budget, hvis man gerne vil foretage investeringer andre steder. Derfor er jeg også helt generelt meget skeptisk ved, at vi binder yderligere krav ind i lovgivningen, f.eks. minimumsnormeringer i sfo'en eller førskoletilbud.

Kl. 13:49

Formanden (Søren Gade):

Hr. Sigurd Agersnap for et afsluttende spørgsmål.

Sigurd Agersnap (SF):

Det lyder, som om ministeren taler imod hele grundtanken i minimumsnormeringer. For minimumsnormeringer binder selvfølgelig noget af kommunernes budget, fordi man siger, at det er afgørende, at der er en bund under normeringen, for at man kan levere pædagogisk højt niveau i både vuggestue og i børnehave. Vi har jo det samme ovre i klasseloftet i folkeskolen, hvor vi også sætter et loft over, hvor mange elever der må være i klassen, fordi man siger, at det er forudsætningen for at kunne levere et niveau, men det gælder ikke for den tidlige sfo-start. Kan ministeren ikke se, at der er et hul mellem to bindinger på de kommunale budgetter?

Kl. 13:49

pædagogik og didaktik - ikke om identitetspolitik«» bragt i skolemødet den 24. april 2024.

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 13:50

Astrid Carøe (SF):

Tak for det, og tak til ministeren for at komme og svare i dag. Ministeren bedes svare på, hvorfor han mener, at de fagligt funderede anbefalinger fra ekspertgruppen om køn er for identitetspolitiske til at kunne anvendes, når ekspertgruppens anbefalinger er funderet på forskning samt faglig og praktisk erfaring fra 20 forskellige eksperter og praktikere fra skoleområdet.

Kl. 13:51

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 13:49

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 13:51

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Vi har tilsluttet os tanken om minimumsnormeringer, fordi vi mente, at det var væsentligt, at der var et vist antal voksne pr. barn for også at sikre kvaliteten til de mindste børn. Vi er også tilhængere af, at der er et minimumstimetal i dansk i folkeskolen. Det binder jo også kommunalpolitiske ressourcer. Men vi er meget skeptiske over for at blive ved med at finde minimumsstandards for, hvor mange gange de ældre skal i bad, eller at der skal være så og så mange minimumsnormeringer i sfo'er, eller at man skal lappe cykelstierne så og så mange gange. Så tømmer vi det lokalpolitiske råderum og tømmer byrådsalen for indflydelse og flytter det her ind i Folketingssalen. Vi tror, der bliver truffet dårlige beslutninger, når de bliver truffet længere væk fra borgerne.

Kl. 13:50

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Tak for spørgsmålet. Jeg er optaget af, at vi får en skole, hvor alle børn af unge bevarer motivationen og lærer en masse og kommer godt videre i ungdomsuddannelse eller i job, både drenge og piger. Det er sådan set også afsættet for ekspertgruppens arbejde. Deres opgave var bl.a. at undersøge og komme med anbefalinger til, hvordan vi får flere drenge godt gennem uddannelsessystemet.

En af deres konkrete anbefalinger er, at der skal være flere mænd i børnehaven. Det er jeg faktisk meget, meget enig i, og det har jeg også sagt offentligt, så det er ikke sådan, at jeg er totalt uenig i alt, hvad der foreslås. Der er også anbefalinger, som ikke er så konkrete, og som jeg har lidt sværere ved at se hvordan skulle få praktisk betydning for drengene i uddannelsessystemet.

Så er der også anbefalinger, jeg direkte er imod, f.eks. at ændre i folkeskolens formålsparagraf og begynde at skrive ind, man skal modarbejde kønsstereotype børnesyn. Det er jeg ikke tilhænger af. Jeg synes ikke, der er noget behov for at ændre formålsparagraffen.

Kl. 13:52

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet. Vi siger tak til hr. Sigurd Agersnap, Socialistisk Folkeparti.

Det næste spørgsmål er ligeledes til børne- og undervisningsministeren, og jeg byder velkommen til fru Astrid Carøe fra Socialistisk Folkeparti, som stiller spørgsmålet.

Kl. 13:50

Formanden (Søren Gade):

Fru Astrid Carøe.

Kl. 13:52

Spm. nr. S 942

8) Til børne- og undervisningsministeren af:

Astrid Carøe (SF) (medspørger: **Sigurd Agersnap (SF)**):

Hvorfor mener ministeren, at de fagligt funderede anbefalinger fra ekspertgruppen om køn er for identitetspolitiske til at kunne anvendes, når ekspertgruppens anbefalinger er funderet på forskning samt faglig og praktisk erfaring fra 20 forskellige eksperter og praktikere fra skoleområdet?

Skriftlig begrundelse

Der henvises til den ekspertgruppe, som for to år siden blev nedsat af Børne- og Undervisningsministeriet for at finde ud af, hvad samfundet skal stille op med, at drengene i snart 15 år er kommet mere og mere fagligt bagud i forhold til pigerne i uddannelsessystemet. Ekspertgruppen bestod af både praktikere, forskere, repræsentanter fra arbejdsmarkedets parter, kønspolitiske interesse- og rettighedsorganisationer. Ekspertgruppen repræsenterer dermed et bredt udsnit af forskellige interesser og fagligheder på skoleområdet. Der henvises også til artiklen »DLF går i rette med Tesfaye: »Det handler om

Astrid Carøe (SF):

Tak for det. Jeg har fuld forståelse for, at der kan være politiske uenigheder og selvfølgelig også anbefalinger, man ikke kan se sig selv i, selv om det er en ekspertgruppe, der virkelig har fat i praksis til hverdag, og som kommer med nogle anbefalinger.

Alligevel synes jeg, det er synd, at ministeren kun kan se, at 1 ud af 21 anbefalinger er noget, man kan bruge til noget, især når vi jo har haft rigtig meget debat om, hvad vi gør med de drenge, der er faldet bagud i skolen de senere år. Nu fik vi så nedsat den her ekspertgruppe for nogle år siden, der skulle undersøge sagen. Den er kommet med sine anbefalinger, og nu virker det så til, at man faktisk ikke rigtig har tænkt sig at bruge dem til noget som helst i regeringen.

I 2017 havde vi samme situation, hvor man også nedsatte noget lignende med nogle folk, der skulle kigge på det her problem, og der brugte man det heller ikke til noget. Jeg kan se, at ministeren har sagt at det er en meget stor gruppe, der har været med i ekspertgruppen, og at det kan være, de har svært ved at nå til enighed om et emne, der er meget stærke holdninger til.

Jeg kunne godt tænke mig at høre, hvad det er, der får ministeren til at tro, at de har haft svært ved at nå til enighed, for der er jo tale om en bred vifte af organisationer fra Dansk Arbejdsgiverforening

til FH, og der er skoleledere, der er lærere, der er elever, og der er forskere. Så der har helt sikkert været uenighed i lokalet, men de er faktisk blevet enige om de her 21 anbefalinger. Dem er der enighed om.

Samtidig kan vi også se, at Danmarks Lærerforening er gået i rette med ministeren og har sagt, at det her handler om pædagogik og didaktik, og man er faktisk rigtig ærgerlig over, at ministeren ikke har taget bedre imod de her anbefalinger. Det samme siger Dansk Erhverv og Kvindeforbund, altså folk fra alle spektre af de her politiske debat.

Så hvad er det, der får ministeren til at tro, at der har været store politiske uenigheder i den her gruppe, når de faktisk siger, de er kommet til enighed, og at alt fra Dansk Erhverv til Danmarks Lærerforening siger, at man burde tage de her anbefalinger lidt mere seriøst som regering?

Kl. 13:54

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:54

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg besøgte faktisk arbejdsgruppen eller ekspertgruppen, noget før de var færdig med deres anbefalinger for at sige til dem, at jeg synes, det var vigtigt, at de havde fokus på opgaven, som er at drengene klarer sig dårligere og vi har brug for nogle konkrete anbefalinger.

Der fik jeg en række spørgsmål og blev efterladt med indtrykket af, at de ikke er hundrede procent enige, og jeg synes også selv, det er en temmelig tynd kop te, der er blevet serveret for mig. Men jeg synes, det er vigtigt, at der kommer mænd i dagtilbud, så både piger og drenge kan spejle sig i mændene. De anbefaler også en mere praktisk skole, og det er jeg også enig i. Vi har bare lige gennemført det med en stor aftale. Alt det der med at sende pædagogerne på efteruddannelse, så de kan lære at modvirke normer og stereotyper, må I vente med til den næste minister. Jeg kommer ikke til at gennemføre det der.

Kl. 13:55

Formanden (Søren Gade):
Fru Astrid Carøe.

Kl. 13:55

Astrid Carøe (SF):

Jeg synes, vi så tit taler om syltekrukker her i Folketinget og om ting, der bliver puttet i ekspertudvalg, så vi ikke behøver tage beslutning om det lige nu. Mener ministeren helt alvorligt, at det er hensigtsmæssigt at anvende ressourcer fra både organisationer og ministerier på en ekspergruppe, hvis arbejde så ikke anvendes til noget som helst? Og er det rimeligt over for de eksperter, der har brugt 2 år og 12 møder på at komme frem med de anbefalinger, bare at strakskassere det, lige så snart de kommer med det?

Kl. 13:55

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:55

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Der spørges, om det er rimeligt for eksperterne. Men er det rimeligt for drengene, at de ikke klarer sig så godt i skolen som pigerne, og at der er flere drenge, der bliver skoleudsat, og at de får lavere karakterer og dårligere overgang til ungdomsuddannelserne. Det er da det, det handler om, og prøv lige at læse de anbefalinger. Helt ærligt, SF, hvad er det, vi skal implementere? Skal vi ændre formålsparagraffen, så der står alt muligt om kønsstereotyper? Det er da noget sjask. Skal

vi sende alle mulige pædagoger på efteruddannelse og smide forskningspenge efter alt muligt? Det, vi havde brug for, var konkrete anbefalinger, og der synes jeg godt nok ikke, at Slotsholmen leverer for de drenge, der slår sig på den danske folkeskole og de danske dagtilbud i dag. Jeg synes, det er en temmelig tynd omgang, vi har fået præsenteret her.

Kl. 13:56

Formanden (Søren Gade):

Tak for det, og nu byder jeg velkommen til medspørger hr. Sigurd Agersnap fra Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 13:56

Sigurd Agersnap (SF):

Tak for det. Ministeren taler jo engageret om problemet, og den opfattelse deler vi fuldkommen i SF. Det er et kæmpeproblem, at drengene halter efter i folkeskolen. Men jeg synes ikke helt, det berettiger den proces, ministeren så lægger op til. Altså, ministeren har fået nogle anbefalinger til, hvad man kunne gøre, som en bred skare kunne blive enige om. Så har man sagt: Det kommer man ikke til; man synes, det er noget sjask, kan vi høre her, ud over to af anbefalingerne.

Men så må man jo gøre noget andet. Altså, der må jo være noget andet på tapetet. Det kunne være, at ministeren tænker om nogle af forslagene: Dem her kunne vi arbejde lidt videre med. For hvis ministeren fra start af har haft den tilgang, at der er to konkrete forslag, som kan bruges, så skulle man jo have lukket kommissionen fra start af.

Kl. 13:57

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:57

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg synes ikke, man skal lukke noget, mens de arbejder. Men hvis der er nogen af de her forslag, som det er vigtigt for SF at få gennemført, så er det jo bare at fremsætte beslutningsforslaget. Så kan vi jo diskutere formålet med at ændre folkeskolens formålsparagraf.

Spørgsmålet er, om det, at vi skal modvirke kønsstereotyper, er det, vi tror der gør, at drengene kommer til at klare sig bedre. Altså, jeg mener ikke, det er dagtilbuds eller skolens opgave at udfordre normerne i et samfund. Tværtimod mener jeg, folkeskolen er en kulturinstitution, der skal viderebringe normerne og den kultur og lære børnene om det samfund, de vokser op i. Og det er ikke et problem, at en pige gerne vil have en lyserød kjole på, og at en dreng gerne vil lege med en brandbil. Det skal man ikke udfordre, fordi det er kønsstereotyp.

Folk skal kunne aflevere deres børn i et dagtilbud og i skolen og være trygge ved, at der ikke pludselig er alle mulige andre politiske ambitioner, der bliver trykket igennem daginstitutionerne, som der ikke er opbakning til i befolkningen. Jeg vil i hvert fald godt kunne aflevere min datter i børnehaven og være tryk ved, at der er en ordentlig kvalitetspædagogik, og at der ikke er alle mulige andre dagsordener, som er ret snævre og politiske, der bliver presset igennem. Det er ikke direkte det, der er i de anbefalinger, men det er det, jeg kan frygte sker, hvis vi begynder at åbne låget for Pandoras æske. Og det er derfor, jeg ikke ser, der er noget behov for at begynde at ændre i formålsparagraffer og andre ting.

Kl. 13:58

Formanden (Søren Gade):

Hr. Sigurd Agersnap.

Kl. 13:58

Kl. 14:01

Sigurd Agersnap (SF):

Vi tager altid imod forslag til nye beslutningsforslag, men det er trods alt ikke min erfaring endnu, at det er så tit, at regeringen stemmer for dem. Men altså, det kan jo være, at vi kan snakke om det.

Nu sagde ministeren jo og har udtalt i pressen, at der har været uenighed i arbejdsgruppen. Når man hører ministeren her, lyder det, som om ministeren er den, der har uenigheden med arbejdsgruppen. For de anbefalinger, ministeren snakker imod, er jo nogle, der har været enighed om bredt i erhvervslivet. Så kan man godt synes, at de ikke leverer på svarene, men man kan ikke sige, at der har været uenighed i den arbejdsgruppe. De er jo nået frem til de her konklusioner i fællesskab.

Kl. 13:59

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 13:59

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg står på mål for mine egne synspunkter. Jeg nævner bare, at når det er så forholdsvis tynd en omgang anbefalinger, vi får præsenteret, så er det nok også et udtryk for, at der ikke er fuldstændig konsensus om, hvad det er for nogle konkrete greb, der skal til for at hjælpe drengene godt igennem skolesystemet. Men hvis der er fuldstændig enighed og konsensus, må vi jo bare tage det til efterretning.

Det ændrer bare ikke på mit standpunkt, og det er, at normer ikke er noget, der skal nedbrydes. Hvis en pige gerne vil være murer, er det selvfølgelig megafedt. Så skal vi da have hjulpet hende med vejledningen, men vi skal ikke gøre det til et problem, at der er flere kvinder end mænd på jordemoderstudiet, og at der er flere mænd end kvinder på mureruddannelsen. Det er ikke et problem, der skal nedbrydes, og som vi skal have politik, der gør op med. Det er helt fint, at kvinderne gerne vil være jordemødre. Det skal vi ikke gøre til noget stort politisk problem. Og det er ikke en kønsstereotyp. Det er fint. Det synes jeg er okay.

Jeg går op i det her, fordi jeg er nervøs for, at ekstreme synspunkter bevæger sig ind i det, som er folkestyrets allerførste ejendom, nemlig folkeskolen. Og der må ikke rejses tvivl om, hvorvidt folkeskolen pludselig bliver spændt for en vogn, som det store flertal af danskerne ikke kan bakke op omkring.

Kl. 14:00

Formanden (Søren Gade):

Tak for det, og vi siger tak til medspørger hr. Sigurd Agersnap fra Socialistisk Folkeparti. Det sidste spørgsmål bliver stillet af hovedspørgeren, fru Astrid Carøe, ligeledes fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 14:00

Astrid Carøe (SF):

Tak for det. Ministeren siger, at det ikke er et problem, at der er kønsnormer i vores samfund. Samtidig siger ministeren også, at det er et stort problem for drengene, og det skal vi tage alvorligt, og det er jeg sådan set helt enig med ministeren i. Drengene sakker bagud i skolen, og det var det, den her ekspertgruppe skulle komme med anbefalinger om. Ministeren vil ikke bruge de her anbefalinger fra ekspertgruppen. Hvad vil ministeren så for de drenge, der sakker bagud i skolen, ud over den del, man lige har indført, med den praktiske skole? For så må ministeren vel have andre svar? Ellers skal vi forvente endnu en ekspertgruppe om 4 år, der skal bruge 2 år på et arbejde, vi så igen ikke bruger til noget?

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 14:01

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Nu bliver det måske også lidt sort-hvidt. For jeg er enig i, at vi har brug for flere mænd i børnehaven. Jeg er enig i, at vi har brug for en mere praktisk skole. Det har vi så lige vedtaget. De arbejder faktisk også lidt omkring skoleudsættelse, og vi skal interessere os lidt mere for, hvorfor så markant et flertal er drenge. Det synes jeg faktisk også er interessant. Så det er ikke, fordi alt heri bare er røget i makulaturen. Man kan måske så stille spørgsmålet, om det var pengene og ventetiden værd. Der er mit svar nok nej. Men det betyder ikke, at alt, hvad der står deri, bare er ad helvede til. Jeg synes, som jeg lige har nævnt før, at der er flere ting, der er relevante at arbejde videre med. Det havde vi nok gjort under alle omstændigheder. Men det er ikke, fordi jeg er uenig i det.

Kl. 14:02

Formanden (Søren Gade):

Tak for det, og det afslutter spørgsmålet. Jeg kan personligt godt lide engagerede debatter, men bandeord bruger vi ikke i Folketinget. Jeg siger tak til børne- og undervisningsministeren, og jeg siger tak til fru Astrid Carøe fra Socialistisk Folkeparti.

Jeg byder velkommen til udlændinge- og integrationsministeren og til hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti, som stiller spørgsmålet.

Kl. 14:02

Spm. nr. S 892 (omtrykt)

9) Til udlændinge- og integrationsministeren af:

Mikkel Bjørn (DF):

Hvordan vil ministeren sikre, at man i kommunerne har de nødvendige redskaber til at forhindre kønsopdelt svømning i foreningsregi, når man under henvisning til folkeoplysningsloven hævder det modsatte – bl.a. fra socialdemokratisk side?

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 14:02

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Vi vil godt spørge udlændinge- og integrationsministeren om, hvordan ministeren vil sikre, at man i kommunerne har de nødvendige redskaber til at forhindre kønsopdelt svømning i foreningsregi, når man under henvisning til folkeoplysningsloven hævder det modsatte fra bl.a. socialdemokratisk side?

Kl. 14:02

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:02

Udlændinge- og integrationsministeren (Kaare Dybvad Bek):

Det, jeg går ud fra at spørgeren tager udgangspunkt i, er, at jeg har sendt et brev på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse, vi har lavet i landets kommuner. Det viser sig, at der er 11 kommuner – oprindeligt var det 12; nu er der så rettet en misforståelse omkring Haderslev Kommune – der ikke bare laver kønsopdelt svømning; de laver kønsopdelt svømning, hvor der i det hele taget ikke må være nogen til stede af det andet køn, heller ikke eksempelvis medarbejdere i svømmehallen, på det tidspunkt, hvor det foregår.

Da vi lavede den undersøgelse, spurgte vi også om, om der er nogle ting i deres nuværende praksis, der gør, at man ikke kan forhindre det, altså om man mangler redskaber i forhold til den

forvaltning, man har, som kan gøre, at man kan forhindre det, og det har vi ikke fået nogen meldinger tilbage om. Jeg har da også selv personligt fået henvendelser fra flere borgmestre, der siger, at man allerede i dag har mulighed for inden for de gældende regler at sige, at man ikke ønsker kønsopdelt svømning. Men jeg skal også sige, at det er folkeoplysningsloven, og den ligger under Kulturministeriet formelt set. Det er bare for at sige, der ikke er nogen kommuner, der har meldt tilbage til os og sagt, at man ikke kan forbyde det, sådan som det er i dag.

Kl. 14:03

Formanden (Søren Gade):
Spørgeren.

Kl. 14:03

Mikkel Bjørn (DF):

Det er jo interessant, særlig set i lyset af at Dansk Folkeparti i forskellige kommuner har forsøgt at fremføre det her krav om forbud mod kønsopdelt svømning kommunalt og vores socialdemokratiske kommunalbestyrelsesmedlemmer afviser forslaget med henvisning til folkeoplysningsloven. Det er jo lidt interessant, at ministeren sender et hyrdebrev ud til alle sine kommunalbestyrelsesmedlemmer med et ønske om, at de skal sætte en stopper for kønsopdelt svømning, men at ministerens egne kommunalbestyrelsesmedlemmer siger, at de enten ikke kan gøre det eller ikke ønsker at gøre det. Flere af vores byrådsmedlemmer i Dansk Folkeparti har oplevet decideret hånlige bemærkninger fra socialdemokratiske byrådsmedlemmer omkring vores ønske om at gøre det, som ministeren ellers selv opfordrer dem til at gøre, nemlig at sætte en stopper for den her kønsadskillelse i svømmeundervisningen.

Nu er jeg jo selv skolelærer. Jeg har faktisk også arbejdet som livredder i en del år. Jeg må bare sige, at det signalerer alt det forkerte, når man synes, at små piger helt ned i de mindste klasser skal seksualiseres på en måde, så en varmemester i svømmehallen, en livredder eller en forælder ikke kan komme forbi og se sit eget barn svømme i svømmehallen, fordi der skulle være et eller andet seksuelt mystisk over det. Det undrer os mildest talt meget i Dansk Folkeparti, at socialdemokratiske byrådsmedlemmer ude i kommunerne ikke synes at dele den opfattelse, at det er et utrolig mærkværdigt fænomen, og jeg er nysgerrig på, om ministeren er bevidst om, at selv om det godt kan være, at Socialdemokratiet repræsenterer en linje herinde på Christiansborg i forhold til det her fænomen, så står hans kommunalbestyrelsesmedlemmer ude i rigtig, rigtig mange af kommunerne for en helt, helt anden linje.

Kl. 14:05

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 14:05

Udlændinge- og integrationsministeren (Kaare Dybvad Bek):

Det er jeg jo bevidst om i det omfang, at jeg har fulgt med i den debat, som der var, efter at jeg sendte det brev ud, og jeg bemærkede jo nogle af de kommentarer, der var. Først og fremmest lagde jeg mærke til, at den konservative borgmester i Kolding var meget forarget, at de radikale rådmænd i København og Aarhus var meget foragede, og at der så også var en uenighed fra nogle af de socialdemokratiske borgmestre. Jeg vil også bare sige, at vi har i underkanten af 1.000 kommunalbestyrelsesmedlemmer. Jeg kan jo ikke være hånddukkfører for alle 1.000, men jeg tror da også, at der findes kommuner, hvor Dansk Folkeparti er med i flertallet, og hvor man alligevel har den her forordning for nuværende.

Kl. 14:06

Formanden (Søren Gade):
Spørgeren.

Kl. 14:06

Mikkel Bjørn (DF):

For os i Dansk Folkeparti virker det lidt, som om Socialdemokratiet hævder at være kommet til en masse nye erkendelser og egentlig hævder at ligge et tættere sted på Dansk Folkeparti, end man gjorde for mange år siden, men mange af de socialdemokratiske kommunalbestyrelsesmedlemmer lever stadig i 1990'erne. Det er bare der, vi er nysgerrige: Hvad har ministeren reelt tænkt sig at gøre? Nu har han sendt et hyrdebrev ud til sine kommunalbestyrelsesmedlemmer, men hvis ikke de følger op og rent faktisk sætter en stopper for det her fænomen på ministerens egen opfordring, hvad har ministeren så tænkt sig at gøre ved det? Har han bare tænkt sig at sige: Nå, det lykkedes ikke; så er der ikke mere at gøre?

Kl. 14:07

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 14:07

Udlændinge- og integrationsministeren (Kaare Dybvad Bek):

Jeg har tænkt mig at følge op på det, og det var det, der også var diskussionen, dengang Dansk Folkeparti fremsatte beslutningsforslaget om det her emne i sin tid. Jeg synes, at det altid er bedre, hvis vi kan løse de problemer, som vi oplever, ved at opfordre folk til at gøre noget, i stedet for at vi skal sidde og lave detailregulering omkring, hvordan folkeoplysningsloven skal indrettes på kommunernes vegne. Så det synes jeg altid at man skal prøve at gøre først, og så er jeg klar over, at oppositionens slogan er, at regeringen gør tingene for lidt, for langsomt og for dårligt, og det er jo også fair nok. Men jeg synes, at det er en rimelig tilgang først at sende en opfordring.

Kl. 14:07

Formanden (Søren Gade):

Så er det hr. Mikkel Bjørn med et afsluttende spørgsmål.

Kl. 14:07

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Det er ikke kun et slogan, at regeringen gør for lidt, for dårligt og for langsomt, eller hvad det var, ministeren sagde. Det er jo sådan set en åben erkendelse. Ministeren siger, at han gerne vil gøre noget ved det her fænomen. Han sender et brev ud til alle sine kommunalbestyrelsesmedlemmer og beder dem om at gøre noget ved det, og det eneste, de har tilovers for ham og for Dansk Folkeparti, der fremsætter forslaget, er hånlige bemærkninger. Altså, så er ministeren jo nødt til at sige, at det ikke lykkedes, eller at gøre noget ved problemet selv. Det er de to muligheder, han har, og jeg spørger bare meget stilfærdigt om, hvilken en af dem han har tænkt sig at benytte sig af.

Kl. 14:08

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 14:08

Udlændinge- og integrationsministeren (Kaare Dybvad Bek):

I første omgang har jeg tænkt mig at give kommunerne plads til at diskutere de her ting, fordi jeg ved, at der er en række kommuner, hvor det er noget, der kommer på dagsordenen. Og så vil jeg da også bare i al stilfærdighed spørge, om hr. Mikkel Bjørn er sikker på, at der ikke er Dansk Folkeparti-byrådsmedlemmer, der har lagt stemmer til flertal, som udøver den her form for kønsopdeling efter

religiøse regler. Det vil jeg da bare have lov til at spørge om, altså om man er helt sikker på det, eller om der også findes eksempler på, at hr. Mikkel Bjørns egne partifæller medvirker til det.

Kl. 14:08

Formanden (Søren Gade):

Det afslutter spørgsmålet. Vi siger tak til udlændinge- og integrationsministeren og tak til Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti. Jeg byder nu velkommen til transportministeren og til fru Theresa Scavenius, uden for grupperne, som stiller spørgsmålet.

Kl. 14:09

Spm. nr. S 946

10) Til transportministeren af:

Theresa Scavenius (UFG):

Hvad mener ministeren om, at lovforslag nr. L 112 baserer sig på en transportpolitisk modellering, der ikke er opdateret i forhold til nye studier af tidsværdier, jf. kritik fra CONCITO?

Skriftlig begrundelse

Der henvises til debatindlægget »Er tiden løbet fra de tidsværdier, vi bygger veje ud fra?« fra concito.dk, bragt i Mobilitytech den 12. april 2024.

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 14:09

Theresa Scavenius (UFG):

Tak. Hvad mener ministeren om, at lovforslag 112 baserer sig på transportpolitisk modellering, der ikke er opdateret i forhold til nye studier af tidsværdier, jævnfør kritikken fra CONCITO?

Kl. 14:09

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:09

Transportministeren (Thomas Danielsen):

Tak for det. Jeg vil lige starte med at sige, at jeg svarede på spørgsmålet i S 307 og S 308. Det er så som en opsummering af de svar. Jeg kan i hvert fald garantere for, at jeg ikke synes, det er problematisk i forhold til L 112, men jeg er helt enig i, at vi skal have opdateret tallene, og det er vi også i færd med.

Kl. 14:09

Formanden (Søren Gade):

Fru Theresa Scavenius.

Kl. 14:09

Theresa Scavenius (UFG):

Grunden til, at jeg netop gerne vil have den her samtale med ministeren, er: Jeg kan forstå, at der er et problem, og at de skal opdateres, men at det så ikke er relevant i forhold til den her lov, og det kunne jeg igen godt tænke mig at spørge ministeren om han kunne uddybe.

Det, vi snakkede om i går til tredjebehandlingen, var jo det her med, at vi havde meget forskellige forståelser af, hvor meget faglig argumentation der skal være for forskellige miljøkonsekvensvurderinger osv., og havde forskellige demokratiske forståelser. Men det, vi jo skal snakke om nu her, er, hvad det er for nogle økonomiske risici, der kan være i et projekt til 9 mia. kr., og så også netop, hvad det faglige grundlag er for at beregne, hvor meget samfundsøkonomi der er i et projekt.

Det, jeg tænker vi kan være enige om, er det her med, at det her lovforslag handler om at skabe en samfundsøkonomisk gevinst. Det står på de første sider af lovforslaget, at man ønsker at skabe mere vækst og være bedre for erhvervslivet, og derfor er det jo ret afgørende, at det her projekt har en god samfundsøkonomi, at vi har beregnet det på nogle gode måder, og at datagrundlaget er tilstrækkeligt. Og derfor bekymrer det mig ret meget, at det viser sig, at mange af beregningerne er baseret på nogle gamle studier tilbage fra 2007.

Det vil sige, at borgernes værdisættelse og præferencer for tid er 20 år gamle, og hvorfor er det så, at ministeren i forhold til det her ikke mener, at det skal opdateres? For jeg ved, at ministeren er en del af en regering, hvor man nogle gange tager en fridag fra folk, fordi man gerne vil skaffe 3 mia. kr. Her har man så et projekt på 9 mia. kr. plus en buffer. Måske kan ministeren også lige fortælle, hvad bufferen er på, og om den er blevet opjusteret med de nye tal, i hvert fald 1-2 mia. kr.

Kan det virkelig passe, at ministeren ikke er bekymret for, at staten bruger over 9 mia. kr. plus en buffer på 1-2 mia. kr., uden at man har opdateret tallene, som er det helt centrale lige præcis i forhold til det her projekt, hvor det er tidsgevinsterne, som er hele effekten? Det er jo også det, som Vejdirektoratet skriver i notatet, netop at tidsgevinsterne er de allervigtigste i forhold til at beregne effekten af det her projekt.

Kl. 14:11

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:11

Transportministeren (Thomas Danielsen):

Der er ikke noget særligt ved det her projekt i forhold til andre projekter, når vi kigger på tidsgevinster, vægtninger osv. Det, der er vigtigt, er, at vi, når vi laver projekter, laver dem på en måde, så de er sammenlignelige; vi kan jo ikke bare freestyle med regnemodeller, alt efter om det er et projekt, vi synes om eller ikke synes om.

Der er et forstudie i gang i samarbejde med DTU, og det er også et udtryk for, at jeg mener, at vi skal have opdateret det her tal nu. Det har jeg svaret på flere gange, og det er vi i gang med.

Kl. 14:12

Formanden (Søren Gade):

Spørgeren.

Kl. 14:12

Theresa Scavenius (UFG):

Det vil sige, at det set fra ministerens stol er okay at bruge 9 mia. kr. på noget, hvor vi grundlæggende ikke ved, om det er en god investering samfundsøkonomisk. Er det korrekt forstået? Er det det, ministeren mener?

Jeg mener, vi bør gå mere kritisk til værks og gå i gang med netop at kigge på, hvad vi kan forvente af borgernes værdisættelse af tid. Vi ved jo, at der er sket en stor politisk udvikling de sidste 20 år, i forhold til både miljø- og klimapolitik. Det vil sige, at vi må forvente, at borgerne sætter tid meget anderledes i forhold til en motorvej og andre ting.

Så vil ministeren ikke igen svare på: Kan det virkelig passe, at staten bruger 9 mia. kr. på noget, som vi ikke ved om har en samfundsøkonomisk gevinst?

Kl. 14:13

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:13 Tillæg til Vejledningen for samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger?

Transportministeren (Thomas Danielsen):

Jo, men altså, det har jo en samfundsøkonomisk gevinst på 707 mio. kr. med de seneste beregninger. Det, som jeg er optaget af, er, at vi bruger de samme modeller, indtil der er vedtaget en ny model. Vi kan jo ikke bare skifte model, alt efter om det er et infrastrukturprojekt, man bryder sig om eller ej.

I øvrigt er der mange andre aspekter end samfundsøkonomisk gevinst, som er særdeles vigtig, og det er jo derfor, vi har politikere herinde og ikke trækker svarene i en automat. Så man kan jo ikke lægge alle sine lodder i den samfundsøkonomiske gevinsts vægtskål. Det gør vi heller ikke. Men under alle omstændigheder er svaret på spørgsmålet jo, at vi er i færd med at være i en proces, hvor vi opdaterer dem.

Formanden (Søren Gade):

Fru Theresa Scavenius for et afsluttende spørgsmål.

Theresa Scavenius (UFG):

Det overrasker mig bare alligevel, for hele det her lovforslag hviler jo på, at der er en samfundsøkonomisk gevinst, og det vil sige, at hvis den gevinst er meget lille eller ikkeeksisterende, burde staten jo ikke foretage den her investering; så er pengene bedre brugt andre steder.

Derfor bekymrer det mig, hvis regeringen ikke passer på borgerens penge, og her taler vi altså om over 9 mia. kr. Men altså, jeg må konstatere, at usikkerhed om datagrundlaget ikke bekymrer ministeren på samme måde, som det bekymrer mig.

Kl. 14:13 **Theresa Scavenius** (UFG):

Hvad mener ministeren om, at lovforslag nr. L 112 baserer sig på en transportpolitisk modellering, der ikke medregner klima, miljø, asbestforurening og støj, jf. kritik af CONCITO, og at CO₂-skyggepriserne ikke fremgår af det økonomiske budget, jf. Finansministeriets Tillæg til Vejledningen for samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger?

Kl. 14:15

Kl. 14:15

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:15

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:14

Transportministeren (Thomas Danielsen):

Det bekymrer mig mere, når ordføreren udlægger teksten, i forhold til hvad regeringen mener. Det er ikke sandt, når ordføreren siger, at hele projektet hviler på den samfundsøkonomiske gevinst. Jeg har lige svaret på, hvorfor det ikke er sandt, lige før. Ved hele tredjebehandlingen i går svarede jeg også på det og har gjort det ad flere omgange siden.

Den seneste samfundsøkonomiske gevinst er kommet frem ved lidt af en tilfældighed, fordi der var en ordfører, der efterspurgte beregningen for 2024, og det er derfor, den samfundsøkonomiske gevinst er, som den er i dag. Ellers havde vi lænet os op ad priserne for 2023, hvor den rent faktisk var dårligere.

Kl. 14:14

Kl. 14:14

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet.

Det næste spørgsmål er ligeledes til transportministeren og bliver ligeledes stillet af fru Theresa Scavenius, uden for grupperne.

Kl. 14:15

Spm. nr. S 947

11) Til transportministeren af:

Theresa Scavenius (UFG):

Hvad mener ministeren om, at lovforslag nr. L 112 baserer sig på en transportpolitisk modellering, der ikke medregner klima, miljø, asbestforurening og støj, jf. kritik af CONCITO, og at CO₂-skyggepriserne ikke fremgår af det økonomiske budget, jf. Finansministeriets

Skriftlig begrundelse

Der henvises til »Grøn omstilling kræver ny tilgang til infrastrukturbeslutninger« bragt den 14. juni 2023 på concito.dk og Finansministeriets Tillæg til Vejledningen for samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger udgivet den 9. oktober 2020.

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Transportministeren (Thomas Danielsen):

Altså, det meste af svaret på spørgsmålet er jo faktisk noget, vi havde et samråd om i sidste uge, hvor jeg havde mulighed for at gå mere i dybden med svarene. Det har man jo ikke i de her små, hurtige spørgsmål. Så jeg har egentlig besvaret det i form af et helt samråd i sidste uge.

Det samme svar er jo igen, lidt ligesom før, at det, der i hvert fald er afgørende vigtigt i forhold til det konkrete projekt, er, at vi bruger de samme regnemodeller, som vi gør på andre infrastrukturprojekter. Altså, vi kan ikke bare freestyle med vores regnemodeller, alt efter om det er et infrastrukturprojekt, man kan lide eller ej. Derudover er der i regi af Finansministeriet et arbejde i gang omkring GrønRE-FORM.

CO₂-skyggeprisen, som spørgeren efterspørger, er på 7.882 kr.

Kl. 14:16

Formanden (Søren Gade):

Spørgeren.

Kl. 14:16

Theresa Scavenius (UFG):

Hvor fremgår den skyggepris henne? Men det kan ministeren måske oversende skriftligt til mig efterfølgende, for det er i hvert fald ikke noget, jeg lige har kunnet finde frem til.

Men altså, grunden til det, vi snakkede om lige før, var jo lige som datagrundlaget for beregningerne – hvor stærke skal de være, hvor opdaterede skal de være? Nu snakker vi så netop om, hvordan det er, vi sammensætter de her modeller, og grunden til, at det her spørgsmål ikke er stillet i et samråd, er jo, at det er en politisk drøftelse. Det er jo en samtale om, hvordan vi laver de her modeller. Og ministeren siger, at det handler om, at man skal kunne sammenligne projekter. Ja, det er ét formål, men noget andet er jo også at finde ud af, hvad det er, vi vægter. Derfor er det jo et politisk værktøj, hvordan vi laver de her modeller, og derfor synes jeg, det er meget relevant at diskutere med regeringen og med ministeren, hvad man har tænkt omkring det her projekt.

Ministeren siger, at han er meget optaget af natur og miljø, men det, der så bekymrer mig, er, at det ikke indregnes i modelleringen, og det er jo det, der også, synes jeg, er interessant ved, at Transportministeriet laver et notat omkring klimapolitiske effekter, men at det ikke indgår i modelleringen. Vi har lange miljøkonsekvensrapporter, som vi har diskuteret de sidste 2 måneder, hvor alle de risici, alle de diskussioner, der har været, heller ikke indgår som noget, der er en del af den økonomiske modellering.

Det er derfor, jeg bare er interesseret i at forstå, hvordan regeringen arbejder og administrerer vores fælles penge. Kan det passe, at man har nogle miljø- og klimahensyn på den ene side, men at det faktisk ikke er noget, man regner ind i de økonomiske regnemodeller? Derfor er jeg mere interesseret i at forstå, hvordan det er, ministeren tænker – hvordan han har arbejdet med den her model. Jeg ved, at modellen findes som den her standardmodel, men idéen er jo netop også – og det er jo det, der står i vejledningen – at den skal tilpasses de konkrete projekter. Så formålet er jo ikke primært at kunne sammenligne; det er faktisk også at lave dem tilpasset de konkrete projekter. Og her kunne ministeren jo have tilføjet forskellige parametre, hvis det havde været relevant i det her projekt. Derfor kunne jeg godt tænke mig at høre ministerens holdning til det. Og det, vi ved – og det er jo også derfor, jeg refererer til CONCITO-rapporten – er, at der er andre lande, f.eks. Wales, hvor de siger, at nu, hvor vi laver infrastrukturprojekter, skal de være konsistente med vores øvrige miljø- og klimapolitik; det vil sige, at vi ikke laver et klimanotat, som ikke er en del af vores økonomiske modellering.

Kl. 14:18

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 14:18

Transportministeren (Thomas Danielsen):

Skal jeg forstå det sådan, at spørgeren gerne vil have, at det er transportministeren, der beslutter den samfundsøkonomiske modellering for de her projekter? Altså, det er ikke sådan, vi gør i Danmark. Det er heller ikke finansministeren, der påvirker de udslagsgivende faktorer for den økonomiske fremskrivning. Så kan man jo lave nogle flotte fremskrivninger. Til gengæld er jeg gået meget op i natur og miljø – der kunne jeg konkret gå ind og gøre en forskel i forhold til at sikre så attraktiv og god en natur og så attraktivt og godt et miljø i projektet som overhovedet muligt.

Kl. 14:19

Formanden (Søren Gade):
Spørgeren.

Kl. 14:19

Theresa Scavenius (UFG):

Jo, jeg forventer bestemt, at en transportminister går ind og har en politisk holdning til, hvordan hele vores transportsektor udvikler sig i relation til både klima og miljøpolitik. Jeg ser det ikke som en administrativ opgave, og det er jo også derfor, jeg netop spørger til ministerens holdning og til, hvordan han har arbejdet med det, for min bekymring er netop, at man har den her standardmodel, som man så bare lader embedsfolkene køre igennem, og så er der faktisk ikke en politisk retning på det.

Vi skal jo huske, at der har været et klimavalg, at borgerne er meget optagede af, at vi får klimapolitik. Vi har en klimalov, der er blevet vedtaget i det her Folketing, og så undrer det mig, hvis embedsfolkene i Transportministeriet ikke tager hensyn til det.

Kl. 14:19

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 14:19

Transportministeren (Thomas Danielsen):

Ordføreren taler med to tunger. Det ene øjeblik er det meget vigtigt, at det forskningsmæssigt er på et oplyst grundlag og fagligt korrekt – vi har et samarbejde med DTU; jeg har redegjort for det – og i det næste øjeblik står spørgeren og siger, at ministeren skal gøre noget mere og gennemtvinge nogle flere grønne modeller i regnskaberne. Altså, det er jo ikke noget, vi kan sidde og håndstyre politisk. Der skal være objektive kriterier. Der foregår et arbejde i Finansministeriet omkring GrønREFORM.

Derudover er jeg konkret optaget af, at vi får lavet så meget god natur og miljø i virkeligheden – ikke i rapporterne, men ude i virkeligheden – med projektet til L 112, og det kommer der heldigvis.

Kl. 14:20

Formanden (Søren Gade):

Fru Theresa Scavenius med et afsluttende spørgsmål.

Kl. 14:20

Theresa Scavenius (UFG):

Den meget vigtige sondring, som ministeren refererer til her i forhold til den dobbelthed, sker jo, fordi det handler om datagrundlaget. Det faglige grundlag skal ministeren selvfølgelig ikke politisk bestemme, men når vi laver en transportpolitisk modellering, er den i sin essens politisk. Den er ikke en videnskabelig øvelse. Det er en øvelse, hvor vi siger: Hvad vil vi gerne putte ind i vores model? Og derfor er jeg optaget af, hvad de putter ind i den, og derfor mener jeg, at man skal have en politisk vurdering af, hvor meget natur og miljø og klima der skal være i de beregninger.

Kl. 14:20

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:20

Transportministeren (Thomas Danielsen):

Tak for de gode råd. Jeg vil opfordre spørgeren til at starte med at læse de skriftlige spørgsmål til området, som jeg har besvaret, og måske gense det samråd, som jeg deltog i i sidste uge, og så må jeg understrege, at til trods for at ordføreren har store forventninger til mig, er jeg jo ikke finansminister, som i sidste ende er den, der sidder for bordenden i forhold til GrønREFORM.

Kl. 14:21

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Det afslutter spørgsmålet. Vi siger tak til transportministeren og tak til fru Theresa Scavenius, uden for grupperne.

Jeg byder nu velkommen til ministeren for byer og landdistrikter og til fru Susie Jessen fra Danmarksdemokraterne, som stiller spørgsmålet.

Kl. 14:21

Spm. nr. S 939

12) Til ministeren for byer og landdistrikter af:

Susie Jessen (DD):

Hvad er ministerens holdning til, at dagligvarebutikker lukker over hele landet, og at det særlig er de mindre byer ude i vores landdistrikter, der er hårdt ramt?

Skriftlig begrundelse

Der henvises til artiklen »Over hele landet lukker dagligvarebutikker – særligt landdistrikter er udfordret, viser nye tal« på tv2.dk den 6. maj 2024.

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Kl. 14:21

Susie Jessen (DD):

Tak. Hvad er ministerens holdning til, at dagligvarebutikker lukker over hele landet, og at det særlig er de mindre byer ude i vores landdistrikter, der er hårdt ramt?

Kl. 14:21

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:21

Ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin):

Tak for spørgsmålet, som jeg synes omhandler et meget vigtigt emne for livet i landdistrikterne. Jeg har været en del rundt at besøge mindre landsbysamfund, hvor det for mig står meget tydeligt, at i dem af dem, der er velfungerende, er der ofte en skole, og der er en købmand, og der er en eller anden form for idræts- eller fritidsanlæg.

Derfor har købmanden en vigtig funktion, også når man ønsker sig at holde liv i vores landdistrikter. Jeg ser derfor, at det er et stort tab for de små lokalsamfund, når købmanden må dreje nøglen om og lukke. For selv om der i dag er flere muligheder, end der nogen sinde har været, i forhold til måltidskasser, udbragte dagligvarer og takeaway, også i provinsen, så kan det aldrig erstatte det, man får med en lokalt forankret købmand.

I det spørgsmål, som fru Susie Jessen stiller, bliver der også refereret til en artikel, som viser, at indkøbsmuligheder er et afgørende kriterie for danskerne, når man skal vælge, hvor man vil bosætte sig. Så også i forhold til bosætning er det vigtigt, at der er en købmand. Derfor er udviklingen med købmænd, der må dreje nøglen om, noget, som vi skal tage mere alvorligt.

Artiklen viser jo så også en positiv ting, altså et sted, hvor man har formået at vende den negative udvikling, nemlig hos den lokale købmand i Mern på Sydsjælland. Det har de gjort via en aktiv indsats og involvering i byens sociale liv ved bl.a. at arrangere vinsmagninger og sankthansarrangementer, og man har også været tydelig om, at der også er et personligt ansvar hos dem i lokalområdet for at handle lokalt. Man kan ikke på den ene side ønske sig et rigt lokalt handelsliv og så på den anden side købe alle sine varer på internettet; det hænger ikke sammen.

Men det betyder jo ikke, at hele ansvaret ligger ude hos folk. Vi kan også gøre noget fra Christiansborgs side, og det er bl.a. derfor, at vi med forholdsvis stor succes, vil jeg kalde det, har haft den her pulje til borgerdrevne købmandsbutikker, som har modtaget mange ansøgninger, og som er med til at holde hånden under nogle købmænd de steder, hvor lokalsamfundet også selv er klar til at gøre indsats. Det synes jeg faktisk har været og er en succesfuld ordning, og vi er også klar til at tage yderligere initiativer.

Kl. 14:23

Formanden (Søren Gade):

Fru Susie Jessen.

Kl. 14:23

Susie Jessen (DD):

Tak. Og tak for svaret. Jeg er især glad for den sidste sætning om, at man er klar til at tage yderligere initiativer. Det glæder mig meget, og jeg er også meget spændt på det landdistriktsudspil, som regeringen forhåbentlig kommer med her inden for kort tid. For det er fuldstændig rigtigt, som vi ser det i den artikel; vi kan se, at fra 2017 til 2023 er der 244 færre dagligvarebutikker, og at antallet af sogne uden en eneste dagligvarebutik er steget med 31. Vi ved jo også, som ministeren siger, hvor vigtig en dagligvarebutik er for det

her kredsløb i landdistrikterne: skole, infrastruktur, arbejdspladser og så også dagligvarebutikker.

Heldigvis har vi også nogle gode organisationer omkring os, som jo kommer med en del anbefalinger. Der har vi set, at både Landdistrikternes Fællesråd, men også De Samvirkende Købmænd er kommet med nogle anbefalinger, i forhold til hvordan vi får sikret den her købmand rundtomkring i landet. Noget af det synes jeg giver mening; det er noget, vi også har talt om herinde på Christiansborg. Et opgør med administrative byrder er der rigtig mange der siger hele tiden, og det er jeg fuldstændig enig i at vi skal have et fokus på. Andet kan diskuteres, bl.a. det her med aflastningscentre, som jeg måske er sådan lidt i vildrede om som borgerlig.

Men så er jeg også glad for, at ministeren netop nævner den her pulje til støtte til etablering og udvikling af borgerdrevne dagligvarebutikker. Der er jeg lidt bekymret for, at den her pulje måske kan ryge på et tidspunkt, og derfor kunne jeg godt tænke mig at høre ministeren, om man agter at videreføre lige præcis den, fordi den er så vigtig for de mindre byer, og så også, om ministeren vil inddrage os lidt i, hvilke andre initiativer der kunne være på vej fremadrettet.

Kl. 14:25

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:25

Ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin):

Tak for kommentarerne og spørgsmålene. Det lyder, som om spørgeren og jeg er enige om analysen af, at købmanden er et væsentligt omdrejningspunkt i et landsbysamfund og dermed også i oplandet til landsbyen, altså for dem, der bor der, hvor der er flere dyr end mennesker, men som jo også skal handle et sted, og som tager ind til den nærmeste landsby, hvor det er godt, at der er mulighed for at handle.

Vi overvejer jo, hvilke initiativer vi skal tage. Jeg er selv interesseret i at tage nogle initiativer, der er direkte målrettet mod købmanden, men også initiativer, der ligger rundt om, altså f.eks. initiativer, der er med til at fremme en turismeudvikling i landdistrikterne. For det, at der i en periode kommer nogle turister, gør også, at der i en periode er nogle købestærke mennesker i området, som kan bruge nogle penge hos købmanden, hvilket gør, at den også kan overleve i de måneder, hvor der måske ikke er så mange turister.

Så jeg tror, at vi skal spille på mange tangenter, hvis vi skal gøre os håb om, at færre købmænd skal lukke i fremtiden.

Kl. 14:26

Formanden (Søren Gade):

Spørgeren.

Kl. 14:26

Susie Jessen (DD):

Tak. Jeg er faktisk også glad for, at ministeren siger netop det her med fremme af turisme, men også det her med, at man skal anse købmanden som et lidt større samlingspunkt end det, der egentlig bare ligger i det at komme over og handle. Som ministeren jo også nævner, er der det her eksempel fra Mern, hvor de har indarbejdet alle mulige forskellige arrangementer. Men der er jo også nogle begrænsninger, der gør, at det måske ikke er så nemt for de her købmænd at sætte gang i alt det, de har lyst til. Og der håber jeg også, at ministeren – eventuelt i samarbejde med Danmarksdemokraterne – har lyst til at være med til at udvikle det her, sådan at der ikke er så mange rigide regler, der sætter begrænsninger for det.

Kl. 14:27

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:27

Kl. 14:29

Ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin):

Det indgår jeg meget gerne i en dialog om i forhold til de dele af reglerne, der ligger på mit ressortområde; der er jo også noget, der ligger på andre ministres ressortområder. Men jeg har da også i dagspressen kunnet læse eksempler på regler, der holder købmænd tilbage fra at deltage i lokale arrangementer, altså regler, som jeg nok skal læse artiklen meget grundigt for at se umiddelbart giver mening.

Så lad os da tage en dialog om, om vi ikke kan komme et skridt videre, for det lyder, som om vi er enige om, at det med at tage initiativer for at holde købmænd i live er noget, vi godt kunne enes om.

Kl. 14:27

Formanden (Søren Gade):

Fru Susie Jessen med et afsluttende spørgsmål.

Kl. 14:27

Susie Jessen (DD):

Tak. Så her til sidst vil jeg bare lige – jeg er ikke sikker på, at jeg fik svaret; det kan godt være jeg gjorde, men det er ikke sikkert – høre omkring de her borgerdrevne dagligvarebutikker og en videreførelse af den her støtte til etablering og udvikling af dem, altså høre, om regeringen er med på, at det er noget, der skal videreføres.

Kl. 14:28

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:28

Ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin):

Ordningen er jo, som den er, og jeg er også ved at gøre mig mine egne tanker, og det er regeringen også som kollektiv, i forhold til hvad der skal ske fremadrettet. Det, jeg kan sige på nuværende tidspunkt, er, at når man kigger ind i tallene, på det ansøgningspres, der har været på den her pulje, så må man sige, at den har været en succes, at der har været en efterspørgsel, og at der jo særlig har været en efterspørgsel fra de lokalområder, der også selv er klar til at gøre en aktiv indsats. Det synes jeg er positivt, for vi skal jo ikke hen til en ordning med permanent statsstøttede købmænd. Det er der andre samfundsmodeller der går ind for, men det gør jeg i hvert fald ikke, og det gør regeringen heller ikke. Men indtil videre har ordningen i hvert fald været en succes, og det må jo også give os anledning til nogle refleksioner, i forhold til hvordan den ordning eventuelt kunne se ud på sigt.

Kl. 14:28

Formanden (Søren Gade):

Det afslutter spørgsmålet.

Det næste spørgsmål er ligeledes til ministeren for byer og landdistrikter, og det bliver ligeledes stillet af fru Susie Jessen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 14:29

Spm. nr. S 941

13) Til ministeren for byer og landdistrikter af:

Susie Jessen (DD):

Hvad er ministerens holdning til, at man sætter en forsøgsordning for frilandsbyer og -øer med det formål at sætte øerne fri fra rigide regler, så de i højere grad kan udvikle sig, men at man så efterfølgende aflyser forsøgsordningen, så øerne fortsat vil få afslag på afslag på grund af planloven og naturbeskyttelsesloven?

Formanden (Søren Gade):

Værsgo.

Susie Jessen (DD):

Hvad er ministerens holdning til, at man sætter en forsøgsordning for frilandsbyer og -øer med det formål at sætte øerne fri fra rigide regler, så de i højere grad kan udvikle sig, men at man så efterfølgende aflyser forsøgsordningen, så øerne fortsat vil få afslag på afslag på grund af planloven og naturbeskyttelsesloven?

Kl. 14:29

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 14:29

Ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin):

Lad mig begynde med at sige, at hverken aftalekredsen eller jeg har aflyst forsøgsordningen for frilandsbyer og -øer. Tværtimod har jeg og de øvrige relevante ressortministerier meget grundigt gennemgået de 17 udviklingsprojekter, som er blevet indmeldt til overvejelse i en forsøgsordning med nye lovhjemler. En nærmere gennemgang af projekternes ønsker viser imidlertid, at flere af projekterne i betydelig grad kan gennemføres uden nye forsøgshjemler i lovgivningen. Der er en række projekter, der peger på problemstillinger, som allerede er adresseret eller håndteret i ny lovgivning, f.eks. muliggørelse af privat taxikørsel på småøerne.

Der er også flere projekter, der i forskellig grad kan gennemføres inden for eksisterende lovgivning med dispensation, f.eks. opsætningen af energianlæg ved sten- og jorddiger. Og så er der flere af småøerne, der vil kunne hjælpes på vej af planlovens nye mulighed for at udarbejde en øudviklingsplan i samarbejde med den lokale kommune. En øudviklingsplan vil potentielt kunne fravige planlovens regler om planlægning i kystnærhedszonen og naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelseslinjen. Derudover er der en række projekter, som rummer nye forslag på planlovens område, og det synes jeg er nogle nyttige input i forhold til de drøftelser, vi generelt har i forligskredsen bag planloven. For der er jo en forligskreds.

Så har der også været en del ønsker fra projektholderne såsom at blive fritaget for krav, der direkte følger af EU-lovgivningen. Det er svært at ændre på, uanset om vi måtte have den politiske vilje, og derfor har vi i aftalekredsen haft en drøftelse af, at mange af de her projekter er bedre tjent med, at de bliver vejledt om de eksisterende muligheder, så de kan komme i mål med de dele af deres projekter, der kan gennemføres. For der er meget initiativrigdom, og der er gjort rigtig mange spændende tanker. Det synes både jeg og, fornemmer jeg, også de øvrige aftalepartier. Derfor er aftalekredsen og jeg optaget af, at de 17 landsbyer og øer får en individuel feedback med vurdering af deres ønsker og vejledning til, hvordan de kan komme videre med deres projekter.

Ud over at vi har skrevet til de 17 projektholdere og deres kommuner, har vi også inviteret til et virtuelt møde med de 17 landsbyer og -øer, hvor de får muligheden for at få en generel information om, hvordan de bedst kan komme videre med deres konkrete projekter. Så vi har ikke sluppet det, og vi følger op. Der er indkaldt til et virtuelt møde. Jeg kan ikke på stående fod huske datoen, men jeg mener, det er lige om lidt, for vi har selvfølgelig et ønske om at se så mange som muligt af de gode idéer komme i mål.

Kl. 14:31

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Spørgeren.

Kl. 14:31

Susie Jessen (DD):

Jeg er glad for, at ministeren siger, at det ikke bliver sluppet. Det, jeg har hørt, er jo, at man i aftalepartierne i starten af 2024 besluttede,

at man ikke ville gå videre med forsøgsordningen, og at det bl.a. også handlede om den her nye planlov og i den forbindelse også de her øudviklingsplaner, som – lad os være ærlige – åbner for meget lidt på øerne. Det, jeg har hørt nogle sige, er jo: Ja, nu har vi fået en isbod, og vi får måske en hoppeborg, men det, vi gerne vil, kan vi ikke komme i mål med. Det gælder f.eks. noget, som betyder rigtig meget mange steder på de små øer, nemlig den her brug af overflødiggjorte bygninger til helårsbeboelse – det er noget af det, som virkelig kan rykke meget i et øsamfund – og så også nyetableringen af turistaktiviteter, som jo kan skabe rigtig meget turisme og liv på de her øer. Det, jeg bare kan høre derude, er, at der er en følelse af, at man har meldt en masse ting ind her, og at man har brugt tid på at finde ud af, hvad det er for noget lovgivning, der begrænser, men at man så også samtidig er løbet panden mod en mur nu og får at vide, at der er rigtig, rigtig meget, der ikke kan lade sig gøre.

Så det, jeg mener måske er vigtigt at få svar på i dag, er – og det er et bredt spørgsmål: Hvor meget kommer de her øer egentlig til at kunne rykke? Altså bliver det en isbod og en hoppeborg, de kommer til at ende med at få, eller kan de rent faktisk godt have udsigt til, at de kommer til at kunne skabe noget bosætning i nogle af de her overflødiggjorte bygninger? Altså, kan de måske se frem til, at de kommer til at kunne tiltrække turister på en ny måde i fremtiden? Og kan det her bære? For noget af det her kommer til at være i det landdistriktssudspil, som er på vej.

Kl. 14:33

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ministeren.

Kl. 14:33

Ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin):

Jeg er meget ked af det, hvis spørgeren har fået den opfattelse, at det bare er blevet aflyst. Som jeg også sagde i mit svar, er der – og det synes jeg jo egentlig er en god nyhed – mange af de ting, folk har ønske om, der kan lade sig gøre inden for eksisterende lovgivning, eksempelvis ønsket om taxikørsel på øer. Altså, det problem har vi allerede løst med lovgivning, så det er jo positivt. Så er der også nogle af de dispensationer, man har ønsket sig, som allerede er mulige at få i dag, og i stedet for at lave en ny dispensationsmulighed der, har vi så vurderet, at det er bedre at hjælpe folk med vejledning til, hvordan man kommer ind i det dispensationsspor, som allerede findes i den eksisterende lovgivning.

Derfor har jeg da en forhåbning om, at der er mange af de her projekter, der kan lade sig gøre. Men jeg må også være ærlig at sige, at der også er en del af de ønsker, der har været, hvor den faglige vurdering fra mit eller fra andre ministerier er, at de går imod EU-lovgivningen, og der har vi selvfølgelig måttet sige, at det kan vi desværre ikke ændre på.

Kl. 14:34

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Spørgeren.

Kl. 14:34

Susie Jessen (DD):

Der er jo den her EU-del, som vi også stiller et skriftligt spørgsmål til. Men det, jeg bare kan læse, når jeg ser mange af de her øers ansøgninger, er, at det, de egentlig gerne vil have, er en lempelse af reglerne om eksisterende bygningsmasse, og så er der også de her begrænsninger, der er i forhold til strandbeskyttelseslinjen. For når man er på en ø, er der ikke særlig langt til kysten nogen steder, og så kan de nærmest ikke udvikle sig. Det, jeg egentlig godt kunne ønske mig at høre, er: Hvorfor har de, når de har meldt de her ting ind, så ikke tidligt i processen fået at vide, at det her ikke kommer til at

kunne lade sig gøre? For det er jo mange af de samme ting, der går igen på øerne. Det er mange er de samme udfordringer, der er, og nu løber de alle sammen kollektivt panden mod en mur.

Kl. 14:34

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ministeren.

Kl. 14:34

Ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin):

Den følelse forstår jeg godt at man kan sidde med, og det synes jeg helt oprigtigt er ærgerligt. Årsagen til, at vi ikke, med det samme forslaget kom ind fra den enkelte projektholder, kunne sige, at det kan man ikke, er faktisk, at vi – på den positive måde – har udsat det for en ret saglig behandling enten i mit ministerium eller i de andre relevante fagministerier og faktisk har dykket ned i det og set på: Hvad er der af muligheder for det her forsøgsprojekt? Kan det lade sig gøre inden for eksisterende lovgivning? Så er der nogle steder, hvor man er stødt på en mur og må sige: Det her kan simpelt hen ikke lade sig gøre, f.eks. fordi det er i modstrid med nogle EU-regler. Den vurdering har man skullet lave, før man har kunnet give en tilbagemelding.

Men jeg hører også, hvad spørgeren siger om, at der har siddet nogle derude med en følelse af, at det hele bare var aflyst, og derfor er jeg rigtig glad for at være her i dag for at sige, at det er det ikke. Der er jo indkaldt til det her møde, hvor der også vil blive givet en generel information om, hvordan man kan komme videre med nogle af de her ting. Så nævnte spørgeren før det med øudviklingsplanerne. Jeg synes, det er lidt for tidligt at sætte to streger under konklusionen om, at øudviklingsplanerne ikke duer til noget som helst. Det er jo et forholdsvis nyt begreb, og derfor har jeg da forholdsvis store forhåbninger til, at øudviklingsplanerne kan tage os et godt skridt i den rigtige retning.

Kl. 14:36

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Spørgeren for det sidste spørgsmål.

Kl. 14:36

Susie Jessen (DD):

For at være ærlig tror jeg også, at der er mange af dem, der har siddet med de her friøprojekter – det drejer sig jo om seks øer: Anholt, Fur, Fejø, Omø, Venø og Årø – har haft en idé om, at de ville nå i mål med noget, som de ikke nået i mål med. Derfor er mit afsluttende spørgsmål så også, om vi kan regne med, at noget af det her vil blive søgt løst i det landdistriktssudspil, som ministeren kommer med her til sommer. Det gælder bl.a. det her med bosætning og turisme og bedre muligheder for, at overflødiggjorte bygninger kan tages i brug. For det er bare der, man kan udvikle sig rigtig meget på de danske øer.

Kl. 14:36

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ministeren.

Kl. 14:36

Ministeren for byer og landdistrikter (Morten Dahlin):

Regeringen offentliggør sit landdistriktssudspil, når den offentliggør det, og fru Susie Jessen må vente med tilbageholdt åndedræt på at se de præcise detaljer i det. Men der er jo ingen tvivl om, at det med at skabe gode udviklingsmuligheder for bosætning og det med at kigge på, hvordan vi øger turismens positive indflydelse på landdistrikterne, er noget, der har en høj prioritet for regeringen, og derfor kigger vi jo både på landdistriktsskemaer, men også på konkrete og selvstændige turismeinitiativer, som skal være med til at

vækste turismesektoren i Danmark, som i øvrigt står for en meget, meget stor milliardomsætning og tusindvis af arbejdspladser og det i høj grad også uden for de største byer. Så det med at have et fokus på bosætning og det med at have et fokus på turisme er noget, regeringen har, og det er også noget, vi kommer til at tage konkrete initiativer til at skabe bedre rammevilkår for.

Kl. 14:37

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Hermed er både spørgsmålet og spørgetiden afsluttet, så tak for det.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 146:

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre unge øboere lige mulighed for at starte på en ungdomsuddannelse.

Af Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) m.fl.
(Fremsættelse 29.02.2024).

Kl. 14:37

Forhandling

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Som jeg har fået det oplyst, ønsker man ikke at starte med at begrunde – er det rigtigt? Det gør man ikke. Så kan vi gå videre. Forhandlingen er åbnet, og den første, som så får ordet, er børne- og undervisningsministeren.

Kl. 14:38

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Tak til SF for at fremsætte det her beslutningsforslag. Det er et forslag, der pålægger regeringen inden udgangen af 2024 at tage initiativ til at afsætte midler til en særlig ø-su – en ø-su, der skal være rettet til unge øboere under 18 år, der ønsker at tage en ungdomsuddannelse. Forslaget begrundes med, at der er betydelige udgifter til kost, logi, kostgymnasium og lignende, når unge øboere skal flytte hjemmefra som 15-16-årige for at tage en ungdomsuddannelse.

Det er en grundpille i det danske samfund, at alle unge i Danmark uanset baggrund og bopæl har mulighed for at tage en ungdomsuddannelse, og det arbejder regeringen på at sikre at vores unge har. I en kommende justering af tilskuds- og taxametersystemet er en af regeringens ambitioner, at unge i mindre tætbefolkede områder skal have gode muligheder for at tage en ungdomsuddannelse i deres lokalområde. Samtidig arbejder regeringen på at forenkle og afbureaukratisere den offentlige sektor.

Som det fremgår af beslutningsforslaget, har kommunerne allerede mulighed for at yde støtte til unge øboere, der er under uddannelse; det kan f.eks. være støtte til elevers udgifter til kost og husleje. Kommunerne modtager også finansiering hertil sammen med tilskud, der ydes generelt til kommuners merudgifter forbundet med øer. I uddannelsessystemet er der derudover i forvejen gode tilbud til unge øboere under 18 år, som ønsker at tage en uddannelse på fastlandet. Der er mange steder i landet ungdomsuddannelser, hvor elever kan blive optaget på skolehjem eller på kostafdelinger. Hvis man f.eks. er elev eller lærling under 18 år og i gang med grundforløbet på en erhvervsuddannelse, kan man få dækket den fulde deltagerbetaling på kostophold, ligesom man som elev under 18 år kan modtage støtte til deltagerbetaling på en række kostafdelinger på almen- og gymnasiale uddannelser. Derudover har unge øboere, der

kan pendle på daglig basis, mulighed for at få støtte til udgifter til offentlig transport via rabat på ungdomskort.

Regeringen bakker ikke op om forslaget. Jeg finder intentionen sympatisk, men der eksisterer i forvejen en række støttemuligheder til at fremme unge øboeres muligheder for at få en ungdomsuddannelse. Vi har ikke brug for nye ordninger med mere offentlig administration som konsekvens. Kommunerne har også et ansvar for at prioritere, hvordan de bedst fremmer udvikling m.v. lokalt og anvender deres finansiering hertil. Det skal de stå på mål for over for lokalsamfundet, og det er en del af lokaldemokratiet, og det kan jo også blive en del af kommunalvalgkampen frem mod efteråret 2025.

Med de ord kan regeringen ikke bakke op om beslutningsforslaget. Jeg ser frem til diskussionen. Tak for ordet.

Kl. 14:41

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Der er et par korte bemærkninger. Den første er fra fru Susie Jessen.

Kl. 14:41

Susie Jessen (DD):

Tak. Jeg bider lige mærke i, at ministeren siger, at der jo allerede er muligheder for at give østøtte til de unge, men problemet er jo, at der er rigtig mange kommuner, der er spændt hårdt for i øjeblikket, og f.eks. vælger en kommune som Strynø at spare på det her tilskud for at kunne finansiere andre ting i kommuneøkonomien.

Så det, der er problemet, er, at det her bliver sparet væk, og de her unge mennesker har jo ikke rigtig andre muligheder – jo, ministeren nævner skolehjem, men så vidt jeg husker, er det noget med, at man f.eks. på Læsø skal hele vejen til Viborg for at komme til et skolehjem. Så det er jo ikke helt de samme muligheder, som man har på en ø, når man f.eks. skal på en ungdomsuddannelse. Så jeg synes faktisk, at det her er et rigtig, rigtig godt og sympatisk forslag fra SF for at sikre bosætning på øerne.

Så mit spørgsmål til ministeren er: Er det ikke det værd at give de her 1-2 mio. kr. og så være med til at sikre, at unge mennesker kan tage en ungdomsuddannelse, samtidig med at de bor på en småø og så i en periode kommer hen og bor tæt på, hvor deres ø ligger?

Kl. 14:42

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ministeren.

Kl. 14:42

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jamen jeg synes, det er meget mere end 1-2 mio. kr. værd at sikre, at livet, herunder mulighederne for at være ung, er godt på de danske småøer, og det er også derfor, at man som en del af den udligningsaftale, som vi har indgået, sikrer, at der overføres et betragteligt millionbeløb til de kommuner, der har de her småøer, og det millionbeløb kan bl.a. bruges på at sikre støtte til unge øboere, som er under uddannelse, f.eks. støtte til elevers udgifter til kost og husleje. Men vi beslutter jo ikke her på Christiansborg, hvordan de præcist skal bruge de millioner på hver enkelt ø.

Jeg har også hørt om eksemplet fra Strynø, men hvis jeg skal være helt ærlig, har jeg faktisk ikke hørt andre eksempler. Derfor er jeg også lidt skeptisk over for, om der, som det bliver nævnt i spørgsmålet, er rigtig mange kommuner, hvor det her bliver sparet væk, eller om det er et enkeltstående eksempel, og man derfor måske mere skulle rette blikket mod det konkrete rådhus og få håndteret den konkrete sag.

Kl. 14:43

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Fru Susie Jessen.

Susie Jessen (DD):

Ja, det er eksemplet fra Strynø, der bliver nævnt her i beslutningsforslaget, men jeg kan love ministeren for, at der er rigtig mange eksempler på, at der bliver skåret ned på færger i øjeblikket, altså at driften bliver skåret helt ind til benet, fordi det er dyrt for en kommune at drive en færge, og derfor er det svært for de folk, der bor på øerne, at komme frem og tilbage. Det spiller jo også ind i forhold til de her unge mennesker og deres mulighed for at have en hverdag, der skal fungere, samtidig med at de skal møde i skole.

Derfor vil jeg bare høre ministeren: Har ministeren ikke en interesse i, at unge mennesker skal kunne have deres familie på en ø og samtidig lige kunne tage den her tur og have en bolig tæt på deres ungdomsuddannelse, sådan at et familieliv også kan hænge sammen på en ø og sådan, at man vælger at bo på en ø fremover?

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ministeren.

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jo, det har jeg en interesse i. Men det her er jo grundlæggende set et spørgsmål om, hvordan vi vil understøtte livet på danske småøer, og jeg er tilhænger af den eksisterende lovgivning, hvorefter man fra Christiansborg har sendt en ekstraordinær pose penge ud til de kommuner, der har småøer, og så beder dem om lokalt at prioritere, hvad pengene skal gå til. Og pengene kan bl.a. gå til at yde støtte til de unge, men hvis man ønsker den her mulighed for lokal prioritering, duer det heller ikke, at hver gang der er en enkelt kommune, der foretager en prioritering, man er uenig i, skal det resultere i lovgivning, for så kan vi lige så godt lade være med at have det kommunale selvstyre med lokal prioritering.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det hr. Mads Olsen.

Mads Olsen (SF):

Jamen altså, en af grundene til, at vi har fremsat det her forslag, er, at det heller ikke altid er noget, man forventer. Det her kan jo godt komme som et lyn fra himlen for folk, der bor på en småø. Vi har set eksempler på kommuner, også Kalundborg Kommune, hvor det bliver sparet væk fra det ene år til det andet. Så mens storebroderen måske har haft mulighed for at få den her ø-su, har lillesøsteren ikke mulighed for at få det. Og det skaber en meget uheldig situation, hvor familiemedlemmer bliver stillet dårligere. Så en af fordelene, hvis vi lavede en bred aftale om det herinde på Christiansborg, er jo også at skabe noget sikkerhed omkring det, så man ved, at hvis man bosætter sig på en ø, er man relativt sikker på, at så bliver der ikke pillet ved den her ø-su. Kunne den sikkerhed ikke være en række ting for både unge, men også deres forældre at have, i forhold til situationen, hvis de skal vælge, om de vil gå i en 10. klasse, men måske ikke har råd til det, fordi man ikke får ø-su næste år.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ministeren.

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg vil godt starte med at sige, at intentionen i beslutningsforslaget, nemlig at understøtte bosætning på småøer – sådan tolker jeg det – er jeg jo kæmpestor tilhænger af. Og jeg vil også godt sige, at der i

Kl. 14:43

dag er mulighed, både på gymnasier og på erhvervsuddannelser, for både skolehjem og kostafdelinger, og det er jeg kæmpe tilhænger af. Jeg har jo selv gået på teknisk skole med to i min klasse, der kom fra en småø, og det kan kun lade sig gøre, fordi vi har det her system omkring vores ungdomsuddannelser.

Med det, som det her beslutningsforslag handler om, er for mig lidt i strid med det, der er ånden i den brede aftale, som der allerede er indgået på det her område, nemlig udligningsaftalen, som forsøger at regulere kommunernes økonomi og sikre, at de kommuner, der har småøer og dermed nogle ekstra udgifter forbundet med det, herunder til unge, får en pose penge til at løse de problemer, de har. Og hvis man i en konkret kommune, det kunne være Kalundborg, så er uenige om, hvordan den pose penge bruges, jamen så må det jo indgå i de almindelige lokalpolitiske diskussioner.

Kl. 14:47

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det hr. Mads Olsen. Han frafalder. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak til ministeren. Så kan vi gå i gang med ordførerrækken, og den første er Socialdemokratiets ordfører, hr. Kris Jensen Skriver. Værsgo.

Kl. 14:47

(Ordfører)

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det, og tak til forslagsstillerne fra SF for at have fokus på unge øboere, som gerne vil tage en ungdomsuddannelse.

Forslaget her pålægger som bekendt regeringen at afsætte midler til en særlig ø-su for unge øboere, der tager en ungdomsuddannelse, da der er forbundet ekstra omkostninger med det, når man bor på en af de danske småøer.

I Socialdemokratiet finder vi grundlæggende intentionen med det her sympatisk, for det er helt afgørende, at alle unge, der ønsker at tage en ungdomsuddannelse, har mulighed for det. Derfor arbejder vi bl.a. for at understøtte attraktive ungdomsuddannelser i tyndtbefolkede egne. Det gælder altså også småøerne.

Jeg har selv fornøjelsen af at sidde dels i Børne- og undervisningsudvalget, dels i Udvalget for Småøer. Her drøfter vi netop forholdene for de små øer i vores land, og den her problematik har også været vendt i det forum sammen med Sammenslutningen af Danske Småøer.

Som det så rigtigt fremgår af beslutningsforslaget her, har kommunerne allerede i dag muligheden for at yde støtte til de unge øboere, som tager en ungdomsuddannelse og har udgifter til kost og husleje. Det vælger nogle kommuner også at gøre i dag, og kommunerne har midlerne i form af § 20-midlerne.

Ud over det er der en række muligheder, som jeg godt kunne tænke mig at sætte par ord på. På bolig- og kostfronten er det sådan, at unge eud-elever, eud-lærlinge og elever på en gymnasial uddannelse får dækket de fulde udgifter til deres kostophold, når de går i gang med et grundforløb på en erhvervsuddannelse. På næsten samme vis kan elever på en gymnasial uddannelse få støtte til deltagerbetaling på nogle kostafdelinger. Og i forhold til transport kan elever på ungdomsuddannelser få færgerabat eller ungdomskort, der kan dække udgifter til færgeoverfart. På samme vis er det muligt for eud-elever at få tilskud til transportudgifter mellem hjemmet og lærepladsen, hvis de har mere end 2½ times transport inklusive ventetid. Det mener vi i Socialdemokratiet er nogle gode muligheder, som er vigtige.

Vi finder intentionen om at sikre gode muligheder for, at alle unge kan tage sig en ungdomsuddannelse, rigtig sympatisk, men vi mener, at der allerede i dag er gode muligheder for, at kommunerne kan støtte disse unge mennesker. Samtidig er det vigtigt, at kommunerne har lokal selvbestemmelse og kan prioritere, hvor hjælpen er givet bedst ud. Det er deres ansvar og noget, som de skal have lokal

Kl. 14:44

Kl. 14:44

Kl. 14:44

Kl. 14:44

Kl. 14:46

Kl. 14:46

opbakning til. Vi ved også, at småerne er forskellige. Derfor er det ikke den samme hjælp, der skal til på Barsø som på Agersø.

Afslutningsvis vil jeg nævne, at vi ser frem til et fortsat godt samarbejde omkring udviklingen af vores småer, hvor både landbrug, færgedrift, planlov og mange andre ting spiller ind, men vi kan ikke støtte op om forslaget her. Tak for ordet.

Kl. 14:50

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Mads Olsen.

Kl. 14:50

Mads Olsen (SF):

Nu nævner ordføreren i sin tale noget, vi begge to er enige om. Vi er begge to enige om, at alle unge skal have lige muligheder for at tage en ungdomsuddannelse, men mener ordføreren virkelig, at det er sådan i dag? Jeg refererer f.eks. til den her artikel, der er blevet trykt i Avisen Danmark, der omhandler Alma Andersen, en ung øboer fra Strynø, som flyttede hjemmefra, men kommunen har sparet hendes øtilskud væk. Så ud over at få et tjenerjob ved siden af, hvor hun så kunne tjene 3.000 kr., var hun også nødt til at få et tilskud fra sine forældre på bl.a. 4.000 kr. til at betale sin kollegielejlighed, 1.000 kr. til mad og 500 kr. til transport. Det er jo heldigt, at hun kunne få det af sine forældre, men det er jo ikke alle, der kan få det. Så mener ordføreren virkelig, at alle unge har lige muligheder i dag for at tage en ungdomsuddannelse?

Kl. 14:51

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 14:51

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for spørgsmålet. Som jeg også remsede op i min tale, som ministeren også gjorde det i sin, ligger der i dag nogle muligheder for hjælp, både i forhold til transporten, men også i forhold til bolig, hvis man bor på en af de danske småer, til at søge ind på en ungdomsuddannelse. Samtidig har kommunerne mulighederne i dag i forhold til de her § 20-midler. Så ja, jeg mener, at der er nogle rammer i dag, der gør, at det har man mulighed for.

Kl. 14:51

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det hr. Mads Olsen i den anden runde.

Kl. 14:51

Mads Olsen (SF):

Men mener ordføreren, at de muligheder i dag er nok? For det var det jo tydeligvis nok ikke for Alma Andersen her, som jo har været afhængig af sine forældres støtte for overhovedet at kunne få dagligdagen til at hænge sammen, medmindre hun altså skulle arbejde 20-25 timer ved siden af sin ungdomsuddannelse, hvilket jo vil gå ud over hendes studier. Mener ordføreren, at de muligheder, der er i dag, er nok, når der er unge, som er afhængige af at få tilskud på knap 5.500 kr. for at kunne bo ude?

Kl. 14:52

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 14:52

Kris Jensen Skriver (S):

Jeg kan konstatere, at der ligger nogle muligheder i dag, som man kan gøre brug af, når man bor på en småø. Jeg kan også konstatere, at der ligger nogle muligheder for de kommuner, der har småerne, og jeg håber, at kommunerne også vil gøre brug af de muligheder,

herunder også Langeland Kommune. Jeg synes også, at vi, hvis vi endelig skal gå videre med det her, skal have et ordentligt overblik over det og ikke kun tage udgangspunkt i et enkelt eksempel.

Kl. 14:52

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det fru Susie Jessen.

Kl. 14:52

Susie Jessen (DD):

Tak, og tak til ordføreren for talen. Vi har jo haft fornøjelsen af at besøge nogle af de her gode småer rundt omkring i vores land, og vi ved også, hvor vigtig hver eneste øbo er for den pågældende ø. Vi kan se, at antallet af øboere jo falder rigtig, rigtig mange steder, bl.a. på grund af udfordringer med færger og alle mulige andre ting, der simpelt hen er nødvendige for at få dagligdagen til at fungere.

Derfor kunne godt tænke mig at høre ordføreren om noget, for det her er jo ikke et enestående eksempel på, at der er kommuner, som ligesom skærer ind til benet på områder, som er vigtige. Her har vi jo et eksempel med Strynø, hvor det er, at de fjerner den her ordning med ø-su. Hvor langt skal vi gå herinde fra Christiansborg, før vi egentlig begynder at tage det her alvorligt og acceptere, at det her er en problemstilling, vi er nødt til at kigge på? Altså, det gælder jo både færgedrift, men det gælder også sådan noget som ø-su. Vi ser, at det her kan have hårde konsekvenser for vores øer, hvis det er, at vi ikke snart lige tager det her seriøst.

Kl. 14:53

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 14:53

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det, og tak til ordføreren for det gode samarbejde i både Udvalget for Landdistrikter og Øer og Udvalget for Småer. Det er utrolig vigtigt, at vi sikrer, at der er nogle gode rammer, og det, der også var tydeligt for mig, da vi var sted sidste år – og jeg er også helt sikker på, at det bliver det, når vi skal på studietur – er, at der netop er store forskelle på vores småer. Derfor mener jeg, at det er rigtig, at vi har afsat nogle midler, som den kommune, som småoen ligger i, kan fordele. For så kan den enkelte kommune kigge på det og sige, hvad det er, der er godt for at skabe en udvikling på Barsø, Strynø, eller hvilken ø vi snakker om.

Kl. 14:54

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Fru Susie Jessen.

Kl. 14:54

Susie Jessen (DD):

Tak. Nu er ordføreren jo socialdemokrat og har også særligt øje for mange af de her kommuner, som måske er lidt mere udfordret end andre kommuner, kan man sige. Så hvad skal vi egentlig gøre ved det? Jeg ser det, som om de her øproblematikker er kanten af landdistriktpolitikken, altså det er der, hvor vi ser de allerførste problemer, og så begynder det bevæge sig indad lige så langsomt, ikke? Så jeg synes også, at det er vigtigt, at vi får taget de her diskussioner nu. For det her, vi ser nu, er jo det, som vi måske risikerer at kunne se om nogle år, fordi Danmark i mine øjne knækker mere og mere over.

Kl. 14:55

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 14:55

Kl. 14:58

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Jeg mener, at vi skal holde fast i den gode dialog, som vi har i Udvalget for Småøer med Sammenslutningen af Danske Småøer i dag, og så skal vi selvfølgelig holde øje med det. Jeg er bl.a. glad for, at vi fået indført det fulde landevejsprincip. Det ved jeg hjælper rigtig mange af vores småøer. Der mener jeg, at vi har taget et rigtig skridt i forhold til at sikre udviklingen på vores småøer i Danmark. Tak.

Kl. 14:55

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er der ikke flere korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi kan gå videre til Venstres ordfører, og det er fru Anni Matthiesen. Værsgo.

Kl. 14:55

(Ordfører)

Anni Matthiesen (V):

Tak for det, formand, og tak til SF for at sætte fokus på udfordringer for unge mennesker, som bor på en af Danmarks mange småøer. Det kan hurtigt blive overset, hvilke hindringer der også kan være i forbindelse med at bo på øerne og i landdistrikterne. Det er et vigtigt fokus, og det er det også for Venstre. At have fokus på vores yderområder og vores landdistrikter er noget af det, som også er hjerteblod for os, og jeg kan sige så meget, at jeg selv sidder i Udvalget for Landdistrikter og Øer og følger også dér nøje med i, hvordan udviklingen er. For den sags skyld bor jeg selv i en landsby med 300 indbyggere, så jeg ved også godt, hvilke kampe der skal kæmpes.

Selvfolgelig skal man som ung på en ø have muligheder på lige vilkår med ens jævnaldrende på fastlandet. Det er vigtigt, for ellers risikerer vi også ulige vilkår for unge. Men vi risikerer jo også, som der også blevet sagt tidligere, at der kommer til at ske en affolkning af de her skønne danske øer. Jeg tror dog ikke, at det er en løsning at begynde at udvide su-berettigelsen til unge fra danske øer. Der eksisterer jo allerede muligheder for kommunerne, som også tidligere ordførere og ministeren har været inde på, for at yde tilskud til de her unge mennesker, og så vil de kommende justeringer af tilskud og taxameter komme unge i mindre befolkede områder til gode, hvilket jo også kommer til at omfatte øerne. Vi er dog i Venstre rigtig meget enige i, at vi hele tiden skal finde den her balance, og derfor er det også vigtigt, at vi folketingsmedlemmer, som er medlemmer af både Udvalget for Landdistrikter og Øer og Udvalget for Småøer, hele tiden har den her tætte kontakt, som jeg også har indtryk af at vi har i de her udvalg, så vi hele tiden også får problemerne med ind at drøfte herinde på Christiansborg. Jeg kan så også sige så meget, at jeg faktisk mener, at man via udligningsordningen og § 20-midlerne har sikret, at der allerede er muligheder for egentlig at hjælpe de unge mennesker på småøerne.

Så det er et pænt nej tak til beslutningsforslaget her. Dog vil jeg straks også understrege, at jeg synes, det er noget af det, som betyder meget, i hvert fald for os i Venstre, altså at vi følger udviklingen, men jeg mener faktisk, at vi har løst det via den udligningsordning og med det særlige tilskud, vi også giver til de små øer. Tak for ordet.

Kl. 14:58

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Mads Olsen.

Mads Olsen (SF):

Jeg er helt enig i, at vi skal følge udviklingen. Men når jeg kigger ud i fremtiden, bliver jeg – måske bare fordi jeg er lidt ung og jeg er kritisk generelt – ikke altid helt optimistisk. Jeg ved godt, at det her er et hypotetisk spørgsmål, men hvis vi kommer i en situation, hvor der er flere og flere kommuner, der sparer det her øbo-su væk, for jeg tror kun, vi har set begyndelsen, vil man så i Venstre genoverveje det her og måske kigge på det? For hvis mange flere kommuner sparer det væk, er det et udtryk for, at kommuneøkonomien er så presset, at vi er nødt til at give noget ekstra støtte fra Christiansborgs side af, og vil man så være med til at kigge på det, hvis sådan et scenarie opstår?

Kl. 14:59

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 14:59

Anni Matthiesen (V):

Jeg kan sige så meget, at på det tidspunkt, hvor vi forhandlede udligningsreformen sidste gang, var jeg så heldig at være indenrigs-ordfører, og derfor sad jeg også med i forhandlingslokalet dengang. Jeg var en af dem, som også var med til at holde fokus på, hvordan vi bl.a. får sikret landdistrikterne og småøerne, og jeg mener, at det her hører til i udligningskampen. Om den kamp kommer igen, er jeg helt sikker på, men jeg kan jo ikke sige noget om hvornår, og jeg ved også godt, at hvis først man åbner op for udligningskampen, er der rigtig mange, der står i kø og gerne vil have flere penge.

Kl. 14:59

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Hr. Mads Olsen. Han frafalder. Så er der ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren. Vi kan gå videre til Danmarksdemokraternes ordfører, og det er fru Susie Jessen. Værsgo.

Kl. 15:00

(Ordfører)

Susie Jessen (DD):

Tak. Mange af os, der er her i dag, ved godt, at det er noget helt særligt at besøge de danske småøer. Personligt må jeg indrømme, at det først er, efter jeg blev valgt til Folketinget og blev landdistriktsordfører, at jeg fik øjnene op for alt det fantastiske, som vores mange bøgelyse øer, der ligger spredt ud over havet, egentlig kan – lige fra Fur til Femø, fra Anholt til Askø, fra Sejerø til Strynø. Fælles for mange af øerne er jo det helt specielle sammenhold, driftige øboere, der producerer lokale varer, de udvikler og forskønner og har hele tiden idéer til, hvad de kan gøre, for at netop deres ø bliver endnu bedre. Der er en helt særlig drivkraft i øboerne, som man med det samme mærker, når man besøger øerne, og det er måske også derfor, at vi i Landdistriktsudvalget og Udvalget for Småøer altid er glade for at besøge øerne og høre, hvad de lige præcis har at byde på, og hvordan de kan udvikle sig bedre.

Men øerne er også de steder i Danmark, hvor man mærker balancen mellem land og by knække over allerførst. For ikke nok med, at småøerne naturligt nok ofte ligger langt fra de store byer, der er altså også lige den der færge, der skaber den ekstra dimension. Det gør det lige en tand sværere at leve, arbejde, bo og gå i skole. På nogle øer går det nemt. Færgen sejler i pendulfart, overgangen er kort, og der er ikke nogen kø på isen i forhold til at pendle ind på det nærmeste uddannelsessted for øens unge. Men andre steder går det knap så nemt, og i en tid, hvor vi flere steder ser, at der er pressede kommuner, der strammer grebet ret meget om de færgeovergange, de har, kan det blive rigtig svært for øernes beboere at få en hverdag

til at hænge sammen. Når en børnefamilie flytter til en ø, at det en kæmpe gave for lige præcis den ø. Det er der behov for på øer, hvor gennemsnitsalderen er høj og mange står uden for arbejdsmarkedet, fordi de er gået på pension.

I Danmarksdemokraterne er vi fuldt ud tilhængere af, at vi gør meget mere for at gøre det nemmere for øboerne at tiltrække nye beboere til deres øer. Vi tror på, at vi skal sætte alle sejl til for at sikre bosætning i hele vores land, og derfor hilser vi i den grad SF's forslag om at sikre unge øboere lige muligheder for at starte på en ungdomsuddannelse velkommen. For når vi ser, at der er kommuner, der sparer den her mulighed væk i § 20-tilskud, er det vigtigt, at vi træder til og sikrer den her mulighed. Sammenslutningen af Danske Småøer vurderer, at det her forslag vil koste omkring 1-2 mio. kr. Det er ikke så mange penge i det store billede, og det ved vi herinde, men det er alligevel af rigtig stor betydning for familier med unge mennesker på øerne, der dermed kan sikre, at deres unge mennesker har midler til at flytte hjemmefra og få ø-su, mens de studerer på fastlandet.

Tak til SF for at fremsætte det her gode forslag, selv om jeg er lidt træt af, at vi ikke nåede at fremsætte det inden jer, og jeg må sige, at det undrer mig, at regeringen ikke bakker op om det her, men det gør de så ikke. For jeg synes, at det er vigtigt, at man, når man hele tiden siger, at man ønsker et Danmark i balance, så også bakker op om et så fremragende forslag, som Socialistisk Folkeparti har lagt på bordet her. Danmarksdemokraterne bakker op om forslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:03

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er et par korte bemærkninger, og den første er til fru Anni Matthiesen.

Kl. 15:03

Anni Matthiesen (V):

Tak for ordførertalen. Det er sådan en dag som i dag, hvor man også får muligheden for at finde lidt nærmere ud af, hvor langt Danmarksdemokraterne er parate til at gå. Jeg tror, ordføreren sagde noget om, at man var parat til at sætte alle sejl til, og det her er jo kun et spørgsmål om et par millioner. Men hvor mange flere penge drejer det sig om, tænker Danmarksdemokraterne, og kunne ordføreren måske nævne nogle flere eksempler, hvor man så er parat til at give særlige tilskud til småøerne?

Kl. 15:04

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 15:04

Susie Jessen (DD):

Jeg synes, det her er et enestående eksempel på, at vi godt kan give nogle penge i særlige tilskud i forbindelse med lige præcis den her problematik. Men jeg vil så også sige, at jeg synes, vi giver nogle gode tilskud i forvejen, som bliver brugt forkert ude i kommunerne, eller hvor man måske strammer grebet lidt for meget. Et eksempel er nede omkring Lolland-Falster, hvor de har lavet den her nye færgedrift, som ikke rigtig hænger sammen i forhold til mange af øboernes hverdag dernede. Så der er slet ikke nogen tvivl om, at der er nogle områder, hvor jeg ikke synes man forvalter de penge, som man får herindefra, rigtigt. Det har tit ikke været, fordi kommunen har gjort det sådan bevidst, men fordi det er nogle kommuner, der har det rigtig svært økonomisk i forvejen.

Men når det er et beløb på 1-2 mio. kr. – skønnet kommer fra Sammenslutningen af Danske Småøer – og de selv efterspørger det og det kommer til at have så stor betydning for familier i forhold til

at få tingene til at hænge sammen, synes jeg, det er værd at bakke op om.

Kl. 15:05

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Fru Anni Matthiesen.

Kl. 15:05

Anni Matthiesen (V):

Jeg synes også, det er værd at bakke op om, men jeg synes faktisk allerede, vi gør det. Og det er det, jeg godt vil spørge lidt nærmere ind til, for jeg kan forstå, at så mener Danmarksdemokraterne, at vi skal sige ja til det her, men måske også sætte alle sejl til og afsætte endnu flere penge til småøerne. Samtidig forstår jeg, at det så er staten, der skal bestemme, og ikke kommunerne, der selv skal bestemme over de penge, som vi tildeler den. Altså, er man imod kommunalt selvstyre?

Kl. 15:05

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 15:05

Susie Jessen (DD):

Nej, det er vi bestemt ikke. Vi er jo et borgerligt parti, som ikke er imod kommunalt selvstyre. Så vi går ind for, at kommunerne skal have lov til at bestemme rigtig meget. Men vi står jo med en udfordring her, især i forhold til færgedriften, hvor vi ser, at der er nogle kommuner, som ikke prioriterer øerne så højt mere. Og i forhold til netop Lolland-Falster-området har jeg bedt om en redegørelse fra ordførerens minister for at finde ud af, hvad der er op og ned i den her sag. For de penge, vi giver til de her økommuner, er jo egentlig et ret højt beløb, men der er bare noget forvaltning af de her penge, som er svær og en udfordring, og det synes jeg vi er nødt til at diskutere herinde hvordan vi får løst. Heldigvis har vi jo også haft en god høring i udvalget om det samme emne.

Kl. 15:06

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det hr. Kris Jensen Skriver.

Kl. 15:06

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Og tak for ordførertalen. Jeg vil også gerne her kvittere for det gode samarbejde om både småøerne og vores landdistrikter. Jeg vil i mit spørgsmål følge lidt op på det, som fru Anni Matthiesen var inde på lige før, nemlig det kommunale selvstyre, og hvor meget vi skal styre herindefra.

Da vi i Udvalget for Småøer var på Agersø og Omø for snart et år siden, så vi bl.a. et eksempel på en skole på Omø med, tror jeg, fire elever, og vi hørte også om, at der var nogle ting i forhold til hjemmeplejen, der var dyrere på de her øer. Mener ordføreren, at vi også skal gå ind og øremærke midler til f.eks. hjemmepleje på de små øer?

Kl. 15:07

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 15:07

Susie Jessen (DD):

Altså, i den bedste af alle verdener ville det være supergodt, at alting bare kørte, som det skulle, på samtlige af de øer, og vi har jo også været på besøg på øer, hvor der heldigvis stadig er en skole, og hvor det egentlig kører rigtig godt, også i forhold til at være børnefamilie på en ø. Men når det så er sagt, mener jeg også, at når vi så ser

eksempler som f.eks. Strynø, hvor man skærer ned på den her ø-su, så kan vi godt give en hånd med.

Vi har jo i flere finanslovsudspil afsat penge til flere puljer på landdistriktsområdet, for selvfølgelig mener vi, at der er alle mulige rigide regler og andet, der skal ryddes op i, men samtidig mener vi også, at vi herindefra godt må bidrage lidt mere til, at balancen mellem land og by ikke tipper over.

Kl. 15:07

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Kris Jensen Skriver.

Kl. 15:07

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Og tak for svaret. Jeg synes ikke, vi kom helt konkret ind på det, jeg spurgte om. Jeg kunne godt tænke mig at høre: Hvor mener ordføreren at grænsen går, i forhold til hvor meget vi skal styre, og hvor meget kommunerne styrer? Jeg synes jo netop, at skolen på Omø er et eksempel på, at man i Slagelse Kommune har sagt: Vi har nogle § 20-midler, og nogle af dem vælger vi at bruge på at drive en meget, meget lille skole på Omø, for det mener vi har stor værdi. Men kan ordføreren komme lidt nærmere ind på, hvor grænsen går i forhold til statslig styring, og hvad kommunerne selv skal have lov til at styre?

Kl. 15:08

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 15:08

Susie Jessen (DD):

Jeg synes egentlig, at det flere steder, som jeg sagde, fungerer rigtig, rigtig fint, i forhold til hvad kommunerne gør, og hvor meget de selv skal have lov at styre. Men jeg synes også, at når vi kommer med puljer herindefra, er det vigtigt, at vi i udvalget og andre steder har et godt overblik over, om de her midler bliver fordelt ordentligt på øerne, og om det kan gøres bedre på den ene eller anden måde. For når vi giver de her puljemidler herinde fra Christiansborg, har vi jo også et eller andet sted en forventning om, at de bliver givet til netop det, som vi alle sammen har tænkt at de skulle bruges til. Så jeg vil sige, at det her er en rigtig svær diskussion, for vi ser jo kommuner, der gør det rigtig godt, og så ser vi nogle kommuner, hvor det halter gevaldigt.

Kl. 15:09

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det hr. Mads Olsen.

Kl. 15:09

Mads Olsen (SF):

Jeg vil bare sige tak for støtten. Den er jeg glad for. Det er dejligt med noget godt samarbejde over midten, og jeg er helt enig i, at 1-2 mio. kr. jo ikke er så mange penge i det store billede, især når vi ser, hvor meget det vil betyde for de 40-50 unge, det her drejer sig om. Og så er det jo ikke en særlig stor pris at betale, for at vi får en stærkere velfærdsstat og får styrket kommunerne. Så tak for støtten. Den er jeg rigtig glad for.

Kl. 15:09

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 15:09

Susie Jessen (DD):

Selv tak. Og jeg vil også lige sige tak til SF for det gode, I gør på landdistriktsområdet. Jeg synes virkelig, I er et parti, der stempler

ind på det her område, og det er vigtigt, at vi også på tværs af partier har den her dagsorden.

Kl. 15:09

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Hr. Mads Olsen? Man frafalder. Så siger vi mange tak. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så kan vi gå videre til Liberal Alliances ordfører, og det er hr. Jens Meilvang. Værsgo.

Kl. 15:10

(Ordfører)

Jens Meilvang (LA):

Mange tak til formanden, og jeg vil også sige mange tak til SF for at fremsætte det her gode forslag. Vi er fuldstændig enige i intentionen med forslaget, men vi må også sige, at vi i det her tilfælde er enige med ministeren og regeringen i, at vi sådan set ser, at problemet allerede er løst via de her § 20-midler via udligningsreformen. Vi er også store tilhængere af det kommunale selvstyre og mener egentlig, at opgaven derude er placeret bedst ude ved kommunerne. Jeg er også lidt træt af, at man skal lave lovgivning på baggrund af ét eksempel.

Hvis nu det viser sig, at der er rigtig mange eksempler rundt om i Danmark, så kunne vi godt tænke os at se på forslaget igen, men det vil så kræve, at man tager finansieringen fra de midler, der allerede er afsat til selve formålet, altså fra de her § 20-midler. Men sådan som det er fremført her, er vi ikke for det.

Kl. 15:11

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi kan gå videre til Moderaternes ordfører, og det er hr. Lars Arne Christensen. Værsgo.

Kl. 15:11

(Ordfører)

Lars Arne Christensen (M):

Tak for ordet, formand, og tak til Socialistisk Folkeparti for forslaget. Unge øboere under 18 år skal bestemt kunne tage en ungdomsuddannelse på fastlandet, uden at forældrene skal have den helt store pengepung frem til ekstra husleje, mad, og hvad et ungt menneske ellers kræver til dagen og vejen. Der er ingen tvivl om, at det er et sympatisk forslag, og at intentionerne er gode, og der er heller ingen tvivl om, at det er en udfordring for disse unge mennesker og deres familier. De små øer har jo ingen ungdomsuddannelser, så de er vitterlig nødt til at flytte hjemmefra i en meget tidlig alder, hvis de vil have en ungdomsuddannelse, og det er der heldigvis rigtig mange der gerne vil. Vi bryster os i Danmark af, at alle har lige muligheder og lige adgang til uddannelse, og det har vi også, men det er altså lidt mere besværligt, når man bor på en ø, det er helt sikkert en udfordring.

Når det er sagt, findes der allerede i dag en tilskudsordning, som bliver tildelt økommunerne, og som forslagsstillerne også selv kommer ind på i forslaget, nemlig § 20-tilskuddet, som kommuner med mindre øer modtager, og som netop er begrundet i de kommunale merudgifter til disse mindre øer. Det er et kommunalt ansvar at prioritere disse midler ud fra lokale behov og hensyn, altså hvor de mener, at der er størst brug for dem, herunder at yde støtte til unge, der er nødt til at flytte fra øen, fordi de vil påbegynde en ungdomsuddannelse.

Derudover er det også muligt at blive optaget på en kostafdeling på erhvervsuddannelserne, hvis man har mere end fem kvarters transporttid til sit uddannelsessted, og som er ganske gratis, så længe man altså er under 18 år. Der er også almen-gymnasiale uddannelser rundtomkring i hele landet, som har en kostafdeling, og hvor staten også yder tilskud til opholdet.

Jeg vil slutte, hvor jeg startede, altså at det er et sympatisk forslag med gode intentioner, og at der ikke er nogen tvivl om, at det er en udfordring for de unge øboere at skulle stå på egne ben i en tidlig alder, men at der allerede findes en tilskudsordning, som bl.a. kan gå til dette formål, og at det er kommunernes ansvar at prioritere midlerne efter behov. Moderaterne kan derfor ikke støtte dette forslag.

Kl. 15:13

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi kan gå videre til Det Konservative Folkepartis ordfører, og det er fru Mai Mercado. Værsgo.

Kl. 15:13

(Ordfører)

Mai Mercado (KF):

Tak, formand. Ved første øjekast tror man, at beslutningsforslaget handler om at give unge øboere en adgang til su, som de ikke har mulighed for at få i dag. Men nærlæser man beslutningsforslaget, så ser man, at det i dag allerede er muligt for økommunerne at prioritere unge, som har behov for at tage uddannelse væk fra øen og altså få lidt mere gunstige vilkår.

I Det Konservative Folkeparti hersker der ingen tvivl om, at vi selvfølgelig bakker op om, at unge øboere får mulighed for at tage uddannelse, også selv om uddannelsen ikke lige er placeret i økommunen og det er nødvendigt at flytte hjemmefra tidligere. Derfor vil vi også gerne fremhæve, at det jo faktisk i dag er muligt for kommunerne at prioritere, nemlig med det såkaldte § 20-tilskud, som kommunerne får i dag. Her kan kommunerne vælge at yde støtte. Således står altså tilbage, at staten allerede har mulighed for at give tilskud i dag. Vores bekymring for det her forslag går således på, at når man målretter et tilskud, så risikerer man også, at det bliver smurt tyndere og tyndere ud. For hvis man målretter et særligt tilskud til øerne til su, hvad er så det næste? Er det at målrette et tilskud til ældrepleje? Og i Det Konservative Folkeparti er vi ikke så sikre på, at det er i småøernes interesse, at man ender med at målrette § 20-tilskuddet ud i små bitte dele. For øerne er forskellige, og der skal være plads til lokale prioriteringer.

Forud for den her debat i dag havde jeg kontakt med Sammenlutningen af Danske Småøer, og de sagde, at der er meget stor forskel på, hvordan de små øer prioriterer, og derfor er det heller ikke alle småøer, som har et behov for en sådan ordning. Så summa summarum er jo, at det, der fungerer godt på den ene ø, altså ikke nødvendigvis fungerer godt på den anden, og derfor er der med det kommunale selvstyre i dag en mulighed for, at øerne selv kan prioritere, og den mulighed vil vi altså ikke frarøve dem fremadrettet.

Sluttelig vil vi gerne kvittere for intentionen med forslaget og altså også medvirke til at få undersøgt, hvor mange af økommunerne der ikke giver det her tilskud, og også for hvor mange af økommunerne det kunne være gavnligt, at man i højere grad sikrede en målretning, altså for de økommuner, som ikke kan finde ud af at gøre det af sig selv. En start kunne være, at man får undersøgt, hvor mange der er under 18 år, og det kunne være en fin start, men for nuværende støtter Konservative altså ikke beslutningsforslaget.

Kl. 15:16

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi kan gå videre til Enhedslistens ordfører, og det er fru Jette Gottlieb. Nej, det ser ikke ud til, at hun er. Så kører vi videre til Radikale Venstres ordfører, og det er fru Zenia Stampe. Værsgo.

Kl. 15:16

(Ordfører)

Zenia Stampe (RV):

Tak for det. Vi har da også været lidt i tvivl om, hvordan vi skulle stille os til det her forslag, for på den ene side har vi jo kommunalt selvstyre, som vi priser meget højt, og hvor man har mulighederne for at give det her tilskud. Omvendt kan vi jo konstatere, at det er der nogle kommuner der ikke vælger at gøre.

Så kunne man jo sige, at det er en form for mindretalsbeskyttelse fra vores side, at vi siger: Jamen en kommune skal simpelt hen ikke have mulighed for at afskære unge øboere fra den her mulighed. Og når jeg synes, at det faktisk er legitimt at gøre, er det, fordi ungdomsuddannelser faktisk ikke er et kommunalt område. Det er jo os herinde, der har et ansvar for at sikre, at alle unge har adgang til ungdomsuddannelser, og derfor synes vi egentlig, at vi fra Christi-ansborgs side i det her tilfælde – også fordi det er så få penge, vi taler om – godt tillade os at sige, at det her er en mulighed og en rettighed, som vi gerne vil sikre unge øboere, uanset hvordan deres kommune i øvrigt måtte stille sig.

Vi bakker op om forslaget.

Kl. 15:17

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Så kan vi gå videre til Dansk Folkepartis ordfører, og det er hr. Mikkel Bjørn. Værsgo.

Kl. 15:17

(Ordfører)

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Vi drøfter i dag et forslag, der tager fat på en specifik udfordring, som berører unge i en særlig del af vores samfund, nemlig øerne. Forslaget har til hensigt at sikre, at unge øboere får mulighed for at starte på en ungdomsuddannelse på lige fod med deres jævnaldrende på fastlandet ved at introducere et økonomisk tilskud, en såkaldt ø-su, der skal hjælpe med at dække de unges meromkostninger forbundet med at måtte flytte hjemmefra i en ung alder for at kunne forfølge deres uddannelsesdrømme.

Det er et kendt faktum, at de geografiske forhold kan skabe unikke barrierer. Vores unge på øerne står over for en nødvendighed af at forlade hjemmet tidligt, og det medfører både økonomiske og også følelsesmæssige udfordringer. Det nuværende system, hvor kommunerne kan, men ikke skal yde støtte gennem § 20-tilskuddet, har måske ikke vist sig tilstrækkeligt og skaber måske også en ulige adgang til uddannelse. Beslutningsforslaget argumenterer for et tilskud, der kan løfte denne byrde fra de unges og deres familiers skuldre og sikre, at ikke kun de velstillede har fri adgang til uddannelse. Det foreslås, at tilskuddet svarende til su-satsen for udeboende ydes direkte til de familier, der har brug for det gennem en ansøgningsproces.

Vi er enige i, at det er essentielt at give alle unge uanset bopæl lige muligheder. Muligheder for uddannelse er afgørende for individets fremtid og for vores samfunds kollektive velstand. Hvordan det konkret skal finansieres og administreres, er en vigtig diskussion, og vi ser i Dansk Folkeparti frem til at drøfte de forskellige muligheder i udvalgsbehandlingen. Jeg ønsker også at understrege, at der er bred sympati for hensigten i det her forslag. Det er et spørgsmål om retfærdighed og om at sikre, at alle unge, uanset hvor i landet de bor, har samme muligheder og potentiale for at udvikle sig og udfolde sig. Det er afgørende for os i Dansk Folkeparti, at alle unge har mulighed for at uddanne sig og udvikle deres potentiale. Tak for ordet.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi går videre til Alternativets ordfører, og det er fru Helene Liliendahl Brydensholt. Værsgo.

Kl. 15:20

I Langeland gik det ud over unge fra Strynø, og besparelsen var på 100.000 kr., mens unge fra Sejerø og Nekselø i efteråret 2023 kunne give en besparelse på 87.000 kr. En ung tabt på gulvet er en for mange, og alternativet for dem ville være at skulle finde sig et job på øen, hvilket i sig selv kan være svært.

Kl. 15:20

Derfor håber vi på, at det her forslag kan rette op på den ulighed, der også er forbundet med, at ikke alle har samme muligheder for at kunne tage en ungdomsuddannelse. Og så skulle jeg hilse fra Enhedslisten og sige, at de også støtter forslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:24

(Ordfører)

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak, formand, og tak til SF for at fremsætte et rigtig godt forslag, som Alternativet støtter op om, og det gør vi, fordi det ikke skal have en social slagside at være øbo i Danmark. Alle unge i Danmark skal have mulighed for at tage en ungdomsuddannelse, uanset hvor i landet de bor, og uanset deres families økonomiske forhold. Det er ikke alle familier, som har råd til de udgifter, der kan følge med, når deres barn flytter fra øen til fastlandet, og hvis alle unge reelt set skal have lige uddannelsesmuligheder, bliver vi også nødt til at sikre et månedligt tilskud til de familier, som har børn under 18 år, der er nødt til at flytte hjemmefra for at kunne starte på en ungdomsuddannelse.

Hvis ikke vi tilbyder den nødvendige økonomiske støtte, risikerer vi, at unge øboere, som ikke kan få økonomisk hjælp fra kommunen eller fra familien, ikke kan starte på en ungdomsuddannelse, og det ville vi være rigtig kede af i Alternativet. Så vi støtter som sagt op om forslaget.

Kl. 15:21

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så tak til ordføreren. Så kan vi gå videre til ordføreren for forslagsstillerne, og det er hr. Mads Olsen. Værsgo.

Kl. 15:21

(Ordfører for forslagsstillerne)

Mads Olsen (SF):

Tak for ordet. Og tak til Enhedslisten, Danmarksdemokraterne, Alternativet og Radikale Venstre for at støtte forslaget og for at sikre opbakningen og viljen til at sikre unge øboeres su. Jeg er lidt i tvivl om, om Dansk Folkeparti også støtter det, men det finder vi ud af, når der skal stemmes om det.

Jeg tror ikke, at der er mange, der tænker over det, men hvis man er ung på en ø, så skal man flytte hjemmefra tidligere end andre unge, hvis man vil have en uddannelse. De fleste unge bor hjemme, når de tager en ungdomsuddannelse, og der er jo ingen su, før kvartalet efter at man er fyldt 18 år, og det rækker jo ikke til en ungdomsuddannelse, som man typisk først starter på, når man fylder 15 eller 16 år, hvis man skal bo ude, som unge på en småø jo skal. Det betyder, dels at unge fra øerne skal flytte fra øerne og ind til fastlandet, dels at det koster kost og logi. Hvis de unge er heldige, er der et tilskud fra kommunen, og hvis ikke, må de håbe, at forældrene selv kan betale det.

Det giver jo en urimelig forskel i forhold til unge på fastlandet, og det er baggrunden for, at vi synes, at staten skal sikre en udeboende su til de unge mennesker fra de 27 småøer. Prisen er overkommelig. Sammenslutningen af Danske Småøer har sat tal på antallet, og de mener, at der er tale om 40-50 unge pr. årgang, og det betyder jo et overkommeligt beløb. Det gælder f.eks. Anholt, Sejerø og Nekselø, og det vil koste 1-2 mio. kr. Det er ikke særlig mange penge for staten, men det vil gøre en kæmpe forskel for de 40-50 unge om året.

Jeg ved godt, at der i dag er en kommunal mulighed for at give tilskud, men vi har også set, at det lever en usikker tilværelse, når kommunerne hele tiden skal spare. Langeland Kommune fjerner det i år, og Kalundborg opdagede også, at de kunne spare på området.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra fru Anni Matthiesen.

Kl. 15:24

Anni Matthiesen (V):

Tak for talen. Jeg kunne godt tænke mig at spørge ind til, om SF mener, at vi så skal vælge at fjerne det beløb fra § 20-midlerne i udligningsordningen, eller om vi på den her måde, hvis man følger SF's beslutningsforslag, så skal betale dobbelt for det her.

Kl. 15:24

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren for forslagsstillerne.

Kl. 15:24

Mads Olsen (SF):

Det er jo et godt spørgsmål. Helt grundlæggende er vi åbne for at kigge på, hvordan vi skal justere det her lovforslag. Vi er også åbne for at kigge på andre ting. Jeg ved, at Sammenslutningen af Danske Småøer også har nogle forslag til, hvordan vi kan sammenstykke det her beslutningsforslag på en anden måde, og det er vi åbne for at kigge på i udvalgsbehandlingen. Så vi er åbne for at kigge på det, hvis det er det, der gør forskellen, i forhold til om Venstre vil stemme for det.

Kl. 15:25

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Fru Anni Matthiesen.

Kl. 15:25

Anni Matthiesen (V):

Det kan jeg så godt understrege at det ikke er, for jeg synes simpelt hen, at der rent principielt er noget forkert i, at man, når vi egentlig har sikret midler, altså penge, til at løse den her opgave, samtidig med at der er kommunalt selvstyre her i landet, med SF's beslutningsforslag siger: Vi synes faktisk, at man skal give pengene en gang mere.

Min bekymring går simpelt hen på, at hvis vi åbner Pandoras æske, vil der jo være rigtig mange områder, hvor man kan sige, at her vil vi gerne have pengene endnu en gang. Det er egentlig det, der bekymrer mig, og jeg kan jo så spørge: Jeg går ud fra, at SF går ind for kommunalt selvstyre – eller hvad?

Kl. 15:25

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren for forslagsstillerne.

Kl. 15:25

Mads Olsen (SF):

Ja, selvfølgelig går vi ind for kommunalt selvstyre, men vi må også bare erkende, at vi står i en situation, hvor kommunernes økonomi er presset. Vi har set noget historisk på det seneste. Vi så, at en socialdemokratisk borgmester i Frederikshavn, Birgit Hansen, mener jeg det var, gik ud og sagde, hvis jeg husker rigtigt:

Socialdemokratiet står for en stærk velfærdsstat, men vi mener ikke, at vi står rigtigt lige nu og her. Citat slut.

Det er jo en ret stor erkendelse af, hvor hårdt presset kommunernes økonomi er, når en førende socialdemokrat går ud og kritiserer sit eget parti. Og det er jo derfor, at vi fremsætter det her beslutningsforslag, altså fordi kommunernes økonomi er så presset, som den nu engang er.

Kl. 15:26

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger, så tak til ordføreren for forslagsstillerne.

Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Landdistrikter og Øer. Og hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 128:

Forslag til folketingsbeslutning om at gøre det muligt for forældre med børn i private pasningsordninger at søge om økonomisk fripladstilskud.

Af Karina Adsbøl (DD) m.fl.

(Fremsættelse 28.02.2024).

Kl. 15:26

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Vi giver først ordet til fru Karina Adsbøl for begrundelse. Værsgo.

Kl. 15:27

Begrundelse

(Ordfører for forslagsstillerne)

Karina Adsbøl (DD):

Tak for det, formand. Jeg står her i dag på vegne af Danmarksdemokraterne og er forslagsstiller for forslaget om at gøre det muligt for forældre med børn i private pasningsordninger at søge om økonomisk fripladstilskud. Dette er nemlig et vigtigt skridt mod at sikre lige vilkår og valgfrihed for alle danske familier, uanset hvilken pasningsløsning de vælger til deres børn. Vi ønsker at give danske familier optimale betingelser for at få hverdags- og forældrelivet til at fungere bedst muligt, og det betyder, at forældre skal have friheden til at vælge den pasningsordning, der bedst passer deres barns behov og familiens situation.

I dag har forældre, der benytter offentlige eller private daginstitutioner, ret til økonomisk fripladstilskud baseret på deres indkomst. Desværre har forældre, der vælger private pasningsordninger, ikke samme mulighed. Dette skyldes uklare regler om tilskud til privat pasning, som ikke er omfattet af de gængse regler for forældrebetaling i dagtilbud.

Det er ikke vores intention at favorisere en type pasningsordning frem for en anden. Tværtimod ønsker vi at sikre, at forældre frit kan vælge den løsning, der bedst imødekommer deres behov, uden at blive begrænset af økonomi. Derfor foreslår vi her i dag, at forældre med børn i private pasningsordninger får samme ret til økonomisk fripladstilskud som forældre til børn i offentlige daginstitutioner. Det maksimale beløb, man kan få i tilskud, bør svare til, hvad en

kommunal friplads koster i gennemsnit. Og det her forslag vil også være til stor gavn for vores landdistrikter, da det ofte også er der, behovet opstår.

Så derfor håber jeg, at Folketinget vil støtte det her forslag, som vil fremme familiers frie valg og styrke velfærden for danske børn. Og lad os sammen sikre, at alle familier har lige muligheder for at vælge den rette pasningsordning til deres børn, uanset om den er offentlig eller privat. Tak for ordet.

Kl. 15:29

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Så er vi klar til at gå i gang med forhandlingen, og vi giver først ordet til børne- og undervisningsministeren.

Kl. 15:29

Forhandling

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Tak til fru Karina Adsbøl og Danmarksdemokraterne for at fremsætte det her forslag. Det er et forslag, der vil pålægge regeringen inden udgangen af oktober 2024 at fremsætte lovforslag, som gør det muligt for forældre med børn i private pasningsordninger at få økonomisk fripladstilskud, hvis de ansøger om det og opfylder kriterierne.

Jeg vil starte med at sige, at børn ikke er ens, og det er børnefamilier heller ikke. Børnefamilier har forskellige behov, og derfor er der også i dag forskellige muligheder for at få sit barn passet, som forældre har mulighed for at vælge imellem. Forældre kan få en plads i en kommunal daginstitution eller en privat eller en kommunal dagpleje eller en privat, og her er der mulighed for at få et økonomisk fripladstilskud alle steder.

Som et alternativ til et kommunalt eller privat dagtilbud kan forældre få et økonomisk tilskud, som de kan bruge til en plads i en privat pasningsordning. Private pasningsordninger er ikke det samme som børnehaver og vuggestuer efter dagtilbudsloven. De private pasningsordninger er f.eks. ikke en del af kommunens forsyning. Det lyder lidt teknisk, men det vil sige, at forældre ikke kan få anvist en plads fra kommunen i en privat pasningsordning. Kravene til dagligdagen, altså de indholdsmæssige krav til de private pasningsordninger, er heller ikke de samme, som de er til en vuggestue eller børnehave efter dagtilbudsloven.

Herudover er rammerne for private pasningsordninger og dagtilbud også forskellige. De private pasningsordninger fastsætter f.eks. selv forældrebetalingen. I dagtilbud er der et lovfastsat maksimum for forældrenes betaling, og forældre med børn i en privat pasningsordning kan ikke få et økonomisk fripladstilskud.

Regeringen ønsker at prioritere og styrke kvaliteten i dagtilbudene, og derfor har regeringen investeret massivt i at løfte normeringerne i daginstitutionerne, så der kommer mere pædagogisk personale til børnene. Herudover er der også afsat en større pose penge, en opkvalificeringspulje, på 200 mio. kr. årligt de kommende mange år til at løfte uddannelsesniveaut og fagligheden i dagtilbuddene. Vi har også varslet en reform af de professionsrettede uddannelser på velfærdsområdet, bl.a. pædagoguddannelsen. Jo stærkere de uddannelser er, des stærkere står pædagogen og den pædagogiske assistent også i sin dagligdag.

Herudover er der i december 2023, altså for et halvt år siden, indgået en trepartsaftale mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter, herunder pædagogernes fagforeninger, som prioriterer et lønløft til en lang række offentligt ansatte. Det kommer bl.a. pædagogerne til at kunne se på bundlinjen af lønsedlerne, hvis ikke de allerede har opdaget det.

Private pasningsordninger er et alternativ til et dagtilbud, og der er forskellige krav og rammer for tilbuddene. Alle forældre har mu-

lighed for at vælge et kommunalt dagtilbud. De har også mulighed for at vælge et privat, og de kan få et økonomisk fripladstilskud, hvis de er berettiget til det og opfylder kriterierne, og det mener jeg er afgørende.

Afslutningsvis vil jeg bare stilfærdigt bemærke, at der ikke er anvist finansiering til forslaget. Regeringen kan ikke støtte forslaget, men takker for ordet og glæder sig til debatten.

Kl. 15:32

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra fru Karina Adsbøl.

Kl. 15:32

Karina Adsbøl (DD):

Uanset om man vælger privat eller offentlig, vil den friplads og den økonomi jo følge med, og ministeren har selv svaret i et spørgsmål, jeg har stillet, at det med økonomien kan man ikke sådan udregne. Så jeg synes, at det er på et tyndt grundlag, at ministeren her siger, at man ikke ønsker, at børnefamilier har lighed, herunder også i forhold til hvad det betyder for landdistrikter.

Så kan ministeren ikke helt præcist oplyse: Hvad er det, der er baggrunden for, at regeringen ikke ønsker reel lighed i tilbuddene på børneområdet, og at børnefamilierne har flere valgmuligheder? For man bliver jo netop hæmmet, i forhold til at man ikke kan få en økonomisk friplads, hvis man vælger et privat pasningstilbud.

Kl. 15:33

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ministeren.

Kl. 15:33

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

For os er det afgørende ikke, om det er kommunalt eller privat. Vi er tilhængere af, at der er støtte til både de kommunale og de private dagplejere og dagtilbud. Men det her er jo en privat pasningsordning. Det er noget andet.

Så for os handler ligheden om at sikre familier mulighed for at vælge mellem enten det offentlige eller det private, men at det er dagtilbud, vi taler om.

Kl. 15:34

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Fru Karina Adsbøl.

Kl. 15:34

Karina Adsbøl (DD):

Må jeg sige, at jeg stadig væk står uforstående over for regeringens afslag på det her. For det er vel vigtigt, også for regeringen, at forældre har reelle valgmuligheder, og herudover ved vi også, at vi har udfordringer i vores landdistrikter, og det er jo netop her, de private pasningstilbud gør stor gavn.

Så er der slet ikke nogen muligheder for, at regeringen vil arbejde på, at familier får lige muligheder, også når det gælder det private?

Kl. 15:34

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ministeren.

Kl. 15:34

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Det er i hvert fald ikke vores politik at stemme for det her beslutningsforslag. Vi er optaget af, at man har mulighed for at vælge mellem både det offentlige og det private, men det er dagtilbudene, vi ønsker at understøtte og styrke. Det er både vuggestuer og børnehaver, og så derudover selvfølgelig også dagplejen, også både offentlige og private.

Kl. 15:35

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til ministeren. Så kan vi gå i gang med ordførerrækken, og det er først Socialdemokratiets ordfører, hr. Kris Jensen Skriver.

Kl. 15:35

(Ordfører)

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Og tak til Danmarksdemokraterne for forslaget om økonomisk fripladstilskud i private pasningsordninger. Det er en vigtig debat, vi har i dag. Det handler nemlig om vores børn. Vi ved, at en god start på livet er afgørende. Derfor er vi i Socialdemokratiet meget optaget af, at vi har nogle gode tilbud i hele landet, der skal danne en tryk base for vores børn, men også være med til at sikre en udvikling. Og vi er også optaget af, at vi har et dygtigt personale, der har nogle gode rammer at arbejde under.

Når jeg kigger på mulighederne i dag, ser jeg en værktøjskasse, der er godt fyldt op. Nogle vælger et privat tilbud, mens andre vælger det kommunale, og de forældre har muligheden for at få en økonomisk friplads. Det samme gælder for en privat dagpleje. Grundlæggende er det fornuftigt, at der er forskellige muligheder, og at forældrene kan være betrykket i, at det også er nogle gode muligheder. Kvaliteten og trygheden er nemlig helt afgørende, når vi snakker om vores børn.

Nede i værktøjsskassen har vi også de private pasningsordninger. De er skruet sådan sammen, at de ikke skal leve op til de samme krav, som andre skal, eksempelvis i forhold til læreplaner. På samme måde er det helt frit for de private at fastsætte prisen for pasning af et barn. Det giver en stor frihed til at gøre nogle ting i et samarbejde mellem pasningsordningen og forældrene, men det må være rimeligt, at hvis vi skal give økonomisk friplads som samfund, følger der også nogle forpligtelser med. Lad mig også her understrege, at der i dag er mulighed for at få et tilskud til pasning i en privat pasningsordning.

Jeg noterer mig også, at forslagsstillerne ikke mener, at forslaget her kræver finansiering. Det vil jeg gerne sætte spørgsmålstegn ved, for jeg mener ikke, at man en til en kan sige, at midlerne så bare flytter sig fra det ene område til det andet, hvis flere vælger en privat pasningsordning.

Lad mig afslutningsvis sige, at vi har gode muligheder i dag. Rigtig mange børn får en god start på livet, fordi vi har et dygtigt pædagogisk personale, og fordi der allerede i dag er forskellige muligheder i værktøjskassen. På baggrund af det kan jeg meddele, at Socialdemokratiet ikke bakker op om beslutningsforslaget. Tak.

Kl. 15:37

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Mange tak for det. Der er en kort bemærkning fra fru Karina Adsbøl.

Kl. 15:37

Karina Adsbøl (DD):

Jeg må sige, at det er lidt mærkværdigt, at man henviser til økonomien, når man selv på et spørgsmål har svaret, at det kan man ikke opstille et økonomisk skøn over. Og de børn, der er i dag har brug for at få en friplads, vil også få den i den offentlige og i den private daginstitution, men det gælder ikke i forhold til pasningsordningen. Så jeg synes, det er lidt mærkværdigt. Men skal jeg forstå det sådan, at Socialdemokratiet simpelt hen bare har et ønske om, at man ikke skal støtte netop de private pasningsordninger, når man ikke vil give dem samme muligheder, som der ellers er?

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 15:38

Så vil ordføreren ikke bare lige forklare mig, hvordan ordføreren, når han går ned ad talerstolen lige om lidt, har det i sin socialdemokratiske mave over, at han af sin chef har fået besked på, at han skal skyde det her ned, dybest set fordi det er et beslutningsforslag og det ikke lige har groet i de tre hellige partiers have? Vil ordføreren ikke bare lige forklare mig, hvordan man som socialdemokrat kan skyde det her ned?

Kl. 15:41

Kris Jensen Skriver (S):

Det skal forstås sådan, at der i dag er nogle muligheder for at få tilskud til pasning, også i den private pasningsordning, og de muligheder synes vi sådan set er ganske fornuftige. I forhold til den økonomiske del mener jeg ikke, at man en til en bare kan sige, at det ene vil flytte sig til det andet, men det må man jo kigge på. Jeg synes altid, det er klædeligt at komme finansiering til de forslag, man kommer med her i Folketinget.

Kl. 15:38

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 15:41

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Fru Karina Adsbøl.

Kl. 15:39

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Det er altid en fornøjelse at diskutere med hr. Kim Edberg Andersen, især om, hvordan det er at være socialdemokrat. Jeg er helt overbevist om, at hr. Kim Edberg Andersen ikke har helt samme oplevelse af, hvordan det er at være socialdemokrat, som jeg har. Jeg kan sige, at det er en fornøjelse at være socialdemokrat. Jeg kan kun opfordre hr. Kim Edberg Andersen til at prøve det.

Kl. 15:39

Der ligger nogle muligheder i dag i forhold til de kommunale og de private tilbud, hvor man faktisk kan få en friplads. Det synes jeg er rigtig fint, for det gør, at der er nogle forskellige muligheder derude, også for dem, der har knap så meget, og de muligheder ønsker vi at fastholde. De private pasningsordninger skal, som jeg også var inde på i min ordførertale, og som ministeren også refererede til, ikke leve op til de samme krav. Så hvis man endelig skulle snakke ligestilling, skulle man nok også kigge på den del.

Kl. 15:42

Karina Adsbøl (DD):

Det er sådan lidt interessant, at jeg skal komme med et skøn over finansieringen, når regeringen ikke engang selv kan svare på det. Så må man jo gå ud fra, at når man kunne få en friplads i et offentligt tilbud, så kunne det også følge med, hvis man valgte en privat pasningsordning. Så jeg synes, det er lidt tyndt at skyde det ned på den måde, når regeringen ikke engang selv kan komme med finansieringsmulighederne. Men jeg vil så bare sige til ordføreren, at det er utroligt, at man ikke ønsker, at vi skal have noget mere lighed i det her, for forældre med en lavindkomst, som gerne vil have en privat pasningsordning, kan så ikke få en friplads. Det må jeg bare konstatere er Socialdemokratiets holdning.

Kl. 15:39

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 15:42

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 15:39

Kim Edberg Andersen (DD):

Nu vil jeg sige, at jeg hvert eneste år prøver at blive rød, og man siger jo, at når man bliver rød, er skaden sket. Men jeg bliver heldigvis brun derefter. Man kan sige, at ordføreren netop lige forklarer, hvad problemstillingen er. Jeg vil sige det sådan, at man ønsker lighed, men kun inden for det, staten styrer reglerne for. Det er jo ikke lighed. Der er børn i Danmark, der har forældre som ordføreren eller mig selv – vi har sikkert samme vederlag – som har råd til at betale for en privat pasningsordning. Det, jeg hører en socialdemokrat sige – og jeg bliver altid forvirret over, hvad der sker inde i hovedet på Socialdemokraterne – er, at der skal være lige adgang for alle, men kun inden for det, som staten bestemmer over. Er det ikke det, jeg hører ordføreren sige?

Kl. 15:42

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 15:40

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 15:42

Kim Edberg Andersen (DD):

Jeg bed også mærke i, at Socialdemokraterne havde rigtig travlt med lige at skyde det ned med, at det skulle være finansieret, når regeringen tydeligvis ikke engang selv kan finde ud af, hvad det skal koste. Vi kan da godt sætte sådan et eller andet fantasibeløb på for eftertiden, når vi sender det over, når vi ikke kan få beløbet oplyst af regeringen, altså hvad det koster. Men der er noget andet, der overrasker mig mest. For jeg kender ordføreren som en, som normalt tænker, at det er rart, at også familier, som ikke er så velstillede, får den samme mulighed som folk som f.eks. ordføreren, der sidder i Folketinget og jo nok godt vil kunne betale for en privat pasningsordning, også uden et tilskud. Det er jo ikke sådan særlig klassisk socialdemokratisk på den måde at ønske det her klasseskel mellem dem, der har meget som ordføreren, og dem, der måske ikke har så meget.

Kris Jensen Skriver (S):

Jeg er ked af at være med til at skabe forvirring inde i hr. Kim Edberg Andersens hoved, men jeg må jo vedholdende blive ved med at gøre et forsøg på at skabe klarhed. Jeg tænker ikke, at de 25 sekunder, jeg har tilbage her nu, kan bidrage sådan helt hundrede procent til det, men jeg tager gerne en snak om det en anden dag. Der ligger nogle muligheder i dag i forhold til de kommunale og private tilbud. Det synes jeg er rigtig fint, og det er det, vi ønsker at fastholde.

Kl. 15:43

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det fru Helena Artmann Andresen.

Kl. 15:43

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak for det. Jeg er da glad for, at ordføreren synes, det er fornøjeligt at være socialdemokrat. Jeg ville ikke have det særlig fornøjeligt med mig selv, hvis jeg ikke gik ind for mere frit valg på børneområdet, og vi ser det jo også i forhold til Socialdemokratiet, når det gælder skattefradraget for pasning af eget barn: Det må være op til kommunerne selv, så det er bare ærgeligt, hvis man er i en familie, hvor kommunen ikke gider at give et fradrag for den slags, og så ser vi det igen her med private pasningsordninger. Er det, fordi Socialdemokratiet ved bedre end børnefamilierne, at det åbenbart er dagtilbuddene, der er bedst for de danske børn?

Kl. 15:43

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 15:43

Kris Jensen Skriver (S):

I Socialdemokratiet hylder vi det kommunale selvstyre, og vi hylder også, at man i familierne har nogle muligheder, og når jeg kigger ned i den værktøjskasser, der findes på det her område i dag, så ser jeg, at familierne rundt i hele landet har forskellige muligheder for, hvordan man gerne vil have passet sit barn. Jeg ser også, at man ude i de private pasningsordninger har nogle andre rammer, end man har i de øvrige private institutioner, f.eks., og det synes jeg også er en vigtig del af den her diskussion.

Kl. 15:44

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Fru Helena Hartmann Andresen.

Kl. 15:44

Helena Artmann Andresen (LA):

Jeg ved ikke helt, om jeg fik svar på mit spørgsmål, men så vil jeg spørge: Er det kommunale selvstyre vigtigere end f.eks. et skattefradrag for pasning af eget barn, set i forhold til at man sikrer, at alle familier kan have ret til det?

Kl. 15:44

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Kl. 15:44

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for spørgsmålet. Jeg kan oplyse, som jeg også oplyste til hr. Kim Edberg Andersen, at det er dejligt at være socialdemokrat.

Det kommunale selvstyre er vigtigt. Jeg mener, vi skal skabe nogle rammer herinde fra Christiansborg, og dem skal man udfylde ude i kommunerne. Jeg har selv siddet i en kommunalbestyrelse og kan kun fortælle om, hvor fantastisk det er, så jeg mener i virkeligheden, at vi skal skabe de overordnede rammer, som man skal udfylde ude i kommunerne.

Kl. 15:45

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi kan gå videre til Venstres ordfører, og det er fru Anni Matthiesen.

Kl. 15:45

(Ordfører)

Anni Matthiesen (V):

Tak for det, og tak til Danmarksdemokraterne for at stille et beslutningsforslag, der jo i den grad sætter fokus på forældrenes frie valg, også når det kommer til pasningstilbud til deres børn.

I Venstre er vi jo et parti, der altid forsøger at værne om de private tilbud og det frie valg, så ligesom vi i regeringen har igangsat en stor frisættelse på ældreområdet og på skoleområdet, så mener vi også i Venstre, at det næste skridt bør være en frisættelse af daginstitutionsområdet. Det har Venstres formand, Troels Poulsen, varslet for ikke så længe siden, og vi er også i gang i venstre med at kigge på det arbejde for ligesom at stille skarpt på, hvordan vi ønsker os at denne frisættelse skal udformes. Et spor i det arbejde, kan jeg også godt afsløre, går i retning af at få skabt større frihed og også mere fleksibilitet til forældrene.

Derfor er jeg også rigtig positiv indstillet over for det her forhold, som vi behandler i salen i dag, for i Venstre ønsker vi jo netop at styrke det frie valg for forældrene, så man som familie kan indrette sig på en måde, der giver mening i hverdagen for netop ens egen familie. Og så er det jo ingen hemmelighed, kan jeg godt afsløre her i salen, at Venstre fremsatte et lignende beslutningsforslag tilbage i 2021, og det kan være, at det er derfra, Danmarksdemokraterne har søgt noget inspiration. Derfor er jeg selvfølgelig også positiv overfor mange af de ting, man har fokus på i det beslutningsforslag, som er fremsat i dag.

Der er dog en forskel på det forslag, som Venstre forsvar den gang, og det er, at Venstre havde et konkret bud på finansieringen af selve forslaget.

Jeg ved godt, at ordføreren for Danmarksdemokraterne nu vil sige et eller andet om, at det var en tynd kop te, hvis jeg hælder det ned ad rette på grund af økonomien. Men der er jeg nødt til at sige: Nej, for Venstrer er faktisk et økonomisk ansvarlig parti, og jeg mener, at man sagtens kan skrive i et beslutningsforslag, at man forventer, at det her vil komme til at koste nogle penge, og det har man ikke valgt at gøre fra Danmarksdemokraternes side.

Forslagsstillerne har peget på, at det her forslag faktisk ikke vil medføre mere udgifter, hvilket jo reelt set er noget, man ikke kan vide noget om. For selv om vi forestiller os, at forældrene maksimalt ville få det samme tilskud som et offentligt tilbud, som Danmarksdemokraterne foreslår, så vil den udvidede mulighed formentlig og højst sandsynligt få familien til at indrette sig anderledes eller prioritere anderledes end i dag.

For når der er flere muligheder, er der jo forhåbentlig også en mulighed for, at forældrene kan gøre brug af dem. I forlængelser heraf vil det også være på den måde, at der med forslaget her vil være brug for en ny tilskudsmodel. For mig at se har Danmarksdemokraterne kort og godt glemt de økonomiske konsekvenser ved beslutningsforslaget, og det er også årsagen til, at Venstre kommer til at stemme nej.

Men igen vil jeg gerne understrege, at vi er meget positivt indstillet over for at få sat øget fokus på det frie valg og være med til at forme og bakke op omkring, at forældrene har valgmuligheder og værne om de private pasningsordninger. Med det vil jeg sige at Venstre ikke støtter beslutningsforslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:49

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak for talen. Der er spørgsmål til ordføreren. Det første er fra fru Karina Adsbøl, Danmarksdemokraterne.

Kl. 15:49

Karina Adsbøl (DD):

Det er lidt tragikomisk, at Venstre netop ikke vil stemme for det her forslag på grund af økonomien, for Venstre ved jo udmærket godt, at man ikke kan få et svar på det økonomiske, og samtidig ved Venstre godt, at man, hvis man valgte en offentlig, var berettiget til et tilskud. Så hvis man fik en privat ordning, ville det tilskud være det samme, for det står jo i beslutningsforslaget.

Men jeg kan så spørge Venstre: Hvis vi skal lave et ændringsforslag, kan vi jo skrive i vores forslag, ligesom Venstre gjorde i sin tid,

at det er inden for vores finanslovsprioriteter – vil Venstre så støtte det? Så laver vi bare et ændringsforslag og skriver, at det bliver inden for Danmarksdemokraternes finanslovsprioriteter. Altså, det var jo sådan en lidt fluffy en, som Venstre kom med på daværende tidspunkt.

Men jeg vil bare sige til Venstres ordfører, at det faktisk er helt utroligt, at Venstre ikke vil trykke på den grønne knap her. Men det var faktisk først, efter at jeg havde fremsat det her beslutningsforslag, at jeg blev gjort opmærksom på, at Venstre havde fremsat det før. Det var faktisk på grund af en henvendelse, jeg fik i Børne- og Undervisningsudvalget.

Kl. 15:50

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:50

Anni Matthiesen (V):

Tak for det. Nu ved jeg godt, at Danmarksdemokraterne selvfølgelig stadig væk er et forholdsvis nyt parti, men det har i hvert fald altid været sådan i Venstre, at vi ikke har kunnet fremsætte et beslutningsforslag, uden at vi faktisk har skrevet ind, hvad det ville koste. Og det er måske et råd, jeg kunne give videre. Det vil i hvert fald gøre det lettere at forholde sig til, når man også på en eller anden måde forholder sig til, hvad det her forslag i det hele taget koster. Og ja, jeg ved godt, at så vil ordføreren nok sige, at ministeren ikke engang kan svare på det, men jeg går også ud fra, at når man simpelt hen skriver, at det her ikke får nogen økonomiske konsekvenser, så er ordføreren også godt klar over, at jo, det vil det nok få.

Kl. 15:51

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Karina Adsbøl for den anden korte bemærkning.

Kl. 15:51

Karina Adsbøl (DD):

Som sagt kan vi ikke få et svar på det økonomiske; det har jeg svaret på. Derudover skriver vi i forslaget, at forslagsstillerne er af den opfattelse, at forslaget ikke medfører udgifter, da man maksimalt kan få den støtte, som vil være tilfældet, hvis man valgte en kommunal dagpleje. Så kigger jeg lige på Venstres forslag, da Venstre fremsatte et lignende forslag, og der står: Forslagsstillerne foreslår at finansiere forslaget inden for rammen af Venstres finanslovsprioriteter. Der står heller ikke noget om, hvad det koster. Så det er simpelt hen noget vrøvl, Venstres ordfører står og siger fra talerstolen.

Kl. 15:51

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:51

Anni Matthiesen (V):

Jamen det må vi jo tage, når vi skal diskutere finanslov, for så går jeg ud fra, at Danmarksdemokraterne også har den her del med i deres finanslovsudspil, når det bliver præsenteret.

Kl. 15:52

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Så er det hr. Kim Edberg Andersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 15:52

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Og tak til ordføreren. Et eller andet sted skal man jo tage det rigtig positivt, for jeg er jo ny, så det, jeg hører ordføreren sige, er: Kim, du kan fremsætte nøjagtig det samme forslag og så skrive, at det koster 11 mia. kr. For vi kan ikke få nogen tal, så jeg skriver

bare, at vi finansierer det med 11 mia. kr. Nu er jeg jo ny, og det er faktisk det beløb, som finansministeren plejer at finde, lige efter at vi er færdige med at lave en finanslov. Vi har fundet 100 mia. kr., men det er sjovt nok altid, lige efter at alle partierne har været ovre og få at vide, at der ingen penge er, at man så lige finder dem, og det er jo dejligt.

Så mit spørgsmål til Venstre er: Jeg forventer, at Venstre har lært lektion med det der med at sige noget på ét tidspunkt og så sige noget andet lige bagefter, så jeg går ud fra, at når ordføreren siger nu, at det er et supergodt forslag, og at hvis der er finansiering med, så stemmer Venstre grønt – er det det, Danmarksdemokraterne hører Venstre sige i dag?

Kl. 15:52

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:52

Anni Matthiesen (V):

Jeg håber da, at det er sådan, at hr. Kim Edberg Andersen også har hørt min ordførertale og dermed også været med til at glæde sig lidt over, at jeg jo faktisk sagde, at det her er noget af det, vi arbejder på i Venstre.

Kl. 15:53

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 15:53

Kim Edberg Andersen (DD):

Jamen jeg tog det faktisk meget positivt ned, og jeg synes jo lidt, at det der med beløbet er en stråmand, når man ser på det, for jeg har nemlig også læst det, Venstre skrev sidst. Men fred være med det. For det, jeg hører Venstre sige i dag, er: Hold op, hvor er Danmarksdemokraterne et dygtigt parti; den her sidder lige skabet, og den eneste lille grund til, at Venstre ikke kan stemme for, er, at I ikke har anvist finansiering. Er det ikke korrekt, at det er det, ordføreren siger?

Så det er det, Danmarksdemokraterne skal gøre, for at Venstre hopper med, og så må regeringen selvfølgelig hoppe med også, for der plejer sådan at være en musketered. Men ellers er jeg i hvert fald sikker på, at når jeg fremsætter det i efteråret med finansiering, stemmer Venstre for, og så er jeg næsten sikker på, at vi får et flertal. Er det det, jeg hører Venstre sige?

Kl. 15:53

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 15:54

Anni Matthiesen (V):

Det er jo sådan, som hr. Kim Edberg Andersen formentlig også har fundet ud af, at vi er tre partier i regeringen. Vi står i vores egen ret, men det er jo klart, at vi stemmer sammen.

Kl. 15:54

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Med de ord var der ikke flere spørgsmål til ordføreren for Venstre, så vi siger tak. Vi går videre i rækken af ordførere, og den næste ordfører er fra Socialistisk Folkeparti. Fru Astrid Carøe, værsgo.

Kl. 15:54

(Ordfører)

Astrid Carøe (SF):

Tak for det. For SF er de økonomiske fripladsordninger helt afgørende, fordi de hjælper de familier, der har mest brug for det. Det

økonomiske fripladstilskud sikrer, at alle børn har lige muligheder og adgang til gode daginstitutioner og dagplejere, uanset forældrenes økonomi. Vi ved, hvor vigtige de her tilbud er for børns udvikling, både kognitivt og socialt, og derfor skal alle børn have den mulighed. Familier skal selvfølgelig have frihed til at vælge, hvilket pasningstilbud de ønsker for deres børn, men vi synes alligevel, at det er problematisk at give offentligt støttet friplads til private pasningsordninger, hvis ikke vi kan sikre kvaliteten. Og det kan vi ikke med de private pasningsordninger, fordi de ikke er underlagt de samme krav som andre institutioner under dagtilbudsloven, f.eks. når det gælder pædagogiske læreplaner, sprogvurderinger og forældreinddragelse. De potentielt store variationer i kvaliteten kan vi ikke forsvare at skulle stå inde for, hvis man giver en økonomisk friplads, og det mener vi man skal kunne.

Så er vi også bekymret for de arbejdsvilkår, der findes blandt de private passere. Mange af de passere har hverken overenskomst eller et socialt sikkerhedsnetværk, og det er ikke kun et problem for passerne selv, men jo også for de børn, de passer. Et stabilt og sikkert arbejdsmiljø er essentielt for at kunne tilbyde den bedst mulige omsorg og pædagogik.

Vi kan heller ikke bakke op om lovforslaget, fordi vi ikke kender de økonomiske omkostninger ved at indføre en økonomisk friplads-ordning til private pasningsordninger. Men jeg vil jo så, når jeg hører debatten, sige, at jeg godt kan forstå ordføreren for Danmarksdemokraterne, for når man ikke kan få svar på, hvad det reelt koster, er det jo en lille smule svært at finde finansiering. Derfor tror jeg også, at jeg bare vil understrege, at det ikke er den primære årsag for, hvorfor SF ikke kan stemme for det her forslag, for det skulle vi jo nok kunne finde ud af. Men for os i SF er det også afgørende, at vi ikke udhuler de eksisterende daginstitutioner og etablerede tilbud, som vi ved fungerer rigtig godt, og som sikrer høj kvalitet for alle børn.

Til sidst vil jeg understrege, hvor vigtigt det er for SF, at børn fra forskellige baggrunde møder hinanden og skaber fællesskaber. Vi ønsker ikke homogene miljøer, men ser en stor værdi i at understøtte fællesskaber med diversitet, hvor børn lærer om og oplever forskelligheder. Det mener vi er en vigtig del af den sociale udvikling og en forberedelse til et liv i et mangfoldigt samfund. Derfor kan vi i SF ikke støtte forslaget om at indføre økonomisk friplads til private børnepassere, men vi vil gerne understrege, at man kan få økonomisk friplads til både private dagplejere og private daginstitutioner, som netop er underlagt dagtilbudsloven, og derfor kan vi garantere deres kvalitet på en helt anden måde, end vi kan med de private børnepassere. Tak for ordet.

Kl. 15:57

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Der er spørgsmål til ordføreren. Fru Karina Adsbøl, Danmarksdemokraterne.

Kl. 15:57

Karina Adsbøl (DD):

Altså, nu har vi herinde bl.a. lige debatteret et forslag om landdistrikterne, og det her vil jo også gøre stor gavn ude i landdistrikterne. Det er også ofte der, de private pasningsordninger opstår. Så i forhold til SF's landdistriktspolitik undrer det mig lidt, at man ikke kan støtte det her forslag. Jeg har egentlig indtryk af, at SF kerer sig om de familier, som ikke har så mange midler, og jeg har egentlig også indtryk af, at man til dels støtter det frie valg for familierne, altså at familierne kan vælge, hvad det er for en pasningsordning, der passer bedst til deres familieliv. Så kan ordføreren ikke uddybe lidt, hvad baggrunden for, at man ikke kan støtte det her, er? For der er jo rigtig mange elementer, som stemmer overens med SF's politik.

Kl. 15:58

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren.

Kl. 15:58

Astrid Carøe (SF):

I forhold til landdistriktspolitikken har ordføreren ret i, at der er private børnepassere steder, hvor kommunale daginstitutioner har måttet lukke. Der er også rigtig meget privat børnepasning i København. Jeg tror, at det er et af de steder, hvor der er allermest af det, men det er der selvfølgelig også i landdistrikterne. I SF mener vi, at vi bør gøre meget mere, for at man kan blive godkendt i kommunen som f.eks. privat dagplejer og dermed komme under daginstitutionslovgivningen. For vi ser altså det problem med de pasningsordninger, at de kan være meget svingende i kvalitet, og vi har ikke nogen chance fra det offentlige side for at sikre kvaliteten af dem, fordi de ikke er underlagt dagtilbudsloven. Vi synes faktisk, at det er ret afgørende, at vi skal kunne blåstemple de tilbud, vi giver de børn, der får en økonomisk friplads. Det var en lille uddybning af, hvorfor vi ikke kan støtte det.

Kl. 15:59

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Karina Adsbøl.

Kl. 15:59

Karina Adsbøl (DD):

Jamen er det SF's indtryk, at forældre vil vælge en dårlig pasningsordning for deres barn, og at forældre ikke er opmærksom på, hvad det er for en privat pasningsordning, de vælger? Altså, det er jo forældrenes dyrebareste, de afleverer i en privat pasningsordning. Siger ordføreren, at man ikke har tillid til, at de familier og de forældre kan finde ud af at vælge den pasningsordning, der passer bedst til deres barn?

Kl. 16:00

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren.

Kl. 16:00

Astrid Carøe (SF):

Selvfølgelig kan forældrene finde ud af det, men nogle gange er det mere, fordi man er nødsaget til at vælge en privat pasning, at man gør det, fordi der ikke er noget andet tilbud. Der synes jeg også, at kommunerne har et ansvar for at sikre, at der enten er privat dagpleje eller offentlige daginstitutioner eller private daginstitutioner, hvor der er plads til de børn, der er i kommunen. For mit indtryk er, at forældrene sender deres børn i privat pasning, fordi de er nødsaget til det, fordi de ikke kan få plads andre steder, og at det er derfor, mange af de private pasningsordninger er der.

Kl. 16:00

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Næste spørger er fru Helene Liliendahl Brydensholt, Alternativet. Værsgo.

Kl. 16:00

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak til ordføreren for talen. Jeg hæfter mig ved, at ordføreren i talen siger, at man ikke vil støtte op om forslaget, fordi de private pasningsordninger ikke er underlagt f.eks. dagtilbudsloven, og i samme åndedrag siger ordføreren så, at dagtilbudsloven sikrer kvalitet i dagtilbuddene. Det vil jeg bare sige at jeg faktisk ikke er sikker på at jeg er enig med ordføreren i. Mener ordføreren, at dagtilbudsloven,

som den er nu, og hvad der ellers ligger af lovgivning, har sikret god kvalitet i dagtilbuddene?

Kl. 16:01

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 16:01

Astrid Carøe (SF):

Ordføreren ved udmærket godt, at vi i SF ikke er tilfredse med de offentlige dagtilbud, vi har i Danmark, og vi skal også lige om lidt diskutere minimumsnormeringer på institutionsniveau, som jeg tænker er det, ordføreren hentyder til. Men der er trods alt en dagtilbudslov, som gør, at der kommer tilsyn ud, at man skal leve op til nogle regler, at man skal lave nogle læringsplaner, og at man skal udvikle børnene pædagogisk, mens de er i daginstitutionen. Det er ikke bare opbevaring. Det har man en forpligtelse til, uanset om man er en offentlig eller privat daginstitution, men det har man ikke i de private pasningsordninger.

Kl. 16:01

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ønskes der endnu en kort bemærkning? Det ser ikke sådan ud. Vi takker for spørgsmål og kommentarer til ordføreren for SF, og vi går videre i ordførerrækken, og nu er det Liberal Alliances ordfører, fru Helena Artmann Andresen. Værsgo.

Kl. 16:02

(Ordfører)

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak for det, og tak til Danmarksdemokraterne for at sætte fokus på de private pasningsordninger. I Liberal Alliance mener vi selvfølgelig, at fripladstilskuddet også skal gælde private pasningsordninger. Hvis man er imod det, kan jeg ikke se andet, end at det skulle være grundet i et ideologisk synspunkt, og at man åbenbart vægter det højere end barnet og familiens tarv. Så selvfølgelig stemmer Liberal Alliance for forslaget.

Jeg havde egentlig også håbet på, at regeringen kunne stemme for, men jeg bliver da lidt fortrøstningsfuld, når jeg hører fru Anni Matthiesen sige, at Venstre måske er på vej med noget. Det vil jeg da glæde mig til. Jeg synes egentlig også, det er underligt, at de private dagtilbud generelt ikke fylder mere for regeringen, og at tilskuddet, der bliver givet til dem, er utrolig skævt i forhold til andre. Dansk Industri har dokumenteret det nogle år i streg, og nu er der også lige kommet en ny analyse fra landsorganisationen for dagtilbud, som jeg synes er meget rystende at læse. Det er egentlig et hul i lovgivningen, der gør, at der bliver udbetalt utrolig skæve tilskud til de private pasningsordninger. Så det håber jeg at regeringen også vil tage fat på. Men tak for ordet, og tak til Danmarksdemokraterne for at fremsætte et godt forslag.

Kl. 16:03

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak til ordføreren fra Liberal Alliance. Der er ikke indtegnet korte bemærkninger. Den næste ordfører er fra Moderaterne, hr. Lars Arne Christensen.

Kl. 16:03

(Ordfører)

Lars Arne Christensen (M):

Tak for ordet, formand. Dagtilbudsloven sikrer i dag, at forældre har mulighed for at få en plads i enten en kommunal eller en privat daginstitution eller hos en kommunal eller privat dagplejer, og det flugter fint med ønsket om fleksibilitet og selvvalg hos børnefamilierne. Her har man også mulighed for adgang til økonomisk

fripladstilskud. Men som alternativ kan forældrene, hvis de ønsker det, vælge en privat pasningsordning. Her er der dog ikke adgang til økonomisk fripladstilskud.

Moderaterne er af den opfattelse, at vi ønsker stærke dagtilbud. Deres vilkår vil vi gerne prioritere og forbedre, og der er faktisk en forskel, for kravene til dagtilbud og private pasningsordninger er forskellige, for så vidt angår både rammer og indhold. Der stilles f.eks. ikke krav til de private pasningsordninger om efterlevelse af dagtilbudslovens formålsbestemmelser om udarbejdelse af pædagogiske læreplaner. Men det betyder jo ikke, at private pasningsordninger ikke kan være gode. Det er som sådan heller ikke et spørgsmål om, at vi ikke ønsker at støtte de private tilbud. Opfylder man kravene, kan forældre vælge en privat daginstitution eller privat dagpleje, for der gives økonomisk fripladstilskud til både kommunale og private dagtilbud.

Det mener vi som sådan er et dækkende tilbud, der indfanger børnefamiliernes behov og bidrager til valgfrihed og fleksibilitet. Derfor stemmer vi i Moderaterne ikke for forslaget. Tak for ordet.

Kl. 16:05

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der er spørgsmål til ordføreren. Fru Karina Adsbøl, Danmarksdemokraterne.

Kl. 16:05

Karina Adsbøl (DD):

Tak. Det lød i ordførerens tale, hvis jeg sådan skal omsætte det, at fordi der ikke er masser af bureaukrati i de private pasningsordninger, støtter man ikke forslaget. Er det sådan, man skal tolke den tale, ordføreren kom med?

Kl. 16:05

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 16:05

Lars Arne Christensen (M):

Nej, det er ikke sådan, man skal tolke det.

Kl. 16:05

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Karina Adsbøl.

Kl. 16:05

Karina Adsbøl (DD):

Hvad er så baggrunden for, at Moderaterne ikke støtter op om forældres frie valg, herunder også netop flere valgmuligheder, støtte til landdistrikterne, netop i forhold til de private pasningstilbud? Hvad er baggrunden for, at man ikke synes, at forældre, som ønsker et privat pasningstilbud, skal have det? Somme tider bliver de også tvunget til at tage et privat pasningstilbud, fordi der ikke er et offentligt-kommunalt i det område, de bor i. Hvad er baggrunden for, at man ikke støtter reelle og lige muligheder?

Kl. 16:06

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 16:06

Lars Arne Christensen (M):

Tak. Vi mener som sådan, at der er et dækkende tilbud, som det foreligger lige nu, og også at tilbuddet indfanger børnefamiliernes behov for fleksibilitet og valgfrihed. Så vi synes, at det, der ligger i dagtilbuddet, er tilstrækkeligt i forhold til at stille en fripladsordning til rådighed.

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der er ikke flere spørgsmål til ordføreren for Moderaterne, og vi siger tak. Næste ordfører er fra Det Konservative Folkeparti. Fru Lise Bertelsen.

Kl. 16:06

offentlige daginstitutionstilbud, der var, var tæt nok på og gode nok til, at det var en selvfølge, at det var dem, man valgte som forældre.

Kl. 16:10

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der lader ikke til at være spørgsmål til ordføreren fra Enhedslisten, og vi går videre i ordførerrækken. Næste ordfører er fra Radikale Venstre, fru Lotte Rod.

Kl. 16:11

(Ordfører)

Lise Bertelsen (KF):

Tak for ordet, formand. Da vores børneordfører ikke har mulighed for at være til stede, har jeg lovet at læse talen op for hende. Tak til Danmarksdemokraterne for at rejse debatten om at gøre det muligt for forældre med børn i private pasningsordninger på lige fod med forældre til børn i dagtilbud at få økonomisk fripladstilskud, hvis de opfylder kriterierne for det. I Det Konservative Folkeparti er vi meget optaget af at sikre mest mulig valgfrihed for forældrene.

Alle børn og familier er forskellige, og derfor skal de have forskellige valgmuligheder. Hvad der fungerer for den ene, fungerer måske ikke for den anden, og derfor er det vigtigt, at forældrene kan vælge mellem et privat og et offentligt dagtilbud og en privat pasningsordning, og her er det selvfølgelig vigtigt, at de kan få økonomisk fripladstilskud, hvis de er berettiget til det, uafhængig af hvilken pasningsordning de har valgt. Det Konservative Folkeparti kan støtte forslaget. Forslagsstilleren vurderer, at forslaget ikke vil medføre merudgift. Det er klart, at vi i et kommende lovforslag skal være sikre på økonomien, men det tager vi udvalgsbehandlingen. Tak for ordet.

Kl. 16:08

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen spørgsmål, og vi går videre i rækken af ordførere. Den næste ordfører er fru Anne Hegelund fra Enhedslisten.

Kl. 16:08

(Ordfører)

Anne Hegelund (EL):

I Enhedslisten er vi altid på børnenes side, og det er vigtigt for os, at alle børn i Danmark skal kunne få det nærvær og den omsorg, som de har brug for i hverdagen, også når de er i daginstitution. Vores førsteprioritet er, at der i vores fællesskabs vuggestuer og børnehaver er en god normering, og at der er nok pædagoger og pædagogiske assistenter.

Vi tænker ikke, at det vil gøre en positiv forskel for de fleste børn i Danmark at åbne op for, at man kan søge tilskud til en økonomisk friplads i private pasningsordninger. For os hænger frihed og lighed meget tæt sammen, og derfor synes vi jo, at det er vigtigt, at det ikke skal være økonomien, der afgør, hvor gode muligheder man har for at få passet sit barn, eller hvor god kvaliteten er der, hvor man sender sit barn i daginstitution. Det handler jo heller ikke kun om, at børnene skal passes. Det handler også om, at de skal udvikle sig, og at der er personale med noget pædagogisk uddannelse.

Så vi kunne være bekymrede for kvaliteten og for arbejdsforholdene i forhold til de børn, for hvem man vil åbne op for det her, men også bekymrede i forhold til at prioritere imellem, hvor der skal kanaliseres penge hen. Der er kommunernes økonomi bare enormt stram, og det er så vigtigt, at vi prioriterer, at man kan sørge for, at der er gode offentlige daginstitutioner alle steder, og at kvaliteten er høj der. Lige nu er det jo sådan, at vi ikke engang kan følge med i, hvor langt vi er fra det mål, som vi har i Enhedslisten om, at der skal være minimumsnormeringer på institutionsniveau.

Så som virkeligheden ser ud nu, tænker vi, at det her vil være den stik modsatte vej af, hvor vi gerne vil hen. Man kunne jo håbe, at de

(Ordfører)

Lotte Rod (RV):

Tak for det. I det her beslutningsforslag er der to ting, som for mig strider mod hinanden. For på den ene side er der det, at jeg holder meget af, at man som forælder har en mangfoldighed af valg. Jeg elsker de selvejende børnehaver. Jeg vil meget gerne have mange flere frie, selvejende børnehaver. Men det er bare ikke helt det samme med passerne, for på den anden side er der det, at jeg hylder faglighed, og der er bare ikke nogen krav til de private passere.

For mig er noget af det, jeg brænder allermost for på børnepolitikområdet, at vi tager vores små børn lige så alvorligt som de store børn. På samme måde, som vi alle sammen synes, det er en god idé, at vores lærere skal være uddannede lærere, er det præcis lige så vigtigt, hvis ikke endda endnu vigtigere, at de voksne, der har med vores mindste børn at gøre, er uddannede pædagoger. Og jeg synes, og vi synes i Radikale Venstre, at pædagoger skal have mere uddannelse og ikke mindre uddannelse.

Jeg synes, det er helt på månen, hvad vi hører komme fra regeringen i de her dage om, at man måske har planer om at gøre pædagoguddannelsen kortere, for det bliver kun vigtigere, at vores pædagoger er dygtige, og i Radikale Venstre er det vores prioritet, at vi sætter de penge af, det koster at lave pædagogandelen til et krav inde i minimumsnormeringerne.

Jeg vil have, at tre ud af fire af de voksne, der er i vores børnehaver og vuggestuer skal være uddannede pædagoger, og på samme måde har jeg lagt en plan for, hvordan vi over 10 år kunne uddanne vores dagplejere til at blive pædagogiske assistenter, sådan at alle vores børn i alle dele af landet kan blive mødt af voksne med en høj faglighed. Det er den vigtigste kamp for mig, og derfor prioriterer jeg, at vi sætter pengene af til, at vi uddanner pædagoger, og derfor kan jeg ikke støtte det her forslag.

Kl. 16:13

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Der er spørgsmål til ordføreren fra Radikale. Fru Karina Adsbøl, Danmarksdemokraterne.

Kl. 16:13

Karina Adsbøl (DD):

Der er sådan set ikke en modsætning, i forhold til at man ikke også kan arbejde for flere pædagoger. Men fakta er jo, fru Lotte Rod, at vi mangler pædagoger, og det er da vel trods alt bedre, at der er nogle pasningsordninger til vores børn, end at der slet ikke er nogen pasningsordninger.

Jeg ved ikke, om den radikale ordfører kan trylle, men vi ser bare, at færre netop søger ind på pædagoguddannelsen. Samtidig ser vi en regering, som har sløjft velfærdsuddannelser, bl.a. en pædagoguddannelse, der skulle være i Rebild. Så det er den virkelighed, som vi har lige nu. Altså, det lyder meget sympatisk, hvad ordføreren siger, men det er bare ikke den virkelighed, vi har lige nu.

Så er det ikke vigtigere, at vores børn har et sted at blive passet, frem for at de ikke har nogen steder at blive passet? Der er altså mennesker, der også arbejder med vores børn, som ikke har en helt længere faglig uddannelse, og det er da trods alt bedre, end at der ikke er nogen steder, netop fordi vi mangler pædagoger.

Kl. 16:14

Kl. 16:16

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det ordføreren.

Kl. 16:14

Lotte Rod (RV):

Jo, men det kan vi jo gøre noget ved. Altså, det er, fordi man politisk ikke har taget det ansvar, som det her kræver. Det er jo derfor, vi i Radikale Venstre både foreslår at lave en ny pædagoguddannelse, som der er flere, der har lyst til at gå på, og at vi så samtidig sørger for at oprette uddannelsesstillinger i alle vores vuggestuer og børnehaver, sådan at de mange medhjælpere, der er rundtomkring, bliver uddannede pædagoger.

For jeg tror heller ikke på, at pædagogerne bare kommer af sig selv, men lige præcis derfor ville det jo også give god mening at få et krav til uddannelsesandelen ind i vores minimumsnormeringer, sådan at vi forpligter hinanden på, at vi uddanner flere pædagoger.

Kl. 16:15

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det fru Karina Adsbøl.

Kl. 16:15

Karina Adsbøl (DD):

Jeg synes bare ikke, at argumentet for at stemme det her forslag ned holder, netop i forhold til at man ikke vil give lige muligheder for familier i private pasningsordninger, så de også kan få en friplads.

Fakta er jo også, som vi ser det ude i vores landdistrikter, at det tit og ofte er der, de private pasningsordninger kommer op, og tit og ofte bliver forældre også nødt til at vælge private pasningsordninger, fordi det offentlige ikke kan stille et pasningstilbud til rådighed i nærheden af deres bopæl.

Kl. 16:15

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det ordføreren.

Kl. 16:15

Lotte Rod (RV):

Men det er da også, fordi vi stadig væk ikke tager børneområdet alvorligt nok. Vi ville da aldrig finde os i det samme på skoleområdet, og min pointe er bare, og det er det, der er vores pointe i Radikale Venstre, at vi skal tage små børn lige så alvorligt som store børn.

Jeg synes, at en ting, der mangler lidt i den her debat, er, at vi i virkeligheden jo burde prioritere sådan, at de børn, der vokser op i de mest sårbare familier, lige præcis burde være dem, som får de pædagoger, som har den allerhøjeste faglighed.

Kl. 16:16

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Tak til ordføreren. Der er ikke flere indtegnede. Vi går videre i rækken af ordførere. Den næste ordfører er fra Dansk Folkeparti, hr. Alex Ahrendtsen.

Kl. 16:16

(Ordfører)

Alex Ahrendtsen (DF):

Tak, formand. Frihed og fleksibilitet er en god ting for danske familier, og hvad der skaber frihed og fleksibilitet, er vi i Dansk Folkeparti som udgangspunkt altid for.

Dette beslutningsforslag fra Danmarksdemokraterne er et glimrende lille forslag. Vi støtter det i Dansk Folkeparti. Jeg skal ikke gentage nogen af de gode argumenter, som mine ærede kollegaer har fremført, i hvert fald de af dem, som er for forslaget, men vi kan støtte det og synes, det er et glimrende forslag. Tak for det.

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ordføreren for Dansk Folkeparti. Der er ikke nogen indtegnede spørgere. Den næste ordfører er fra Alternativet. Fru Helene Liliendahl Brydensholt, værsgo.

Kl. 16:17

(Ordfører)

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak for det. Her på papiret, jeg har liggende foran mig, står egentlig, at jeg skal sige, at vi er for forslaget, og det kan også godt være, at vi ender med at være det, men jeg vil også sige, at der også er kommet nogle fine nuancer frem i debatten her i dag, og jeg sad også lige og havde en lille samtale med min sidemakker fra SF, som alligevel har gjort mig lidt i tvivl om, om det her er rigtigt at stemme for.

Som udgangspunkt er vi jo i Alternativet for mangfoldige pasningsordninger, og vi ønsker også, at pengene skal følge barnet, at der skal være bedre muligheder for at hjemmepasse osv., og derfor tænkte jeg også som udgangspunkt, at det her var et forslag, vi skulle stemme for. Men jeg kan godt blive lidt nervøs for graden af tilsyn i de private pasningsordninger, og det er jo, fordi jeg mest af alt kerer mig om børnene, og for, at børnene, hvis man blåstempler, at man får mere af det her, uden at man så stiller yderligere krav til det, kan ende steder, hvor de ikke får den omsorg og tryghed, som de har brug for.

Så det, jeg bare prøver at sige, er, at jeg lige har brug for lidt mere betænkningstid, før jeg kan melde klart ud, om Alternativet støtter forslaget eller ej; jeg bliver simpelt hen nødt til at læse mig lidt mere ned i det og gøre mig nogle flere overvejelser.

Kl. 16:18

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Der er spørgsmål til ordføreren. Først er det hr. Kim Edberg Andersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 16:18

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Det er nok mest en replik, for selv om jeg har stor respekt for SF's ordfører, bliver jeg bare nødt til at stole på, at Alternativet ikke lader sig forføre af venstrefløjens ord om, at det kun er staten osv., og at man så følger mavefornemmelsen for et grønt parti midt i dansk politik. Man må aldrig lade sig forføre, selv om de er meget smigrende i SF – man skal aldrig lade sig overtale af dem. Så følg endelig den første indstilling og stem for forslaget. Tak for det.

Kl. 16:19

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Ordføreren.

Kl. 16:19

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak for det. I Alternativet lytter vi til alle gode argumenter fra både den ene og den anden side af salen. Jeg synes også, at Danmarksdemokraterne har motiveret forslaget rigtig fint, og Venstres ordfører sagde jo også nogle gode ting, selv om de ikke ender med at stemme for forslaget, og sådan kunne jeg blive ved. Jeg synes egentlig, at der er blevet sagt kloge ting her oppe fra talerstolen hele vejen rundt, og det gør bare, at jeg egentlig har brug for at tænke mig om en ekstra gang og lige vende det med min gruppe.

Kl. 16:19

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Den næste spørger er fru Karina Adsbøl, Danmarksdemokraterne.

Kl. 16:19

Kl. 16:22

Karina Adsbøl (DD):

Ja, det kunne godt være, at ordføreren skulle have en ny sidemakker i Folketingssalen. (*Munterhed*). Men jeg vil da også gerne appellere til ordføreren om at stemme for, for i de her tider snakker man meget om bureaukrati og det ene og det andet og det tredje; men her er det altså forældre, der vælger en pasningsordning til deres barn. Nogle gange er de også tvunget til det, fordi der ikke andre muligheder. Men forældre er jo dem, der kender deres barn bedst – det må vi jo gå ud fra. I min optik vil forældre jo ikke aflevere deres barn et sted, som de ikke vil være tryk ved, eller også ville man da i hvert fald hurtigst muligt finde et andet sted, uanset om det er offentligt, privat eller hvad det er. Er ordføreren ikke enig i det?

Kl. 16:20

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Ordføreren.

Kl. 16:20

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Jo, det er jeg som udgangspunkt meget enig i, og det var også derfor, at vi i Alternativet umiddelbart havde tænkt os at stemme for, for det er jo netop vigtigt, at familierne selv kan bestemme, hvordan de indretter deres liv, og hvad der giver mest mening i forhold til deres børns behov og familiens behov. Jeg tænker også, at langt de fleste forældre jo vil reagere, hvis deres børn er et sted, hvor de ikke trives. Lige nu ser dagtilbudsområdet og børnepasningsområdet ud på en måde, hvor jeg egentlig tror, at mange forældre, der har børn i vuggestue eller børnehave eller måske også i dagpleje eller i en privat pasningsordning, faktisk ikke helt hundrede procent kan sige, de bare synes, at det er helt fjong, hvor de afleverer deres børn. Men den snak skal vi jo også have senere i dag.

Kl. 16:21

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det fru Karina Adsbøl.

Kl. 16:21

Karina Adsbøl (DD):

Altså, jeg byder gerne ordføreren på kaffe, for jeg er nemlig helt enig i, at man selvfølgelig skal have tillid til, at forældrene vælger det pasningstilbud, der passer bedst til deres børn. Det handler det jo netop også om, når man giver frie valgmuligheder. Udfordringen er jo så bare her, at tilskuddet ikke følger med, hvis man vælger en privat pasningsordning, og det er sådan set det, vi ønsker, at forældrene skal have mulighed for at få. Så et er, at jeg synes, at Alternativets ordfører skulle have en ny sidemakker; det andet er, at vi så gerne byder på kaffe hos Danmarksdemokraterne.

Kl. 16:22

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det ordføreren.

Kl. 16:22

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Jeg tænker, at jeg beholder min sidemakker, og så siger jeg ja tak til kaffe.

Kl. 16:22

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der ser ikke ud til at være flere indtegnede til ordføreren for Alternativet, og vi siger tak. Den næste er ordføreren for forslagsstillerne, fru Karina Adsbøl fra Danmarksdemokraterne.

(Ordfører for forslagsstillerne)

Karina Adsbøl (DD):

Først og fremmest tak for en rigtig god debat og ikke mindst tak til Liberal Alliance for sammen med Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti at støtte forslaget. Det er vi rigtig glade for, og så håber vi, at Alternativet også kommer med på det hold, hvor man støtter det her forslag, som netop handler om at give de samme muligheder for det, hvis man vælger et privat pasningstilbud. Nu har man meget debatteret økonomi, og jeg vil bare lige sige noget i forbindelse med det svar, jeg her har fra ministeren, hvor der står, og jeg citerer:

I forlængelse af svar på spørgsmål 163 kan jeg oplyse, at det med udgangspunkt i de gældende regler i dagtilbudsloven om økonomisk fripladstilskud til en plads i dagtilbud samt beregning heraf ikke er muligt at skønne over udgifterne ved at give et økonomisk fripladstilskud til forældre med børn i private pasningsordninger.

Så jeg tænker bare, at man, hvis tilskuddet følger barnet, uanset om det er privat eller offentligt, jo vel så også må gå ud fra, et det i princippet må give det samme, men det handler for os netop også om at give lige muligheder, hvilket jeg, som jeg også sagde i min fremsættelsestale, synes er vigtigt, og det er netop også vigtigt, når man tænker på sammenhængen mellem land og by, herunder vores landdistrikter, hvor vi jo somme tider også ved at der er nogle udfordringer, og at mange forældre, hvis de ikke lige får et tilbud, der er i nærheden af dem, så ofte vælger den private pasningsmulighed, hvis der er en i nærheden af, hvor de bor.

Jeg synes, at vi skylder familierne at gøre det her, og grunden til, at jeg blev opmærksom på det, var faktisk, at jeg først fik en henvendelse fra en borger, og som ny ordfører på det her område, for jeg har ikke siddet som ordfører på området igennem lang tid, så tænkte jeg, at jeg bliver nødt til at stille nogle spørgsmål til ministeren om det. Derudover har vi i Børne- og Undervisningsudvalget også fået en henvendelse om det, som jeg egentlig også syntes var relevant, og jeg begyndte så at grave i det. For i baggrundsmaterialet kunne jeg jo ikke lige se at der lå noget fra Venstre, men da jeg så foretog en googlesøgning, kunne jeg godt huske, at Ellen Trane Nørby havde haft noget lignende. Derfor synes jeg jo også, det er lidt underligt, hvis Venstre ikke støtter det her, også set i lyset af, at fru Anni Matthiesen igennem lang tid har skrevet indlæg om det. Men man er jo så i en regering, som måske har lidt imod private pasningsordninger. Men man kan jo netop også sige, at det, hvis pengene fulgte barnet, hvad jeg også kunne forstå er Venstres ønske, jo så vil gå lige op, hvad enten det er en offentlig eller som her en privat pasningsordning.

Men jeg siger tak for debatten i dag, og jeg håber, at vi kan komme lidt længere, eller at Venstre om ikke andet måske i sidste ende kan vælge at trykke på den grønne knap og støtte det. Det kunne virkelig være ønskeligt her fra Danmarksdemokraternes side. For det her handler om familierne. Så tak for ordet, og tak for debatten.

Kl. 16:26

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der ser ikke ud til at være ønske om spørgsmål til ordføreren for forslagsstillerne. Så vi siger tak.

Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen hermed afsluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Børne- og Undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 144:

Forslag til folketingsbeslutning om skolemad til børn i folkeskolen.

Af Lotte Rod (RV) m.fl.
(Fremsættelse 29.02.2024).

Kl. 16:26

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren for forslagsstillerne ønsker at give en begrundelse for fremsættelsen af forslaget. Værsgo.

Kl. 16:27

Begrundelse

(Ordfører for forslagsstillerne)

Lotte Rod (RV):

Tak for det. I Radikale Venstre vil vi folkeskolen. Jeg drømmer om en skole, hvor eleverne har lyst til at spurte af sted på deres cykel om morgenen, fordi de skal over til deres venner, og fordi skolen er sådan et sted, hvor man oplever alt muligt og får lov til at lære alt muligt fedt. Det er også en skole, hvor det er sjovt at være lærer, fordi der er plads til, at man kan brænde for sit fag, fordi man har tid til at forberede sig og diskutere med sine kollegaer, hvor der er masser af materialer, hvor der er skolehaver, hvor der er høns, hvor der er råd til at få besøg af en kunstner eller tage bussen hen på et museum eller måske den lokale erhvervsskole – og hvor der er skolemad.

Nogle gange er det vores opgave som politikere at fortælle om det, der ikke fungerer godt, for ligesom at kunne argumentere for, hvorfor vi har brug for at lave det om. Men nogle gange er det også vores opgave som politikere at have ambitioner og turde at ville noget mere. Og i de her år er der mange forældre, som vælger folkeskolen fra, fordi de frygter, at den ikke er god nok. Jeg tror på, at hvis vi tog det fedeste fra efterskolerne og tog det her med, at man sidder og spiser sammen, elever og lærere, og fik det i folkeskolen, ville det også være en af de ting, der gjorde, at mange flere forældre ville synes, at det kunne være dejligt at have deres børn i folkeskolen.

Jeg synes, at vi savner at prioritere vores skole, og jeg savner, at vi vil noget mere med skolen. Jeg savner, at vi får skolemad, og derfor glæder jeg mig til debatten i dag.

Kl. 16:28

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak for de ord til introduktion af forslaget.

Hermed er forhandlingen åbnet, og den første, der får ordet, børne- og undervisningsministeren. Værsgo.

Kl. 16:28

Forhandling

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Tak til formanden for ordet og til Radikale Venstre for at fremsætte beslutningsforslag B 144 om skolemad i folkeskolen. Forslaget pålægger regeringen inden udgangen af folketingsåret 2024-25 at indkalde til drøftelser med Folketingets partier om at indføre skolemad til børn i folkeskolen. Jeg vil godt starte med at sige, at alle børn skal

have de bedste forudsætninger for at trives og for at lære i skolen, og at trivsel og læring går hånd i hånd. Hvis man går sulten i skole og måske også sulten hjem, har dagen sandsynligvis været lang og overskuddet lavt. Det er svært at koncentrere sig på tom mave. Det mærker jeg faktisk netop i disse minutter.

Hvis børnene hovedsagelig spiser mad uden ordentlig næring, påvirker det både krop og hoved, og jeg tror i øvrigt, at dårlige madvaner ofte fører andre dårlige vaner med sig. Derfor er det her også et spørgsmål om social lighed. Madordninger i skolen er derfor noget, som regeringen kigger grundigt på. I folkeskoleloven står der, at kommunerne allerede i dag kan etablere madordninger i skolen. På mine egne børns skole ved jeg f.eks. at der har været lasagne i dag. Kommunerne kan beslutte, om madordningerne skal stilles til rådighed for eleverne gratis eller være baseret på helt eller delvis forældrebetaling eller med et differentieret indkomstafhængigt tilskud. Men det her er heller ikke gratis.

Forslagsstillerne ønsker, at der indkaldes til drøftelser om at indføre skolemad til børn i folkeskolen. Man kunne jo sige, at det er de drøftelser, vi har nu. Det er der vel ingen grund til at fremsætte et forslag om. Men forslagsstillerne er heller ikke selv kommet med et finansieringsforslag, der svarer til ønskerne til en skolemadsordning. Det synes jeg faktisk ikke er helt holdbart. Vi bliver nødt til også at tale om finansiering. Ellers er den politiske diskussion tømt for indhold. I sidste ende handler alt jo om prioritering, og særlig når det handler om et forslag om at indføre skolemad i folkeskolen, som er omfattende og omkostningstungt.

Et nyt krav om, at kommunerne skal tilbyde alle folkeskoleelever skolemad vil betyde betydelige merudgifter. Alt efter om skolemaden skal være gratis, om der skal være krav til maden, f.eks. om økologi, og hvor mange klassetrin ordningen skal omfatte, så kan merudgifterne løbe op i et milliardbeløb. Der blev faktisk stillet et spørgsmål fra fru Pernille Skipper i 2021 til den daværende undervisningsminister, som vurderede, at de kommunale merudgifter rent regneteknisk kunne opgøres til mellem 2 og 3,3 mia. kr. årligt efter indfasning, og det vil altså sige uden de eventuelle anlægsomkostninger, der også følger med. Det skal ses i lyset af, at der er mere 500.000 folkeskoleelever og 200 skoledage på 1 år, og at der dermed potentielt skal laves 100 millioner frokoster på 1 år – 100 millioner frokoster på 1 år.

Regeringen kan ikke på nuværende tidspunkt støtte et så omfattende og omkostningstungt forslag, men tak for ordet og faktisk også tak for at rejse, synes jeg, en relevant debat.

Kl. 16:32

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak til ministeren. Der er spørgsmål fra fru Lotte Rod, Radikale Venstre.

Kl. 16:32

Lotte Rod (RV):

Ministeren siger, at han ikke kan støtte skolemad. Men hvad mener ministeren egentlig om skolemad?

Kl. 16:32

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ministeren.

Kl. 16:32

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg vil godt understrege, at jeg ikke på noget tidspunkt har sagt, at jeg ikke kan støtte skolemad. Min egen søn har fået lasagne i dag; det støtter jeg varmt. I øvrigt er det sådan, at en ny kortlægning skønner, at der findes skolemadsordninger på ca. 65 pct. af alle folkeskoler. Så der er masser af børn, der i dag har fået skolemad.

Det, vi diskuterer, er vel, om der skal indføres som et krav i folkeskoleloven, at der *skal* være skolemad på alle skoler. Og så synes jeg også godt, at man kan sige, at vi diskuterer seriositeten i at fremsætte et forslag, der ifølge det gamle svar til Pernille Skipper regneteknisk kunne løbe op i 3,3 mia. kr., og at Radikale Venstre skriver i bemærkningerne til forslaget, at Radikale Venstre ønsker at prioritere skolemad og er villig til at drøfte andre partiers finansieringsforslag. Det er en lille smule letbenet, er det ikke? Man må starte med selv at lægge noget på bordet. Hvor er det, at 3,3 mia. kr. skal komme fra? Ellers bliver politik jo ligegyldigt, hvis det bare er at slå ud i luften og sige: Vi vil gerne diskutere, hvordan I andre vil finansiere det.

Kl. 16:33

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Lotte Rod. Værsgo.

Kl. 16:33

Lotte Rod (RV):

Jeg har jo netop skrevet beslutningsforslaget, så vi kan gøre det på mange forskellige måder. For jeg er jo interesseret i, at vi kommer i gang med skolemad. Så det kan også godt være, at første skridt kunne være, at vi kunne lave nogle forsøg i nogle kommuner. Vil regeringen være med til at prioritere, at vi sætter gang i skolemad?

Kl. 16:34

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ministeren.

Kl. 16:34

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg er for det første glad for, at den kortlægning, jeg henviste til før, viste, at 65 pct. af alle folkeskoler allerede har skolemadsordninger. Og så vil jeg da også godt indrømme, at jeg følger lidt med i nogle af de projekter, der allerede kører. F.eks. er der »Generation Sunde Børn«, der kigger på ca. 2.000 børn i 1. til 3. klasse, og som er finansieret af Novo Nordisk Fonden. Resultaterne forventes klar i 2026. Man undersøger sammenhængen mellem mad, søvn, skærmvaner, trivsel og vægt. Det synes jeg er enormt spændende og interessant og måske også noget, der ville kunne kvalificere de politiske diskussioner yderligere.

Kl. 16:34

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ministeren. Nu går vi så i gang med ordførerrunden, og den første ordfører er fru Astrid Krag fra Socialdemokraterne.

Kl. 16:35

(Ordfører)

Astrid Krag (S):

Tak til Radikale Venstre for at have fremsat beslutningsforslaget her og give os lejlighed til at drøfte skolemad også her i Folketingssalen. Det har jeg set frem til, ligesom jeg med stor glæde har besøgt lokale skoler, der allerede har indført skolemad, deltaget i spændende møder om emnet, helt som jeg i øvrigt tror, at de fleste kolleger herinde har gjort. Jeg kan så sige, at mine unger får chili con carne i dag.

Mad betyder noget for os alle sammen, men især når man er barn og skal have energi til krop og hjerne til at lære tabellerne, både de små og de store, skal lære at stave til »kat« og alt det andet, ramme plet i hovedingebold og være der for sit hold, så betyder mad noget. Det er svært at koncentrere sig på tom mave, og det er også svært at have overskud til at være social. Det går ud over læringen, og det går ud over trivslen.

Derfor er der i dag mulighed for at få en skål havregryn i nogle sfo'er i de områder, hvor man oplever, at der er for mange børn, der

møder frem på tom mave. Der er skoler både i bykommuner og i landkommuner, hvor man har skolemad – ganske mange endda, kunne vi høre på ministerens tal. Så det er altså ikke noget, vi behøver at opfinde herindefra. Der er allerede mange skoler rundtomkring i landet, der har skolemadsordninger, og de findes i øvrigt i mange forskellige former, alt efter hvordan man lokalt har fundet, at det bedst gav mening. Sådan er vores lovgivning nemlig i dag.

Kommunerne har lov til at beslutte at etablere skolemadsordninger og forholde sig til, hvad det er for en ordning, man ønsker lokalt hos sig. Nogle steder er det en del af børnenes skoledag at tage aktiv del i madlavning og være måltidsværter for klassekammeraterne; andre steder er det et køkken, der laver maden, og skolemadsordningen handler mest om det ernæringsmæssige.

Forslagsstillerne vil have drøftelser om et centraliseret krav om skolemad. Forslaget er sympatisk – bestemt – men som ministeren også var inde på, vil et sådan centraliseret krav medføre store merudgifter, ja, endda i milliardstørrelsen. Det er immer væk lidt af en regning at udskrive uden at forholde sig til, hvordan det skal finansieres.

Jeg synes i al beskedenhed, at vi har lavet en klog aftale om folkeskolen for nylig. Der er mange gode initiativer i den, og grundlæggende er det jo i en bevægelse for vores folkeskole, hvor vi gør op med centralisering og detailstyring og tværtimod lægger vægt på netop det lokale ejerskab til skolen – med lokale valgfag, større ansvar til skolebestyrelserne og jo så i øvrigt 2,6 mia. kr. til nye faglokaler.

Når man ved, hvor populært et valgfag madkundskab er, og at man nogle steder allerede i dag kan være i bekneb med tilstrækkelig med køkkenfaciliteter, så ville det være oplagt at forestille sig, at en del af midlerne til faglokaler til den mere praktiske skole kunne gå til skolekøkkener; og at man nogle steder vil bruge lejligheden til at overveje mulighederne og modellerne for skolemad i samme ombæring synes jeg er utrolig positivt. Jeg synes også, det er værd, at I hver især overvejer, hvad vi kan gøre for at udbrede viden og kendskab til de forskellige modeller og udgaver af skolemad.

Selv er jeg sammen med min gode kollega fru Ida Aukén vært ved en konference om skolemad den 10. juni med deltagelse af bl.a. ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri og en lang række kloge mennesker, både skolefolk og madfolk, fra hele landet. Og jeg vil da, hvis man må det fra Folketingets talerstol invitere alle mine kolleger til at komme og være med ved den konference.

I Socialdemokratiet er vi glade for opmærksomheden omkring alle de gode perspektiver ved skolemad, men vi kan ikke støtte det konkrete beslutningsforslag, vi drøfter her i dag.

Kl. 16:38

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak for talen. Der er spørgsmål fra fru Lotte Rod, Radikale Venstre.

Kl. 16:38

Lotte Rod (RV):

Vil Socialdemokratiet prioritere penge til, at vi får skolemad?

Kl. 16:38

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 16:38

Astrid Krag (S):

Vi har jo allerede i dag en folkeskole, der finansieres centralt via os herinde, og vi har kommuner, som har en økonomi og en lovgivning, der giver mulighed for at vælge at have skolemad på mange forskellige måder. Nu kunne vi høre fra ministeren, at det har man besluttet i 65 pct. af vores skoler, som jeg forstod tallet fra ministeren, og det synes jeg er rigtig positivt. Jeg synes også, at det er rigtig positivt,

hvis det her med flere valgfag kan få nogle skoler til at genoverveje, om de har lyst til at lave noget, hvor de kan kombinere det at have madkundskab med det at have en form for skolemadsordning.

Jeg er selv blevet meget inspireret af at snakke med nogle af de børn, der får lov til både at stå i et køkken, bruge det at kunne læse en opskrift, beregne mængder og bagefter skulle stå for værtskab, når de andre elever på skolen skal ind og have maden. Den læring, der er i det, synes jeg er enormt inspirerende. Jeg synes bare, at vi skal passe på med at synes, at vi skal detailstyre og centralisere herindefra med den slags beslutninger. Der er sådan set mange gode ting i gang derude. Jeg vil gerne gøre mit til at udbrede viden omkring det. Det handler konferencen om, og jeg er sikker på, at vi kan have nogle gode drøftelser herinde af, hvad vi kan gøre for at hjælpe det på vej.

Kl. 16:40

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Fru Lotte Rod.

Kl. 16:40

Lotte Rod (RV):

En ting er at udbrede viden, men noget andet er jo herinde i Folketinget at påtage sig ansvaret for at prioritere de penge, der skal til for at gøre det til virkelighed. Derfor spørger jeg bare lige igen: Vil Socialdemokratiet prioritere penge til, at vi får mere skolemad?

Kl. 16:40

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Ordføreren.

Kl. 16:40

Astrid Krag (S):

Vi har lige lavet en meget stor aftale om folkeskolen, hvor vi løfter økonomien til skolerne ret markant og varigt – knap 800 mio. kr. varigt – hvor der er en timebank med en værdi for over 2 mia. kr., man kan prioritere lokalt, og hvor der er 2,6 mia. kr. til faglokaler til den mere praktiske skole. Oven i det kommer de kommuneaftaler, vi fra regeringens side laver løbende med kommunerne, og hvor der jo er et kommunalt råderum at forholde sig til: Giver skolemad mening hos os lokalt? Ønsker vi det? Hvilken model giver mening for os? Jeg synes, at det er en god tilgang, vi har til det. Jeg vil meget gerne sammen med jer være med til at sørge for, at der kommer viden om, hvad der er af forskellige modeller for skolemad.

Kl. 16:41

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Næste spørger er fru Helene Liliendahl Brydensholt fra Alternativet.

Kl. 16:41

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak for det. Ordføreren sagde i sit svar til fru Lotte Rod, som jeg hørte det, at kommunerne har økonomisk mulighed for at prioritere skolemad. Det vil jeg gerne udfordre lidt, for når jeg hører om, hvordan det står til ude på mange folkeskoler, er der rigtig mange folkeskoler, også efter at man har prioriteret mere økonomi til det, der vil have svært ved at lave den prioritering over f.eks. flere lærere eller ikke at skulle fyre lærere. Så er ordføreren så sikker på, at alle kommuner har økonomisk mulighed for at prioritere det her?

Kl. 16:41

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det ordføreren.

Astrid Krag (S):

Vi kan jo i hvert fald konstatere, at der er skolemad på ganske mange skoler. Det ser forskelligt ud. Der er f.eks. forskellige tilgange til forældrebetaling. Det kan jo være noget, man har en principiel holdning til, eller det kan være det muliges kunst i en kommune, hvor man gerne vil have skolemad. Der kan man blive nødt til at have et niveau af forældrebetaling, hvorimod hvis man havde ubegrænsede midler, ville det se anderledes ud. På den måde er der jo alle mulige spørgsmål hele tiden, når man driver kommune, og når man driver skole, hvor det også er et spørgsmål om at få enderne til at mødes. Men jeg synes jo, at alene det, at vi kan se, at der er skolemad så mange steder, viser, at det er noget, man kan bruge, hvis man synes, at det giver mening lokalt.

Nu må vi få at se. De ekstra midler er jo ikke ude at arbejde endnu i forlængelse af folkeskoleaftalen. Der er ikke en spade, der er sat i jorden; der er ikke noget af det her, der er gået i gang endnu. Jeg synes, at det bliver spændende at følge, hvor meget madkundskab, fællesskab og alt det, som man kan opnå og lære med det, og som jo også er enormt praktisk og konkret, kommer til at fylde. Jeg tror, at det kommer til at fylde en del.

Kl. 16:42

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Kl. 16:42

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Er ordføreren ikke nervøs for, at man ude i de kommuner og i de folkeskoler, hvor man måske netop har de børn, der virkelig ville få gavn af det her skolemad, ikke har økonomien til at prioritere det, fordi man har andre store udfordringer på skolen, som man bliver nødt til at bruge midler til. Er ordføreren ikke nervøs for det, og vil ordføreren så ikke medgive, at hvis man stemte for det her forslag eller som regering selv fremsatte et lignende forslag, så ville man kunne sikre, at nogle af de børn, der har allermost brug for det her, vil kunne få det?

Kl. 16:43

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren.

Kl. 16:43

Astrid Krag (S):

Jeg synes jo faktisk, at det er noget af det, det kommunale selvstyre kan, nemlig at have kendskab til, hvor der er nogle skoledistrikter og nogle skoler, hvor man står med en lidt tungere opgave; hvor det faktisk nok er en god idé, at der er noget morgenmad sat frem til de børn, der møder tidligt i skolen, inden de skal i skole; og hvor vi kan få stor gavn af at have et skolemadsprojekt.

Det er jo nogle diskussioner, man har lokalt, når man vurderer, om det her kan give mening. Det kan være i nogle landdistrikter, hvor man kan stå med udfordringer i skolen og både den faglige og sociale trivsel – det kan vi jo desværre se – eller det kan være i nogle af de større byer, hvor der er nogle områder, hvor man kan have særlige behov for det her. Jeg synes, at vi ser eksempler på skolemad begge steder. Jeg vil meget gerne være med til at udbrede yderligere viden om det til dem, der ikke har taget fat på det endnu.

Kl. 16:44

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Med de ord siger vi tak til ordføreren. Der er ikke flere indtegnet, så vi går videre i ordførerrækken. Den næste er fru Anni Matthiesen fra Venstre.

Kl. 16:44

Kl. 16:47

(Ordfører)

Anni Matthiesen (V):

Tak for det, og tak til Radikale Venstre for at rejse den her gode debat her i salen i eftermiddag. I Venstre synes vi også, at det med skolemad er godt. Men når det så er sagt, synes jeg faktisk ikke, at det er noget, som vi her fra Christiansborg skal begynde at diktere over for kommunerne. Vi holder egentlig rigtig meget af den lokale indflydelse, altså fra forældrenes side i forhold til at påvirke hverdagen derude på skolerne, og for den sags skyld af, at kommunerne har retten til at tage beslutninger om det med skolemand.

Ud over det er der, som det også tidligere er blevet nævnt, jo oveni en økonomisk regning, der skal betales i forhold til det her forslag. Hvis det bliver på den måde, som Radikale efterspørger i forslaget, er det jo mere end 3 mia. kr., som man forventer så skal findes til at dække omkostningerne.

I mine øjner er der også store forskelle på, hvad det egentlig er, forældrene måske efterspørger, og derfor holder jeg egentlig af det med, at der er en lokal forankring, og at det er forældrene på skolerne, som også er med til at træffe de her beslutninger om at tilbyde skolemad lokalt. Og jeg synes også i forhold til den fælles aftale, vi netop har indgået på folkeskoleområdet, hvor fru Lotte Rod måske også kunne have valgt at bringe det her ind til en drøftelse under forhandlingerne, at forslaget her er i modstrid med mange af de ting, som vi netop har fået skrevet ind i den nye folkeskoleaftale, nemlig det her med nu at give plads til at skabe de lokale skoler med involvering af både forældre og lærere, men for den sags skyld også foreninger rundt omkring skolerne. Ud fra det kommer Venstre ikke til at støtte det her beslutningsforslag.

Kl. 16:46

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der er et spørgsmål til ordføreren fra fru Lotte Rod, Radikale Venstre.

Kl. 16:46

Lotte Rod (RV):

Jeg tror, Venstres ordfører elsker efterskolerne lige så meget, som jeg gør. Derfor har jeg lyst til at spørge, om Venstre ikke kan se, hvor stor en værdi det har, når elever og lærere spiser sammen alle sammen og nogen ikke går ned og henter noget mad eller har madpakker med, altså måltidet som et fællesskab?

Kl. 16:46

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren.

Kl. 16:47

Anni Matthiesen (V):

Jeg har besøgt og kender rigtig mange efterskoler, og jeg nyder for den sags skyld, når jeg besøger dem, at sidde med sammen med eleverne og spise sammen med dem. Akkurat ligesom Radikale Venstre holder af den del, holder jeg også af det, og jeg synes faktisk også, det er vigtigt. Det gør ikke, at jeg så synes, at vi her fra Christiansborg skal diktere det. Jeg synes stadig væk, det er utrolig afgørende, at man som forældre på en eller anden måde også er med til at påvirke hverdagen på skolerne, og jeg vil sige, at jeg glæder mig over, at over 65 pct. ejere af skolerne jo allerede i dag leverer skolemad på forskellige måder, men med udgangspunkt i det sted, hvor den enkelte skole ligger.

Kl. 16:47

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Lotte Rod.

Lotte Rod (RV):

Vi kunne jo starte med at lave nogle store forsøg på det, og derfor vil jeg gerne spørge, om Venstre vil være til at prioritere de penge til, at vi kan komme i gang med det?

Kl. 16:47

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren.

Kl. 16:47

Anni Matthiesen (V):

Jeg vil ikke begynde her i dag at sige, at jeg lige finder nogle penge, og at det så er o.k. og vi bare gør det. Men jeg kan gå så vidt som til at sige, at jeg helt klart synes, at det er noget, vi sagtens kan drøfte og arbejde videre på. Socialdemokraternes ordfører kom jo bl.a. med en invitation, her for lidt siden, til, at vi jo bl.a. kunne deltage i den høring, som fru Astrid Krag også står bag, for at blive klogere på det her område. Vi har også været på besøg i Finland osv., så der er jo helt klart noget inspiration at hente forskellige steder. Men jeg kommer ikke til at sig, at vi vil afsætte midler på baggrund af det her beslutningsforslag.

Kl. 16:48

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Der er ikke flere indtegnet, så vi siger tak til fru Anni Matthiesen. Næste ordfører er fra Danmarksdemokraterne, hr. Kim Edberg Andersen, som står klar.

Kl. 16:48

(Ordfører)

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det, formand. Jeg bliver nødt til at sige til mine ærede kollegaer, at jeg er blevet indkaldt som vikar med kort varsel, og jeg ved, hvor vidnende I er, så nu må vi se, hvor hårde I er ved mig. Men jeg har i hvert fald tænkt mig at læse talen op, så I får mig også at se med briller på – det er ikke mange, der har set mig med læsebriller, men det får I lov til nu.

Med forslaget her kan vi så få en debat om de gode gamle madpakker, som for nogle er elsket – man står i køkkenet med sin bette purk og laver madpakken sammen – og for andre er mindre elsket og forbundet med noget, der skal overstås i en travl hverdag.

Forslaget går ud på at pålægge regeringen inden udgangen af folketingsåret 2024-25 at indkalde til drøftelser med Folketingets partier om at indføre skolemad til børn i folkeskolen. Radikale har foreslået en fuldt indfaset ordning med ét vederlagsfrit måltid mad til folkeskoleelever. Det vil så koste i omegnen af 3 mia. kr. om året i drift at implementere en sådan ordning. Med forslaget her foreslås det altså, at der indkaldes til drøftelser om at indføre skolemad til børn i folkeskolen. Forslagsstillerne lægger sig altså ikke fast på en model, men nævner, at man kunne indføre forsøgsordninger i enkelte kommuner.

I Danmarksdemokraterne mener vi faktisk, det er et sympatisk forslag. Folkeskolen skal i forvejen løfte rigtig mange opgaver, og de 2-3,3 mia. kr., det vil koste at indføre en vederlagsfri madordning, mener vi i Danmarksdemokraterne kunne bruges anderledes, f.eks. til at sikre en mere praktisk-faglig skole, hvor eleverne i højere grad motiveres og udfordres, og hvor kvaliteten af undervisningen og undervisningsmaterialerne er i top. Det er en god intention at prioritere ernæring og trivsel for vores kommende generationer; det anerkender vi fuldt ud i Danmarksdemokraterne. At sikre, at vores børn får sunde og nærende måltider i løbet af skoledagen, som er afgørende for deres fysiske og mentale velbefindende samt deres præstationer i skolen, er noget, der er i alles interesse, selvfølgelig er

det det, og det er også i alles interesse at fremme sunde kostvaner og skabe gode rammer for børnenes udvikling og læring. Men samtidig er det dog ret vigtigt at anerkende, at implementering af en ordning med skolemåltider bør være op til de lokale skoler, for skolernes ledelser og bestyrelser kender simpelt hen bedst deres egne behov og deres ressourcer, og de bør have frihed til at træffe de her beslutninger. Så kan jeg så også forstå på ministeren, at ca. 67 pct. af dem har gjort det allerede.

Så mener vi faktisk også i Danmarksdemokraterne, at forældrene selv har et ansvar for at sikre, at deres børn har sunde madpakker med i skole. Det er simpelt hen en del af forældrenes rolle i forhold til at støtte deres børns trivsel og udvikling. Vi må også være opmærksomme på den økonomiske side af det her forslag, altså at implementeringen af en skolemåltidsordning kan være ret omkostningsfuld, og at midlerne nok kunne anvendes, i hvert fald efter vores mening, mere effektivt på andre områder i folkeskolen, såsom til undervisningsmaterialer, lærerressourcer eller infrastrukturforbedringer. Derfor bør vi understøtte og opmuntre til lokale initiativer, hvor skoler og forældre og det lokale samfund samarbejder om at tilbyde sunde madordninger til børnene. Det kan ske gennem frivillige ordninger, partnerskaber med lokale producenter eller andre kreative løsninger, der passer til den konkrete skoles situation.

Sunde kostvaner for vores børn skal være en prioritet, men at implementere det som noget, der bliver detailstyret fra Folketinget, kan Danmarksdemokraterne desværre ikke støtte. Så derfor kommer vi ikke til at støtte forslaget.

Kl. 16:52

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Der er spørgsmål til ordføreren. Fru Lotte Rod, Radikale Venstre.

Kl. 16:52

Lotte Rod (RV):

Danmarksdemokraterne siger, at et sundt måltid bør være en prioritet. Man så skal det jo også være en prioritet. For vi ved jo godt, at realiteten ude i kommunerne er, at de er så presset, og at økonomien på skolerne er så presset, at hvis vi gerne vil have skolemad, har vi her i Folketinget et ansvar for at finansiere det.

Kl. 16:52

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren.

Kl. 16:52

Kim Edberg Andersen (DD):

Fru Lotte Rod blander lige præmisserne sammen. For ja, det skal være en prioritet, og ja, det burde være en prioritet, og ja, det ligger ude hos kommunerne. Der er altså 67 pct. af skolerne, der allerede har fundet ud af det, og det, at kommunerne har valgt at prioritere anderledes, betyder jo ikke, at vi så skal komme med en check til dem her fra Folketingets side. Vi kan jo alle sammen være enige om, at vores børn skal have ernæring. Men som fru Lotte Rod kan høre, synes vi jo faktisk også, at forældrene har et ansvar for at fodre deres børn af. Det mener vi.

Så er der nogle helt specifikke børn, der lever i nogle sociale situationer, hvor der er en problemstilling. Der tror jeg altså, at man mange gange laver den bedste løsning lokalt. Og ja, der er rigtig mange skoler, der i forvejen sørger for, at deres børn i hvert fald får et morgenmåltid, som faktisk nok er vigtigere end et måltid omkring middag i forhold til skoledagens længde. Men ja, det er en prioritet, men det behøver altså ikke være sådan, at Folketinget finder en check på 3 mia. kr. til en folkeskole, hvor vi egentlig bare siger, at det skal prioriteres – selvfølgelig skal det – men det skal undervisningsmaterialer og så mange andre ting i skolen også. Og nu

skal jeg passe på med, hvad jeg siger, men vi kan nok finde 3 mia. kr. og putte dem ind i en skole et sted, uden at vi egentlig kan se, at vi er kommet i mål, alligevel. Der mangler penge alle steder.

Kl. 16:53

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Jeg skal spørge, om der ønskes anden rund, for så skal man huske at taste sig ind. Så kom der lige en hurtig finder dér – værsgo til fru Lotte Rod.

Kl. 16:54

Lotte Rod (RV):

Men det er jo en politisk prioritering, og det også den diskussion, jeg savner, og det er også derfor, at vi har fremsat det her forslag. For i Radikale Venstre ønsker vi jo, at vi her i Folketinget prioriterer vores børn og skole højere, end vi gør i dag. Jeg vil både gerne have, at der er flere lærere og pædagoger, og at de har mere tid til at forberede sig, at der er flere materialer, at der er fede legepladser, at man kan komme på lejrskole, og at der er råd til en busbillet – men også, at der er skolemad. Og som forælder kan jeg egentlig godt lide selv at smøre madpakke, men jeg tror, at måltidet og det, at alle børnene sidder og spiser sammen med deres lærere, ligesom man gør på en efterskole, kan noget andet og noget særligt.

Kl. 16:54

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 16:54

Kim Edberg Andersen (DD):

Det er bare, fordi Danmarksdemokraterne ikke ser det her forslag, i forhold til at der sådan er et vakuum i en folkeskole, hvor alting ellers bare kører godt, og så er det her ligesom det sidste problem, vi skal løse. Det er jeg fuldstændig enig med fru Lotte Rod i. Havde det så bare været det sidste problem i den danske folkeskole, som manglede at blive løst, og det bare kostede 3 mia. kr.! Men fru Lotte Rod nævnte jo selv en hel række af ting, som De Radikale prioriterer, og det har jeg hørt tidligere er prioriteringen, og det har jeg stor respekt for. Men der er mange ting i forhold til folkeskolen, som Radikale gerne vil, og det er bare der, hvor vi stiltfærdigt siger: Så er der andre ting i folkeskolen, som vi gerne vil prioritere først, altså undervisningsmaterialer osv. Så det er egentlig bare det, vi siger. I Danmarksdemokraterne anerkender vi fuldt ud, at penge ikke bare er en ressource, vi har uendeligt af.

Kl. 16:55

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der er ikke flere spørgsmål til ordføreren for Danmarksdemokraterne. Vi siger tak og går videre til ordføreren for Socialistisk Folkeparti hr. Sigurd Agersnap.

Kl. 16:55

(Ordfører)

Sigurd Agersnap (SF):

Tak for ordet, formand, og tak til Radikale Venstre for beslutningsforslaget. Jeg har set frem til at debattere det, og jeg synes, det er en vigtig sag at løfte og få drøftet igen. Jeg har også været lidt i gemmerne og fundet ud af, at SF fremsatte et næsten tilsvarende beslutningsforslag for 20 år siden. Det viser jo, at det er en debat, vi har haft i noget tid, men hvor der desværre er sket meget lidt. Det gør den ikke mindre aktuel. Det gør det i min optik faktisk mere aktuelt, at vi endelig kommer i gang.

Vi ved rigtig meget om, hvad skolemad gør, og der er blevet talt lidt om høringer heroppefra i forhold til at samle mere viden. Mere viden er jo altid godt, men jeg vil sige, at det jo ikke er et område,

hvor vi mangler viden om, hvad der sker, når man indfører skolemad i skolerne. Vi ved noget af det fra Finland, vi ved noget af det fra Sverige, og vi har også nogle erfaringer her i Danmark fra de steder, hvor man har skolemad. Det er godt for læringen, det er godt for trivslen, og det styrker sundheden. Det kan også styrke fællesskabet på skolen, at man sidder sammen og spiser, og at man måske har et mobilfrit rum mere, hvor man faktisk er fælles om noget. Det øger også ligheden, fordi folk uanset baggrund, og om de har en madpakke i tasken, faktisk får det samme at spise og får mulighed for at få den samme energi til resten af dagen. Alt det synes vi i SF er vigtigt, og vi synes, det er meget tydeligt, at skolemad løser rigtig mange af de problemer, vi har i folkeskolen, ikke fuldkommen, men det er i hvert fald et bidrag til det.

Der er lige nu en god tendens i forhold til skolepolitikken herinde, hvor vi siger, at vi skal blande os mindre i indholdet af hverdagen og fokusere mere på rammerne for, at man kan lykkes derude. Vi skal fokusere på, at rammerne økonomisk, fysisk, men også dem omkring maden er til stede. Og det synes jeg er en god tendens, men jeg synes, det er ærgerligt, at den ikke er slået helt igennem på skolemad, for det er en af de afgørende rammer for, at alle de andre investeringer, vi laver i folkeskolen, også lykkes, i forhold til at man faktisk får noget ud af de sidste timer.

Så er der en debat om, om det her er noget, man *kan* gøre i kommunerne, eller noget, man *skal* gøre i kommunerne. Når man snakker med kommunerne lige nu, er det min oplevelse, at de er i gang med at spare på alt det, de *kan* gøre, altså at man har en presset økonomi, hvor det, man lever op til, er det, man skal gøre og er forpligtet til lovgivningsmæssigt. Så kan man jo godt sige, at kommunerne har friheden til at vælge at prioritere alle mulige ting, men spørgsmålet er, om de har mulighederne for at udnytte de friheder, for hvis ikke økonomien er til det, har man jo ikke muligheden.

Derfor handler det her jo også i sidste ende om finansiering. I SF er vi meget åbne over for at drøfte beslutningsforslaget og en finansiering til om ikke at rulle det ud fuldkommen over hele landet fra den ene dag til den anden så i hvert fald at komme i gang på nogle flere skoler. Nu blev der efterspurgt finansieringsforslag tidligere. Jeg har i hvert fald et par stykker, men jeg vil nævne, at man kunne gennemføre den lagerbeskatning på ejendomsselskaber, som blev besluttet i sidste periode, men som den nye regering har fjernet. Det er en lagerbeskatning, som for mig at se er et klart hul i beskatningen for nogle ejendomsspekulanter, og som vil give statskassen 1 mia. kr. Det er i hvert fald en oplagt mulighed for at starte.

Men jeg synes nu, hvis debatten skal tilbage til at handle om det, den egentlig er sat til, altså skolemad, at det er et entydigt godt forslag. Jeg hører, at alle deler ambitionen, og så er det jo om at finde et fælles forslag til at komme i gang og i hvert fald få startet på en ordning. Tak for ordet.

Kl. 16:59

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Så går vi videre til den næste ordfører i rækken, og det er fru Helena Artmann Andresen fra Liberal Alliance.

Kl. 16:59

(Ordfører)

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak for det. Skatteyderbetalt skolemad til måske lidt over 3 mia. kr. er ikke noget, vi kan bakke op om i Liberal Alliance, og det er der flere grunde til. Hvis man kører en model, som jeg tidligere har hørt Radikale give udtryk for er den, de ønsker, hvor skatteyderbetalt skolemad til de omkring 3 mia. kr. er fuldt indfaset, synes jeg, det lidt er at skyde gråspurve med kanoner, for langt de fleste børn har

heldigvis forældre, der kan sende deres børn af sted med en god og ordentlig madpakke i skole. Så jeg synes måske, det er lidt for nemt at bruge andres hårdt tjente skattekroner på noget, der ikke er nødvendigt i den grad.

Jeg er helt med på, at der er børn, der desværre kommer fra familier, hvor overskuddet ikke er særlig stort, og at det kan gå ud over børnene, så de måske ikke får madpakke med i skole, men så er det godt, at vi har nogle gode og omsorgsfulde folkeskoler derude, der kan lave lokale løsninger. Debatten om skatteyderbetalt skolemad har jo kørt en gang før, og jeg synes faktisk, det er vildt, at der er nogle, der kan blive provokeret af, at vi i Liberal Alliance siger, at det er et forældreansvar at sende sine børn i skole med madpakke. Staten skal ikke tage forældreansvaret. De tager mere og mere, og vi vil gerne den modsatte vej.

En af de modeller, der også bliver foreslået, er, at man kan tvinge de velstillede forældre til at brugerbetale for skolemad. Jeg synes faktisk, det er en ret vild model overhovedet at foreslå. Manglende tid bliver også brugt som et argument, og jeg er helt med på, at der er mange børnefamilier, der er pressede, og helt generelt ønsker vi, at der kommer mere fleksibilitet til børnefamilierne. Men langt de fleste skoler har allerede ordninger, hvor man kan tilkøbe frugt, skolemælk og skolemad, og de fleste skoler har også en bod, hvor man kan købe en såkaldt snydemad, 10'er-mad. Jeg har hørt mange forskellige udtryk for det. Liberal Alliance er imod forslaget, fordi vi mener, at de 3 mia. kr. kan bruges bedre, og vi er det også af en værdimæssig årsag.

Lige til allersidst vil jeg sige, at der i bemærkningerne til forslaget flere gange står »gratis«. Kan vi ikke en gang for alle blive enige om, at der ikke er noget, der er gratis i det offentlige? Tak for ordet.

Kl. 17:01

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Lotte Rod, Radikale Venstre.

Kl. 17:02

Lotte Rod (RV):

Liberal Alliance er det første parti, som rent ideologisk er imod skolemad, og derfor får jeg bare lyst til at spørge: Ville Liberal Alliance egentlig synes, det var bedre, hvis man selv skulle have madpakke med på efterskole?

Kl. 17:02

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 17:02

Helena Artmann Andresen (LA):

Altså, nu er det en lidt anden situation med efterskolen, end det er med folkeskolen, fordi man bor på skolen. Så nej, det ville jeg som udgangspunkt ikke mene. Jeg kan heller ikke lige se, hvordan det rent praktisk kan hænge sammen.

Kl. 17:02

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Fru Lotte Rod.

Kl. 17:02

Lotte Rod (RV):

Når jeg godt kan lide idéen om en skolemadsordning, er det jo, fordi den tilbyder det pædagogiske måltid, altså det fællesskab, der opstår, når elever og lærere sidder og spiser sammen. Det er også det, der skulle være argumentet for mig, som egentlig godt som forælder kan lide at lave madpakke og nok skal proppe nogle sunde ting i og nok skal tage det ansvar på mig. Hvis jeg skulle sige ja

til skolemadsordningen, skulle det jo være, fordi den kunne tilbyde noget, der var mere værdifuldt end den madpakke, jeg selv kan lave, nemlig det fælles måltid. Kan Liberal Alliance ikke se, at der godt kunne være en idé i det?

Kl. 17:03

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 17:03

Helena Artmann Andresen (LA):

Altså, jeg anerkender da helt sikkert, at der er noget fællesskab i at sidde og spise sammen. Jeg ikke klar over, hvorvidt det kræver, at alle lige præcis skal sidde og spise den samme mad. Men jeg kan helt sikkert godt følge De Radikales tankegang, og vi har j bl.a. også indført det på fgu osv. Men jeg synes stadig væk, at når man tænker på, at udgifterne for det, der foreslås her, kan løbe op i 3 mia. kr., så kan jeg give mange bud på, hvordan man kunne bruge dem bedre i vores folkeskole.

Kl. 17:03

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak. Den næste ordfører i rækken er hr. Lars Arne Christensen fra Moderaterne. Velkommen til.

Kl. 17:03

(Ordfører)

Lars Arne Christensen (M):

Tak for ordet, formand. Og tak til Radikale Venstre for at fremsætte beslutningsforslaget. Da jeg blev suppleant her for et par måneder siden, var det bestemt en stejl læringskurve. Jeg skulle lige i gang med det parlamentariske, man skal mestre, os pludselig dukkede der også en pressesag op på mit skrivebord, som jeg lige skulle kommentere live på i TV 2 News. Overskriften var ret enkel: Regeringsparti ønsker at indføre skolemad i folkeskolen. Det parti var så Moderaterne.

Det er jo ikke nogen hemmelighed, at skolemad er en sag, som ligger os meget på sinde i Moderaterne, og ligesom forslagsstillerne i Radikale Venstre har vi bemærket, at skolemad har flere fordele, ikke kun for det enkelte barn i folkeskolen, men for barnets forældre, skolen og barnets lærere. Med skolemad styrker vi koncentrationsevne, indlæring og trivsel. I Moderaterne er vi optaget af, at alle børn og unge lykkes og får succes i deres liv. En forudsætning for det er, at man tidligt udjævner uligheder mellem børn og unge, og det sker først og fremmest i folkeskolen, der er en af vores største og vigtigste investeringer i vores børns livsmuligheder.

Med store forskelle på, hvordan børn udvikler deres faglige og sociale færdigheder gennem deres skoletid, skal man sætte ind tidligt, og her kan skolemad så være et værktøj til at udjævne de forskelle, vi ser i folkeskolen. Ingen børn skal være sultne i skolen, og især er det et problem, hvis deres sult påvirker deres resultater i skolen.

Det store spørgsmål er så nu: Kan B 144 ændre på dette? Min læsning af forslaget fortæller mig, at forslaget handler om at igangsætte drøftelser, som for så vidt er det, vi har nu, og det er selvfølgelig drøftelser, der på sigt skal blive til lovgivning. Men der er også ubekendte ved beslutningsforslaget. Radikale Venstre peger på prisen for skolemaden, men ikke på kilden til finansiering. Vi har selv været der i Moderaterne, og derfor er det også svært bare sådan lige at støtte et så potentielt udgiftstungt forslag. Men i Moderaterne støtter vi intentionen om at indføre skolemad, for som sagt skal børn og unge trives. Det betyder også, at tiden ikke er inde til at trykke på den grønne knap, hvad beslutningsforslaget angår, men at det

muligvis på den lidt længere bane kan blive en realitet. Så vi glæder os til at drøfte skolemad nærmere også med Radikale Venstre.

Så vi stemmer imod beslutningsforslaget, men vi støtter idéen om skolemad, og vi håber, at vi i fremtiden kan sætte os sammen og drøfte skolemad og finansieringen heraf.

Tak for ordet.

Kl. 17:06

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Lotte Rod, Radikale Venstre.

Kl. 17:06

Lotte Rod (RV):

Jeg har lige præcis skrevet beslutningsforslaget sådan, at vi kan gøre det på mange forskellige måder, for jeg er interesseret i, at vi kommer i gang. Jeg vil gerne starte med, at vi laver nogle forsøg. Så vil Moderaterne overhovedet være med til at få gang i et forsøg med skolemad?

Kl. 17:06

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 17:06

Lars Arne Christensen (M):

Moderaterne er som sagt for skolemad, men som beslutningsforslaget konkret foreligger her, synes vi, der er en ubekendt faktor med hensyn til finansieringen. Vi er glade for, at drøftelsen kommer i gang, og vi arbejder for det. I politik er det sådan, at man skal kunne lykkes med det, og det tænker vi også på sigt kommer til at kunne ske.

Finansieringen er en problemstilling. Vi er glade for, at der kommer den her nationale høring, som fru Astrid Krag nævnte tidligere, og det er en debat, der kommer til at folde sig ud. Jeg ved, at vi alle er inviteret til flere arrangementer på folkemødet for at drøfte skolemad, og det ser vi frem til. Finansieringen er en hurdle. Det er dyrt. Det bliver her estimeret, at det kommer til at koste 3,3 mia. kr., og jeg har hørt tal, der ligger langt højere end det. Det er uklart, hvor højt beløbet kommer til at blive.

Kl. 17:07

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Kl. 17:07

Lotte Rod (RV):

Hvor meget vil Moderaterne prioritere til at indføre skolemad?

Kl. 17:07

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 17:07

Lars Arne Christensen (M):

Vi er gået til valg på at få indført skolemad, så det ligger selvfølgelig i vores politiske dna, at vi gerne vil arbejde på det, og det gør vi jo også. Og nu har vi jo, som jeg indledningsvis sagde, været ude og fortælle om det på landsdækkende tv. Men det er klart, at vi er en del af en regering, og vi skal alle være enige om, hvordan vi gør det. Vi værdsætter den diskussion og de drøftelser, vi har i dag. Der er en problemstilling med hensyn til finansieringen. Jeg har ikke 3,3 mia. kr. til det her projekt – det er der ingen af os der lige har – så det skal afklares.

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak for det. Der er en enkelt kort bemærkning fra hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 17:08

kan koste. Og når ikke engang interessenterne er enige om, hvad det skal koste, så synes jeg også, det må være ret uklart for os herinde, hvad vi skal ende med at finansiere.

Så derfor er vi simpelt hen ikke klar til at prioritere skolemad endnu – selv om intentionen om det er god.

Kl. 17:08

Kl. 17:10

Kim Edberg Andersen (DD):

Altså, jeg bliver så nemt forvirret, for Moderaterne går ind for skolemad, men når der så kommer et forslag om skolemad, så går Moderaterne ikke ind for skolemad. Er Moderaterne et parti, som vi skal tro på, når de går igennem en hel valgkamp og siger, at vi skal have skolemad, men så ikke lige har fundet ud af at finde pengene? For på andre områder har Moderaterne da været gode i forhold til over for regeringen ligesom at sætte foden ned. Altså, udlændingepolitikken styrer Moderaterne jo en til en.

Så vil Moderaterne ikke bare sige, om det ikke virker en lille smule useriøst, at Moderaterne, når der så endelig kommer et forslag om skolemad, som de er gået til valg på, så vælger, bare fordi det er et beslutningsforslag, at tage den her snakken i ring? Altså, det er jo næsten sådan helt Venstreagtigt at sige én ting for et valg og så gøre noget andet bagefter. Men Moderaternes formand er jo selvfølgelig tidligere Venstremand, så det kan være, at det er et kulturspørgsmål.

Men vil Moderaterne ikke bare lige fortælle mig, hvorfor man kan sige noget før et valg og så være imod det, når Radikale kommer med noget, der nærmest en til en er det samme forslag?

Kl. 17:09

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 17:09

Lars Arne Christensen (M):

Jeg mener, at vi ret præcist har redegjort for, at der er en problemstilling omkring finansieringen, så der er en intention her om skolemad, som er god, men der er en finansieringsdel, som mangler. Og det skal selvfølgelig afklares, inden man kan stemme for sådan et beslutningsforslag.

Kl. 17:09

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Spørgeren.

Kl. 17:09

Kim Edberg Andersen (DD):

Jeg er jo bare vikar, men selv jeg læste jo forslaget og kunne se, at det, Radikale egentlig beder om, jo ikke er en færdigpakket pakkeløsning. Altså, det er jo dybest set, at der bliver indkaldt til en snak om et væld af løsninger. Så hvordan ved Moderaterne, at der ikke er finansiering? Det kunne jo være, at Radikale var så dygtige, at de simpelt hen fandt en løsning, der ikke kostede noget.

Så hvordan kan man så bestemt sige, at man er imod noget på grund af finansieringen, når det eneste, der bliver bedt om, er, at der bliver indkaldt til en snak om det?

Kl. 17:10

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 17:10

Lars Arne Christensen (M):

Tak for spørgsmålet. Nu er det sådan, at vi rent faktisk har investeret noget tid i at analysere det her. Der kører også forskellige projekter ude i Danmark, hvor de forskellige interessenter kommer med bud på, hvad sådan noget kan koste, og der er et meget stort udfaldsrum for, hvad sådan et skolemadsprojekt på nationalt niveau i Danmark

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste ordfører i ordførerrækken er fru Lise Bertelsen fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 17:11

(Ordfører)

Lise Bertelsen (KF):

Tak for ordet, og tak til Radikale Venstre for forslaget om at indføre skolemad i folkeskolen. I Det Konservative Folkeparti mener vi ikke, at vi skal pålægge folkeskolerne, at der skal indføres skolemadsordninger. Helt grundlæggende mener vi, at det er familiernes ansvar at sørge for deres børns kost, så den er nærende og dækker barnets individuelle behov. Hvis der indføres skolemadsordninger, vil det være nødvendigt at tage hensyn til allergener, hvilket vi mener at familien er bedst til. Det vil være alt for stort et ansvar at pålægge skolerne. Det er også forældrene, der ved, hvad børnene kan lide af mad, og hvilken overbevisning familien lever efter. Vi mener ikke, at skolerne skal varetage så stor en opgave, som det er at tage hensyn til så mange børns forskellige behov. Det vil være alt for komplekst, bøvet og dyrt – det har vi jo også hørt – altså over 3 mia. kr. i drift om året. Det vil være alt for dyrt at implementere det. Nogle vil have spegepølse, andre vil have frikadeller, andre vegansk, andre laktose- og glutenfrit, og der er mange, mange andre hensyn at tage.

Derudover køber jeg altså ikke helt argumentet om, at det styrker fællesskabet, for det vil skabe de samme problematikker som man oplever i dag. Der vil være børn, der ikke kan lide maden, og der vil være børn, der er utilfredse med udvalget, og netop det kan være med til at skabe en dårlig stemning i klassen. Jeg anerkender fuldt ud, at man kan styrke fællesskabet med en hyggelig spisesituation ude i klasserne, som jeg i øvrigt i mine knap 25 år som observatør i grundskolen har set foregå på langt de fleste folkeskoler allerede i dag, altså det fællesskab, hvor læreren bedriver højtlesning for eleverne og der foregår samtaler på kryds og tværs, mens de sidder og gnasker i alt fra gulerødder til hjemmelavede frikadeller. Men vi er simpelt hen nødt til at stole på, at forældrene ved, hvad der præcis er bedst for deres børn at have med i madpakkerne, og at forældrene er i stand til at påtage sig det ansvar, som det medfører som forældre. Det er ikke skolens opgave at sørge for indholdet i madpakkerne.

Når det så er sagt, vil jeg slå fast, at vi er store fortalere for, at folkeskolerne har selvbestemmelse, og hvis nogle skoler vurderer, at de kan administrere en skolemadsordning på deres skole, så vil vi ikke stå i vejen for det. Det skal bare ikke være noget, vi pålægger skolerne. Derfor bakker Det Konservative Folkeparti ikke op om forslaget. Tak for ordet.

Kl. 17:13

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Lotte Rod, Radikale Venstre.

Kl. 17:14

Lotte Rod (RV):

De Konservative er jo så sammen med Liberal Alliance, kan jeg høre, også ideologisk imod skolemad. Jeg sad bare og tænkte på, da jeg hørte talen, om det vil sige, at De Konservative egentlig også

synes, det er en dårlig idé i de daginstitutioner, hvor man har det. Altså, vil man helst have, at det er forældrene, der laver frokosten?

Kl. 17:14

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 17:14

Lise Bertelsen (KF):

Vi er imod, at staten skal beslutte, hvad der skal være i børnenes madpakker. Vi tænker faktisk, at det er et forældreansvar i folkeskolerne. Og det er ikke daginstitutionerne, det her forslag, som I foreslår, er inde på. Det er folkeskolerne, vi taler om.

Kl. 17:14

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Fru Lotte Rod.

Kl. 17:14

Lotte Rod (RV):

Hvad er så De Konservatives svar til de børn, hvor forældrene af den ene eller anden grund ikke kan tage det ansvar?

Kl. 17:14

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 17:15

Lise Bertelsen (KF):

Jeg mener absolut, at de forældre, der ikke kan tage et ansvar, skal have hjælp, og rigtig mange gange ved lærerne jo godt, hvad det er for nogle børn, de gang på gang går ned og finder knækbrød eller kiks til, og de børn skal hjælpes, men jeg mener ikke, at det skal være et ansvar, som alle andre forældre skal pålægges. Det skal være den enkelte familie og den enkelte barn, man tager hånd om, og det kan eventuelt være i samarbejde med socialforvaltningen.

Kl. 17:15

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger den næste ordfører i rækken er fru Anne Hegelund fra Enhedslisten.

Kl. 17:15

(Ordfører)

Anne Hegelund (EL):

I Enhedslisten går vi fuldt og helt ind for gratis skolemad. For 5 år siden fremsatte vi selv et forslag om bl.a. gratis sund og økologisk mad i både daginstitutioner og folkeskoler. Så vi vil meget gerne være med til at åbne op for dialog mellem regeringen og alle Folkeetingets partier om skolemad. Så vi støtter Radikale Venstres forslag, og tusind tak for at tage det op.

Vi er helt med på idéen om, at det er godt med mere fællesskab i vores folkeskole, og at et måltid, hvor man spiser sammen og spiser det samme, kan være rigtig godt i forhold til at skabe både fællesskab, men også mere lige muligheder for at lære. For det må jo ligesom ikke være sådan, at ens forældre enten har svært ved at have overskud til at få lavet en ordentlig madpakke eller har svært ved at få økonomien til at række til noget så grundlæggende som mad og medicin. Nu er jeg selv socialrådgiver, og jeg kan bare sige, at der er nogle forældre, der nærmest ikke selv får nok at spise for at prioritere, at deres børn kan få det, og at det stadig er svært at få det hele til at løbe rundt.

Flere og flere børn vokser op i fattigdom i Danmark, og folkeskoler er jo ikke en ø, så de her ting fylder også noget i skolen. Der er det rigtig vigtigt for os at gøre, hvad vi kan, for, at der ikke er nogen børn, der skal føle sig udenfor eller ved siden af på grund af deres

madpakke, eller hvis de ikke har en madpakke med, og at der ikke er nogen børn, der ikke lærer nok i folkeskolen, fordi de er sultne i timerne, og at maven, der knurrer, er det, der kommer til at fylde noget i stedet for det, der foregår af undervisning.

Vi vil også gerne være med til at se på finansieringen, og hvis regeringen nu dropper de skatterabatter til de rigeste, som der er fundet penge til, kunne der jo f.eks. blive brugt nogle penge på gratis og økologisk skolemad til alle folkeskoleelever. På den måde kan Christiansborg også være med til at skubbe til omstillingen af landbruget, sådan at der bliver meget mere økologi og vi sørger for, at der bliver solgt flere økologiske varer, og sørger for, at maden følger de officielle kostråd, så vi får skubbet på for sunde madvaner helt fra start og får rykket udviklingen i retning af, at der skal spises meget mere plantebaseret.

Hvis man spørger os, er vi ikke med på det her med at åbne op for brugerbetaling i folkeskolen, heller ikke, hvis det handler om skolemad. Vi synes, det er et skråplan, at de riges børn selv skal betale, for skolemad skal være noget, som alle børn har ret til, og der skal ikke ses skævt til dem, der spiser gratis. Det er også mindre administrativt bøvel, at alle forældre bare betaler over skatten. Og så bliver det jo nemmere at få opbakning til også at holde fast i den her fælles ordning, hvis regningen allerede er betalt af fællesskabet.

Skolemad er en solidarisk og effektiv løsning, og vi tænker, at de her penge vil være godt givet ud, for der er mange, der har svært ved at få familielivet til at hænge sammen med fuldtidsjob, og én ting mindre at stresse over kan være guld værd i en travl hverdag. Hvis der bliver lavet mad henne i skolen, slipper børnefamilierne for at stå og smøre madpakker, og den tid, forældrene sparer i køkkenet og i supermarkedet, kan de jo så vælge at bruge på enten at være mere sammen med deres børn eller arbejde mere, eller hvad de nu mangler tid til.

Kl. 17:19

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning fra hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 17:19

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det, og tak til ordføreren. Det gik rigtig godt for ordføreren længe, og selv sådan en som mig fra Danmarksdemokraterne tænkte: Ja, ja, jeg kan jo leve med det. Jeg er klar over, at Enhedslisten gå ind for, at bare alle andre betaler, så er gratis jo altid godt. Men så blev det lige pludselig til økologi, og så blev det lige pludselig landbruget også, og så blev jeg altså nødt til lige at reagere. Det er alligevel imponerende, at man kan have så meget imod dansk landbrug, at man tænker, at nu har vi lige chancen for at give dem kniven, for nu skal børnene have en madpakke i skolen.

Jeg har ikke børn selv, men jeg ved, at fru Astrid Krag har børn selv, og jeg vil næsten tro, at fru Astrid Krag også var klar over, allerede da hun fik børn, at de også skal fodres, mens de er i skolealderen. Så det kan jo ikke komme bag på forældre. Så til det der med at sige, at det her også skal bruges til at kompensere for, at man har bedre tid til at sidde og snakke med ens børn, når man kommer hjem, fordi man ikke skal ud at handle, bliver jeg bare nødt til, selv om jeg har stor respekt for ordføreren, at sige, at det så alligevel bliver så ekstremt venstreorienteret, og så bliver jeg nødt til at stille et spørgsmål: Mener ordføreren simpelt hen ikke, at børn og deres ernæring og deres mad i skolen er et forældreansvar, som man skal være sig selv bevidst som voksen, når man også vælger at få børn?

Kl. 17:20

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Anne Hegelund (EL):

Jo, det er forældrenes ansvar, men det kan jo også være et samfundsansvar at hjælpe til med, at alle børn, også hvis deres forældre mangler overskud, økonomisk eller på andre måder, får det ud af at gå i skole, som de skal. Det er forældrenes ansvar, men det er også samfundets ansvar, hvis børnene ikke lærer nok, fordi de enten ikke har en ordentlig madpakke med eller slet ikke har fået madpakke med.

Kl. 17:20

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 17:21

Kim Edberg Andersen (DD):

Så kender jeg ordføreren igen, for jeg er slet ikke i tvivl om, at der banker et hjerte for, at folk bliver behandlet ordentligt og har gode liv. Den del køber jeg fuldstændig ind på og anerkender ordføreren for det, men jeg bliver bare nødt til at sige, at hvis ordførerens parti bliver ved med det her med, at hver eneste gang er det landbruget, er det ude på landet, at skolemadpakken skal indføres først, for så bliver vi rigtig mange arbejdsløse ude på landet, og så har vi ikke råd til det. Så håber jeg, at Enhedslisten kommer rendende med en eller anden ordning, sådan at vi også kan blive forsørget af dem i byen til den tid. Tusind tak til ordføreren, som jeg ved har hjertet på rette sted, men vi er bare meget uenige.

Kl. 17:21

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 17:21

Kl. 17:21

Anne Hegelund (EL):

Jeg tænker da, at det, når man gerne vil have, at landbruget skal stille om til mere økologisk og mere klimavenligt, jo er godt at sørge for, at man er sikker på, at nogle af de varer også bliver købt af f.eks. folkeskolerne til skolemad. Så det var bare for at gøre det nemmere for landbruget at stille om, fordi de ved, at der vil være mange, der vil købe ind til skolemad, f.eks. kommunerne.

Kl. 17:22

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak. Den næste ordfører i rækken er hr. Alex Ahrendtsen fra Dansk Folkeparti.

Kl. 17:22

(Ordfører)

Alex Ahrendtsen (DF):

Tak, formand. Dansk Folkeparti støtter idéen om skolemad, men hvilken model det skal være, har vi ikke lagt os fast på, altså om det skal være en statsligt besluttet model, om det skal være en eller anden form for model, der er indført i kommunerne, eller en model, hvor man giver forældrene tilknyttet en skole i skoledistriktet mulighed for at stemme om det, en model, hvor man siger, at der skal være en eller anden form for forældrebetaling, og så kan forældrene selv med et flertal beslutte, at det skal indføres på skolen. Vi har ikke lagt os fast, men vi tror på skolemad som en god ting. Det er fællesskabende, det er kulturskabende – mad og måltider er kultur. Der er gode erfaringer fra andre lande, også lande, som er sammenlignelige med os, bl.a. Finland.

Så vi er som udgangspunkt positive over for beslutningsforslaget, forstået på den måde, at det kunne være godt med nogle drøftelser om det, uden at lægge os fast på, hvilken model vi vil have. Ministe-

ren har jo ret i, at der ikke er udarbejdet noget finansieringsgrundlag fra forslagsstillerens side, men vi læser jo også beslutningsforslaget sådan, at man ønsker at indkalde til drøftelser. Dem har vi så nu, men det kunne også være meget rart at tage det i folkeskoleforligskredsen eller i en bredere kreds. Jeg vil dog sige, at vi i Dansk Folkeparti ikke kommer til at støtte nogen form for indførelse af skolemad, hvis det indebærer, at det medfører halalslaget kød i skolemaden. Det går vi ikke ind for af hensyn til dyrevelfærden.

Kl. 17:24

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste ordfører i rækken er fru Helene Liliendahl Brydensholt fra Alternativet.

Kl. 17:24

(Ordfører)

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak. I Alternativet støtter vi fuldt ud op om det her forslag, da vi klart mener, at børn, uanset hvilken familiebaggrund de kommer fra, skal have et sundt og nærende måltid i skolen. Som det skal fremhæves i forslaget, er der mange fordele ved skolemad. Det kan styrke fællesskabet blandt børn, forbedre deres indlæring og fremme deres generelle sundhed og velvære. Det er vigtigt, at børns sundhed og trivsel ikke bliver betinget af deres forældres socioøkonomiske baggrund. Derfor er der behov for, at vi etablerer nogle rammer omkring folkeskolen, som sikrer, at alle børn uanset forældrenes indkomst eller postnummer har lige muligheder for at få et sundt og godt børneliv. Skolemad kan være en vigtig brik i den indsats for at udligne sociale forskelle og styrke børns trivsel, selv om der naturligvis også er andre nødvendige tiltag.

Som ordføreren for forslagsstillerne påpeger, er skolemad også en fremragende mulighed for at introducere børnene for en grøn og bæredygtig kost. Undersøgelser viser, at plantebaserede kostformer er forbundet med nedsat risiko for nogle typer af hjerte-kar-sygdomme, type 2-diabetes og overvægt samt visse typer kræft. En plantebaseret kost vil altså gavne vores generelle sundhed i befolkningen, samtidig med at den vil mindske vores klimaaftryk, og det kan vi jo godt lide i Alternativet.

Vi mener derfor, at skolemad bør tage afsæt i en grøn og bæredygtig kost, således at vi tager hensyn til børns sundhed og planetens velbefindende på én og samme tid. Vi støtter som sagt op om forslaget.

Kl. 17:25

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning fra hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 17:26

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det, og tak til ordføreren. Jeg kender jo ordføreren, for vi har siddet på den samme gang, og jeg ved, at det kommer fra hjertet. Men det er alligevel sådan, at mine små grå hår rejser sig i nakken, når jeg hører, at for dem, som så skal have skolemad, skal maden ikke længere bare være økologisk; nu skal det simpelt hen være græskar, vi presser ned i munden på de her stakkels børn, fordi de skal omfattes af det. Jeg er ked af, at det på den måde bliver til en landbrugsdebat, for noget af det, ordføreren siger, anerkender vi jo faktisk også i Danmarksdemokraterne, nemlig det i forhold til næring til børn. Men i Danmarksdemokraterne anerkender vi jo også bare, at det ikke er skolemad, vi diskuterer, for det er jo, om børn får mad i løbet af deres dag. Og der har vi jo bare den holdning, at vi siger, at familien også har et kæmpe ansvar for at sørge for, at de børn, man har fået, får næringsrig, både morgenmad, frokost, snack og aftensmad, altså at man dybest set fodrer sit afkom. Der

går vi meget ind for, at familien er det ansvar voksen. Og så kan vi sagtens have en debat om de mennesker og de børn, som er i uheldige situationer, hvor de ikke får mad, men det er bare en anden snak. Er ordføreren uenig i, at man skal passe på, at staten ikke overtager alt i forhold til vores børn og det ansvar, der normalvis er familiens?

Kl. 17:27

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 17:27

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Det var mange ting, der blev sagt på én gang. Nogle af de argumenter, jeg fremførte, var egentlig også med henblik på sundhed i forhold til den plantebaserede kost, og det var ikke bare som et indspark i en landbrugsdebat, og den tager jeg gerne med ordføreren til alle tider. I forhold til forældres ansvar er det jo rigtigt, at alle forældre har et ansvar for deres børn, og det er de fleste forældre også gode til at varetage. Der er desværre også bare børn derude, der har forældre, som ikke er i stand til f.eks. at sørge for, at de får et nærende måltid i løbet af dagen, og der ville sådan et forslag som det her kunne gavne de børn. Dertil kommer så de andre gode argumenter, som jeg også kom med her fra talerstolen tidligere. I min optik var det gode argumenter – så kan ordføreren være uenig.

Kl. 17:28

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Spørgeren.

Kl. 17:28

Kim Edberg Andersen (DD):

Det er jeg nogle gange, og nogle gange er jeg også enig, og det ved Alternativets ordfører godt. Men jeg bliver næsten bekymret for, at det, Alternativet siger, er, at der ikke er den helt store problemstilling, men at det måske koster 5 mia. kr. ligesom at indføre det sådan generelt. Og så bliver jeg bare nødt til at sige, at så vil jeg da håbe på, at det er sund kost, for så skal vi jo hæve pensionsalderen. Det er mere, fordi penge jo ikke er udtømmelig ressource. Jeg vil gerne spørge ordføreren: Hvis man nu kun havde, lad os sige 5 mia. kr. at bruge på folkeskolen, ville ordføreren så stadig prioritere at bruge dem på skolemad, eller er der andre områder i forhold til skolerne, som er vigtigere, i hvert fald lige nu, at få rettet op på?

Kl. 17:28

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 17:28

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Nu stiller ordføreren sådan et hypotetisk spørgsmål: Hvis vi kun havde 5 mia. kr., hvordan ville jeg så prioritere dem? Og det kan da godt være, at jeg ikke lige ville prioritere at bruge dem på skolemad som det første, men at jeg og Alternativet ville prioritere at bruge dem på flere lærere og andre ting. Det kan sagtens være. Nu er det sådan, at vi er et ret velstående land, og der vil være mange fordele ved gratis skolemad, og det går vi ind for, og det vil vi gerne prioritere, for vi prioriterer børnene i Alternativet.

Kl. 17:29

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den sidste, der får ordet, er ordføreren for forslagsstillerne, fru Lotte Rod, Radikale Venstre.

(Ordfører for forslagsstillerne)

Lotte Rod (RV):

Alle, der har været på en efterskole, har prøvet det. Når det er spisetid, stimler alle eleverne sammen og kommer ind og sidder ved bordene. De begynder at sende fade rundt til hinanden eller går op og henter mad, sidder og spiser sammen, griner sammen, snakker sammen, er stille sammen, giver beskeder til hinanden. Og når de er færdige, samler de tallerkenerne sammen. Man får sådan en familiefølelse, når man spiser med hinanden, og det er en af de fineste former for pædagogik. Jeg elsker det på vores efterskoler, og jeg ville ønske, at det også var sådan i folkeskolen. Der er alle mulige argumenter for at indføre skolemad, men jeg har lyst til at starte her, for det vigtigste for mig er det pædagogiske i at spise sammen og have fællesskabet med hinanden.

I de her år er der jo bare for mange forældre, som vælger folkeskolen fra, fordi de er bange for, at de ikke får den kvalitet, de gerne vil have, og fordi de tror, at de kan få noget bedre til deres børn et andet sted. Det synes jeg vi skal tage mere alvorligt, end vi gør, for folkeskolen er fundamentet for vores samfund. Det er der, vi kommer til at gå i skole på kryds og tværs med hinanden, og det skal vi tage alvorligt. Derfor har vi et ansvar for her i Folketinget at ville folkeskolen og at ville prioritere folkeskolen i en sådan grad, at vi laver så god en skole, at flere forældre har lyst til at vælge den. Jeg tror, at det at have et godt og sundt og hyggeligt og sjovt måltid med hinanden vil have en stor betydning for det; så det har en værdi i sig selv.

Men derudover er der jo også alt mulig, vi ved om skolemad. Vi ved, at det er med til at øge sundheden, at det gør det nemmere at koncentrere sig, at man lærer noget mere, at man i det hele taget jo på den måde får mere ud af at gå i skole. Det har også en betydning for den sociale arv. Nogle partier har snakket meget om forældrenes ansvar, men virkeligheden er jo bare, at der hver evig eneste dag i skolen er børn, som ikke får madpakke med, eller som har en tom madkasse med fra i går, hvor der ikke er blevet puttet noget i, eller som har noget med, som de synes er så pinligt at skulle åbne foran de andre børn.

Der er en kæmpe ulighed i de madpakker, og hvis vi gerne vil have en folkeskole, hvor alle elever får en chance, hvor alle elever er en del af fællesskabet, så betyder det noget, at man kan sidde og spise maden sammen. Jeg tror også på – og det ved vi jo også – at når man laver skolemad, især på den måde, hvor eleverne selv er med i køkkenet, så er det jo også en gave til børnene at introducere dem til al mulig forskellig mad. Det også lidt et svar til den konservative ordfører. Altså, hvis vi gerne vil have, at vores børn skal være nysgerrige på mad, hvis vi gerne vil have, at de skal lære at lave bæredygtig mad, så gør det at gå i køkkenet sammen en forskel.

Jeg besøgte lige en skole for nylig, hvor de kunne se, at når det var nogle af vennerne, der havde været i køkkenet, så smager man også på noget af det, som man ellers ikke ville kunne lide, fordi det er ens venner, der har lavet det. Og endelig kan det her med skolemad betyde, at lige så meget som vi kan tale ansvaret for forældrene op, lige så meget er det en mulighed for, at vi børnefamilier, som har travlt, ville kunne bruge tiden på noget andet. Vi ville kunne lege med vores børn, vi ville kunne læse, vi ville kunne gøre noget andet, hvis ikke vi skulle lave madpakkerne. Jeg tror egentlig, at der, når det kommer til stykket, faktisk ville være ret mange forældre, der ville synes, at det var ret dejligt.

Men det har jo været en lidt sjov debat. Man må sige, at vi har delt os efter anskuelse. Tak til de partier, som har bakket op – tydeligst var det SF, Enhedslisten, Alternativet. Jeg hørte også, at Danmarksdemokraterne og Dansk Folkeparti i hvert fald var enige i, at skolemad er en god idé. To partier – Liberal Alliance og De Konservative – var direkte imod, de er sådan nærmest lidt ideologisk

imod skolemad. Så er der regeringspartierne, nemlig Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne, som i deres taler siger al mulig fint om skolemad, men som bare ikke vil prioritere pengene til det.

Derfor vil jeg også gerne sige meget tydeligt til dem, der har fulgt debatten, og som har hørt argumentet fra Moderaterne om, at man ikke lige har 3 mia. kr.: Jamen jeg har jo helt med vilje lavet et forslag, som handler om, at vi skal have nogle drøftelser, fordi der kan være mange forskellige modeller. Jeg ved jo godt, at hvis man som parti fremsætter et forslag, der koster 3 mia. kr., så er det alt for nemt for en regering at sige: Det stemmer vi ned, for det har vi ikke nogen penge til.

Kl. 17:34

Derfor har jeg jo gjort mig umage med at formulere et forslag, så alle de partier, som går ind for skolemad, og som synes, det er en god idé, kan stemme for det, så vi kan komme i gang med at diskutere det. Og så må vi jo se, hvad ambitionerne rækker til. Vi kan jo starte med at lave nogle forsøg. Man kan lave forskellige tildelinger, man kan lave det i forskellig skala for bare at komme i gang. Derfor er jeg fuldstændig uforstående over for, at de regeringspartier, som egentlig synes, at skolemad er en god idé, ikke kan stemme for det her forslag.

Det får mig lidt til at tænke på den debat, vi har haft de senere dage om regnemodeller, for det er sådan set meget forfriskende, at der er kommet så stor en debat om, hvordan vi prissætter ting, og hvordan vi regner på det. Jeg synes, at det her med skolemad er et virkelig godt eksempel på noget, som, når det kommer igennem Finansministeriets maskine, ser utrolig dyrt ud, selv om alle, der interesserer sig for det, jo tænker, at det er noget, der giver så god mening, at det på sigt jo vil føre alt muligt godt med sig; så det giver ikke mening, at det er så dyrt.

Men det afslører jo også bare lidt, at det ikke kun er en diskussion om regnemodeller, men er en diskussion om politisk prioritering. Altså, det her handler jo om, om man vil folkeskolen, om man vil prioritere folkeskolen – det er også derfor, vi har fremsat forslaget. For i Radikale Venstre ønsker vi at lave en ny generationskontrakt. Vi ønsker, at vi her i Folketinget prioriterer en større del af vores penge til folkeskolen. Og for mig er det allervigtigste – for også at svare Danmarksdemokraterne – at vi har lærere, som har tid til at forberede sig, og som har materialer til at lave god undervisning. Men vi ønsker at prioritere folkeskolen så meget, at vi også får råd til at lave god skolemad, fordi jeg tror, at det fællesskab, der er omkring skolemaden, kan noget virkelig værdifuldt i vores skole.

Så tak for debatten for nu. Vi kommer til at fortsætte med at kæmpe for det, for jeg vil virkelig folkeskolen, og jeg ønsker mig sådan, at vi i dansk politik på et tidspunkt virkelig begynder at træffe de store beslutninger, virkelig at prioritere vores skole, for det synes jeg vores børn fortjener. Og vi kunne lave den fedeste folkeskole, hvis bare vi var villige til at investere det, det koster. Jeg synes stadig væk, det er så mærkeligt, at regeringen bare kan finde pengene til forsvaret, men når det kommer til vores børn, bliver man ved med at skyde det ned med, at man ikke kan prioritere pengene til det.

Kl. 17:37

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning fra hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 17:37

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Jeg skal prøve at gøre det rigtig kort. Det er mere, fordi der fra talerstolen ligesom blev sat en præmis op om, at enten prioriterer man folkeskolen eller også hader man bare børn, og det er jo ikke det, vi andre siger. Vi siger jo bare, at hvis man ikke

prioriterer mad, er det, fordi man har nogle andre prioriteter, altså tæpper til dialysepatienter i Nordjylland eller et eller andet andet, fordi pengene ikke er udtømmelige. Det var bare præmissen, for jeg mener ikke, at jeg er imod børn, bare fordi jeg vil prioritere pengene anderledes.

Men der er to ting i det, ordføreren siger deroppe, som kunne være interessant. Radikale Venstre har også tidligere været ude at sige, at skoledagen er for lang, men bliver den ikke også rigtig lang, hvis alle børnene skal ud at lave mad morgen, middag, aften? Det skulle de så lave i skoletiden, for det var et pædagogisk princip, sådan som jeg kunne forstå det.

Den anden ting er, at nu begynder man politisk at sige, hvad børnene også skal spise. Jeg er fra Nordjylland; alt under 400 g er jo pålæg. Så hvis jeg nu ønsker, at mine børn bare får T-bonesteaks i madpakken, så er det vel også et politisk statement, man gør, hvis de så kun får grillstegte græskar. Er vi ikke enige om det? Så kommer man også til at styre politisk, hvad mine børn skal spise, og dermed blander sig i, hvad jeg i min familie burde bestemme.

Kl. 17:38

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 17:38

Lotte Rod (RV):

Så er det jo godt, at man kan blive ved med at servere alle de steaks, man vil, til aftensmad, hvis det er det, man har lyst til.

Jeg synes, at det fine i det pædagogiske findes de steder, hvor børnene er med i køkkenet, og i nogle af de eksempler, jeg har set på det, er det jo en særlig årgang, som har nogle uger i køkkenet. Det er jo også typisk sådan, det fungerer på en efterskole, hvor man i en periode er den, der har køkkentjansen. Det fine ved det er jo, at man så kan være med til at have forskellige stationer, hvor man kan få ansvaret. Det er jo faktisk noget af det allermest praktisk-faglige, man kan lave i skolen, fordi du jo faktisk kan blive meget inspireret af, hvordan det fungerer på en erhvervsuddannelse, og derfor tror jeg, at der ud over alt det, der handler om måltidet, også er al mulig fed pædagogik de steder, hvor man har mulighed for at gøre det rigtigt.

Kl. 17:39

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 17:39

Kim Edberg Andersen (DD):

Nu bor jeg jo sammen med en restauratør, og jeg vil nok sige, at hun ville være noget bekymret, hvis vi sendte 1.-klasseselever ud at lave bearnaisesovs hen over et gasblus. Så der er bare nogle ting, der ikke hænger sammen i forhold til, hvad vi kan lære dem.

I stedet for at man politisk vil bestemme, hvordan vi får børn til at spise græskar, tror jeg til gengæld, man skal investere meget mere i at lære dem det i skolekøkkenet – altså der, hvor de lærer det. Jeg synes ikke, man politisk skal presse dem til det, for det tror jeg er en problemstilling. Men hvis man skal skaffe et marked, som Enhedslisten sagde, kunne man i stedet for at tvinge kommunerne til det måske sørge for at lære vores børn at spise sundt, sådan at man kommer derhen på sigt. Men jeg mener stadig væk, at man skal passe på med at blande politik ind i det. Enten vil vi ernære vores børn, eller også vil vi ikke, og politiske præferencer må altså være familiens ansvar.

Kl. 17:40

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Lotte Rod (RV):

Måske vil jeg bare lægge til, at hele denne diskussion om, hvad man så gør i køkkenet, og hvad det er for en mad, man så spiser, i virkeligheden for mig også bare taler for, at det er vigtigt, at vi gør det ordentligt. Altså, vi må ikke ende i en situation, hvor skolemaden af forældrene opleves som noget, der er dårligere end det, man selv ville have givet med på madpakke. Vi gider ikke at have sådan nogle vakuumpakker, som vi har set eksempler på fra den dårligste ældrepleje, vi har hørt om. Hvis skolemaden skal give mening, skal det være, fordi det er pædagogisk og det giver god mening, og derfor vil jeg hellere starte mindre og så gøre det godt, end at man starter stort og det ikke bliver godt.

Kl. 17:41

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Børne- og Undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

6) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 162:

Forslag til folketingsbeslutning om opgørelse af minimumsnormeringer for pædagogisk personale i daginstitutioner på institutionsniveau og i børnehøjde med krav om en minimumsandel af kvalificeret pædagogisk personale.

Af Helene Liliendahl Brydensholt (ALT) m.fl.

(Fremsættelse 01.03.2024).

Kl. 17:41

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Forslagsstilleren får nu mulighed for at begrunde forslaget.

Kl. 17:41

Begrundelse

(Ordfører for forslagsstillerne)

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak. Regeringen er meget optaget af arbejdsudbuddet. Socialdemokratiet er meget optaget af, at vi danskere for alt i verden ikke må gå ned i tid på arbejdet. Men hvad tror ministeren egentlig at rigtig mange forældre med små børn gør, når de ikke kan se sig selv aflevere deres børn i de dagtilbud, vi har i Danmark, fordi de er af for dårlig kvalitet? Det tror jeg godt jeg kan svare på. For vi har allerede set mange eksempler på, at forældre vælger at gå ned i tid på grund af kvaliteten i dagtilbuddene, og vi ser også en tendens til, at flere og flere forældre vælger at passe deres børn selv, for de kan ikke få sig selv til at aflevere børnene om morgenen.

I dag skal vi debattere et forslag fra Alternativet, som vil pålægge regeringen at leve op til intentionerne bag loven om minimumsnormeringer, som en lang række partier indgik med hinanden i 2020. Det er jo på ingen måde et forslag, der vil sikre, at vi er i mål med at skabe den kvalitet for børnene, som forældrene forventer og med rette bør have krav på. Men forslaget vil være med til at sikre, at regeringen ikke løber fra de aftaler og fine intentioner, der var skrevet ind i loven om minimumsnormeringer, og som desværre er

blevet godt og grundigt udvandet af regeringen – den nye regering og den nye minister.

Så vil jeg gerne foregribe debatten omkring finansiering, for det forudsiger jeg at ministeren og andre partier vil påtale. Og der vil jeg gerne pointere, at det, vi egentlig vil med det her forslag, er, at vi gerne vil have, at regeringen lever op til de intentioner, der var i loven om minimumsnormeringer, og som vi indgik en aftale omkring, og som vi alle sammen var ude at lave skåltaler på.

Kl. 17:43

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Forhandlingen er åbnet. Den første, der får ordet, er børne- og undervisningsministeren.

Kl. 17:43

Forhandling

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Tak til formanden for ordet, og tak til Alternativet for at fremsætte beslutningsforslag nr. B 162. Det er et forslag, der pålægger regeringen inden udgangen af oktober 2024 at tage de fornødne initiativer til at sikre, at de lovbundne minimumsnormeringer for pædagogisk personale i daginstitutioner kommer til at gælde på institutionsniveau og med en minimumsandel af pædagoger og pædagogiske assistenter.

Lovkravet om minimumsnormeringer i daginstitutioner trådte i kraft den 1. januar i år. Det er et krav, der indebærer, at der skal være minimum én pædagogisk personale til tre børn i vuggestuer og én pædagogisk personale til seks børn i børnehaver, opgjort som et årligt gennemsnit på kommuneniveau.

Regeringen mener, at det er vigtigt, at kommunerne har et handlerum og mulighed for at prioritere. Der kan være stor forskel på, hvad der fungerer bedst lokalt i de enkelte kommuner og daginstitutioner. Et lovkrav om minimumsnormeringer på institutionsniveau vil indskrænke kommunernes muligheder for lokalt at prioritere ressourcerne der, hvor det giver mening, f.eks. til et udsat boligområde eller et andet sted, hvor opgaverne er lidt større end på en gennemsnitsinstitution.

Jeg er meget enig i, at uddannet pædagogisk personale er centralt, når vi taler om kvalitet i dagtilbud. Det handler om personale, som er uddannet til at kunne tage hånd om små børn på en professionel måde, så børn får en tryk hverdag, hvor de bliver støttet i at indgå i fællesskaber og i relationer med andre børn og voksne og i at løse konflikterne og blive nysgerrig på verden.

Vi har derfor i regeringen en klar ambition om, at vi skal have mere pædagogisk uddannet personale i dagtilbuddene. Men i dag har flere kommuner udfordringer med at rekruttere pædagoger. Det er en problemstilling, som jeg ikke tror at mere lovgivning vil løse. Hvis ikke der er nok unge voksne, der har lyst til at uddanne sig til pædagog eller pædagogisk assistent, hjælper det jo ikke at skrive i loven, at der skal være flere. Regeringen er derfor optaget af, at flere får lyst til at uddanne sig til og arbejde som pædagog. Der er mange faktorer, der er vigtige for at understøtte det. Det handler både om løn, om at styrke pædagoguddannelsen og om at få opkvalificeret mere ufaglært pædagogisk personale. Særlig det sidste er jeg optaget af.

Når vi taler om løn, har regeringen indgået en historisk aftale med arbejdsmarkedets parter, som prioriterer et lønløft til en lang række offentligt ansatte, bl.a. pædagogerne. Der er afsat 1,6 mia. kr. i 2026 og frem til at forbedre rekruttering og fastholdelse af dygtige medarbejdere på børneområdet. Regeringen er også optaget af, hvordan pædagoguddannelsen kan gøres mere attraktiv, og hvordan det faglige niveau kan løftes. Det er min kollega, uddannelses- og

forskningsministeren, ved at se nærmere på som en del af en samlet reform af de professions- og erhvervsrettede uddannelser.

Kl. 17:49

Derudover har regeringen med opkvalificeringspuljen afsat ca. 200 mio. kr. årligt fra i år og frem til 2030 til opkvalificering af pædagogisk personale i dagtilbud. Det kan både være amu-forløb, opkvalificering til pædagogisk assistent eller pædagog eller videreuddannelse til folk, der allerede er uddannet pædagog.

Det er med alt det i baghovedet, at vi ikke kan støtte beslutningsforslaget. Tak for ordet.

Kl. 17:47

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ministeren. Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Astrid Carøe, Socialistisk Folkeparti.

Kl. 17:47

Astrid Carøe (SF):

Tak for det. Jeg kunne godt tænke mig at høre, om ministeren kunne forestille sig en model på skoleområdet, hvor man havde et klasse-loft, som var et gennemsnit hen over kommunen, sådan at man i socialt udsatte boligområder kunne have et lavere antal elever i hver klasse, i modsætning til at man så andre steder i kommunen i skoler med ressourcestærke elever kunne have mange flere i klassen – altså at man kunne have et fleksibelt klasse-loft i stedet for at det skal være et fast klasse-loft for alle klasser i hele kommunen.

Kl. 17:48

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ministeren.

Kl. 17:48

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Nej, det synes jeg ikke er en god idé. Jeg er også glad for, at selv om klasse-loftet er på 28 på de fleste klassetrin, så er den gennemsnitlige klassekvotient i Danmark 21 eller 22, og derfor er der også lidt luft op til loftet, som bl.a. giver mulighed for at flytte lidt rundt på ressourcerne. Derudover ved jeg også, at der er mange kommuner, der bruger flere penge pr. elev i udsatte boligområder end pr. elev i skoler, der ligger i skoledistrikter, hvor indtægterne er lidt højere. Så de samme muligheder der er på skoleområdet, er der også på daginstitutionsområdet.

Kl. 17:48

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Fru Astrid Carøe.

Kl. 17:48

Astrid Carøe (SF):

Jeg kan ikke forstå, at ministeren kan have så meget imod at gøre det samme på daginstitutionsområdet, for det, vi taler om her, er jo at lave et minimum for, hvad der skal være af voksne pr. barn i daginstitutionerne, på præcis samme måde, som vi gør det med klasse-loftet. Og så kan kommunerne jo vælge selv, ligesom ministeren er rigtig glad for at de gør på skoleområdet, og sige: I de socialt udsatte boligområder kan vi have lidt færre elever i klassen, og de steder, hvor der ikke bor så mange mennesker, kan vi have lidt færre elever i klassen for at fastholde skoletilbud. Det kan man da også sagtens gøre på daginstitutionsområdet, selv om man laver et minimum for hver eneste institution.

Kl. 17:49

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ministeren.

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg synes, der er flere ting at sige til det. Som jeg sagde i min første besvarelse, synes jeg, det er vigtigt, at man har mulighed for at flytte ressourcerne derhen, hvor opgaverne er størst. Hvis man skulle have minimumsnormeringer på institutionsniveau, ville de jo være nødt til at se noget ringere ud end dem, der er i den eksisterende lovgivning, hvis der skal være mulighed for at flytte markant flere ressourcer hen til de daginstitutioner, hvor udfordringerne er størst. Så synes jeg også, det er vigtigt at fastholde et lokalpolitisk handlerum, for jeg tror på, at de bedste beslutninger bliver truffet tættest på børnene, og det her vil flytte beslutninger ind i Folketingssalen og væk fra byrådsalen.

Kl. 17:50

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak. Den næste, der har bedt om en kort bemærkning, er fru Helene Liliendahl Brydensholt fra Alternativet.

Kl. 17:50

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak. Jeg har mange spørgsmål til ministeren så jeg håber, at ministeren har forståelse for, at jeg lige stiller et par stykker på en gang. Hvis vi lige bliver i sporet omkring skolen, ser vi jo en stigende mistrivsel blandt børn i skolen. Der vil jeg gerne høre, om ministeren vil medgive, ligesom forskere og eksperter inden for børneområdet også peger på, at det, at mange børn mistrives i skolen, kan have rod i, at de ikke får en god nok start på livet i dagtilbuddene.

Så har jeg et andet spørgsmål. Nu har jeg flere gange hørt ministeren sige – og jeg har også lige fået det som et svar – at der ikke længere er flertal bag loven om minimumsnormeringer. Det gør mig jo nysgerrig på, hvad det er for et flertal, der ikke er der mere. Er det Socialdemokratiet, der ikke bakker op om den aftale, vi lavede? Er det Venstre, der ikke bakker op? Er det Moderaterne, der har stillet det som krav for at indgå i regeringen, at man frafalder den aftale?

Kl. 17:51

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ministeren.

Kl. 17:51

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Der er flere børn og unge, der mistrives. Jeg tror, man skal passe på med at konkludere, at det er på grund af skolen. Jeg tror faktisk i højere grad, at det er på trods af skolen. Der er en generel mistrivsel blandt børn og unge i hele den vestlige verden, og jeg er opmærksom på, at kvalitet i de pædagogiske tilbud i de første år, altså i vuggestue- og børnehavealderen, kan være med til at afbøde mistrivsel. Jeg er særlig optaget af, hvordan vi får slukket skærmene og får børn til faktisk at mødes med hinanden og møde uddannet pædagogisk personale. Derfor er jeg også med på, at en god start på livet i dagtilbuddene kan være en af metoderne til at sikre, at de børn, der så starter i børnehaveklassen, trives bedre. Jeg vil også godt kommentere det med flertallet bag loven om minimumsnormeringer, når jeg lige får ordet igen.

Kl. 17:52

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ønsker spørgeren den anden korte bemærkning? Ja. Værsgo.

Kl. 17:52

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak. Så kan ministeren måske også svare på, om det virkelig kan være rigtigt, at ministeren ikke kender til omsættertabelen, som forældrebevægelsen Hvor er der en voksen har lavet. Der har jeg lige

fået det svar i går fra ministeren, at man ikke kender til den, og at man derfor ikke kunne give mig et svar på det spørgsmål, jeg havde stillet om den. Jeg husker selv, at jeg har talt om den over for ministeren, og når jeg spørger forældrebevægelsen, mener de bestemt også, at ministeren kender til den og alle de gode ting, som den kan bevirke i forhold til at skabe gennemsigtighed på institutionsniveau.

Kl. 17:53

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ministeren.

Kl. 17:53

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg tror, at for at jeg kan komme med et ordentligt svar fra ministeriet, så er ministeriet også nødt til at være tryk ved det, de henviser til. Som jeg forstår det, er der ikke i Børne- og Undervisningsministeriet et tilstrækkeligt kendskab til omsættertabellen til at kunne lade den indgå i en officiel besvarelse fra ministeriet.

Der er flertal bag loven om minimumsnormeringer. Det flertal er faktisk blevet større efter folketingsvalget, for Moderaterne og Venstre står jo bag den lov nu. Men der er andre elementer fra aftalen om minimumsnormeringer, som Socialdemokratiet ikke længere bakker op om, som følge af at vi er indtrådt i en ny regering.

Kl. 17:53

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ministeren. Der er lige en enkelt kort bemærkning mere fra fru Anne Hegelund, Enhedslisten.

Kl. 17:53

Anne Hegelund (EL):

Tak. Tænker ministeren ikke, at det kunne gøre en forskel for nogle af de mange pædagoger, der gerne ville gå op i tid igen fra deltid til fuldtid, hvis der var bedre arbejdsforhold ude i daginstitutionerne, hvis man fik minimumsnormeringer på institutionsniveau, eller hvis man blev ved med at gøre tallene op på institutionsniveau, så det var til at følge med i, hvor meget bedre forholdene og normeringerne egentlig var blevet rundt omkring nu, hvor loven om minimumsnormeringer gælder?

Jeg kan ikke se, hvordan det at løbe fra de to dele af aftalen om minimumsnormeringer, som det her forslag handler om, altså pædagogandelen, der ikke måtte falde, og tallene for normeringerne, der skulle gøres op på institutionsniveau, skulle hjælpe til at få flere pædagoger. Kan ministeren måske forklare, hvordan det er en hjælp hen i retning af at få flere til at uddanne sig til pædagog eller få flere pædagoger til at komme tilbage til faget?

Kl. 17:55

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ministeren.

Kl. 17:55

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg tror ikke, det får flere pædagoger til at blive i deres job, at man gør normeringerne op, men jeg tror godt, det kan få flere pædagoger til at blive i deres job, at der kommer flere pædagoger. Der er faktisk også kommet flere pædagoger i de seneste år, og hvis man kigger på det samlede personale, kan man se, at det er steget med 13 pct. i en periode, hvor børnetallet er steget med 3 pct. Så der er opskaleret kraftigt i normeringerne i danske dagtilbud som følge af loven om minimumsnormeringer.

Der er også afsat et betragteligt millionbeløb, altså 200 mio. kr. om året, til at sikre opkvalificering af det personale, der allerede er ansat. Det er en gigantisk investering i vores dagtilbud. Det trængte det også til, og jeg synes kun, det er godt. Derudover er der indgået

en trepartsaftale – det var Socialdemokratiets helt store valglofte – som ifølge pædagogernes egen fagforening, BUPL, kommer til at betyde omkring 1.800 kr. mere på lønsedlen for de pædagoger, der arbejder fuldtid, og som er omfattet af det. Det er altså et kæmpe løft. Læg det oven i den skattereform, der er på vej, så vil pædagogerne opleve at have noget mere i baglommen ved at gå på arbejde. Det synes jeg er megagodt.

Kl. 17:56

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak. Og så går vi videre til ordførerrækken, og den første, der får ordet, er hr. Kris Jensen Skriver fra Socialdemokratiet.

Kl. 17:56

(Ordfører)

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Og tak til Alternativet for det her beslutningsforslag. Jeg vil gerne starte med at understrege, at vi i Socialdemokratiet bakker varmt op om minimumsnormeringerne. Det ved jeg at der er mange her i salen der også gør, for vi ønsker alle sammen, at der er gode forhold for vores børn i daginstitutionerne. Jeg vil også gerne takke de partier, herunder forslagsstillerne, der bakker op om det. Jeg vil også gerne anerkende Alternativets hensigt med det her forslag, som netop er udtryk for det ønske, vi alle sammen deler, nemlig børnenes bedste.

Der er nogle udfordringer i vores daginstitutioner i dag, og vi skal som lovgivere gøre, hvad vi kan, for at sikre, at alle børn får et godt børneliv. Spørgsmålet er bare, om vi bedst når derhen med det her forslag. Det er jeg ikke overbevist om. Jeg mener grundlæggende, at beslutninger skal tages og problemer skal løses så tæt på de berørte borgere som muligt, og derfor synes jeg, at dette forslag, der vil pålægge yderligere bureaukratisk styring af kommunerne, ikke er den rigtige vej at gå for at sikre os det mål, som vi alle har for øje.

Det er borgerne i lokalsamfundet og fagpersonalet på institutionerne, der mærker udfordringerne, og det er medlemmerne af det lokale byråd, der har ansvaret for den politiske ledelse af kommunens institutioner. Det princip hylder jeg, særlig som tidligere kommunalbestyrelsesmedlem. Og derfor er det min indstilling, at den præcise planlægning ude i de enkelte institutioner forbliver et anliggende for de politikere, der er valgt i byrådet, og de borgere, der har stemt på dem. Det er dem, der har det tæt på i hverdagen, og det er dem, der bedst ved, hvor skoen trykker lokalt, og derfor bedst selv kan tilrettelægge indsatsen i den enkelte kommune. Opgaven skal således gribes anderledes an i Vejen, end den skal i Ishøj.

Derfor skal disse prioriteringer ikke gennemtvinges af os her i Folketinget. Den frihed og det ansvar bør ligge hos lokalsamfundet. Og samtidig mener jeg ikke, at vi skal bruge personalets gode kræfter på at registrere og indrapportere. I stedet mener jeg, at de skal bruge alt deres krudt på vores børn og på det pædagogiske arbejde. Det mener KL i øvrigt også er fornuftigt.

En anden del af forslaget handler om uddannet personale. Her er vi udfordret i dag – nogle steder mere end andre. Men igen mener jeg ikke, at et måltal er vejen frem. Vi skal i stedet handle, og det gør vi, når vi løfter lønnen, og det gør vi, når vi styrker pædagoguddannelsen. For vi anerkender udfordringen og er helt med på, at vi også fremover skal have et fagligt kompetent personale i vores daginstitutioner, men hvis hænderne ikke er der, så hjælper ny lovgivning ikke.

Det her er også et spørgsmål om tillid – tillid til vores lokaldemokrati, tillid til, at de lokalt valgte politikere lytter til borgerne i deres kommuner, tillid til, at medarbejderne i vores daginstitutioner er dygtige og yder deres bedste for at løse opgaverne. Den tillid tænker jeg også at forslagsstillerne har. Jeg synes, at vi skal vise den tillid, også ved ikke at detailregulere kommunerne.

På baggrund af dette skal jeg derfor meddele, at Socialdemokratiet ikke kan bakke op om beslutningsforslaget. Tak.

Kl. 18:02

Kl. 17:59

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er en række korte bemærkninger. Den første, der får ordet, er fru Astrid Carøe fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 18:00

Astrid Carøe (SF):

Tak for det. Ordføreren siger, at personalet ude i daginstitutionerne skal bruge tiden på noget andet end indregistrering, og der antager jeg, at ordføreren hentyder til den opgørelse af normeringer på institutionsniveau, som regeringen og ordførerens parti og KL netop har lavet, og hvor man har droppet den opgørelse. Pædagogerne siger jo selv, at de slet ikke er med til at lave den indregistrering; de bruger nul minutter på det, fordi man bare i kommunerne kan tage de tal, der er på, hvor mange medarbejdere der er ansat. Så det her med, at det skulle spare pædagogernes tid, at man ikke skal lave den her indregistrering, kunne jeg godt tænke mig at ordføreren sætter lidt flere ord på, når nu pædagogerne selv siger, at det faktisk ikke er noget, de bruger tid på i dag.

Kl. 18:00

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:00

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for spørgsmålet. Jeg kan i hvert fald konstatere, at når man spørger KL, mener de, at der er bureaukrati forbundet med det her. Og jeg mener grundlæggende ikke, at vi er i en tid, hvor vi skal pålægge kommunerne mere bureaukrati; jeg mener, at vi er i en tid, hvor vi skal løse kommunerne af bureaukratiets bånd, så der netop bliver mulighed for at lave den gode indsats for børnene i daginstitutionerne.

Kl. 18:01

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Fru Astrid Carøe.

Kl. 18:01

Astrid Carøe (SF):

Det er rigtigt, at KL siger, at det her vil fjerne noget bureaukrati, men de kan faktisk ikke svare på, hvor mange penge de bruger på det. Derimod har vi it-virksomheder og andre folk, der kan se, at det kommunalt ikke er noget, man bruger særlig meget tid på. Senest har vi fået svar fra vores kommunalbestyrelsesmedlem i Aarhus om, at de ikke bruger synderlig mange penge eller ressourcer på det. Og KL kan ikke svare på, hvad det koster. Så er det her ikke mere et forsøg på at skjule, hvordan det står til derude, end at afbureaukratisere?

Kl. 18:01

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:01

Kris Jensen Skriver (S):

Det mener jeg absolut ikke. Og jeg mener, det er hævet over enhver tvivl – ordføreren er jo også selv inde på det – at der er en eller anden form for bureaukrati og tid forbundet med det her. Så kan vi diskutere, hvor meget tid der er forbundet med det, og hvor mange ressourcer det kræver. Men jeg mener, det er hævet over enhver tvivl, at det kræver ressourcer og tid, hvis man vil opgøre det her på institutionsniveau. Så et eller andet sted handler det også om prioritering.

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak. Den næste, der har bedt om ordet, er fru Anne Hegelund fra Enhedslisten.

Kl. 18:02

Anne Hegelund (EL):

Tak for ordet. Jeg undrer mig også over den prioritering. Jeg tænker, at det er et minimum af administration, og at det nok ikke handler så meget om afbureaukratisering, men mere handler om, at man ikke vil have for meget bøvl med vrede og skuffede pædagoger og forældre, som man jo egentlig har lovet, at de skulle kunne følge med i, hvordan effekten af loven om minimumsnormeringer bliver. I aftalen om loven om minimumsnormeringer var det jo en af de ting, som man nu løber fra, og den anden ting var det her med pædagogandelen.

Nu nævner ordføreren meget det her med, at det er op til kommunerne. Men kunne man så ikke godt stikke en retning ud fra Christiansborg i forhold til det der med at sørge for, at der kom flere pædagoger, og åbne vinduet for, at kommunerne kunne bruge opkvalificeringspuljen i længere tid til at uddanne flere meritpædagoger, eller i forhold til at man skulle sørge for, at der var en uddannelsestrappe, så man løbende fik opkvalificeret og videreuddannet pædagoger, og at det ligesom var en helt naturlig del af ansættelsen? Kunne ordføreren løfte sløret for, hvad I har af idéer i Socialdemokratiet til at gøre noget ved pædagogmanglen?

Kl. 18:03

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak. Ordføreren.

Kl. 18:03

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det, og tak for spørgsmålet. Ordføreren må jo lægge mig de ord i munden, som ordføreren vil. Jeg mener, det her vil medføre yderligere bureaukrati, og det synes jeg ikke er en vej at gå. Den her diskussion handler i bund og grund om kvalitet, og det er jo fuldstændig rigtigt, som ordføreren også er inde på, at der er en udfordring i forhold til pædagoger derude.

Vi arbejder på at styrke pædagoguddannelsen. Der er afsat midler til et lønløft til pædagogerne. Det tror jeg på vil løfte tingene. Der er også afsat midler i forhold til en opkvalificeringspulje, så også eksempelvis dagplejere, som vi ved har en lav grad af uddannelse i dag, får mulighed for at hæve uddannelsesniveauet. Der er ingen tvivl om, at der også er andre ting, der skal i spil, men de tre ting tror jeg på vil være med til at løfte niveauet derude. Vi har en opgave, og den håber jeg vi kan løfte sammen her i Folketinget, for det er vigtigt. Det er vores børn, vi snakker om.

Kl. 18:04

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak. Spørgeren.

Kl. 18:04

Anne Hegelund (EL):

Jeg tænker ikke, at der bliver svaret så klart på, hvad man gerne vil gøre for at sørge for, at der kommer flere pædagoger. Og det lyder ikke, som om det er at sørge for bedre arbejdsforhold. Det er selvfølgelig godt, der sker noget med lønnen, men der skal jo også ske noget mere end bare med lønnen. Hvis man ikke sørger for, at der er ordentlig økonomi ude i kommunerne til, at de kan sikre bedre normeringer og ordentlige arbejdsforhold, hvordan vil man så sørge for, at der skulle komme flere pædagoger? Jeg hører rygter om, at man vil skære på længden af pædagoguddannelsen, og jeg kan

i hvert fald ikke se, hvordan det skulle være det, der løser de her problemer.

Kl. 18:05

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 18:05

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Jamen jeg gentager gerne, hvad jeg sagde tidligere i mit svar til ordføreren, for vi har nemlig løftet lønnen. Det mener jeg er noget, der kommer til at styrke pædagogfaget. Vi har også lavet en opkvalificeringspulje, sådan at nogle af de ufaglærte, der er derude, får muligheden for at opkvalificere sig. Det tror jeg også på vil hjælpe, for det, at man får nogle flere hænder derude, der har den her kompetence, vil også hjælpe, og det vil hjælpe hele personalet. Og det er jo bare nogle af de greb, vi skal kigge på. Vi har gjort noget, og vi skal fortsat være skarpe på det her.

Kl. 18:05

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak. Den næste, der har bedt om ordet, er fru Helene Liliendahl Brydensholt fra Alternativet.

Kl. 18:05

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak. Mener ordføreren, at vi får reelle minimumsnormeringer med den lov, som ligger der nu, når man ser på, at det ikke foregår på institutionsniveau, og at vi udvander det med en model, hvor man trækker tal fra Danmarks Statistik, hvor lederen, der sidder på kontoret, tæller med, hvor pædagogen, der er syg eller på kursus, tæller med, og hvor tilmed den vikar, der er taget ind for at være vikar for dem, der er på kursus eller syge, tæller med, og hvor også støttepædagogen, der egentlig bare har ansvaret for ét barn, tæller med? Har vi med den lov, vi har nu, sikret reelle minimumsnormeringer, som alle børn derude kan mærke?

Kl. 18:06

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 18:06

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for spørgsmålet. Der er lavet en lov omkring minimumsnormeringer, og så vidt jeg ved, er Alternativet også med i den, og ja, jeg mener, at vi med den aftale har lavet en bund, der sikrer flere pædagoger ude i daginstitutionerne. Ministeren har også lige redegjort for, at der faktisk på det sidste er blevet ansat flere pædagoger derude. Det synes jeg er positivt.

Det er naturligvis noget, vi skal holde øje med, men jeg mener absolut, det er et skridt i den rigtige retning, at vi har minimumsnormeringerne på kommuneniveau, og jeg mener, det er helt rigtigt, at det så netop er den enkelte kommune, der har en mulighed for at se på, hvordan man gør det bedst i den kommune, der nu engang er. Jeg er stor tilhænger af det kommunale selvstyre, og jeg mener også, at vi skal holde meget fast i det herindefra.

Kl. 18:07

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ønsker spørgeren et andet spørgsmål? Ja, værsgo.

Kl. 18:07

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak. Problemet er jo, at regeringen, efter at man lavede den nye regering, har pillet væsentlige dele af den aftale, vi indgik, ud, bl.a. det, at der skulle indkaldes til drøftelser omkring, hvordan vi kan

gøre det her på institutionsniveau, og hvordan vi kan lave en praksisnær udregningsmodel, som man allerede har kastet flere millioner efter til halvt at udarbejde, men nu har droppet. Og når man ikke gør det, hvordan kan dem, der sidder i byrådene, og hvordan kan vi herinde være sikre på, at børnene får den voksenkontakt, de har brug for?

Kl. 18:07

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 18:07

Kris Jensen Skriver (S):

Jeg tænker jo egentlig, at vi har været godt omkring det. Vi har lagt en bund med den aftale, der er lavet i dag. Det synes jeg er rigtig positivt, og vi skal selvfølgelig blive ved med at følge tallene. Jeg er også sikker på, at det ikke er sidste gang, vi kommer til at diskutere det her, og det skal også følges op af, at vi løfter personalet derude, som vi allerede er i gang med. Så det er også vigtigt, at vi i den her debat husker, at der også er andre ting, der er afgørende for, at vi fortsat har en god kvalitet i vores daginstitutioner, hvor vi i øvrigt også har et pædagogisk personale, der gør det fremragende. Det synes jeg også det er vigtigt at sige i dag.

Kl. 18:08

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så vi siger tak og byder velkommen til den næste ordfører, fru Anni Matthiesen fra Venstre.

Kl. 18:08

(Ordfører)

Anni Matthiesen (V):

Tak for det, formand, og tak til Alternativet for at fremsætte det her beslutningsforslag. Jeg vil gerne understrege, at vi i Venstre er meget enige i, at vores børn fortjener det allerbedste, også i de daginstitutioner, de går i. Så vil jeg også gerne her indledningsvis sige, at vi i Venstre ikke er enige i, at det er allerbedst, at optællinger af normeringer skal ske på institutionsniveau.

Børn er jo forskellige – det håber jeg også at vi kan være enige om i salen her i aften – og derfor kan der også være forskellige særlige hensyn, man skal tage. Der er også forskellige institutioner, og det vil sige, at der kan være forskellige personaler til stede og dermed også forskellige ledere, og jeg synes faktisk også, at det er rigtig vigtigt, at vi giver kommunerne en mulighed for selv at kunne prioritere og for den sags skyld også, at ledelsen i de forskellige daginstitutioner har noget elastik, i forhold til hvordan de kan få hverdagen til at hænge sammen. Derfor er vi enige i, at man, hvis man opgør minimumsnormeringerne på kommunalt niveau, så faktisk opnår det, man gerne vil.

Ud over det kan jeg også sige så meget, at vi er enige med forslagsstillerne i, at der er steder, hvor det halter med at få tilstrækkeligt med personale og også med tilstrækkelige kompetencer, men at vi ikke mener, at det løses med at opgøre minimumsnormeringer på institutionsniveau. I stedet gør Venstre og de øvrige to regeringspartier en kæmpe indsats for, at vi kan få flere til at uddanne sig til pædagoger. Derfor skal uddannelsen selvfølgelig også være attraktiv, og vi har samtidig også fokuseret på at sikre muligheden for efteruddannelse af pædagoger og de øvrige personaler i daginstitutionen.

Venstre kan som sagt ikke tilslutte sig det her beslutningsforslag, og vi mener faktisk også, at vi er godt på vej i forhold til at sikre bedre vilkår for de ansatte, bl.a. med det lønloft, der er sikret, og for den sags skyld også puljen med midler til opkvalificering. Med det vil jeg sige tak for ordet, men nej tak til beslutningsforslaget.

Kl. 18:11 et af de vigtigste job, der findes i det her land. Så lad os nu hjælpe med at få talt alle de gode ting op, der er ved at tage det job.

Kl. 18:14

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er et par korte bemærkninger, og den første er fra fru Helene Liliendahl Brydensholt fra Alternativet.

Kl. 18:11

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Så er der en kort bemærkning fra fru Anne Hegelund fra Enhedslisten.

Kl. 18:14

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Tak til ordføreren for talen. Jeg vil bare lige slå fast, at minimumsnormeringer jo netop handler om at skabe en bund. Vi havde en lang årrække, hvor antallet af voksne var faldet og faldet, og så endte det jo på et niveau, hvor forældre og pædagoger begyndte at sige: Nu må det ikke blive værre. Så lavede man en lov om minimumsnormeringer, som Venstre jo også delvis stemte for, og det er vi glade for. Så det er jo en bund. Det handler ikke bare om, at børn er forskellige. Det er jo en bund, og den bund er faktisk ret lav. Det er små børn, det her handler om. Det er vuggestuebørn. Det er børnehavebørn. Selvfølgelig skal de have nok voksne omkring sig til at sikre omsorg og nærvær.

En anden del af forslaget her handler jo netop om pædagogandelen, som desværre også er faldet de seneste par år, også efter aftalen. Vil ordføreren sætte et par ord på, hvordan ordføreren og regeringen vil sikre flere pædagoger i fremtiden?

Kl. 18:12

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:12

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:15

Anni Matthiesen (V):

Det synes jeg faktisk at jeg også havde med i min tale. Jeg tror bl.a., at det med lønløftet, men også muligheden for at blive opkvalificeret er noget af det, som kan tiltrække flere til at blive pædagoger. Så skal jeg være ærlig og sige, at jeg faktisk har udfordret bl.a. BUPL på nogle af de kaffemøder, jeg tager med dem. Jeg tror, at det at sikre, at flere unge mennesker faktisk får muligheden for at prøve at være f.eks. medhjælper i en kort periode i en sfo, kunne være en vej til, at flere unge også faktisk får smag for det med gerne at ville uddanne sig, f.eks. til pædagog.

Kl. 18:12

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Spørgeren.

Kl. 18:12

Anni Matthiesen (V):

Jeg ved godt, at når Enhedslistens ordfører stiller spørgsmål eller for den sags skyld står på talerstolen, går det primært ud på at sige, at man vil have flere penge. Jeg tror ikke, at man altid kan sige, at flere penge er løsningen. Jeg kan sige så meget, at ordføreren også spurgte ind til, om ikke der var nogle nye idéer. Nu prøvede jeg faktisk lige på at komme med en ny idé, der hedder, om man kunne tænke mere i, der faktisk også er nogle af de unge mennesker, der får en mulighed for at få et fritidsjob i en skolefritidsordning. Det er ikke noget, som alle tager lige godt imod, men hvad ville der ske ved at prøve det? Det kunne jo være ad den vej, at også unge mennesker fik øje for, hvilket fantastisk job det kunne være, eller de kunne få en god uddannelse, hvis de også valgte den vej. Og der er faktisk unge mennesker, som holder af at passe børn. Men det er så der, hvor vi også er nødt til f.eks. at have BUPL til at turde at tænke nye tanker.

Kl. 18:16

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Mange tak for svaret. Jeg anerkender selvfølgelig, at der bliver lavet nogle initiativer. Jeg frygter lidt, at de initiativer er for små. Der er rigtig mange, der også søger ud af pædagogfaget, fordi de måske går ned med stress eller bare ikke kan se sig selv være i det, fordi forholdene er, som de er, i den givne institution, de arbejder i. Kunne regeringen finde på at sætte nogle flere penge af til f.eks. meritpædagoger? Hvor er ambitionsniveauet, i forhold til hvor meget økonomi man vil lægge i det her?

Kl. 18:13

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:13

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Kl. 18:16

Anne Hegelund (EL):

Jeg var faktisk selv i erhvervspraktik i en børnehave, da jeg gik i folkeskole, og det er ikke, fordi jeg synes, at unge mennesker ikke skal have mulighed for at finde ud af, om pædagoguddannelsen kunne være en vej for dem. Men den del af det her forslag, der handler om pædagogandelen, går netop ud på, at der er for mange uden uddannelse, og det tror jeg ikke lige fritidsjobbere er løsningen på, når det, der mangler, er flere uddannede pædagoger. Det er i hvert fald på lang sigt.

Kl. 18:16

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Anni Matthiesen (V):

Jeg kan sige så meget, at jeg ikke har taget pungen med i aften og kan dele penge ud fra talerstolen. Men jeg kan sige så meget, at jeg faktisk også tror, at noget af det, der kan betyde rigtig meget, er, at vi sammen her fra Christiansborg italesætter, hvor vigtigt det er, at flere vælger en pædagoguddannelse. For det er jo faktisk – i mine øjne –

Anni Matthiesen (V):

Vi skal jo starte et sted, og hvis de unge mennesker, der går i 9. klasse i dag, kunne få et fritidsjob nogle få timer om ugen i en sfo og ad den vej finde ud af, om det måske kunne være en vej at gå, ville det på den lange bane forhåbentlig betyde, at flere valgte den vej. Og så må jeg sige, at det også er noget, vi skal have kigget ind i. Det, jeg får oplyst, er bl.a., at de pædagogiske assistenter er der faktisk en del af, men de mangler praktikpladser.

Kl. 18:16

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste, der får ordet, er hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 18:17

(Ordfører)

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det. Jeg skal lige informere om, at jeg også er vikar på det her, men mon ikke jeg har en holdning til det alligevel. Jeg har i hvert fald valgt at læse fru Karina Adsøls tale op. I dag diskuterer vi et ret centralt spørgsmål, nemlig hvordan vi sikrer den bedst mulige start for vores børn her i Danmark. Og vi ved alle sammen, at det handler om at skabe de her rammer, hvor forældre trygt kan aflevere små børn i daginstitutionerne og vide, at der er tilstrækkelig voksenkontakt og omsorg. Det handler også om, at vi har et stærkt behov for, at flere ønsker at søge ind på en pædagoguddannelse. Forslagsstillerne har faktisk rejst en masse vigtige punkter. Det drejer sig bl.a. om, at en tidligere indgået aftale om minimumsnormering for det pædagogiske personale i vores daginstitutioner nu bliver opgjort på en lidt sjov måde. Det er en aftale, der er indgået, inden Danmarksdemokraterne var i Folketinget.

Jeg kan sådan set godt forstå intentionerne, og jeg kan sagtens se idéen bag ved at have gennemsigtighed om de her normeringer, også ude helt lokal. Vores børns trivsel og udvikling burde dybest set ikke afhænge af et statistisk gennemsnit, der ikke afspejler virkeligheden i de stuer, der er på vores daginstitutioner. Jeg har faktisk også sympati med forslagsstillerens ønske om, at det her også skal gælde helt ned på den enkelte institution, så der netop er åbenhed, og så der er gennemsigtighed. Vi skal bare huske, at det her ikke bare er sådan en politisk debat om vores børns hverdag. Vores børn har simpelt hen en grundlæggende ret til en eller anden form for en standardsorg og et nærvær, og det er det, jeg hører forslagsstillerne sige. Uanset om der er individuelle behov, er der altså et minimum, og det var det, jeg hørte ordføreren tidligere stille spørgsmål om.

Desuden skal vi huske, at det simpelt hen er af den største betydning, at vi sikrer tilstrækkeligt med uddannet personale i vores daginstitutioner. Vi kan simpelt hen ikke gå på kompromis med kvaliteten i det pædagogiske personale, for det er personalets indsats, der er afgørende for, hvordan vores børn trives, udvikler sig og lærer på bedste vis. Derfor opfordrer Danmarksdemokraterne faktisk også regeringen til at gøre sig nogle overvejelser om, hvordan de har tænkt sig at sikre det her, for regeringen startede jo ret skidt i forhold til deres regeringsgrundlag med at droppe planerne om udflytning af velfærdsuddannelser, herunder en pædagoguddannelse hjemme ved mig selv i Rebild. Den var – vupti – med et pennestrog forsvundet, dengang ministerbilerne blev uddelt, og det er jo beklageligt i forhold til det med at have uddannet personale i hele landet. Og jeg ved – det står ikke i talen – at den var meget søgt. Der var folk, der allerede havde besluttet sig for, at den pædagoguddannelse skulle de nok få fyldt op. Det fik de så desværre ikke lov til.

I Danmarksdemokraterne mener vi, det er kommunerne, der har ansvar for sikre, at der er personale, og at der er det personale, der

er brug for på de her lokale institutioner. Vi mener, at det er et kommunalt ansvar, og at det er en opgave for de lokale byråd at følge op på og stå på mål for. Regeringen og KL har i fællesskab aftalt, at normeringer ikke længere skal opgøres på institutionsniveau, og set i lyset af det og hele den her frisættelsesdagsorden med, at det ikke er alt, der skal detailstyres fra Christiansborgs side af, kommer vi ikke til at støtte forslaget. Og det er, fordi vi faktisk mener, at frisættelsen, det der med, at kommunerne træder op, stepper op, er enormt vigtigt. Som forslagsstillerne kan høre, er vi meget positive indstillet over for intentionerne, og det kan godt være, at man faktisk skulle tage en snak med fru Karina Adsøl, for det er også, som jeg kender fru Karina Adsøl, noget, som vi må finde ud af hvad koster. For som vi snakkede om under det sidste forslag, har alting en pris, og det har det her også. Men vi mener faktisk, at det er meget, meget vigtigt, at det er et kommunalt ansvar, som de lokale politikere står på mål for og tager ansvar for, og det er derfor, at vi ikke kan støtte forslaget, som det ligger.

Kl. 18:21

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning, og den er fra fru Helene Liliendahl Brydensholt for Alternativet.

Kl. 18:21

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Jeg vil gerne starte med at takke ordføreren for talen, som jo egentlig var meget positiv over for intentionerne i forslaget, om end man ikke vil stemme for det.

Ordføreren nævner, at det er vigtigt for ordføreren og ordførerens parti, at kommunerne har deres selvbestemmelse, og at det er deres ansvar at sørge for, at der er gode dagtilbud, og det er jeg også enig i. Der, hvor jeg er rigtig nervøs på vores børns vegne, er, om kommunerne har den økonomi, der skal til for at sørge for børnenes trivsel. Hvad mener ordføreren om det?

Kl. 18:22

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:22

Kim Edberg Andersen (DD):

Ordføreren anerkender fuldt ud, at der er nogle kommuner, som har rigtig, rigtig svært ved at få tingene til hænge sammen på mange af de der velfærdsområder, og det er selvfølgelig en diskussion, vi kan bede regeringen om at tage med regionerne og KL for den sags skyld. Der er nogle af områderne, som vi i Danmarksdemokraterne nok mener skulle flyttes væk fra kommunerne, men lige nøjagtig sådan noget som børneinstitutioner, skoler osv. er bare bedst forankret i det lokale demokrati, for det er virkelig et område – og det ved jeg selv som tidligere byrådsmedlem – hvor forældrene nok skal reagere på det, hvis ikke du sørger for at stå på mål for din skole, hvorimod ældreplejen og handicapområdet er nemmere at bytte ud med en kunstgræsbane lige op til et valg.

Så jeg er tryk ved det lokale demokrati og ved, at vores borgere sætter deres lokale politikere på skafotter, hvis ikke de gør noget, men der er naturligvis en reel problemstilling i, at kommunerne ikke har mange penge lige i øjeblikket.

Kl. 18:23

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Spørgeren.

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Nej, det har de nemlig ikke, og nogle gange vil det jo føre til nogle prioriteringer i kommunerne, og det vil for nogle kommuners vedkommende være på bekostning af f.eks. antallet af ansatte i dagtilbuddene. I Københavns Kommune er det budgetloftet, der stikker en kæp i hjulet for, at man kan investere nok i børnene.

Lige her på falderebet vil jeg spørge: Har ordføreren nogle idéer til, hvordan vi kan skaffe mere pædagogisk personale til dagtilbuddene?

Kl. 18:23

institutionsniveau i stedet for at komme tættere på, som vi gerne ville i SF.

Jeg forstår ikke, hvordan så mange partier i det her Folketing kan være imod at indføre minimumsnormeringer på institutionsniveau, når man fuldt og helhjetet bredt her i Folketingssalen går ind for et klasseloft. Jeg går også ind for et klasseloft, og jeg er enormt stolt af, at vi for nylig også har fået sænket klasseloftet i de små klasser, men jeg har aldrig hørt nogen herinde sige, at klasseloftet skulle være et gennemsnit på kommuneniveau. Nej, selvfølgelig skal det være sådan i hver eneste klasse i Danmark, at der ikke er nogen steder, hvor der er mere end 26 elever i klassen i de små klasser og 28 i de store klasser. Og så kan man jo sagtens andre steder, hvor der er behov for det af den ene eller den anden årsag, have en lavere klassekvotient, men det er ligesom det maksimale antal.

Kl. 18:24

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 18:24

Det er jo bare det, vi gerne vil i forhold til daginstitutionerne, og jeg får lyst til at citere min kollega Lotte Rod fra Radikale fra en tidligere debat i dag, hvor hun så fint sagde, at vi skal tage de små børn lige så alvorligt, som vi tager de store børn alvorligt. Det er grundlæggende det, det her handler om. Det handler om, at vi tager de 0-6-årige lige så alvorligt, som vi tager skolebørnene alvorligt.

Kim Edberg Andersen (DD):

Jeg tror faktisk, jeg var lidt inde på, at vi synes, det vil være en fordel, også fordi vi jo mangler pædagogisk personale i hele landet. Så man kunne jo starte med at flytte uddannelserne derud, hvor der rent faktisk er masser af mennesker, der godt vil uddanne sig til pædagog, og det ved jeg faktisk at der er. Og så må man jo se, om man kan lokke dem til København efterfølgende, hvis man mangler pædagoger herovre.

Men virkeligheden er bare, at vi skyder os selv i foden ved at ødelægge den her udflytning, som vi var blevet enige om. Mange steder har man gavn af, at de her uddannelser bliver flyttet ud, også fordi det ikke altid kun er folk, der kommer direkte fra folkeskolen eller en anden uddannelse, der tager dem. Det kan jo være folk, der har været ude i en anden beskæftigelse først og ligesom er rodfæstet i et område, og som vil blive fantastiske pædagoger. Men det kræver, at man har et lokalt uddannelsesstilbud.

Kl. 18:24

For forældre skal trygt kunne sende deres børn af sted i daginstitution. Det er en del af den samfundskontrakt, vi har med hinanden; danskerne går på arbejde og bidrager til fællesskabet, og så kan de være sikre på, at deres børn bliver passet af omsorgsfuldt og dygtigt personale i daginstitutionerne, mens de er på arbejde.

Så selvfølgelig skal vi have minimumsnormeringer på institutionsniveau, især fordi vi jo ved, at når det er et gennemsnit over kommunen, så er det ikke i hver eneste institution, der er minimumsnormeringer, fordi man i kommunen kan vælge at sige, at man i et socialt boligområde har en højere og bedre normering, og så kan man have en lavere normering andre steder. Jeg synes, det er fint, at kommunen kan prioritere sådan, men lad os sætte et minimum, ligesom vi har gjort på skoleområdet.

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi går videre til næste ordfører i rækken, og det er fru Astrid Carøe fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 18:25

I forhold til pædagogandelen, så blev vi i den aftale, vi indgik i sidste regeringsperiode, enige om, at den ikke måtte falde med den her aftale, og det har den jo desværre gjort. Den er faldet. Vi ville egentlig også gerne have, den var højere, end den var, da vi startede på 57 pct.

(Ordfører)

Astrid Carøe (SF):

Man skal altid lige have talerstolen lidt ned, når man kommer efter hr. Kim Edberg Andersen.

Tak for ordet. SF har i mange år kæmpet for minimumsnormeringer. Det har været en af vores meget store mærkesager både ved valget i 2019 og også i 2022, og når det var det i 2022, skyldtes det, at selv om vi havde lavet den rigtig fine aftale med den tidligere regering om minimumsnormeringer, så var det desværre kun på kommuneniveau og ikke på institutionsniveau og ikke i børnehøjde. Det var ikke det, vi i SF ønskede dengang. Vi gik ind i forhandlingerne med et håb om, at vi kunne indføre minimumsnormeringer på institutionsniveau, men beskeden var, at det ikke kunne lade sig gøre, fordi man ikke kunne lave udregningerne for, hvad det ville koste. Man havde kun tallene for, hvor mange pædagoger, der var på kommunalt niveau og ikke i de enkelte institutioner. Derfor blev kompromiset, at vi lavede minimumsnormeringer på kommunalt niveau, og så begyndte vi så til gengæld at tælle, hvor meget pædagogisk personale der var ansat i de enkelte institutioner, og lave opgørelsen af normeringerne på institutionsniveau. Den opgørelse har regeringen og KL lige besluttet at droppe, og det er vi naturligvis meget ærgerlige over i SF, fordi den beslutning betyder, at vi er kommet længere væk fra at få indført minimumsnormeringer på

Jeg vil sige, at det lige nu er svært at nå i mål og stille krav om det her, fordi pædagogerne simpelt hen ikke findes derude. Kommunerne vil faktisk gerne ansætte pædagoger, men når de søger dem, ender de med at måtte ansætte pædagogmedhjælpere, fordi der ikke er nogen pædagoger, der søger stillingerne. Derfor skal vi have en bedre pædagoguddannelse, og vi skal gøre det mere attraktivt at arbejde som pædagog i daginstitutioner. Det har vi bl.a. gjort med den trepartsaftale, der er blevet indgået, men jeg tror, der kan gøres meget mere.

Til sidst vil jeg sige, at vi i SF jo selvfølgelig mener, at når der bliver fremsat forslag om noget, skal det være finansieret, og her synes jeg faktisk, det er særlig vigtigt, for hvis man bare indfører minimumsnormeringer på institutionsniveau, uden at der kommer penge med, er det jo kommunerne, der kommer til at stå med regningen, og det synes vi i SF absolut ikke vi kan være bekendt, slet ikke i den situation, kommunerne står i lige nu. Så vi håber, at vi i samarbejde i udvalgsarbejdet kan finde frem til en formulering med hensyn til noget finansiering. Det synes jeg vi skylder kommunerne, så de ikke skal stå med regningen.

Så vil jeg bare til allersidst citere min kollega fra Venstre: Børn er forskellige. Det har hun fuldstændig ret i, men selv om børn er forskellige, fortjener de en minimumsstandard i alle institutioner i Danmark, og det vil vi få med det her forslag.

Kl. 18:30

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Helene Liliendahl Brydensholt fra Alternativet.

Kl. 18:30

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Jeg vil gerne starte med at takke ordføreren for en rigtig, rigtig god tale og en rigtig god pointe om det her med, at dengang forhandlingerne pågik, var argumentet, at man ikke kunne lave det på institutionsniveau, fordi man ikke havde tallene. Nu kunne vi have haft tallene og være begyndt at forhandle om det, men dem vil regeringen så ikke give os. Det er jo trist.

I forhold til pædagogandelen siger ordføreren, at kommunerne gerne vil ansætte pædagoger, men ikke kan. Det tror jeg også er rigtigt i rigtig mange tilfælde, men jeg vil også sige, at jeg tror, at mange kommuner ansætter andre end uddannede pædagoger, fordi det er billigere. Det er jo på grund af økonomien. Så derfor vil jeg bare medgive, at det selvfølgelig er ekstremt vigtigt, at det her ville blive finansieret her fra Christiansborg og ikke ude i kommunerne.

Kl. 18:31

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:31

Astrid Carøe (SF):

Ordføreren har helt ret i, at det er rigtig ærgerligt, at man har fjernet den her opgørelse. Heldigvis har man lavet den et enkelt år, i 2023. Og det giver mig håb, i forhold til at man faktisk *kan* lave beregningerne af, hvad det ville koste, med det ene års tal. Jeg synes jo, at det er rigtig ærgerligt, at vi ikke kan følge udviklingen. Det har også en betydning for forældrene og pædagogerne at have noget gennemsigtighed. Men i det mindste har vi det ene år, og det kan vi hænge os fast i, når vi forhåbentlig på et tidspunkt kan gå ind i forhandlingsrummet og forhandle om minimumsnormeringer på institutionsniveau.

I forhold til pædagogandelen må man jo bare sige, at der nærmest ingen ledige pædagoger er i Danmark, og dem, der er, har en årsag til at være ledige. Det, jeg hører fra kommunerne, er faktisk, at de slår stillingerne for pædagoger op, men at det er pædagogmedhjælpere, der bliver ansat. I den forbindelse tror jeg at jeg bare lige vil nævne de pædagogiske assistenter, som er fuldstændig afgørende for at få dækket ind med mere pædagogisk uddannet personale, og som spiller en kæmpe rolle derude. Jeg tror, at det kunne gøre rigtig meget, at pædagogmedhjælpere også kan opkvalificeres til pædagogiske assistenter, hvis de ikke kan se sig selv på den lange pædagoguddannelse.

Kl. 18:32

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, og så går vi videre til den næste ordfører i rækken. Det er fru Helene Artmann Andresen fra Liberal Alliance.

Kl. 18:32

(Ordfører)

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak for ordet, og tak til Alternativet for at sætte fokus på kvaliteten i dagtilbuddene. For os i Liberal Alliance er det en bunden opgave at løfte kvaliteten væsentligt i dagtilbuddene og generelt give mere frihed til børnefamilierne, f.eks. et skattefradrag ved pasning af eget barn.

Det kommer nok ikke som nogen overraskelse, at Liberal Alliance kommer til at stemme imod minimumsnormeringer på institutionsniveau, og det gør vi af flere forskellige årsager. I det hele taget er minimumsnormeringer ret så bureaukratiske og særlig på institutionsniveau. Vi har altså en fælles opgave herinde med at få luget godt og grundigt ud i bureaukratiet. I Liberal Alliance har vi foreslået en bindende bureaukratilov. Jeg synes, at minimumsnormeringer er et godt eksempel på, at afbureaukratisering og frisættelse ikke er noget, der har groet længst tid i venstrefløjens baghave.

Danmark er et af de lande, der bruger allerflest penge på førskoleområdet, og samtidig kan vi læse analyser, der viser, at de ansatte i daginstitutionerne i 1970'erne brugte cirka 70 pct. af tiden på børnene, og i dag er det altså kun lidt over 50 pct. af tiden, de bruger på børnene. Hvis man tager udgangspunkt i de her tal, viser beregningerne, at hvis man fjerner unødvendigt bureaukrati, altså går tilbage til det niveau, der var i år 2000, svarer det til en forøgelse i normeringer, set fra børnenes perspektiv, på ca. 5.500 pædagoger. Jeg finder det også, må jeg sige, meget bekymrende med nogle af de historier, der har været fremme i medierne, hvor institutionerne har fyret eller sagt nej til pædagoger og i stedet ansat pædagogmedhjælpere, f.eks., fordi de skal leve op til minimumsnormeringerne; for pædagogmedhjælper er selvfølgelig billigere for institutionerne.

Der er ikke nogen forskning, hvor man kan tage normeringerne ud for sig selv og bevise, at det forbedrer kvaliteten, men noget af det, der er bakket klart op af forskningen, er, at jo flere pædagoger, der er, og jo højere faglighed, der er, hænger tæt sammen med kvaliteten i institutionerne.

Jeg ved, at alle os, der sidder herinde, ønsker det bedste for de danske børn i daginstitutionerne, men vi har forskellige veje derhen. I Liberal Alliance vil vi gerne opkvalificere ledelsen, afbureaukratisere og sikre, at tilsynene er uanmeldte, og at det ikke er kommunen, der skal føre tilsyn med kommunen og sikre, at de private tilbud får mere gennemsigtighed og mere ligebehandling i forhold til de offentlige tilbud. Vi kan ikke støtte det her forslag, og jeg skulle hilse fra Dansk Folkeparti og sige, at det kan de heller ikke. Tak for ordet.

Kl. 18:35

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og den næste ordfører i rækken er hr. Lars Arne Christensen for Moderaterne.

Kl. 18:35

(Ordfører)

Lars Arne Christensen (M):

Tak for ordet, formand. Et flertal i Folketinget sikrede en aftale om minimumsnormeringer i daginstitutionerne med virkning her fra 1. januar 2024. Det betyder, at der skal være mindst en voksen til tre børn i vuggestuen og mindst en voksen til seks børn i børnehaven. Det er vigtigt, at man som forælder kan aflevere sine børn i børnehaven og vide, at der er tilstrækkeligt med voksne til at sikre en god dag, og jeg ser det som en central del af den kontrakt, vi har med hinanden i samfundet, og i virkeligheden også som en afgørende forudsætning for et godt velfærdssamfund, altså at man netop på den måde kan tage på arbejde med god samvittighed og vide, at pædagogerne tager sig godt af vores børn. Det hele forudsætter ordentlige vilkår i vores daginstitutioner, og det har vi heldigvis også fået nu med en bundsolid aftale, der sikrer, at ingen børn havner i institutioner, der mangler tyngde. Det er også vigtigt for Moderaterne, at vi ikke samtidig fratager kommunerne deres lokale handlerum og deres mulighed for at prioritere selv. For der kan være grunde til, at normeringerne på tværs af de forskellige institutioner i kommunerne varierer. Hvis man i en situation mangler hænder, kan kommunen allokere midler derhen. Det er og skal være op til kommunen selv.

Forslagsstillerne kalder det i bemærkningerne til beslutningsforslaget, at kommunalt selvstyre må vige for barnets tarv. Jeg tænker som moderat, at det kommunale med sit lokale, borgernære selvstyre er bedre til at varetage barnets tarv end detaljeret lovgivning fra Christiansborg, for Moderaterne er et parti, der arbejder for mere fri-sættelse og mere lokal forankring i beslutningerne. Derfor stemmer vi imod beslutningsforslaget. Tak for ordet.

Kl. 18:37

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Helene Liliendahl Brydensholt fra Alternativet.

Kl. 18:37

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Mener ordføreren, at opgørelsesmetoden for at udregne det her skal laves om, så dem, der ikke er på arbejde, selvfølgelig ikke tæller med i opgørelsen?

Kl. 18:37

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:37

Lars Arne Christensen (M):

Jeg har været inde at læse på Danmarks Statistik, som har en opgørelse over normeringer fra 2017 og frem til 2022, og jeg kan se et faldende antal børn pr. voksen, hvad vi jo også har villet med vores lov.

Jeg kan så også læse opgørelsesmetoderne igennem, og jeg synes, de ser fornuftige ud og ikke helt harmonerer med det, som jeg hørte fra ordføreren tidligere. Jeg kan så også se, at der kommer en ny opgørelse den 30. oktober 2024 fra Danmarks Statistik, hvor de netop også selv nævner, at de vil sørge for at ændre lidt på opgørelsesmetoderne, så det bedre harmonerer med det, der er intentionen i lovforslaget.

Kl. 18:38

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Spørgeren.

Kl. 18:38

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Men problemet med den opgørelse, som Danmarks Statistik laver, også med få justeringer, er jo netop, at man tæller f.eks. lederen, der sidder på kontoret, med. Pædagoger eller ansatte, der er syge eller på kursus, vikaren, der er sat ind i stedet for dem, der er syge, tæller også med oven i de andre osv. osv. Mener ordføreren, at det er en retvisende måde at opgøre minimumsnormeringerne på?

Kl. 18:38

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:38

Lars Arne Christensen (M):

Jeg har også læst normeringen på den måde, som ordføreren skitserer her. Jeg kan også se, at der foretages en korrektion for f.eks. barsel. Det har jeg noteret. Jeg kan også se, at man rent faktisk heller ikke korrigerer for syge børn. Så det med ikke at korrigerer for sygdom er åbenbart noget, man ikke gør, hverken for pædagoger eller for børnene. Men det er selvfølgelig korrekt, at vi må henstille til Danmarks Statistik, at de laver en retvisende opgørelse, og det tænker jeg også de gerne vil.

Kl. 18:38

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak. Der er en enkelt kort bemærkning fra fru Anne Hegelund fra Enhedslisten.

Kl. 18:38

Anne Hegelund (EL):

Tak for ordet. Tænker ordføreren ikke, at det er lidt ærgerligt at sætte kommunerne fri til at stå med den her opgave, uden at man på en eller anden måde fra Christiansborgs side holder mere hånd i hanke med, om børnene i alle kommuner får den nærhed og den omsorg, som de har brug for? Kan bundniveauet ikke blive for lavt ude i den enkelte kommune, når man netop tæller alt mulig med såsom ledere og syge medarbejdere og kun tager det her snit på tværs af kommunen og også tæller støttepersonale til elever med særlige vilkår med, som ligesom lægger bunden lavere i andre institutioner?

Kl. 18:39

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:39

Lars Arne Christensen (M):

Det ligger i sagens natur, at når vi har et kommunalt selvstyre, er der også metodefrihed for kommunerne til at tilrettelægge arbejdet, i det her tilfælde også arbejdet omkring daginstitutionerne, på en måde, som de mener er passende. De skal selvfølgelig leve op til loven, og vi har nu engang en opgørelse, som viser, at vi faktisk ligger pænt med minimumsnormeringerne, også på kommunalt niveau. Det skal vi jo så følge.

Spørgsmålet er så, at hvis man går ind og ikke vil have kommunalt selvstyre – hvis det er det, som Enhedslisten eller for så vidt Alternativet vil – så kan man jo gå den vej. Det er så ikke i overensstemmelse med vores grundlov, hvor vi netop har det kommunale selvstyre.

Vi mener så også, at de valgte kommunalpolitikere må stå til ansvar for de valg, de så har foretaget i henhold til de borgere, der nu er i kommunen, som så må stemme på nogle andre politikere, hvis de mener, at der ikke bliver sørget for at få de rigtige normeringer, som de gerne vil have. Det er den måde, vi har indrettet vores samfund på. Vi har ting, vi gør her i Folketinget, og så har vi et kommunalt selvstyre, hvor der er politikere, der skal stå til ansvar for deres beslutninger. Det mener vi er den rigtige måde at indrette et samfund på.

Kl. 18:40

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Spørgeren.

Kl. 18:40

Anne Hegelund (EL):

Bliver det ikke svært for vælgerne lokalt at holde byrådspolitikerne ansvarlige for, om der er for store udsving på tværs af de forskellige institutioner, hvis man ikke kender tallene? Er det virkelig forældrebevægelsen, der allerede har knoklet, der skal ud og tælle igen og søge aktindsigt, og hvad ved jeg, for at få de tal, så de kan holde deres lokalpolitikere til ansvar? Kunne man ikke også forestille sig, at vi skulle sætte en retning fra Folketinget i forhold til det her med pædagogandelen, eller bede kommunerne om at have en plan for, hvordan man løbende får opkvalificeret og videreuddannet flere, sådan at pædagogandelen kan komme op?

Kl. 18:41

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:41

Lars Arne Christensen (M):

Vi mener, det er fornuftigt at opgøre normeringerne på kommuneniveau. Vi mener, at det kræver en alt for høj grad af anvendelse af ressourcer på at skabe det her indblik, som Enhedslisten efterspørger. Når vi kigger på de tal, der foreligger, kan vi også se, hvor mange procentdele der ligger lidt udenfor det spænd på omkring henholdsvis seks børnehavebørn og tre vuggestuebørn pr. pædagog, og det er et meget lille antal. Vi betragter også problemet som værende ikke særlig stort. Vi er enige i, at man bør øge antallet af pædagoger sådan bredt set, og at man bør gøre noget omkring uddannelse, men det er ligesom en anden diskussion end det her om normeringerne.

Kl. 18:42

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak. Så går vi videre til den næste ordfører i rækken, og det er fru Lise Bertelsen fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 18:42

(Ordfører)

Lise Bertelsen (KF):

Tak for ordet. Da vores børneordfører ikke har mulighed for at være til stede, har jeg lovet at læse talen op. Med beslutningsforslaget her ønsker Alternativet, at de lovbundne minimumsnormeringer for pædagogisk personale i daginstitutionerne kommer til at gælde på institutionsniveau. I Det Konservative Folkeparti bakker vi op om minimumsnormeringerne og mener, at det skal man løse ude lokalt – der, hvor man kender til de lokale forhold, de enkelte institutioner, stuerne samt børnenes behov i dagligdagen. Det skal vi ikke detalregulere herinde fra Christiansborg.

Bag forslaget her ligger der en utilfredshed med, at Socialdemokratiet ikke har levet op til deres ansvar i forhold til den politiske aftale, som de tidligere har indgået med flere partier her i salen. Den utilfredshed kan vi sagtens forstå, men vi mener, at den uoverensstemmelse må være et mellemværende mellem Socialdemokratiet og aftalepartierne. Men vi vil ikke undlade at nævne, at beslutningsforslaget peger på de udfordringer, som vi er mange andre der har påpeget ved regeringens lovforslag om minimumsnormeringer. I regeringens lovforslag er der nemlig tale om et kommunalt gennemsnit, så forældrene aldrig kan vide sig sikre på normeringerne i deres daginstitution. Bl.a. derfor er regeringens politik på det her område en omgang varm luft.

I Det Konservative Folkeparti har vi grundlæggende tillid til det kommunale selvstyre, og at det her kan kommunerne bedst selv træffe beslutning om efter de lokale forhold. Vi kan ikke støtte beslutningsforslaget. Tak for ordet.

Kl. 18:44

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak og går videre til den næste ordfører i rækken. Det er fru Anne Hegelund fra Enhedslisten.

Kl. 18:44

(Ordfører)

Anne Hegelund (EL):

Tak. I Enhedslisten bakker vi varmt op om det her forslag, og tak til Alternativet for at have fremsat det. Den eneste grund til, at vi ikke selv har været med til at fremsætte forslaget, var, at vi ikke lige kunne nå at få det delt op. Det kunne være, at nogle partier ville være med til at stemme for, at pædagogandelen skal op, mens nogle andre partier måske ville være med på, at minimumsnormeringer skal opgøres på institutionsniveau. Begge dele var jo en del af

aftalen om minimumsnormeringer. Så jeg kan virkelig godt forstå, hvis vi ikke er de eneste, der er frustrerede. Der er også pædagoger og forældre, der har kæmpet for, at der skulle komme minimumsnormeringer, og er frustrerede over, at den ting, man fik igennem – altså at man i hvert fald skulle kunne følge med på institutionsniveau – nu er blevet sløjfet, og at den her regering heller ikke lever op til aftalen om, at pædagogandelen ikke måtte falde.

Så på den måde hænger de to ting selvfølgelig sammen, og det her forslag handler om at få flertallet i Folketinget til at holde det, de lovede os i Enhedslisten, SF og Alternativet, og til at stå på mål for, at forældre, pædagoger og børn faktisk ikke har fået det, som er lovet dem, og at det måske heller ikke kommer til at ske før efter et valg. Det er ikke okay at sløjfe den gennemsigtighed, som det var meningen at der skulle være, og det bliver heller ikke mere okay af at sige, at os fra venstrefløjen bare skal ranke ryggen og være stolte af aftalen, mens man giver os bind for øjnene. Det synes vi simpelt hen ikke at man kan være bekendt. Det var ligesom det, der skulle være der som minimum, altså at vi skulle kunne følge med. Og egentlig var det jo også hele grunden til, at man fra Socialdemokratiets side ikke ville være med til, at vi skulle have minimumsnormeringer på institutionsniveau. Man sagde, at det kunne man ikke, når vi ikke havde tallene, og nu sørger man så for, at vi ikke kommer til at have tallene.

Det er selvfølgelig smart, hvis det ikke kommer til at være klart og tydeligt, at glasset kun er halvt fuldt. Og der har ministeren også sagt, at det synes han at vi skulle se det som nu på venstrefløjen, altså at det ikke var halvt tomt, men halvt fuldt. Men det er bare lidt svært at følge med i, når der er blevet rullet mørklægningsgardiner ned. Det er dårlig stil over for forældre, over for pædagoger og faktisk også over for de børn, som skulle have ret til en ordentlig normering og ikke bare et kommunalt gennemsnit, hvor alt muligt bliver talt med, som ikke burde være med i optællingen. Der er syge pædagoger, ledere, der ikke bruger tid sammen med børnene, og pædagoger, som skulle støtte børn med særlige behov. Det slår ligesom bunden ud af det, som skulle ligge under, hvor god en normering man som minimum skulle kunne forvente at der var, både når man afleverer og henter sine børn i institutionen.

Jeg synes simpelt hen ikke, at det er i orden at stille sig i vejen for os, der kæmper videre for minimumsnormeringer på institutionsniveau. Det synes jeg simpelt hen ikke at man kan være bekendt. Det ville være mere ærligt at sige, at man fra regeringens side ikke ønsker minimumsnormeringer på institutionsniveau. Det siger man også ærligt, men det er bare lidt en måde at sabotere den bevægelse, der har kæmpet for det her, på, at sige, at de skal starte forfra igen med at tælle op, regne ud og søge aktindsigt. Man kan simpelt hen ikke være bekendt at tørre den opgave af på forældrebevægelsen, der allerede har knoklet benhårdt.

Jeg synes, at det er ufint at prøve at spænde ben for den kamp, der er, for gode børneliv og ordentlige arbejdsforhold ved at lukke ned for de oplysninger, som man har kæmpet for at få, og jeg håber virkelig, at regeringen kommer på bedre tanker. Jeg kunne godt tænke mig, at de ville stemme for det her forslag. Det kan godt være, at det ikke kommer til at ske, men så håber jeg i det mindste, at det, at vi har taget debatten, gør, at man tænker på, om man kunne finde en bedre måde at gøre de her tal op på. Kunne det være, at regeringen skulle tage deres ansvar for at sikre tydelighed og gennemsigtighed, også når det var til gavn for nogle, som regeringen var uenig med?

Kl. 18:49

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger. Vi går videre til den næste ordfører i rækken, og det er fru Lotte Rod fra Radikale Venstre.

(Ordfører)

Lotte Rod (RV):

I Radikale Venstre ønsker vi, at alle vores børn skal have uddannede pædagoger, og vi ønsker, at vi skal have så mange pædagoger, at man kan være en lille gruppe børn sammen med en pædagog hele dagen. Jeg har lige besøgt en institution i Hvidovre, der hedder Kastanجهuset, en selvejende institution med en virkelig sej leder, der vil noget med sin institution og 100-procentspædagoger, og det, man kan der, når man har 100-procentspædagoger og i øvrigt har en have og dyr og virkelig fede muligheder for at lave en fri pædagogik, er jo det her med, at når én pædagog så skal noget andet, ved man, at der foregår god pædagogik i alle de andre hjørner, og jo ikke, som det, jeg for nylig havde ministeren i samråd om, kan se, at der rundtomkring er så mange stuer, hvor der kun er én pædagog. Hvis den pædagog så går, er der ingen pædagoger på stuen. Og jeg synes, at vi herinde i Folketinget har en opgave i at tage fagligheden alvorligt. Det er også derfor, jeg bliver så vred, når jeg hører det, der siver udovre fra regeringen lige nu om, at man har planer om at lave en kortere pædagoguddannelse, for vi har da brug for, at vores pædagoger får mere uddannelse og ikke mindre.

Jeg har indstillet til min gruppe, at vi skal være hverken for eller imod det her forslag, for jeg vil egentlig gerne støtte forslagsstillerne i opråbet mod regeringen, men jeg vil gerne noget lidt andet og noget mere end det, der ligger i det konkrete forslag. For jeg har aldrig været så vild med det her med institutionsniveau, for jeg synes egentlig, det er blevet sådan en lidt mærkelig diskussion. Altså, det, det handler om, er jo, at vi i Folketinget prioriterer penge til at få flere pædagoger, og det er det, der er den egentlige kamp, og at vi ud over at sætte penge af til at have pædagoger nok jo også sørger for at stille krav inden for minimumsnormeringerne til – som vi har foreslået i Radikale Venstre – at tre ud af fire af de voksne i vores vuggestuer og børnehaver skal være uddannede pædagoger.

Så selv om lige det her med institutionsniveau ikke så meget er min kamp, deler jeg frustrationen over, at regeringen har pakket det ind i en afbureaukratisering med KL. Når de folk, som ved noget om det, siger, at det tager nul minutter at gøre noget ved, er det jo ikke en afbureaukratisering. Så må man meget hellere være ærlig og sige: Vi er imod det her, og derfor har vi tænkt os at lave det om. Men det er jo en politisk beslutning. Man skal ikke sige, at det er for at afbureaukratisere.

Jeg synes også, regeringen svigter sit ansvar for at holde pædagogandelen. Jeg har selv kæmpet den sætning ind i aftalen, og jeg ved, hvor meget vi lagde arm om, hvor vigtigt det er, at vi får flere pædagoger. Og det, vi kunne blive enige om dengang, var så, at pædagogandelen ikke måtte falde, men det er jo lige præcis det, der er sket. Altså, jeg har lyst til at sige: Hvad sagde jeg! Fordi vi ikke satte det som krav, er pædagogandelen jo faldet. Jeg forstår ikke, at regeringen ikke tager det mere alvorligt, og det er også derfor, jeg haft ministeren i samråd om det. Jeg kan ikke forstå, at alarmklokkerne ikke ringer, og at man ikke har lyst til at gøre noget ved det nu, for det bliver jo kun sværere og sværere, hvis ikke man tager problemet alvorligt.

Vi ønsker i Radikale Venstre, som jeg sagde før, at stille et krav om, at 75 pct. af alle de voksne i vores vuggestuer og børnehaver skal være uddannede pædagoger. Og hvis vi tager assistenterne med, kan vi sætte kravet til 85 pct. Vi ønsker at lave en ny pædagoguddannelse med pædagogik og med kreative fag, en levende pædagoguddannelse, som flere har lyst til at tage. Jeg ønsker også at lave en overbygning, en pædagogkandidat, sådan at pædagogerne kan komme tilbage og dygtiggøre sig og blive endnu dygtigere pædagoger. Og så ønsker jeg, at vi laver uddannelsesstillinger i alle institutioner. For det er jo rigtig nok, at man ikke bare kan stille et krav om, at det skal være uddannede pædagoger, når de ikke findes, men vi kan

KL 18:49

jo stille et krav om, at de skal være uddannede eller være i gang med at uddanne sig, og at det kan blive en helt normal del af det at drive vuggestue og børnehave, at man altid er i gang med at uddanne en medhjælper til pædagog.

Så derfor stemmer vi gult. Tak for at ruske i regeringen. Jeg vil gerne blive ved med at ruske i regeringen, indtil det lykkes os at få mange flere pædagoger til vores børn.

KL 18:54

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er et par korte bemærkninger. Den første er fra fru Anni Matthiesen fra Venstre. Værsgo.

KL 18:54

Anni Matthiesen (V):

Tak for det. Nogle gange, når jeg hører fru Lotte Rod på talerstolen og også i andre sammenhænge, bliver der udelukkende talt om, at pædagoger er det eneste saliggørende. Jeg kunne godt tænke mig at spørge her i dag: Hvordan ser Radikale Venstre på de pædagogiske assistenter?

KL 18:54

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

KL 18:54

Lotte Rod (RV):

Assisterne kan også noget. Man skal bare ikke lave et krav, som så gør, at vi ikke får flere pædagoger. Det er derfor, vi i Radikale Venstre har lagt en plan for det, altså i forhold til at vi ønsker, at der skal være 75 pct. uddannede pædagoger i vores daginstitutioner. Hvis vi skal have et samlet tal, som jo lidt var det, vi lagde arm om med især Enhedslisten dengang under forhandlingerne om minimumsnormeringerne, så kunne vi jo sætte tallet til 85 pct., sådan at det både gjaldt pædagoger og assistenter.

KL 18:55

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Fru Anni Matthiesen.

KL 18:55

Anni Matthiesen (V):

Som jeg hører det, har vi jo i dag pædagogiske assistenter, som simpelt hen ikke kan få job. I den situation, vi er i, hvor vi mangler personale, tænker jeg bare, at vi vel, forstå mig ret, ikke har råd til at sige nej til så mange pædagogiske assistenter, som jo også kan gøre en kæmpe forskel i en daginstitution. Det håber jeg også Radikale Venstre vil give mig ret i.

KL 18:55

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

KL 18:55

Lotte Rod (RV):

Selvfølgelig. Jeg kender selv flere dygtige pædagogiske assistenter. Jeg synes, det er fedt, at der er flere veje at uddanne sig via. I øvrigt tror jeg jo også, at det i forhold til mange af uddannelsesstillingerne typisk vil være sådan, at man først uddanner sig til assistent, og efterfølgende er der så måske nogle, der har lyst til at uddanne sig til pædagog. Men det undrer mig i alt det her, at Venstre ikke har samme ønske om høj faglighed. Hvorfor vil Venstre ikke være med til, at vi gør det til et krav, at der skal være uddannet personale til vores børn?

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Den næste, der får ordet, er fru Helene Liliendahl Brydensholt, Alternativet.

Kl. 18:56

at være, hvis vi ikke påtager os ansvaret for at uddanne nogle flere, og det tror jeg både handler om at lave en ny pædagoguddannelse, men også om, at vi uddanner de medhjælpere, som allerede er i institutionen.

Kl. 18:58

Kl. 18:56

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Så er der et spørgsmål fra fru Anne Hegelund fra Enhedslisten.

Kl. 18:58

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Mange tak til ordføreren for den rigtig gode tale, hvor jeg hørte, at ordføreren er for mange dele af forslaget, men at der også er nogle ting, som ordføreren stiller spørgsmålstejn ved, bl.a. ved det her med institutionsniveau, som ordføreren siger at ordføreren måske ikke helt har fidus til. Men vil ordføreren ikke anerkende værdien af gennemsigtighed, som jo er den gennemsigtighed, vi får ved at gøre det på institutionsniveau, også i forhold til hvad det er for en pædagogandel, vi har i de forskellige institutioner?

Kl. 18:56

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:56

Anne Hegelund (EL):

Tak til ordføreren for talen. Vi er jo meget enige om det her med, at pædagogandelen bestemt ikke må falde, og at den trænger til at komme kraftigt i vejret. Men jeg tænker bare, at de to ting også hænger sammen. Altså, over halvdelen af pædagogerne vil gerne op i tid, hvis der kommer bedre vilkår. Og hvordan følger man med i, at der kommer bedre vilkår? Det kan jo f.eks. være, ved at det bliver opgjort på institutionsniveau, hvordan normeringen ser ud. Det skal selvfølgelig være normeringen i praksis, og som den ser ud i virkeligheden i børnehøjde, og ikke bare være skrivebordsnormeringer på institutionsniveau. Men de tal er jo også noget af det, der skal til for at kunne presse på for, at der bliver sat flere penge af – altså at gøre det tydeligt, at de penge, der blev sat af, ikke var nok, eller at kommunernes økonomi er for stram, til at man kan nå i mål. Tænker ordføreren ikke, at de to ting kan spille sammen?

Kl. 18:59

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:59

Lotte Rod (RV):

Jeg har selv været meget aktiv sammen med nogle af de forældre, som jo har kæmpet for, at man faktisk får nogle normeringer, som man kan se også er det, der er, når man er nede i børnehaven, og at det ikke bare bliver sådan nogle papirsnormeringer.

Min pointe var bare, at jeg nogle gange synes, at venstrefløjens har gjort kampen om institutionsniveau til den store kamp, men det, der er den egentlige kamp, er jo at sætte pengene af til, at der kommer flere pædagoger. Det, der jo er interessant, er at få prioriteret de penge, der skal til, for at der kommer flere pædagoger, for når opgørelsen dybest set er så latterlig, som den er, og tæller ledere og alt muligt andet med, var det jo et spørgsmål om, at det var de penge, som den daværende regering ville sætte af, og derfor er det også penge, der skal til, for at vi får flere pædagoger og det dermed bliver mere retvisende.

Kl. 18:57

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Spørgeren.

Kl. 18:57

Lotte Rod (RV):

Jo, hvis det, ordføreren mener, er, om ikke det er dumt af regeringen, at den fjerner de tal, som vi har bedt om. Jo, og jeg synes, det er ufint af regeringen. Jeg synes, det er mærkeligt, at det er blevet pakket ind i at være en afbureaukratisering, som man har aftalt med KL, når de folk, som jeg sagde før, der ved noget om det, går ud og siger, at det overhovedet ikke tager noget tid. Så det er ikke en afbureaukratisering, det er jo et politisk valg, regeringen har truffet om ikke at give os de tal. Det synes jeg er ufint, for vi har aftalt med hinanden, at vi ville have de tal, og derfor er jeg helt enig i den kritik, som ordføreren rejser her.

Kl. 19:00

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Spørgeren for den anden korte bemærkning.

Kl. 19:00

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Jeg tænker egentlig, at det er et både-og. For mig er det ikke vigtigst, at det bliver på institutionsniveau. Jeg tænker, at det hele er vigtigt, og bl.a. det her med, at pædagogandelen er faldet, er vi i Alternativet også ekstremt kede af, og det står jo som sagt i aftalen – og tak til fru Lotte Rod for at have været den, der nok har fået det ind i aftalen.

Ordføreren kom lidt ind på det i talen. Vil ordføreren sige lidt mere om, hvordan vi får sikret, at der kommer flere pædagoger til fremadrettet?

Kl. 18:58

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Ordføreren.

Kl. 18:58

Anne Hegelund (EL):

Så gætter jeg på, at det mere var det med, om minimumsnormeringen overhovedet skulle være på institutionsniveau, som ordføreren mente. Men der vil jeg også bare høre, om ordføreren ikke kan se, at der er nogle ting, der kan gemme sig i et kommunalt gennemsnit, hvilket jo også er det problem, vi står lidt med nu: Det bliver ikke en minimumsnormering, men en normering i snit, og så er der ligesom nogle steder, hvor normeringen egentlig ikke bliver så høj, fordi den ser kunstigt højere ud, fordi man vælger, at de nogle steder har brug for ekstra normering. Men den der ekstra normering i udsatte boligområder eller til at støtte børn med særlige behov skulle jo helst ikke tælle med i det, der skulle være bundniveauet.

Kl. 19:01

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak. Ordføreren.

Lotte Rod (RV):

Mit bedste bud er, at vi skriver det som et krav ind i minimumsnormeringerne, at der skal være en pædagogandel. Vi har i Radikale Venstre lagt en plan for, at det skal være tre ud af fire, der skal være uddannede pædagoger, og at vi følger det op med at lave uddannelsesstillinger i institutionen. Lige nu oplever vi jo den diskussion, der var før, hvor folk slår stillinger op for pædagoger, men ansætter medhjælpere, fordi de ikke er der, og sådan vil det jo blive ved med

Kl. 19:01

Lotte Rod (RV):

Jo men, når jeg og især mit radikale bagland, de kommunalt valgte, er imod bare at indføre det på institutionsniveau, er det jo, fordi vi, hvis vi gør det i den situation, der er nu, faktisk kan risikere, at nogle af de udsatte institutioner faktisk vil få en dårligere normering, fordi man vil tage pengene væk derfra for at give dem til andre steder. Derfor er jeg bare mere tilhænger af at sige, at det her jo handler om, at vi gerne vil have flere pædagoger. Altså, jeg vil have, at normeringen bliver bedre, og i stedet for at tage kampen på institutionsniveau, vil jeg hellere have – hvad kan man sige – en mere straight diskussion om det. Vi skal prioritere nogle flere penge til det, så vi kan ansætte nogle flere pædagoger, sådan at vi kan få nogle bedre normeringer.

Kl. 19:01

Den fg. formand (Birgitte Vind):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så er vi igennem ordførerrækken, og den sidste, der får ordet, er ordføreren for forslagsstillerne, fru Helene Liliendahl Brydensholt fra Alternativet.

Kl. 19:02

(Ordfører for forslagsstillerne)

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Danske børn er de børn i Europa, der er mest i daginstitution, men kommer det med en pris? Det forpligter i hvert fald os politikere, for vi står med ansvaret for, at rammerne og vilkårene i dagtilbuddene er så gode, at mange får lyst til at uddanne sig til pædagogisk personale, at forældre føler sig trygge ved at aflevere deres børn, mens de går på arbejde og bidrager til samfundet, og at børn får den gode start på livet, som er altafgørende for, hvordan det vil gå dem i skolen og i voksenlivet.

Jeg kan stå her på talerstolen, mens min kone sidder på en kontorstol ude i en af landets kommuner, fordi der findes dagtilbud og pasningsordninger til vores børn, og fordi der er andre voksne, der vælger at bruge deres arbejdsliv på at varetage vores børns behov for omsorg og tryghed. Det er jo en kæmpe tillidserklæring, vi forældre giver dagtilbuddene og staten, og vi gør det med en forventning om, der bliver passet godt på vores børn, og at de får dækket deres både fysiske, sociale og emotionelle behov, mens vi er på arbejde.

I 2019 gik tusinder af mennesker på gaden. Det var pædagoger, bedsteforældre, onkler, forældre og børn, der gik på gaden og stillede spørgsmålet til os politikere: Hvor er der en voksen? Dokumentarerne på tv viste os nemlig virkeligheden i mange dagtilbud, og det gav hjertekvaler for os alle. Der opstod forældrebevægelsen »Hvor er der en voksen?« med det meget specifikke krav om reelle minimumsnormeringer ude i alle institutioner, sådan at børnene blev garanteret at blive mødt af tilstrækkelig med kvalificerede, omsorgsfulde voksne hver dag, når de var i statens varetægt.

Det lykkedes at få børnene og de mindste borgere øverst på den politiske dagsorden, for loven om minimumsnormeringer blev til med støtte fra Venstre, Enhedslisten, Radikale Venstre, SF, Socialdemokratiet og Alternativet. Og den 1. januar i år skal loven om minimumsnormeringer være fuldt indfaset i alle kommuner, men betyder det, at vi politikere så kan sætte hak ved, at vi nu har skaffet nok voksne til at drage omsorg for vores børn i de danske dagtilbud? Nej, det gør det ikke. Et sådan hak ville være at leve på en løgn, og det ville være et svigt af børnene, for vi er ikke i mål med minimumsnormeringerne, og vi har ikke skabt de dagtilbud, som børnene fortjener.

Vi skal huske på, hvad intentionerne var bag loven. Det var at sikre et minimum, en bund for omsorgsfuld og udviklende voksenkontakt for *alle* børn i *alle* dagtilbud og institutioner. Børnene

har fået papirsnormeringer; normeringer, der opgøres efter en udregningsmodel, der ligger langt fra praksis og virkeligheden ude på stuerne, dér hvor børnene har deres hverdag og værdifulde timer. I opgørelsesmetoden må der eksempelvis tælles ledere med, som sidder på kontor det meste af tiden. Man må tælle ansatte med, der er syge eller på kursus, og vikaren, som er hevet ind i stedet for den ansatte, der er syg eller på kursus, tæller også med oveni. Og støttepædagogen, som egentlig bare har ansvaret for ét barn, tæller også med i opgørelsesmetoden. På den måde er det jo let at give et forvrænget billede af virkeligheden.

Regeringen kunne have valgt at færdigudvikle den metode og beregner for praksisnormeringer, som den tidligere regering havde kastet mange penge efter at få VIVE og EVA til at udvikle; en beregner, der kunne have skabt langt mere gennemsigtighed i forhold til de reelle normeringer. Men det satte den nye regering og den nye minister en stopper for i 2023. Senest har regeringen besluttet, at der ikke skal indberettes normeringer på institutionsniveau. De beslutninger undrer os i Alternativet, og jeg ser det som en decideret udvanding af intentionerne bag loven.

Hvad angår pædagogandelen, har vi gennem de seneste år set en faldende pædagogandel og en regering, der ikke har taget mærkbare initiativer til at stoppe det fald. Det går ligeledes imod intentionerne bag loven om minimumsnormeringer, hvor der bl.a. er skrevet ind i aftaleteksten, og jeg citerer:

»Aftalepartierne er derfor enige om årligt at følge udviklingen i uddannelsessammensætningen blandt det pædagogiske personale i dagtilbud på baggrund af uddannelsessammensætningen i 2020. Det er forventningen, at midlerne til minimumsnormeringer samlet set anvendes på en måde, så den nuværende uddannelsessammensætning blandt personalet som minimum fastholdes.«

Kl. 19:07

Ud af de 1.738 ekstra ansatte, der ifølge en opgørelse for 2022, var kommet til området, var der 12 pædagoger. Og det er jo på ingen måde tilfredsstillende, for en faldende pædagogandel vil unægtelig, som flere ordførere været inde på, også gå ud over kvaliteten i dagtilbuddene. Psykolog og ekspert i tilknytningens værdi for børn Rikke Yde Tordrup udtaler, at børn ikke kan knytte sig til en pædagog, der ikke er der, og at det har konsekvenser. Et barn har brug for den voksne til at lære at regulere sine følelser, at gå ud i verden og udforske, mærke grænser og derpå kunne søge den trygge havn i et roligt nervesystem hos den voksne, og lære af læringen, før den næste tur går ud i verden. Barnet lærer at styre sin opmærksomhed, sætte sig i andres sted og blive en del af sociale sammenhænge. Fraværet af voksne har ifølge Rikke Yde Tordrup store konsekvenser for barnets selvregulering, opmærksomhedsevne og lyst til at være sammen med andre.

Vi ser et alarmerende stort antal børn, der mistrives i skolen, og jeg spørger: Hvorfor mon? Kan en del af forklaringen være, at vi som land har institutionaliseret alle vores børn, fra de er helt små, uden at vi har sørget for, at de har de rammer og vilkår, som vil give dem en god start på livet og skabe det bedste fundament for resten af livet? Det tror jeg er en del af forklaringen, og det er jeg ikke alene om. Forskere og eksperter inden for børneområdet peger også i den retning.

Jeg vil gerne her afslutningsvis takke de partier, som har tilkendegivet, at de vil støtte op om forslaget. Enhedslisten har rent tilkendegivet, at de vil stemme for. Jeg er lidt i tvivl med SF, de vil muligvis komme med et ændringsforslag, som jeg hører det. Radikale Venstre vil stemme gult, og tak for det. Jeg er selvfølgelig ked af, at der ikke andre partier, der mener, at vi skal leve op til intentionerne bag den aftale, som vi indgik med hinanden, men jeg takker selvfølgelig for en god debat. Det her handler jo om børnene, og der ved jeg heldigvis, og det kan jeg jo også høre, at vi alle

sammen vil dem det bedste. Jeg ville bare ønske, at vi prioriterede dem meget højere herinde på Christiansborg. Tak for ordet.

Kl. 19:09

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ordføreren for forslagsstillerne. Der er ikke nogen, der har udtrykt ønske om at stille spørgsmål.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen hermed afsluttet.

Jeg foreslår, at forslaget henvises til Børne- og Undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

7) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 184:

Forslag til folketingsbeslutning om at give børn ret til akut hjælp fra PPR (pædagogisk-psykologisk rådgivning).

Af Charlotte Broman Mølbæk (SF) og Sigurd Agersnap (SF).

(Fremsættelse 01.03.2024).

Kl. 19:10

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren for forslagsstillerne ønsker at motivere beslutningsforslaget, og dermed giver jeg ordet til fru Charlotte Broman Mølbæk. Værsgo.

Kl. 19:10

Begrundelse

(Ordfører for forslagsstillerne)

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, formand. Jeg skrev ud på Facebook og bad om folks erfaringer med at have børn i systemet – børn, der har det svært, og børn, der ikke får hjælp i tide. Jeg bad om, om de ville skrive til mig og fortælle om, hvad de oplever, og jeg er fuldstændig lagt ned. Jeg har slet ikke nået at læse alle de beskeder, jeg har fået. Men jeg har besluttet mig for, at det bliver lige præcis bidder af de her fortællinger, jeg tager med i motivationen, for det er børnene, vi er her for i dag. Det er dem, det handler om, og det har alvorlige konsekvenser, når vi har et system, der fungerer, som det gør i dag.

Første citat:

Min søn gik 0. klasse om, da han ikke var i travsel. Start 1. klasse blev han udadreagerende over for klassekammerater. Han kom på reduceret skema, og klassen fik støttepædagog på. Efterår og vinter 1. klasse blev han indstillet til PPR. Slut 2. klasse skifter hans skole til en skole i nabokommunen, i håb om at han kommer i travsel, da han stadig væk ikke er kommet i PPR. I 3. klasse kommer der er så en ny indstilling til PPR, og den bliver underskrevet. Hele 4. klasse har været på reduceret skema, hvis han overhovedet har været i skole. Han er maks. 6 timer i skolen om ugen, og nu er han i 5. klasse og trives stadig ikke.

Andet citat:

Barn med pludselig angst, tæt på fuld skolevægring. Vi lavede indberetning for at få hjælp. Kommunen brugte 3 måneder på møder og papirarbejde, før vi endelig fik tilbudt en samtale med en behandler. Fik selv privat hjælp i mellemtiden, ellers var det gået galt. Sværere at komme tilbage i skolen, når man først er stoppet. Der burde være et akutteam, der ikke kræver 100 siders papirarbejde først, men kan give gode råd.

Tredje citat:

Jeg har en pige på 11 år, som har været skolevægrende, siden hun startede i skole, grundet lange ventetider, på grund af at der ikke er ressourcer, og nu står vi med en pige, der har belastningsreaktion, har været sygemeldt og hjemme i 7 måneder.

Eksemplerne er lange, og der er mange, og vi bliver nødt til at tage ansvar og begynde at ændre et system, så vi hjælper dem i tide og forebygger, at børn udvikler endnu flere og værre symptomer.

Kl. 19:12

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Taletiden er opbrugt, så vi siger tak til ordføreren for forslagsstillerne.

Vi går i gang med den egentlige forhandling, og den første, der kommer til orde, er børne- og undervisningsministeren. Værsgo.

Kl. 19:13

Forhandling

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Tak til SF for at fremsætte beslutningsforslag nr. B 184 og for de konkrete eksempler, der blev nævnt her fra talerstolen for kort tid siden. Det er et forslag, der vil pålægge regeringen at tage de fornødne initiativer til at sikre, at børn senest den 1. januar 2025 får ret til akut hjælp fra pædagogisk-psykologisk rådgivning, også kendt som PPR.

Børn og unge, der har brug for hjælp og støtte, er der desværre kommet flere af, og de skal selvfølgelig have den støtte, som de har behov for. Det må ikke være til diskussion. Derfor får kommunerne i den nye folkeskoleaftale fra marts også flere midler til at ansætte flere medarbejdere i PPR. Regeringen har også sammen med SF og de øvrige aftalepartier bag finanslovsaftalen for 2024 aftalt en pulje til ekstra hænder i PPR til at styrke det forebyggende arbejde i dagtilbud og skole i de 10 pct. mest udfordrede kommuner.

Et stærkt PPR er vigtigt for børnenes travsel; det er vi i regeringen fuldstændig enige med SF om. Men vi kan ikke støtte det her forslag, for regeringen fremsatte i februar 2024 et lovforslag om et lettilgængeligt kommunalt tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel. Lovforslaget er fremsat af sundhedsministeren som opfølgning på 10-årsplanen for psykiatrien. Det er en plan, som skal træde i kraft den 1. juli, altså om halvanden måned.

I lovforslaget står der, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde udredning og behandling i et lettilgængeligt tilbud til børn og unge med psykisk mistrivsel og symptomer på psykisk lidelse. Der skal være et specifikt behandlingstilbud, så det bliver let og gennemskueligt for både børn, unge, forældre og fagpersoner, hvor de kan finde hjælp. Behandlingstilbuddet skal målrettes børn og unge fra børnehaveklassen til og med det 17. år. Det vil altså sige, at vi allerede har et tilbud, der langt hen ad vejen minder om det, SF's forslag om akut hjælp fra PPR adresserer.

Der er ikke krav til den organisatoriske placering af det nye behandlingstilbud i loven. Det skyldes, at regeringen ønsker, at kommunerne kan indrette sig, så de bedst tager hensyn til deres lokale forhold og eksisterende organisering. Men det er min forventning, at kommuner i høj grad trækker på eksisterende kompetencer, bl.a. hos PPR.

Regeringen vurderer derfor, at beslutningsforslaget ønsker at løse noget, der allerede er ved at blive taget hånd om, i hvert fald hvis Folketinget om få dage stemmer ja ved tredjebehandlingen. Regeringen kan derfor ikke støtte det her forslag. Tak for ordet.

Kl. 19:15

Kl. 19:18

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Der er spørgsmål til ministeren. Fru Charlotte Broman Mølbæk fra SF. Værsgo.

Kl. 19:15

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, og tak for bemærkningerne og anerkendelsen af problemet, og problemets karakter er jo ret voldsom og omfattende. Vi kender alle tallene på det, og det er måske i virkeligheden en af de største udfordringer, at vi ikke får forebygget tidligt nok, at børn og unge mennesker belastes i en sådan grad, at de får det virkelig, virkelig dårligt, og vi er jo sådan set også glade for den aftale, vi lavede omkring de lettilgængelige tilbud. Det var noget af det, vi kæmpede allerhårdst for i psykiatriforhandlingerne, og vi har så ventet i meget lang tid på, at man kommer i gang med at iværksætte det, og nu kommer det så, og det synes vi er rigtig godt.

Men det, som man vil gøre med det her forslag, er faktisk, at man vil sætte sig ved børnenes side og sige, at de børn, der har brug for, at det er hurtigt og akut, har ret til en hurtig hjælp. En lang række af dem, der har skrevet til mig, fortæller om, at deres børn er faldet ud af skoletilbuddene, og at de er gået hjem, og at de er gået ned med angst, depression og selvmordstanker, og nogle af dem, som har muligheden for det, betaler selv for det, fordi vi har et system, der halter bagud. Mener ministeren ikke, at vi bør gøre noget for at sikre, at der er hjælp til de her børn med det samme?

Kl. 19:16

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ministeren.

Kl. 19:16

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg er enig i, at hvis man har behov for hjælp, så skal man have det. Det bygger på en individuel vurdering af det enkelte barns situation. Jeg læser også beslutningsforslaget sådan, at man som familie skal have ret til hjælp fra PPR uden om den børnehave, vuggestue eller skole, som man nu engang går i. Det, som er logikken i den måde, PPR er opbygget på, er jo, at det rådgiver dagtilbud og skoler, og at det ikke er hver enkelt borger, der kan gå ned og banke på døren hos PPR og trække ressourcer derfra, men at man igennem sin skole eller igennem sit dagtilbud kan få hjælp, hvis man har behov for det.

Jeg tror, det er vigtigt, at det er sådan, det er opbygget, for at vi bruger ressourcerne rigtigt på de børn, som vi vurderer der er et behov for hjælp til, og jeg er generelt set skeptisk ved at indbygge sådan et retskrav på det her område, fordi vi risikerer, at ressourcerne bruges forkert, og at det ikke sker på baggrund af en vurdering af det enkelte barns situation, og at der kommer et meget individorienteret fokus på, hvad det er, der er behov for.

Kl. 19:18

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det spørgeren for den anden korte bemærkning.

Kl. 19:18

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Men minister, virker systemet? Når det tager 4 til 5 år at blive udredt, virker systemerne, som de er i dag, så? Når der er en masse andre led, man skal igennem for at blive visiteret til noget, og mange af kommunerne i forvejen ikke har tilbuddene opbygget, virker systemet så, når vi ser, at så mange børn og unge falder ud? Der er en stor stigning i skolevægringen blandt børn og unge, og der er en stor stigning i mistrivlsen. Virker det, som det er nu?

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ministeren.

Kl. 19:18

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg synes ikke, at det virker godt nok, men jeg vil sige, at når der er mange børn, der har det skidt, så tror jeg ikke, det er på grund af PPR, men på trods af PPR. Der bliver jo lavet et fremragende stykke arbejde masser af steder, og der er tusindvis af børn, der får hjælp. Jeg er optaget af det, som vi faktisk har aftalt med den nye folkeskoleaftale, altså at vi ikke får sådan en diagnosedrevet hjælp til de børn, der har det svært, men at vi prøver at sætte ind tidligt og forebyggende, at vi prøver at understøtte hele klassefællesskabet og ikke kun det enkelte barn, og at vi har nok ressourcer hos PPR til at rådgive skoler og dagtilbud om at arbejde med fællesskaberne.

Nu er min tid gået, men det er en kæmpe diskussion, og jeg er i hvert fald meget skeptisk over for at have et for individorienteret fokus på, hvordan vi løser det her. For så når vi aldrig til bunds i problemet.

Kl. 19:19

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi skal huske taletiderne her i Folketinget. Næste spørger er fru Anne Hegelund fra Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 19:19

Anne Hegelund (EL):

Tak. Tænker ministeren ikke, at det ikke altid er sådan, at man kan løse tingene fællesskabet – i hvert fald ikke, hvis ikke man får sat tidligt nok ind – og at der måske er nogle børn og unge, der står lige på kanten af fællesskabet, og hvor det måske er forældrene, der ser de tydeligste tegn på mistrivsel derhjemme? Er der nødvendigvis de her modsætninger, som ministeren stiller op, selv om der kunne være en dør til, at man som familie kunne tage kontakt til PPR? Det kunne også handle om, at PPR så hjalp med at få samarbejdet med skole eller daginstitution på sporet igen. Det kunne jo også være, at man fik grebet ind så tidligt, at det ikke endte med at handle om udredning og diagnose, men handlede om, om vi kan få det her barn tilbage i travlhed, før tingene går mere skævt, og før der er behov for et behandlingstilbud.

Kl. 19:20

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ministeren.

Kl. 19:20

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Det er ikke alle problemer, der kan løses i klassen, i fællesskabet. Det er jeg enig i. Men jeg tror på, at hvis vi får omlagt vores indsats, hvis flere ressourcer bruges tidligt på forebyggende indsatser, og hvis vi f.eks. får udviklet det pædagogiske indsatsskema, som er en del af folkeskoleaftalen, som handler om at prøve at være handlingsorienterede i klassefællesskabet, i stedet for at vi sidder og skriver lange pædagogisk-psykologiske vurderinger, der driver i retning af diagnoser, og som driver i retning af meget individorienterede indsatser, som tit kommer for sent ind, kan vi få brugt ressourcerne bedre. Jeg vil også sige, at nogle børn virkelig, virkelig har behov for specialistkompetencer fra PPR, og derfor er det vigtigt, at vi, når det nu er en knap ressource, får det brugt på de børn, der har brug for det, og som professionelle mener har behov for det. Derfor kan jeg godt være lidt skeptisk ved, at man kan gå ned og banke på døren ved kommunen, og så har man ret til gratis psykologhjælp for de knappe ressourcer, vi har for bl.a. psykologer.

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ønskes andenrunde, skal man trykke sig ind forud for den. Værsgo.

Kl. 19:22

Anne Hegelund (EL):

Tak. Jeg tænker bare, at der kan være forskellige veje ind, der ville være gavnlige for forskellige familier og i forskellige situationer. Kan ministeren ikke forestille sig, at der var nogle familier, der ville ende med at bruge flere kræfter på at kunne få deres barn tilbage i travsel i stedet for at skulle bruge kræfterne på at prøve at råde skolen, daginstitutionen eller kommunen op? Hvis man havde en ret, kunne man ligesom også som forældre føle sig mere sikker på, at man fik, hvad man havde ret til, og hvis der var brug for det, skulle man nok få den hjælp til ens barn, som man havde ret til.

Kl. 19:22

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ministeren.

Kl. 19:22

Børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg forstår godt fristelsen i at gå i en retskravsretning. Udfordringen er, at det så også driver familierne i retning af selv at skulle opsøge hjælpen og desværre også ofte jagte diagnoserne, fordi det så er dem, der udløser retten til at få den ene form for hjælp efter den anden. Jeg er stor tilhænger af, at de lærere og pædagoger, vi har ansat, og de skoler og dagtilbud, de arbejder på, får mulighed for at foretage en vurdering af, hvorvidt der er behov for at række ud efter en mere specialiseret hjælp for netop at bruge de knappe ressourcer bedst muligt.

Kl. 19:23

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak til børne- og undervisningsministeren. Der er ikke flere, der har trykket sig ind til en kort bemærkning, så vi siger tak. Nu går vi i gang med ordførerrunden. Den første ordfører er fra Socialdemokraterne. Hr. Kris Jensen Skriver. Værsgo.

Kl. 19:23

(Ordfører)

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for ordet, formand. Først og fremmest vil jeg gerne anerkende det arbejde og den indsats, som Socialistisk Folkeparti yder i kampen for at sikre bedre vilkår for vores børn og unge i psykisk mistrivsel. Det er både prisværdigt og nødvendigt. Vi deler målet om at sikre den nødvendige hjælp til de unge, der har brug for det, men når det er sagt, må jeg tydeliggøre, hvorfor vi som parti ikke kan støtte beslutningsforslag B 184.

I februar i år har regeringen fremsat et lovforslag, som er en direkte opfølgning på den tiårsplan, vi sammen har lavet for psykiatrien i et bredt flertal i Folketinget. Dette lovforslag har til formål at etablere et lettilgængeligt kommunalt tilbud til vores børn og unge, som oplever psykisk mistrivsel. Lovforslaget, som er udarbejdet af sundhedsministeren, er skræddersyet til at træde i kraft den 1. juli 2024, altså om meget kort tid. Indholdet i dette lovforslag er omhyggeligt designet til at sikre en vederlagsfri udredning og behandling af psykisk mistrivsel hos børn og unge. Det er et specifikt tilbud, der bliver den primære indgang for dem, der har brug for hjælp. Det er vigtigt, at vi skaber et system, der er let og gennemskueligt for de berørte parter – børnene og de unge selv, deres forældre og de fagpersoner, der arbejder for dem.

Desuden giver lovforslaget kommunerne og regionerne frihed til selv at organisere og implementere det her tilbud på en måde,

der passer bedst til de lokale forhold. Det er en vigtig frihed, da det sikrer fleksibilitet og mulighed for at trække på de eksisterende kompetencer, herunder også Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, bedre kendt som PPR.

Det er netop her, vi ser en grundlæggende forskel på vores tilgang og det, som er foreslået her i beslutningsforslaget. Vi mener ikke, det er hensigtsmæssigt at stille krav om specifikt at tilbyde akut hjælp gennem PPR. Tværtimod bør vi give kommunerne den nødvendige frihed til selv at organisere hjælpen – en anbefaling, der også støttes af den tværministerielle arbejdsgruppe.

Til sidst vil jeg understrege, at kommunerne allerede i dag har et ansvar for at tilbyde hjælp og støtte til både børn og unge i psykisk mistrivsel på tværs af social- og sundhedsområdet og børne- og undervisningsområdet. Vi deler ambitionen om at hjælpe vores børn og unge, men vi må gøre det på den bedste og mest hensigtsmæssige måde. Derfor kan vi i Socialdemokratiet ikke støtte dette beslutningsforslag, da vi allerede har en omfattende plan og lov på vej, som vil adressere disse behov på en mere integreret og helhedsorienteret måde.

Tak for ordet.

Kl. 19:27

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Der er korte bemærkninger til ordføreren. Værsgo til fru Charlotte Broman Mølbæk fra SF.

Kl. 19:27

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Og tak for ordførertalen. Vi kender udmærket den aftale, vi selv har været med til at indgå, men er ordføreren bekendt med, at den jo ikke en løser nogen problemer med de lange ventelister, vi har i dag, og med de lange ventetider, der er på at få hjælp? Den aftale – og det håber jeg ordføreren kan bekræfte – adresserer jo ikke hurtig hjælp til børnene.

Jeg bed mærke i, at ordføreren syntes, at det skulle være op til kommunerne, men er det ikke snart på tide, at vi herinde fra Folketinget stiller os på børnenes side og siger, at de har krav på at få hurtig hjælp, også fordi vi ved, at det er det bedste både for dem, for os alle sammen og for samfundsøkonomien?

Så kan ordføreren bekræfte, at den aftale, der er indgået, ikke løser problemet med lange ventetider for de her børn og unge mennesker?

Kl. 19:28

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 19:28

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Jeg hæfter mig ved, at der er lavet en bred politisk aftale, og jeg glæder mig over, at SF er med i den. Jeg ved, at der også ligger et stort arbejde bag den aftale, og at der også har været en tværministeriel arbejdsgruppe, der har siddet og arbejdet grundigt med, hvordan man bedst kan skrue det her sammen. Jeg hæfter mig ved, at det er let tilgængeligt. Jeg hæfter mig ved, at et bredt flertal i Folketinget har bundet sig op på det og sagt: Vi tror på, at det her kan være med til at afhjælpe noget af det, der er i gang derude. Og jeg hæfter mig ved, at det bliver sat i søen om halvanden måned, hvilket jeg ser jeg frem til. Og så er det klart, at vi skal følge området efterfølgende. Men der kommer noget lige om lidt, og det skal vi give lov til at komme i gang.

Kl. 19:28

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Som man også kan læse i bemærkningerne til lovforslaget, beretter både PPR-ansatte, altså psykologerne fra Dansk Psykolog Forening, og skolelederne om lange ventetider. Det samme hører man fra familierne og psykiatrien. Så nu spørger jeg lige igen: Løser den aftale problemet med den lange ventetid for børn unge, der har akut behov for hjælp?

Kl. 19:28

det et område, vi skal følge. Vi tager det meget alvorligt, og det er også min klare opfattelse, at det gør ordføreren også. Så lad os se, om vi ikke kan løse udfordringerne sammen. Der er ikke noget modsætningsforhold her. Vi synes begge to, det er alvorligt.

Kl. 19:31

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Ordføreren.

Kl. 19:29

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Anne Hegelund for den anden korte bemærkning. Værsgo.

Kl. 19:31

Kris Jensen Skriver (S):

Jeg hæfter mig ved, at der er lavet en bred aftale, som SF bakker op om, og som jeg ser nogle gode muligheder i. Jeg er fuldstændig med på, at vi har en venteliste i dag, og det skal vi selvfølgelig være opmærksomme på. Jeg noterede mig også de konkrete eksempler, som ordføreren nævnte her, og det er selvfølgelig noget, vi skal tage alvorligt. Jeg mener, vi når et skridt på vejen med den aftale, og det håber jeg også SF vil anerkende, i og med man er med i aftalen.

Kl. 19:29

Anne Hegelund (EL):

Det er ikke, fordi det ikke lyder, som om ordføreren tager det her problem alvorligt, men en måde at tage det alvorligt på kan jo også være at sikre, at der er økonomi til, at kommunerne kan løfte den opgave, som er deres ansvar, og at det ikke kun er frihed fra en masse regler og lovgivning og styring fra Christiansborg, men at der også skulle være nogle mere frie økonomiske rammer til faktisk at kunne løfte opgaverne derude. For mig er der bare et eller andet omkring det her med at blande psykiatri, behandling og forebyggelse sammen, og det kunne jo være, at man havde mindre behov for behandlingstilbuddene, hvis man satte tidligere ind og sørgede for, at det var en ret at få hjælp, mens det handlede om forebyggelse.

Kl. 19:32

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det fru Anne Hegelund, Enhedslisten.

Kl. 19:29

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Jeg skal huske at sige, at når formanden rejser sig, betyder det, at man har brugt sin taletid. Det er, som om der er sådan et kollektivt erindringssvigt en gang imellem. Jeg kan også godt selv være ramt af det, når jeg står andre steder.

Ordføreren, værsgo.

Kl. 19:32

Anne Hegelund (EL):

Tak for ordet. Jeg synes, det lyder lidt underligt, at man fra Socialdemokratiets side på én gang snakker om, at der ikke var så mange børn og unge, der skulle have en diagnose og i behandling, og så samtidig siger, at det her med akut og hurtig hjælp til unge skal vi ikke prioritere, for nu er der et behandlingstilbud på vej. Altså, det er jo sådan, at de lange ventelister i PPR er rykket helt ned i vuggestuen, og jeg tænker ikke, at det, man skal sætte ind med der, er behandlingstilbud.

Der er altså et eller andet med, at når kommunerne har så stram en økonomi, som de har, så kommer man til at prioritere der, hvor det brænder allermost, altså de børn og unge, der har det allerdårligst, måske nogle af dem, der har brug for at blive udredt og komme i behandlingstilbud. Og det er som om, at jo færre penge der er, jo mindre prioriterer man forebyggelse. Kunne man ikke forestille sig, at det, at man sikrede en rettighed, ville gøre, at kommunerne var nødt til at sætte børnene og forebyggelse først på budgettet, hvis de overhovedet havde mulighed for det, eller at Folketinget var nødt til at lave bedre økonomiaftaler med kommunerne?

Kl. 19:29

Kris Jensen Skriver (S):

Tak. Jeg skal forsøge at overholde taletiden, hr. formand. Jeg er fuldstændig enig med ordføreren i, at forebyggelse er vigtigt. Det er også mit indtryk, at der foregår forebyggelse rundt omkring i kommunerne i dag. Et lovsikret krav kan jeg være sådan lidt usikker på hvordan man skal skrue sammen, men jeg er fuldstændig enig i, at forebyggelse er vigtigt. Jeg er også helt overbevist om, at der er forskel på kommunerne, og derfor vil det være noget forskelligt, der skal bruges. Nu har jeg 4 sekunder tilbage, så jeg må hellere afslutte min besvarelse.

Kl. 19:33

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det ordføreren.

Kl. 19:30

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Men ordføreren får chancen igen, for der er en spørger mere. Hr. Kim Edberg Andersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 19:33

Kris Jensen Skriver (S):

Tak for det. Det er jo sådan allerede i dag, at kommunerne har ansvaret for at sikre det her. Jeg er fuldstændig med på, og vi er i Socialdemokratiet fuldstændig med på, at der er et stigende antal af vores børn og unge, der er i mistrivsel. Det var også noget af det første, jeg adresserede i min tale, og det håber jeg også at ordføreren hørte, og ellers er det fint at få det gentaget.

Derudover er der lavet en 10-årsplan for psykiatrien, som er grundigt gennemarbejdet, og der har siddet nogle folk og kigget på, hvordan vi kan lave en god model. Man har også haft de forskellige aktører med ind over. Det er på vej; det starter om halvanden måned. Jeg tror på, at det vil få os et skridt af vejen, men selvfølgelig er

Kl. 19:30

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak for det, og tak til ordføreren. Jeg tror, at ordførerens intentioner kommer det rigtige sted fra, men jeg bliver bare nødt til at sige, at forslagsstilleren jo også har ret i det her. Jeg hører jo også ordføreren sige, at nu kommer den her psykiatriplan, og jeg vil sige, at jeg også sidder ude i regionerne, og det behøver jo ikke at være et enten-eller, det kan faktisk også være et både-og-forslag. Jeg synes, det er en virkelig god psykiatriplan, det er et skridt på vejen, men der er bare nogle gode intentioner i det her forslag, hvor det havde været rart, hvis regeringen havde sagt: Lad os lave en beretning, lad os gøre et eller andet, for vi ved godt, at det her ene skridt i den rigtige retning ikke er nok, vi skal flere skridt. Det må ordføreren indrømme. Jeg ved godt, at det selvfølgelig er svært som ordfører for et stort parti nu at stå lige og ændre det, men jeg ved, at ordføreren ved, at jeg har ret, når jeg siger, at Socialdemokraterne også for at kunne se sig selv

i spejlet i morgen burde sige: Det er dæleme et godt forslag, vi sætter os ned og laver en beretning. Så kan I naturligvis i regeringen få lov til at sætte et L i stedet for B'et, for vi ved godt, at det er det primære problem med det. Men det er et godt forslag, og jeg er lidt skuffet over, at Socialdemokraterne ikke bare indrømmer, at det er et godt forslag, og så siger, at det er et både-og i stedet for et enten-eller.

Kl. 19:34

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 19:34

Kris Jensen Skriver (S):

Tak til ordføreren, der jo forsøger at lægge ord i munden på mig. Normalt er det jo altid dejligt at få hjælp, men lige her tror jeg ikke, at vi sådan er helt på linje med hensyn til det her. Vi har et lovforslag, der formentlig bliver stemt igennem i næste uge, og der er et tilbud, der skal starte den 1. juli. Der er selvfølgelig skrevet nogle ting ned, i forhold til hvad det er for et tilbud. Vi har nogle helt klare intentioner, i forhold til at det ville hjælpe, men vi kan jo ikke i dag stå her og sige, hvad der kommer til at ske, når det kommer til at fungere derude i virkeligheden. Jeg tror på, at det kommer til at hjælpe, og jeg synes, det ville være forhastet at gå efter beslutningsforslaget i dag, når vi har noget, der starter lige om lidt, og når vi også på andre baner har nogle spændende ting i gang i forhold til det her.

Kl. 19:35

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det hr. Kim Edberg Andersen i anden runde.

Kl. 19:35

Kim Edberg Andersen (DD):

Jeg forsøger ikke at lægge ord i munden, men jeg forsøger måske mere at få fornuftige tanker ind i ordførerens hoved, og det er nok nemmere, når kameraerne er slukkede og mikrofonerne slået fra. Jeg bliver bare nødt til at sige råt for usødet, at ja, det er en rigtig god plan, og jeg var med til at forhandle den hjem, men virkeligheden derude i regionerne er, at vi kan se, at de kommer hurtigere ind, end vi kan nå at få rettet op på dem. Der er også en anden problemstilling, for hvis ikke vi sørger for sådan noget som det her, er det sådan, at hvis du har et barn, der har behov for hjælp, risikerer du altså, at man opfinder en diagnose eller sørger for at få børn, som ellers ikke fejler noget, undersøgt. For hvis ikke de har en diagnose, ender det med, at de i hvert fald slet ikke får hjælp. På den måde tror jeg, at vi sygeliggør nogen, som vi, hvis vi tog vores ansvar lidt mere alvorligt, kunne sikre på en anden måde. Så det er både-og i stedet for enten-eller.

Kl. 19:36

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 19:36

Kris Jensen Skriver (S):

Jeg kan godt genkende den her sammenhæng mellem, at der skal være en diagnose, for ellers får man ikke hjælp, og der er ingen tvivl om, at der er en problemstilling dér. Det er jeg nu ikke sikker på vi løser med lige præcis det her beslutningsforslag. Jeg er i øvrigt glad for, at ordførerne roser det lovforslag, der er på vej, og jeg glæder mig over, at ordføreren også har været aktivt deltagende og har været med i den aftale. Jeg ser frem til, at ordføreren også er med fremadrettet, så vi sammen kan løse de udfordringer, der er, for det handler om vores børn og unge, og det er vigtigt.

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ordføreren for Socialdemokraterne. Der er ikke flere spørgsmål. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste er fru Anni Matthiesen fra Venstre. Der var en, der var hurtig. Værsgo.

Kl. 19:36

(Ordfører)

Anni Matthiesen (V):

Det var jeg; jeg var klar ved tasterne her. Tak til SF for at fremsætte beslutningsforslaget, som vi behandler nu her i aften med fokus på PPR. Jeg kan hvert fald starte med sige, at vi er i Venstre helt, helt enige i forhold til den udfordring, der er, i forhold til også at få løst mistrivelseskrisen, og i forhold til at det er meget bekymrende, at så mange unge i dag mistrives. Jeg synes også, det er bekymrende, når der er lange ventelister. Jeg ved, hvordan det rent ud sagt også kan påvirke en hel familie, hvis det er sådan, at man rent ud sagt må vente i månedsvis eller for den sags skyld også i flere år. De ting vil jeg gerne sige jeg helt klart også deler med SF.

Samtidig vil jeg også gerne sige, at heldigvis er der så flere ting, som vi jo har besluttet nu og her, som bliver sat i værk inden for kort tid, uanset om vi siger kvalitetsprogram for folkeskolen, hvor vi jo netop har aftalt, at der også skal ske en styrkelse af PPR, og at der dér skal gives mulighed for at ansætte flere, og den økonomiske ramme er også blevet løftet til den del. Det er også 10-årsplanen for psykiatrien, som forhåbentlig også vil være med til, at det her nu kommer i en væsentlig bedre og god retning. Det skal også knyttes sammen med, at det er derfor, at vi også kommer til at stemme nej til det her beslutningsforslag. For nu skruer vi op, nu gør vi nogle ting, og jeg synes egentlig også, at det fortjener, at vi nu får set efter, hvordan det også positivt kommer til at virke, inden vi begynder hovedkulds at lave flere nye tiltag.

Ud over det vil jeg egentlig også gerne i min ordførertale fremhæve noget. Nu kan jeg sige så meget, at faktisk her i formiddag var både fru Lotte Rod og fru Astrid Krag og jeg i debat på Nationalmuseet, hvor vi havde en god debat om, hvordan man også får mere motiverende undervisning, altså i vores folkeskole, hvordan man får flere børn med til faktisk at synes, at det er sjovt at gå i skole. Jeg siger ikke, det kan løse det hele, men jeg tror alligevel på, at den mere motiverende og involverende undervisningstilgang kan være med til, at også børn, som ellers måske mistrives i dag, pludselig kan blive glade for at gå i skole. Det var i hvert fald det, vi oplevede flere eksempler på her sidst på formiddagen i dag.

Så alt i alt vil jeg sige, at jeg er glad for, at også Venstres sundhedsminister for nylig har fået aftalt bedre muligheder i forhold til hele psykiatridelen, og at det formentlig også kan være med til at understøtte, at vi får løst problemet. Jeg må desværre runde af med at sige, at vi ikke kan stemme for beslutningsforslaget.

Kl. 19:40

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der er et kort bemærkning til ordføreren. Fru Charlotte Broman Mølbæk fra SF. Værsgo.

Kl. 19:40

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for ordførertalen. Jeg er sådan set meget enig med ordføreren i, at de ting, der er blevet besluttet og er på vej, er nogle vigtige ting, og at det er de rigtige ting, som kan gøre meget i den store sammenhæng. Det her forslag går ud på, at de børn, der lige pludselig akut får det markant dårligt, skal have ret til hurtig hjælp, gerne inden for meget kort tid. Det er i virkeligheden det, vi adresserer.

Det er ikke noget, der bliver imødekommet i nogen af de andre initiativer, og i virkeligheden er det sådan, at selvom alle – lærerne,

pædagogerne, psykologerne og endda også byrådsmedlemmerne – har gode intentioner, har vi et system, der er fyldt med propper, og som gang på gang efterlader børn i ingenting og i en venteposition, og så får de det rigtig dårligt. Der kan vi faktisk forhindre og måske forebygge, at børn får det så dårligt, at de udvikler diagnoser.

Kan ordføreren anerkende, at der mangler et initiativ til netop at sikre, at børn og unge får den hurtige hjælp?

Kl. 19:41

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Ordføreren.

Kl. 19:41

Anni Matthiesen (V):

Jeg håber rigtig meget, at SF's ordfører har læst den gode aftale, vi netop har indgået på folkeskoleområdet. Jeg tror faktisk, der ligger noget gemt i den aftale i forhold til også at få givet mere plads til eleverne selv, at få skabt bedre undervisning og for den sags skyld også mere praksisfaglighed osv., som kan være medvirkende til, at der er færre, der kommer til at mistrives.

Så jeg tror, man også er nødt til at skrupe på andre knapper, og derfor er jeg ikke enig i, at hvis vi gennemfører det her beslutningsforslag, er alt i den skønneste orden. Jeg tror faktisk, at nogle af de ting, som vi netop har fat på nu, både i forhold til de aftaler, som jeg før nævnte at vi har indgået, og som inden for kort tid bliver sat i værk, og også i forhold til det, som vi har fået aftalt på folkeskoleområdet, alt i alt kan være medvirkende til, at vi får rykket det i en bedre retning.

Kl. 19:42

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Kl. 19:42

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Selvfølge har jeg læst aftalen, og der er noget, der er rigtig godt, og der er noget, der godt kunne blive meget bedre. Men det er jo sådan, det er, når andre laver en aftale.

Men for at komme tilbage på sporet igen, så løser det jo bare ikke den her problematik, når der kommer børn, der lige pludselig får det rigtig dårligt. Det kommer vi aldrig til at undgå, og der kommer til at gå noget tid, før vi får den her forandring ind folkeskolen og ud i systemerne i PPR. Kunne man ikke lave en hurtig indsats og sige, at nu giver vi den her ret til de her børn og unge, fordi de har krav på at få det godt, og fordi vi også ved, at det er det rigtige at gøre?

Kl. 19:42

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Ordføreren.

Kl. 19:42

Anni Matthiesen (V):

Altså, det der med at begynde at skrive, at det er noget, man har ret til, er jeg faktisk ikke meget for. Jeg synes stadig væk, at vi skal gøre alt, hvad vi kan, for at lave forebyggende indsatser, så vi undgår, at der er så mange, der har akut behov. Og det er egentlig det, jeg synes vi gør med de aftaler og for den sags skyld også det, vi allerede har fået på plads.

Kl. 19:43

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Anne Hegelund, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 19:43

Anne Hegelund (EL):

Tak for ordet. Jeg er egentlig enig med ordføreren i, at det ville være bedst, hvis der var færrest mulige børn og unge, der fik brug for akut hjælp, og at man godt kunne sætte endnu mere forebyggende ind end bare med akuthjælp fra PPR. Men man kommer nok ikke udenom, at der altid vil være nogle børn, der kunne have brug for akut hjælp for ikke at komme i virkelig meget mistrivsel og måske ryge ud af fællesskabet på en måde, hvor det er svært at få dem ind igen, eller hvor de i ventetiden ender med at få brug for et meget længere forløb, end de ville have haft, hvis man havde sat ind tidligere.

I forhold til folkeskoleaftalen tænker jeg, at der er virkelig mange gode intentioner, men der følger altså ikke nok penge med. Altså, der er jo ikke penge til meget mere end at kompensere sfo'erne for den længere åbningstid, de får, når man korter skoledagene ned, og der er allerede mange steder, hvor man har gjort det, og hvis man så skal gøre alt muligt andet for de samme penge og ikke særlig mange nye penge, så er der jo nogle steder, hvor de ikke engang får råd til at have den tovoksenordning, de ellers har kørt med i undervisningen.

Kl. 19:44

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren

Kl. 19:44

Anni Matthiesen (V):

Altså, jeg tror aldrig nogen sinde, jeg kommer til at blive enig med Enhedslisten, i forhold til hvornår der er nok penge. For igen fokuserer Enhedslisten på, at der bare skal flere penge til. Men jeg må være ærlig at sige, at jeg ikke altid tror – og det har jeg også sagt tidligere i salen her i aften – at det bare løses med at fylde flere penge på. Vi har tilført flere penge i forbindelse med den aftale, vi har indgået, og det håber jeg også ordføreren anerkender.

Så må jeg igen sige til det med at blive ved med bare at sige, at der skal tilføres flere og flere penge, at hvis man ikke laver noget om, hjælper det jo ikke noget bare at tilføre flere penge, og det er jo egentlig det med at lave noget om, vi nu har taget fat på. Det synes jeg jo er den rette vej at gå.

Kl. 19:45

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der ser ikke ud til at være flere korte bemærkninger – jo, det kom der nu. Man skal altså trykke sig ind i god tid, for ellers forvirrer det os lidt heroppe. Værsgo.

Kl. 19:45

Anne Hegelund (EL):

Jeg havde lige så travlt med at lytte. Jeg har bare lige et enkelt opfølgende spørgsmål til det. For hænger de to ting ikke sammen? Det er jo ikke, fordi Enhedslisten siger, at vi aldrig nogen sinde skal gøre noget nyt, og at vi bare skal køre videre, som vi plejer, men med flere penge. Jeg tror bare, der er nogle lærere, pædagoger og alle mulige andre velfærdsarbejdere, der tit synes, at der fra Christiansborg bliver åbnet for en masse nye muligheder og nok også nogle højere forventninger til, hvad man så skal kunne, uden at der følger tid og penge nok med, til at man faktisk kan løfte hele den opgave. Jeg ved jo godt, at det handler om, at der er frihed, og at kommunerne selv må vælge, hvilke tiltag i folkeskoleaftalen, de vil følge, men jeg synes bare, at man måske skulle have haft en bedre økonomi i den, hvis man vil sige, at det er grunden til, at man ikke skal have ret til akut hjælp fra PPR.

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):
Så er det ordføreren.

Kl. 19:46

Anni Matthiesen (V):

Jeg ved godt, at vi bevæger os over i en lidt anden debat nu, men jeg synes modsat, at den er lidt vigtig at få taget, for vi har jo tilført flere milliarder, og vi har tilført flere penge til folkeskolen også inden for de seneste år. Vi gør det igen med den her folkeskoleaftale, vi lige har indgået. Men jeg er bare af den overbevisning, at hvis man så ikke også ændrer på nogle ting, bl.a. det med nu at få kigget på fagbeskrivelserne osv., så løser vi ikke problemerne.

I forhold til PPR-delen kan jeg sige, at vi har en intention om, at man skal kigge mere på hele fællesskabet i klassen frem for kun at pege på de enkelte elever, som har udfordringer.

Kl. 19:47

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ordføreren for Venstre og går videre i ordførerrækken. Næste ordfører er fra Danmarksdemokraterne. Hr. Kim Edberg Andersen.

Kl. 19:47

(Ordfører)

Kim Edberg Andersen (DD):

Tak til forslagsstillerne. Forslaget handler jo om, om vi skal pålægge regeringen at tage de formødne initiativer til at sikre, at børn senest den 1. januar får ret til akut hjælp fra pædagogisk-psykologisk rådgivning, altså PPR. Det er bare lige sådan, at vi får det med, for det stikker nogle gange lidt af for os, og jeg ved godt, at det er, fordi vi gerne vil alle sammen. Jeg vil godt starte med at takke forslagsstillerne for deres initiativ til at sætte fokus på et afgørende område, nemlig vores børns mentale sundhed og trivsel, som enten er eller burde være noget, som berører os alle sammen dybt. For når vi ser den der stigende forekomst af psykisk mistrivsel, der er blandt vores børn unge, bliver vi nødt til at forholde os til den.

Som vi allerede har hørt, er antallet af børn og unge med psykiske udfordringer simpelt hen steget betydeligt de seneste år. Vi kan ikke se bort fra en virkelighed, hvor hvert sjette barn under 10 år lider af en eller anden form for mentalt helbredsproblem som angst, adhd, autisme eller depression – en udvikling, som kræver handling nu. Jeg er fuldstændig enig i, at vi skal sikre, at vores børn og unge får den nødvendige akutte hjælp, der skal til, når de har behov for den. Ventetiderne er alt for lange, og det har alt for alvorlige konsekvenser for deres trivsel og for deres udvikling. Der er simpelt hen ingen familier, der bør stå alene med den her udfordring, som det er. Det er vores pligt som et samfund at sikre, at hjælpen er tilgængelig, når det er mest presserende.

Det er også vigtigt at understrege, at ubehandlet angst og mistrivsel i barndommen – og det kan vi jo se i regionerne – simpelt hen kan have langvarige konsekvenser, som trækker spor ind i voksenlivet. Og det påvirker ikke kun den enkelte; det er også noget, der påvirker vores samfundsøkonomi og sammenhængskraft – altså vi kan blive ved. Danmarksdemokraterne støtter simpelt hen derfor intentionen i forslaget med at give børn og unge ret til akut hjælp fra pædagogisk-psykologisk rådgivning, for det er afgørende, at behandlingen er tilgængelig for alle børn, uanset hvor i landet de bor. Vi skal sikre, at vores kommuner har de nødvendige ressourcer og forpligter sig til at levere den rette hjælp til vores børn i tide. Jeg er overbevist om, at investeringer i vores børns mentale sundhed vil have positive langsigtede virkninger både menneskeligt og økonomisk.

Derudover har vi jo så også set en problematisk udvikling, som handler om, at man *skal* have en diagnose. Man skal simpelt hen

have en diagnose for at kunne få den hjælp ude i kommunerne, og det er jo egentlig ikke intentionen i serviceloven, men det er ligesom blevet praksis, at man får en. Og jeg har hørt fra folk, som har siddet i andre situationer, at de mennesker derude hos dem simpelt hen – selv om det ikke dem, man er der for – siger til dem: Skal vi ikke undersøge børnene, for at se, om de har en diagnose? For får de den, kan de få noget hjælp. Det er ikke godt nok. Det kan vi ikke leve med.

Der er også et bredt flertal herinde, som har lavet en aftale, som sætter mål for, hvor hurtigt der skal gives hjælp til børn og unge med psykisk mistrivsel. Børn og unge med psykisk mistrivsel og symptomer på psykisk lidelse skal fremover kunne få hurtig hjælp. Inden for 14 dage skal man kunne komme til den første samtale i det nye let tilgængelige behandlingstilbud, som skal være fuldt ud etableret i kommunerne senest i 2025. Og som regionsmedlem i Region Nordjylland vil jeg sige: Held og lykke med det. Jeg ved ikke, hvor langt de er med det, men de er meget langt.

Det er simpelt hen meget vigtigt at følge op på det her. Vi skal fortsat arbejde for, at børn og unge får den akutte hjælp, de så desperat har brug for. Det er vigtigt at prioritere vores børns mentale sundhed og trivsel. Og i Danmarksdemokraterne håber vi simpelt hen, at vi derfor kan lande en eller anden form for beretning, for finansieringen af det her skal også være der, og den er ikke – og nu siger jeg det på en pæn måde – tydelig. Og den skal nok også være mere spiselig, vil jeg sige, når man ser det med fradrag og skat. Men jeg er sikker på, at vi kan finde en løsning, for jeg tror virkelig, at forslagsstillerne parti og Danmarksdemokraterne en til en er enige i intentionen i det her, og at vi skal nå i mål på en eller anden måde.

Som jeg så også sagde personligt til Socialdemokraterne tidligere, er det her ikke et enten-eller. På forsvarsområdet kunne vi se, at vi kom for sent i gang. Jeg er 50 år gammel, og jeg kan huske, at vi har snakket om psykiatri hele mit liv, og der skete først noget, dengang det frygtelige i Field's skete. Vi er meget på bagkant. Der kræves mere end et enkelt skridt, selv om jeg tror, det er et rigtig godt skridt.

Og så vil jeg bare lige helt for min egen regning sige, at vi har utrolig meget fokus på børn af unge. Men vi skal huske, at der også er folk med psykisk mistrivsel, der hverken er børn eller unge – så vi bare ikke lige glemmer dem, fordi det gør rigtig ondt på os, når det er børn. Tak for ordet.

Kl. 19:52

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Det var lige nøjagtig til tiden. Nu må man jo ikke rose sine egne partikollegaer, men det var det faktisk. Men det var det faktisk. 0,0 minutter tilbage. Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke spørgsmål. Vi går videre i rækken af ordførere, og den næste ordfører er fra Liberal Alliance, og det er fru Helena Artmann Andresen. Jeg vidste, hun var lige i nærheden. Vi er jo så mange her i salen for tiden, at vi næsten ikke kan se hinanden. Værsgo.

Kl. 19:52

(Ordfører)

Helena Artmann Andresen (LA):

Tak for det, og tak til SF for at sætte fokus på PPR og børn, der har det svært. Vi kan sagtens blive enige om, at PPR langtfra er godt nok, og at en ventetid på flere måneder er uacceptabel. Unge med ondt i livet er noget, der optager os meget i LA. Derfor var det også vigtigt for os med den nye folkeskoleaftale at sikre, at PPR-medarbejdere får bedre mulighed for at komme tættere på skolerne og få sparret med lærere og pædagoger, og derudover at PPR bliver afbureaukratiseret, så psykologerne får mere tid til børnene.

For Liberale Alliance var det centralt under forhandlingerne, at vi prioriterer at forebygge mistrivsel hos børn, så de forhåbentlig ikke når ud, hvor de får brug for PPR. Vi er glade for, at der blev afsat

midler til en undersøgelse af børn med langvarigt skolefravær. Vi mangler simpelt hen viden om forebyggelse og om, hvordan vi kan få børnene hurtigere tilbage i klassefællesskabet. Derudover mangler der også en national definition. Desuden er det vigtigt at nævne, at vi også har taget et skridt for at mindske presset på PPR med den 10-årige plan for bedre psykiatri, som træder i kraft den 1. juli 2024.

I Liberal Alliance er vi af den opfattelse, at vi skal lade de her initiativer træde i kraft først, og hvis det viser sig ikke at være nok, vil vi meget gerne indgå i en dialog sammen med SF om, hvordan vi kan forbedre PPR, for det er slet ikke godt nok, som det er nu. Det er vi helt enige med SF i. Men som forslaget er lige nu, kan vi desværre ikke støtte det i den her omgang. Tak for ordet.

Kl. 19:54

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der ser ikke ud til at være spørgsmål til ordføreren, så vi siger tak og går videre i rækken. Den næste ordfører er fra Moderaterne, hr. Lars Arne Christensen.

Kl. 19:54

(Ordfører)

Lars Arne Christensen (M):

Tak for ordet, formand. Og tak til SF for at fremsætte forslaget. Ingen børn skal leve med angst, ingen børn skal mistrives. Det skal tages alvorligt. Børn skal have en god og tryk opvækst, men mentale helbredsproblemer og psykiske sygdomme har været stigende de seneste år blandt børn og unge. Vi kan også se det på de tal, vi har for brugen af antidepressiver, adhd-medicin og psykofarmaka, men også af smertestillende medicin. Det samme gælder ensomheden blandt børn og unge.

Alt i alt ser vi, at 15 pct. af børn og unge bliver diagnosticeret med en psykisk sygdom, inden de fylder 18 år, og at antallet af nye tilfælde er steget for alle sygdomsgrupper. Mest opsigtsvækkende er det for adhd og autisme, hvor der er 10-15 gange flere nye tilfælde i 2016 sammenlignet med i 1996. Det er tal, som vi som samfund er nødsaget til at forholde os til.

Som Moderaternes psykiatriordfører vil jeg nævne, at regeringen for ikke længe siden som led i 10-årsplanen for psykiatrien har fremsat og førstebehandlet et lovforslag om et lettilgængeligt kommunalt tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel. Fremover skal børn og unge med psykisk mistrivsel og med symptomer på psykisk lidelse kunne få hurtig hjælp. Inden for 14 dage skal man kunne komme til den første samtale i de nye lettilgængelige behandlingstilbud, som skal være fuldt ud etableret i kommunerne senest i 2025. En screeningssamtale skal foretages 30 dage efter første henvendelse.

Der er tale om en aftale, der fra i år og årene frem skal styrke psykiatrien og behandlingstilbuddene til mennesker med mistrivsel eller psykiske lidelser, og hos os i Moderaterne mener vi derfor ikke, at beslutningsforslaget er nødvendigt for at hjælpe vores børn, der mistrives. I hvert fald vil beslutningsforslaget ikke få en selvstændig betydning, da det nye lettilgængelige tilbud, som vi altså har vedtaget, skal udfylde behovet for, at børn og unge under 18 år, der er i psykisk mistrivsel, kommer til at kunne få let adgang til et behandlingstilbud.

Moderaterne kan i det lys derfor ikke støtte beslutningsforslaget. Tak for ordet.

Kl. 19:56

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke ønske om spørgsmål i denne omgang. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste ordfører er fra Det Konservative Folkeparti, fru Lise Bertelsen.

Kl. 19:56

(Ordfører)

Lise Bertelsen (KF):

Tak for ordet, formand. Jeg vil gerne sige mange tak til SF for at fremsætte det her beslutningsforslag om at give børn ret til akut hjælp fra PPR. Der er slet ikke nogen tvivl om, at der på tværs af alle de partier, der er til stede her i dag, er enighed om, at vi skal hjælpe børn og unge med psykisk mistrivsel, og at det er stærkt bekymrende, at flere børn og unge får behov for at komme i kontakt med psykiatrien.

Derfor er det meget positivt, at vi netop har vedtaget at iværksætte det lettilgængelige tilbud til børn og unge i mistrivsel, og at der allerede er afsat midler på finansloven til at få flere ansat i PPR, pædagogisk-psykologisk rådgivning. For 2024 drejer det sig om 50 mio. kr. stigende til 80 mio. kr.

Der er indgået tidsaftaler med kommunerne om, at børn og unge skal kunne komme til deres første samtale inden for 14 dage. Hvis man i det lettilgængelige tilbud vurderer, at henvendelsen er så alvorlig, at barnet eller den unge skal direkte enten til PPR eller i børne- og ungdomspsykiatrien, henvises der direkte dertil. Formålet er, at langt flere får den rette hjælp hurtigere og mere effektivt, end tilfældet er i dag. Og det tror vi på i Det Konservative Folkeparti, men vi tænker samtidig, at kommunerne lige nu skal have arbejdsro til at implementere det lettilgængelige tilbud, som jo netop har tidlig opsporing af børn og unge i trivselsproblemer som sin opgave, og det gælder også at få dem visiteret hurtigst muligt til den for den enkelte rette udredning og behandling. Det skylder vi børn og familier, der ikke er i trivsel.

I Det Konservative Folkeparti tror vi på, at når det lettilgængelige tilbud er rullet ud, vil det gribe børn langt tidligere, så indsatsen vil være med til at forebygge netop mistrivsel og skolevægring og samtidig frigive ressourcer, både til PPR og børne- og ungdomspsykiatrien – fordi børn bliver grebet tidligere og ikke ender med at vente alt, alt for længe på den rette hjælp, men får rettidig hjælp, som både kan være forebyggende samt reducere tilgangen til, herunder ventetiden, til børne- og ungdomspsykiatrien.

Det Konservative Folkeparti kommer ikke til at støtte forslaget. Tak for ordet.

Kl. 19:59

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ordføreren for Det Konservative Folkeparti. Der er ingen spørgsmål. Næste ordfører er fra Enhedslisten, fru Anne Hegelund.

Kl. 19:59

(Ordfører)

Anne Hegelund (EL):

Tak for ordet. I Enhedslisten bakker vi op om forslaget, fordi vi tænker, at det er rigtig vigtigt. Når der er så mange unge og børn, der slet, slet ikke trives, og kommunerne har så stram en økonomi, at det kan være svært derude at prioritere forebyggelse, så er det rigtig vigtigt at sætte ind med rettigheder, så der enten kan blive en opmærksomhed ude i kommunerne om, at man er nødt til at sætte børnene først på budgettet, eller en opmærksomhed inde på Christiansborg om, at kommunernes økonomi er så stram, at man simpelt hen ikke kan leve op til lovgivningen, hvis der er nogle rettigheder på børne- og undervisningsområdet.

Jeg bliver i hvert fald lidt ærgerlig over, hvor mange partier der har det så svært med, at børn og unge og deres familier skulle have nogle rettigheder. Det er jo det, der gør, at man kan råbe op og sige: Jeg får ikke det, jeg har ret til. Vi er helt med på at sætte kommunerne fri, og at beslutninger så vidt muligt skal tages så tæt

som muligt på dem, de har konsekvenser for, men man er også nødt til inde fra Christiansborg at sætte nogle rammer og en retning.

Jeg tænker i hvert fald, at der er rigtig mange børn og unge, der ikke trives og ikke får den rigtige støtte, der kunne have brug for, at der var en rettighed. Der er nogle forældre, der kæmper alt, alt for hårdt og alt for længe for at få den hjælp til deres børn, som der er brug for, og de kunne virkelig godt have brugt kræfterne på noget andet. Det kunne være en hjælp, hvis man vidste, at der var noget hjælp, man havde ret til, og at det skulle være hurtigt, før ens barn er røget helt ud af fællesskabet og kommet i så meget mistrivsel, at socialforvaltningen skal ind over, eller at de har brug for at få en diagnose for at kunne få hjælp i psykiatrien eller hos en psykiater.

Jeg tænker bare, at der bliver nødt til at ske noget for at skubbe fokus over på forebyggelse og tidlig indsats, og der tænker jeg, at den her rettighed godt kunne være et godt sted at starte. Så tusind tak til SF for at fremsætte forslaget og sætte fokus på det. Vi bakker det op.

Kl. 20:02

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ordføreren fra Enhedslisten. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Den næste ordfører er fra det Radikale Venstre, og det er fru Lotte Rod.

Kl. 20:02

(Ordfører)

Lotte Rod (RV):

Tak for det. For snart 10 år siden var jeg med til at kæmpe for den første store investering i PPR. Jeg kan huske, vi sadovre i Socialministeriet, det lå nemlig derovre på det tidspunkt, og fik nogle af de kommuner ind, som kunne fortælle om erfaringer med at kunne hjælpe med det samme og kunne lave lettere behandling, sådan at det hele ikke kom til at handle om udredninger. Så jeg har kæmpet for det her flere gange, men jeg er også på lidt af en rejse. For i de her år er vi jo mange, der diskuterer, at vi burde svare mere med pædagogik og noget mindre med psykologi eller med psykiatri. På en eller anden måde bliver den diskussion, vi har i dag, jo lidt en test af: Mener vi det så, når det kommer til stykket, eller bliver vi ved med at svare med psykologi og psykiatri? Den her skelnen mellem pædagogik og psykiatri kan jeg se i to af de store diskussioner, vi har for tiden.

Den ene er den diskussion, vi havde sidst, der handler om børnesyn, altså hvor nogle politikere herinde ser de børn, der er udadretagerende, psykologisk, i forhold til at de også er dårligt opdraget, deres forældre skal have mere disciplinering, vi skal have sanktioner og straf, hvor jeg tror på noget helt andet, nemlig på pædagogikken og på dannelsen og på, at skolen skal være en god skole for alle, sådan at alle børn kan lykkes med at mestre noget i skolen og være en del af fællesskabet.

Som Venstres ordfører fortalte før, er vi nogle, der i dag har været på Nationalmuseet til lanceringen af den her nye, første tror jeg, kortlægning af, hvad børnene egentlig selv siger om den motiverende undervisning. Jeg kan anbefale alle at læse det, der står om børn med særlige behov. For noget af det, der virkelig skærer i hjertet i den undersøgelse, er, at de børn, rigtig mange af de børn, svarer, at de ikke bliver forstået af læreren, de klarer sig ikke godt i skolen, de føler ikke, de kan løse de svære opgaver, og det er jo en pædagogisk opgave at sørge for, at alle børn kan lykkes i skolen. Så det er den ene skillelinje, der er i politik lige nu.

Og så er den anden jo: Hvor er det så, vi kaster kræfterne hen? Er det efter psykiatrien og psykologien, eller er det efter pædagogikken? Jeg er i virkeligheden meget optaget af det, man gør i Skotland, hvor man jo slet ikke udreder børn, og prøver ligesom at blive klogere på, hvordan de så hjælper dem. Altså, kan vi finde en bedre måde at hjælpe børn på, hvor man ikke behøver at blive udredt? Jeg

er blevet lidt inspireret. Sidst vi havde den her debat, gav ministeren udtryk for, at en af de bøger, der havde gjort størst indtryk på ham, var Jens Bays »Konsekvenspædagogik«. Så den har jeg været på mit lokale bibliotek og læse, og jeg er blevet lige så grebet af den, som jeg kan forstå ministeren var. For allerede for 20 år siden så han det her med, at hvis man ser på børn med psykologien eller med biologien kommer vi til at lave forventninger til dem, for så kommer vi til at undskylde dem med enten deres sociale arv, altså at det ligesom er givet, og fordi de kommer fra de familier, de gør, kan de nok ikke mere end det, eller psykologisk, at de er opdraget dårligt og dermed ikke kan finde ud af det og derfor skal sanktioneres. Der ligger jo i pædagogikken en eksistentiel frigørelse ved altid at tro på, at børn har et valg om at kunne gøre ting anderledes, og at pædagogikken har et ansvar for faktisk at skabe nogle rammer, hvor børn kommer til at lykkes.

Hvor vil jeg hen med alt det her? Når vi så skal til at prioritere, hvad det er, vi kaster ressourcerne efter, så vil min førsteprioritet være, at vi prioriterer pengene til at lave god almenundervisning. Altså, alle de elever, som SF's ordfører læste højt, skal jo slet ikke komme derud, hvor de ikke kan være i undervisningen, og jeg mener, at vores førsteprioritet må være at skabe en ramme om pædagogikken i almenundervisningen, hvor man godt kan være Emil fra Lønneberg, hvor man godt kan være Pippi Langstrømpe og stadig væk være i den almindelige undervisning. Og jeg mener, det er vores fornemste opgave politisk at sikre, at almenpædagogikken har de muskler og det er det, vi svarer med, sådan at der ikke er så mange børn, som skal udredes i PPR. Med det vil jeg sige, at vi kommer ikke til at stemme for det her forslag, men vil i stedet komme med en stor børneplan, der handler om, hvordan vi skaber en almenundervisning, hvor flere børn kan lykkes.

Kl. 20:07

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Tak. Der er spørgsmål til ordføreren fra De Radikale. Den første er fru Charlotte Broman Mølbæk fra SF.

Kl. 20:07

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Som uddannet pædagog kan jeg da kun være glad for, at ordføreren er glad for pædagogikken. Pædagogikken kan mange forskellige ting, også alt efter hvilken teoretisk retning man tager den i. Pædagogikken kan både skabe nogle af de bedste rammer, når vi er i hverdagssituationer, men pædagogikken kan også bruges til at se, når det er noget med rammerne, som barnet ikke kan være i, og i virkeligheden også se, hvornår det er, barnet har brug for akut hjælp. Så pædagogik er mange ting og har mange forskellige retninger, mange forskellige niveauer, og meget specialiserede dele er der jo faktisk også indlagt i pædagogikken.

Det, forslaget går ud på her, er at hjælpe de børn, der står helt akut lige nu, hvor det gør megaondt, hvor de har det så dårligt og ikke kommer i skole, hvor de har så meget angst og tænker på ikke at leve mere, hvor de på rigtig mange måder mister mange af de funktioner og evner, de havde i forvejen, og det er det, vi gerne vil forebygge. Vi vil gerne forebygge, at man skal gå og vente i så lang tid – vente på, at politikerne får skabt det rigtige system. Kunne ordføreren ikke se sig selv i, at vi skabte en rettighed ved siden af børnene til at få den hurtige hjælp, når der er behov for det – ikke, at alle skal have det, men når der er behov for det?

Kl. 20:08

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 20:08

Lotte Rod (RV):

Jeg vil bare gerne have, at de muskler er på skolen. Det er derfor, vi i Radikale Venstre er så optagede af, at der skal være en ekstra lærer eller pædagog. Jeg vil gerne have det sådan, at der på årgangen altid er en ekstra voksen, sådan at der i det øjeblik, et barn har været i konflikt i frikvarteret, er en voksen, der kan tage sig af det med det samme. Man skal jo ikke derud, hvor man ikke får hjælpen, hvor man føler sig forkert, hvor man er uden for fællesskabet, hvor man bliver skubbet længere og længere ud, som mange af de her børn jo gør, og udvikler belastningsreaktioner på at være i skolen, fordi de ikke fik den første hjælp, og derfor er jeg meget optaget af, at de muskler skal være til stede ude på skolen i den almene pædagogik.

Kl. 20:09

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det spørgeren for sin anden korte bemærkning.

Kl. 20:09

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Det er vi sådan set heller ikke uenige i. Jeg tror heller ikke, ordføreren er spor i tvivl om, at SF er totalt på linje i forhold til at skabe de bedste rammer i hverdagen – rammer, som mange flere kan holde ud at være i, og som mange flere kan trives i med flere voksne uddannede personaler osv. Men det løser ikke de problemer, der er med store stigninger i skolevæbninger, store stigninger i angstdiagnoser, store stigninger i antallet af børn, der bare er i mistrivsel. Hvorfor vil Radikale ikke være med til at skaffe dem hjælp?

Kl. 20:09

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 20:09

Lotte Rod (RV):

Det vil jeg jo også, og jeg tror på, at det vigtigste, vi kan gøre, er at investere i den almene undervisning, for det er pædagogikken, der skal løse det. Ellers kommer vi kun til at få flere børn, som ikke kan være i den almindelige undervisning, og som kommer til at blive udredt. SF kan jo ikke lukke øjnene for, at hvis man flytter endnu flere penge over i udredninger og over i psykiatriporten, bliver de penge jo taget fra den almene undervisning.

Kl. 20:10

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Anne Hegelund, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 20:10

Anne Hegelund (EL):

Tak for ordet. Jeg tænker, det godt kan være, at der lige nu er behov for at sætte ekstra ind, også økonomisk, for at sørge for, at børn og unge, der akut har brug for hjælp, får den tidligt, så det ikke ender med at være endnu værre: at de har det endnu dårligere, at de får brug for at blive diagnosticeret, og at de får brug for behandling. Jo før man kan sætte ind, jo bedre. Og det her med at sørge for, at folkeskolen kan rumme mange flere, er vi jo helt på linje med ordføreren i, men jeg synes bare ikke, at den her modsætning er der. Altså, begge dele er jo at forebygge. Men uanset hvad vil der jo en gang imellem være nogle, hvor det er så akut og så ekstraordinært, at det ikke kan løftes med de muskler, der er på skolen til hverdag. Der vil nok være en lang periode, hvor der er nok af den slags sager til, at det ville være for meget til, at man skal kunne løse det ude på den enkelte skole.

Tænker ordføreren ikke, at det er ærgerligt, at man skal vælge mellem, om der skal være et inkluderende undervisningsmiljø eller

akut hjælp, når børn og unge har brug for det? Det er jo ikke, fordi vi er så fattigt et samfund, at der ikke kunne være råd til begge dele, hvis man prioriterede anderledes.

Kl. 20:11

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ordføreren.

Kl. 20:11

Lotte Rod (RV):

Så gentager jeg lige, at jeg ønsker, at der skal være akut hjælp. Jeg ønsker, at det skal være en almindelig del af at være en skole, at der er det overskud, der er de ekstra lærere og pædagoger, sådan at man med det samme kan sætte ind. Derudover har jeg jo i 10 år nu har arbejdet for, at vi får skolepsykologerne tilbage, for jeg vil gerne have – og vi havde billedet af hende her Bente, der sidder nede ad gangen – at lige så snart der er en klasse, der har det svært, kan Bente komme og være med. Det skal ikke være noget, man først skal vente på; det skal ikke være noget, man skal søge om. Jeg ønsker, det skal være en almindelig del af det, der er på skolen.

Når jeg sådan stejler en lille smule over det her forslag, er det jo, fordi det – hvis man gør som SF og laver det som en rettighed og det kommer til og have det ressourcetæk, det har – kommer til, uanset om man så ønsker det eller ej, at tage pengene fra almenundervisningen. Der er det bare, jeg siger, at min første prioritet er at sørge for, at de penge kommer ind i almenundervisningen, sådan at hjælpen kan være der lige med det samme, fordi den er til stede på skolen.

Kl. 20:12

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det fru Anne Hegelund for andenrunde. Værsgo.

Kl. 20:12

Anne Hegelund (EL):

Jeg er igen helt enig med ordføreren i, at der ikke må gå flere penge fra den almindelige undervisning. Det er også ærgerligt, at der ikke er god nok finansiering af folkeskoleaftalen til, at man ikke nogle steder faktisk risikerer, at man ender med at bruge færre penge på den almindelige undervisning, fordi man skal alt muligt nyt, og hvis man også vil kompensere for den længere åbningstid. Men det handler om, hvad vi som samfund gerne vil prioritere penge. Og når man laver en rettighed, bliver det jo også umuligt for Folketinget ikke at lægge mærke til det, hvis kommunerne ikke kan leve op til det økonomisk. Jeg tænker ikke, der er en modsætning imellem, at Bente kunne være fremskudt fra PPR, og at der også kunne være hjælp tæt på.

Kl. 20:13

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 20:13

Lotte Rod (RV):

Så vil jeg måske bare gå tilbage til min tale, for mit vigtigste argument er egentlig ikke det med pengene. Det tror jeg er en konsekvens af SF's forslag, men det er egentlig ikke det, der er mit hovedargument. Det vigtigste for mig er, hvad det er, vi svarer børnene med. Svarer vi børnene med PPR og dermed det system, der er, den tankning, der er i psykologien og psykiatrien, eller svarer vi dem med pædagogik? Jeg synes, vi har brug for at kigge hinanden i øjnene. Når der er så mange børn, som reagerer på rammerne i skolen, tror jeg på, det er den almene pædagogik, vi har brug for at lave om, og at det ikke nødvendigvis er det enkelte barn, den er gal med.

Kl. 20:14

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Med de ord siger vi tak til den radikale ordfører. Der er ikke nogen repræsentant fra Dansk Folkeparti, og derfor går vi videre i ordførerrækken til Alternativets ordfører, fru Helene Liliendahl Brydensholt. Værsgo.

Kl. 20:14

(Ordfører)

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Mange tak. Alt for mange børn og unge mistrives i deres dagligdag. Flere og flere kæmper med mentale helbredsproblemer som angst og adhd eller depression. Og som forslagsstillerne fremhæver, er det en udvikling, som desværre bliver ved med at gå i den forkerte retning. Vi bliver nødt til at tage ansvar for vores børn og unge og lave en helhedsorienteret målrettet indsats, der kan komme børnenes mistrivsel til livs. I Alternativet er vi enige i, at børn skal have ret til akut og gratis hjælp fra pædagogisk-psykologisk rådgivning ved alvorlig mistrivsel, f.eks. ved skolevægning eller angst. Og børn skal ikke gå rundt og vente i flere uger eller flere måneder på at få tilbudt hjælp. Hjælpen skal komme med det samme.

Som forslagsstillerne fremhæver, kan ubehandlet psykisk mistrivsel og sygdom som f.eks. angst have fatale konsekvenser både for et godt børneliv og for barnets mentale trivsel og muligheder senere hen i voksenlivet. Derfor er det altafgørende, at der hurtigt sættes ind for at hjælpe børn og unge, som har det svært. Vi ønsker dog at fremhæve, at der samtidig er brug for forebyggende indsatser i PPR og andre steder i skolen, således at barnet ikke først får tilbudt hjælp, når mistrivsel er alvorlig. Forebyggende indsatser giver også mulighed for tidligt at opdage og håndtere potentielle problemer tidligt i forløbet, hvilket kan forhindre udviklingen af mere alvorlige psykiske problemer og akut behandling senere i livet. Det handler ikke kun om at reagere på akutte behov, men også om at skabe et trygt og sundt miljø ude i klasselokalerne, hvor mentale udfordringer kan forebygges og adresseres, uden at de eskalerer.

Gode forebyggende indsatser og effektive tilgængelige behandlingstilbud skal være en del af en samlet løsning, hvor vi skal bekæmpe den mistrivsel, der spredt sig blandt børn og unge. Alternativet støtter forslaget fra SF og takker for, at SF har fremsat det.

Kl. 20:16

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Vi siger tak til ordføreren fra Alternativet. Der er ikke spørgsmål. Så går vi videre til ordføreren for forslagsstillerne, fru Charlotte Broman Mølbæk. Værsgo.

Kl. 20:16

(Ordfører for forslagsstillerne)

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, og tak for talerne. Jeg tror, jeg vil starte med at sige lidt om nogle af de bemærkninger, som egentlig leder mig hen til at antage, at der er en række misforståelser omkring det her forslag. Forslaget, som jeg har fremsat her i dag, som SF fremsætter her i dag, handler ikke om, at der skal ske flere udredninger. Tværtimod kan det her faktisk være noget af det, der kan være med til at forebygge alle de udredninger, vi har. Det skal heller ikke stå i stedet for, at vi sætter pædagogik ind i folkeskolen, og at vi skaber nogle rammer i folkeskolen og i daginstitutionerne, som mange flere kan trives i – både de større rammer og de mindre rammer, for behovene er mange, og de er forskellige.

Sådan som vi har gjort det lige nu, bliver rammerne smallere og smallere, og det er klart, at det genererer flere og flere, som får det rigtig dårligt. Og der er ingen tvivl om, at der har Radikales ordfører da en pointe i, at det er de her rammer, som det er vigtigt at vi

også arbejder med. Men vi er simpelt hen ikke enige i, at det er lig med, at det bliver taget fra den almene undervisning. Det kommer an på, hvordan man planlægger sit budget. Ude i kommunerne vælger man jo selv, hvordan man sætter budgetrammerne, og det er klart, at hvis man laver en fast ramme omkring skolen og udgifterne til de her specialskolebørn stiger, så er der mindre på den anden konto. Men det er altså et politisk valg. Det er i øvrigt en new public management-metode, man bruger for at skabe nogle økonomiske incitamenter. Det er i hvert fald ikke noget af det, der er særlig godt for børnene, og det er ikke på børnenes side.

Men før i tiden havde man faktisk rammen på de her børn, der havde ekstra behov, udover og for sig selv. Og så tog man politisk set stilling til det hen ad vejen for at se på: Hov, hvorfor løber det af sporet her? Hvad er det, vi skal have af forskellige andre typer skoletilbud eller andre indsatser? Sådan gjorde man før i tiden. Men nu har man et knaphedsmantra over det hele, hvor det simpelt hen skal handle om, at vi skal gå i nul. Og det er jo det, der betyder, at skolelederne derude så kan sidde og sige: Vi har ikke penge i indeværende budgetår til at hjælpe lige præcis det her barn; det her barn må bare vente.

Jeg har arbejdet med familiebehandling i 7-8 år, og jeg har mødt rigtig mange af de her børn, hvis sager er kommet ind på bordet, efter de har været væk fra skolen i 1, 2, 3 år, og hvor man ikke har gjort noget; hvor man bare har ladet stå til. Alle de her børn kunne vi have hjulpet, hvis vi havde gjort noget med det samme og havde gjort det hurtigt. Det er klart, at vi også skal arbejde på den lange bane. Men for os at se i SF er der flere spor i det her, og det betyder, at vi også synes, at hele psykiatrien naturligvis skal opgraderes, og det gælder også de her lettilgængelige tilbud, der både kombinerer det ene og det andet. For der er nogle, der absolut har behov for et individuelt tilbud, når det er gået helt galt.

Hvis ikke vi tager os af det, efterlader vi de mange børn og unge, som er efterladt i dag, hvis historier min indbakke bugner med lige nu, og som knuser hjertet, når man læser, hvad det er for nogle børn, der sidder derhjemme og føler, at de overhovedet ingenting kan i den her verden, og hvis familier føler sig fuldstændig magtesløse, fordi de ikke har fået hjælp til det. Det er det problem, vi gerne vil løse. Og så tror vi faktisk på, at hvis vi laver de her investeringer, dybere investeringer både i psykiatrien og i folkeskolen og i daginstitutionerne, og teamer dem op med stærk uddannelse, specialiseret viden osv., så kan man med tiden minimere det antal. Men man kommer aldrig udenom, at der altid vil være nogle børn og unge, som reagerer. Det kan også være et pludseligt dødsfald i familien, det kan være skilsmisser og alle mulige andre ting, der foregår i en familie, som lige pludselig trænger sig på, og som man har brug for hjælp til at håndtere.

Så det her forslag er i virkeligheden baseret på at håndtere et problem, vi har lige nu og her. Vi har et system, og det tager lang tid at rette op på de problemer, vi har med systemet. Og de aftaler, vi har lavet indtil nu, kommer ikke til at redde det hele; det er jeg ked af at sige. Så jeg synes, at vi i stedet for bør kigge på, hvad det så er, vi kan gøre for at hjælpe de børn, der er lige nu og her. Det føler vi os voldsomt forpligtet på.

Vi har peget på PPR i det her forslag, og det er, fordi PPR er derude tæt på skolerne og på borgerne. Og jeg vil sige: Jeg er ikke helt enig med ministeren i, at PPR ikke laver en masse forskellige indsatser. De kan godt have en rådgivningsindsats, og det har de i adskillige kommuner, hvor man bare kan komme ind at få rådgivning. De har også nogle behandlingsindsatser, og en stor del af det fagpersonale, der arbejder i PPR, vil faktisk rigtig gerne bruge deres faglighed meget mere, end de gør i dag. Nu bruger de meget af deres tid på eksempelvis PPV'er, i stedet for at de kan gå ud at lave den her direkte, håndholdte hjælp, som de jo i virkeligheden også er uddannet til. Der tror jeg, vi i virkeligheden kunne bruge

ressourcerne meget bedre, også i PPR. Og som jeg også har sagt – og jeg kommer til at gentage mig selv – er det netop at forebygge, at de her børn får nogle meget mere alvorlige trivselsproblematikker, som vi ser, at det sker i dag.

Kl. 20:22

Nu er Venstre godt nok ikke i salen mere, men jeg noterede mig, at Venstre sagde, at de ikke var så enige i, at børn skulle have en rettighed. Men det er meget interessant, at Venstre trods alt siger, at man skal have ret til frit valg og til private tilbud, både når det gælder daginstitutioner og behandlingsinstitutioner, og at man vil have frit sygehusvalg. Det skal man da også have ret til. Man skal også have ret til behandling – kræftbehandling. Hvor er retten henne, når det handler om børns ret til at få rigtig og hurtig hjælp, når det gør ondt på psyken? Det er jo faktisk det, vi mangler et flertal for, der vil stimle sammen og sige: Selvfølgelig skal vi levere på det. Og så ved vi, ligesom vi ved om sundhedssektoren, at gør vi det på den rigtige måde, er der da færre, der bliver syge og dårlige. Jeg kunne virkelig godt ønske mig, at et flertal ville rykke sammen omkring det og skabe de her visioner for børn og unge, for de fortjener langt, langt bedre.

Som fagperson; som pædagog; som mor til en søn med adhd, for hvem jeg selv har betalt alt for at undgå ventetiderne; og som veninde til en mor til en lille pige, som er helt uden for skolen i dag, fordi hun bare bliver placeret, fordi man ikke leverer på indsatserne, og hun er bare efterladt i ingenmandsland; så håber jeg virkelig, at vi tager det her meget, meget alvorligt sammen med alle de mange henvendelser. Og hvis der er nogen, der er interesseret i at læse noget mere om, hvad det egentlig er, de her familier oplever, og hvad det egentlig er, de her børn efterlades i, så kan man jo altid række ud selv, enten til #enmillionstemmer eller mange andre steder eller kigge på min facebookside. Jeg er sikker på, at der er rigtig mange, der gerne vil dele ud af det, for det er utrolig vigtigt, at vi tager det meget alvorligt. Der er virkelig børn og familiers liv, som vi kommer til at svigte. Vi laver et professionelt omsorgssvigt på daglig basis.

Med de ord vil jeg sige tak for behandlingen i dag. Jeg er ikke i tvivl om de gode intentioner blandt partierne, der er mødt op, selv om vi ikke er helt enige i midlerne. Det kan være, at vi skal samtale mere om det. Det håber jeg vi kommer til. Vi kommer i hvert fald til at blive ved med at undersøge, hvordan vi kan skabe løsningerne og skabe et system, som griber børn og unge og ikke har så store huller, at de falder igennem i den grad, som de gør i dag. Tak for ordet.

Kl. 20:24

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der kom i allersidste øjeblik et ønske om et spørgsmål til ordføreren. Fru Helene Liliendahl Brydensholt, Alternativet.

Kl. 20:24

Helene Liliendahl Brydensholt (ALT):

Jeg trykkede mig bare ind, da ordføreren var færdig, for jeg skulle jo lige høre talen færdig. Men grunden til, at jeg trykkede mig ind, var egentlig bare for at kvittere for en rigtig, rigtig god tale, og jeg er fuldstændig enig med ordføreren i, at vi her har et stort problem. Jeg blev selv enormt overrasket, da en af mine venner kom og sagde, at de var blevet enige med læreren i deres barns skole om, at barnet skulle til en PPR-psykolog, og at de så havde fået at vide, at barnet kunne få en tid til december, og det var noget, vi talte om i februar. Så det er en ret lang ventetid med et barn, som ikke trives i skolen.

Så det er virkelig vigtigt, at der bliver kastet lys på det her problem og generelt på hele området omkring børns trivsel, både de små og de lidt større børns, og det er jeg glad for at SF har fokus på, og at vi i Alternativet kan samarbejde med SF om. Tak for en god tale.

Kl. 20:25

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Så er det ordføreren.

Kl. 20:25

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Mange tak for det, og også tak for at dele det. Jeg tror, vi er rigtig mange, der faktisk, når vi tænker os en lille smule om, kender mange af de her familier og deres børn og ser, hvor ulykkelige de er. For vi kender dem, for vi så dem, da de kom til verden, og hvordan deres muligheder så ud til at være lige så vide som alle vores andres, men hvordan deres muligheder dag for dag blev taget og indskrænket, fordi de ikke bliver set og hørt i et system, der har alt for travlt med at diskutere med sig selv, hvem der egentlig skal give hjælpen, og hvor vi nogle gange snakker om propper, budgetter og alt muligt andet i stedet for bare at løse problemet. Så tak for på den her måde at komme ind i debatten, og lad os samarbejde videre om det.

Kl. 20:26

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Ønskes der en anden kort bemærkning? Det gør der ikke. Så prøver formanden at rejse sig diskret, og der ser ikke ud til at være flere, der ønsker ordet til ordføreren. Så vi siger tak til ordføreren for forslagsstillerne.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Børne- og Undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 20:27

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Hans Kristian Skibby):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 16. maj 2024, kl. 10.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der vil fremgå af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 20:27).